יוביליעס

קאפיטל1

1און עס איז געשען אין ערשטן יאָר פון דער יציאה פון די קינדער פון ישראל פון מצרים ,אין דריטן חודש ,אויף דעם זעכצנטן טאָג פון חודש [2450 Anno Mundi] ,אַז גאָט האָט גערעדט צו משהן ,זאָגנדיק' :קום אַרויף צו מיר אויף דעם באַרג ,און איך וועל דיר געבן צוויי שטיינערנע טאַבעלעס פון דער תורה און פון דעם געבאָט ,וואָס איך האָב געשריבן ,כּדי דו זאָלסט זיי לערנען'.

2און משה איז ארויף אויף דעם בארג פון גאט ,און די כבוד פון גאט האט געווינט אויף בארג סיני ,און א וואלקן האט אים באדעקט זעקס טעג.

3און ער האָט גערופן צו משהן אויף דעם זיבעטן טאָג פֿון מיטן וואָלקן ,און די אויסזעהן פֿון גאָטס כבוד איז געווען ווי אַ פֿלאַמענדיק פֿײַער אויף דער שפּיץ פֿון באַרג.

4און משה איז געווען אויפן בארג פערציק טעג און פערציק נעכט ,און גאָט האָט אים געלערנט די פריערדיקע און די שפּעטערע געשיכטע פון דער צעטיילונג פון אַלע טעג פון דער תורה און פון דער עדות.

5און ער האט געזאגט :ניג דיין הארץ צו יעדןווארט וואס איך וועל צו דיר רעדן אויף דעם בארג ,און שרייב עס אין א בוך כדי זייערע דורות זאלן זען ווי איך האב זיי נישט פארלאזט צוליב אלע שלעכטס וואס זיי האבן געטאן דורך איבערטרעטן דעם בונד וואס איך שטעל אויף צווישן מיר און דיר פאר זייערע דורות היינט אויף בארג סיני.

6און אַזוי וועט עס פּאַסירן ווען אַלע די זאַכן וועלן אויף זיי קומען ,וועלן זיי דערקענען אַז איך בין גערעכטער פֿון זיי אין אַלע זייערע משפטים און אין אַלע זייערע מעשים ,און זיי וועלן דערקענען אַז איך בין באמת געווען מיט זיי.

7און שרײַב זיך אָן אַלע די ווערטער וואָס איך זאָג דיר הײַנט ,ווײַל איך ווייס זייער ווידערשפּײַען און זייער האַרטן האַלדז ,איידער איך ברענג זיי אין דעם לאַנד ,וואָס איך האָב געשוואוירן זייערע עלטערן ,צו אַבֿרהם ,צו יצחק און צו יעקב ,זאָגנדיק :צו דײַן זאָמען וועל איך געבן אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק.

8און זיי וועלן עסן און זיין זאַט ,און זיי וועלן זיך ווענדן צו פרעמדע געטער ,צו) געטער (וואָס קענען זיי נישט ראַטעווען פון קיין שום צרה :און דאָס עדות וועט געהערט ווערן ווי אַ עדות קעגן זיי .ווייל זיי וועלן פאַרגעסן אַלע מיינע מצוות) ,אַלץ (וואָס איך באַפֿעל זיי ,און זיי וועלן גיין נאָך די גויים ,און נאָך זייער טומאה ,און נאָך זייער שאַנד ,און וועלן דינען זייערע געטער ,און די וועלן זיי זיין אַן עבירה און אַ צרה און אַ פּלאָג און אַ פּאַסטקע.

9און פילע וועלן אומקומען און זיי וועלן געפאנגען ווערן ,און וועלן פאלן אין די הענט פון די שונאים ,ווייל זיי האבן פארלאזט מיינע געזעצן און מיינע געבאטן ,און די פעסטיוואלן פון מיין בונד ,און מיינע שבתים ,און מיין הייליקן ארט וואס איך האב געהייליקט פאר מיר אין זייער מיטן ,און מיין משכן ,און מיין מקדש ,וואס איך האב געהייליקט פאר מיר אין מיטן פון לאנד ,אז איך זאל שטעלן מיין נאמען דערויף ,און אז עס זאל וואוינען) דארט.(

10און זיי וועלן זיך מאַכן הויכע ערטער און געמעל און געשניצטע בילדער ,און זיי וועלן זיך בוקן ,יעדער איינער זיין אייגענעם)געשניצטן בילד ,(כדי צו פארפירן ,און זיי וועלן מקריב זיין זייערע קינדער צו די שדים ,און צו אַלע די מעשים פון די טעות פון זייערע הערצער.

11און איך וועל שיקן עדות צו זיי ,אז איך זאל עדות זאגן קעגן זיי ,אבער זיי וועלן נישט הערן ,און וועלן אויך הרגענען די עדות , און זיי וועלן פארפאלגן די וואס זוכן די תורה ,און זיי וועלן מבטל זיין און טוישן אלעס כדי צו טאן שלעכטס פאר מיינע אויגן.

12און איך וועל באַהאַלטן מײַן פּנים פֿון זיי ,און איך וועל זיי איבערגעבן אין דער האַנט פֿון די גויים צו געפֿאַנגען ,און צו רויב ,און צו פֿאַרצערן ,און איך וועל זיי אַוועקנעמען פֿון מיטן לאַנד ,און איך וועל זיי צעשפּרייטן צווישן די גויים.

13און זיי וועלן פארגעסן מיין גאַנצע תורה און אַלע מיינע מצוות און אַלע מיינע משפטים ,און וועלן זיך אָפּטאָן ווי ביי נייע חדשים , און שבתים ,און יום־טובים ,און יובלים ,און משפטים.

14און נאכדעם וועלן זיי זיך אומקערן צו מיר פון צווישן די גויים מיט זייער גאנצן הארץ און מיט זייער גאנצער נשמה און מיט זייער גאנצער כוח ,און איך וועל זיי איינזאמלען פון צווישן אלע גויים ,און זיי וועלן מיך זוכן ,כדי איך זאל געפונען ווערן דורך זיי , ווען זיי וועלן מיך זוכן מיט זייער גאנצן הארץ און מיט זייער גאנצער נשמה.

15און איך וועל זיי אַנטפּלעקן אַ גרויסן שלום מיט גערעכטיקייט ,און איך וועל זיי אַוועקנעמען דעם פלאַנץ פון ערלעכקייט ,מיט מיין גאַנצן האַרצן און מיט מיין גאַנצן נשמה ,און זיי וועלן זיין פֿאַר אַ ברכה און נישט פֿאַר אַ קללה ,און זיי וועלן זיין דער קאָפּ און נישט דער עק.

16און איך וועל בויען מיין מקדש צווישן זיי ,און איך וועל וואוינען מיט זיי ,און איך וועל זיין זייער גאָט און זיי וועלן זיין מיין פאָלק אין אמת און גערעכטיקייט.

17און איך וועל זיי נישט פֿאַרלאָזן און זיי נישט פֿאַרלאָזן ,ווײַל איך בין גאָט ,זייער גאָט.

18און משה איז געפֿאַלן אויף זײַן פּנים און האָט געבעטן און געזאָגט :גאָט מײַן גאָט ,פֿאַרלאָז נישט דײַן פֿאָלק און דײַן נחלה ,כּדי זיי זאָלן וואַנדערן אין דעם פֿעלער פֿון זייערע הערצער ,און גיב זיי נישט איבער אין די הענט פֿון זייערע פֿײַנט ,די גויים ,כּדי זיי זאָלן נישט הערשן איבער זיי און זיי זאָלן זינדיקן קעגן דיר.

19זאָל דײַן רחמנות ,גאָט ,זײַן אויפֿגעהויבן אויף דײַן פֿאָלק ,און באַשאַ אין זיי אַן ערלעכן גייסט ,און זאָל נישט דעם גייסט פֿון
בעליאַר הערשן איבער זיי צו באַשולדיקן זיי פֿאַר דיר ,און צו פֿאַרפֿאַנגען זיי פֿון אַלע וועגן פֿון גערעכטיקייט ,כּדי זיי זאָלן
אונטערגיין פֿון פֿאַר דײַן פּנים.
20אבער זיי זענען דיין פאלק און דיין נחלה ,וואס דו האסט מיט דיין גרויסער מאכט ארויסגעלאזט פון די הענט פון די מצרים ;שאַף
אין זיי א ריין הארץ און א הייליקן גייסט ,און לאָז זיי נישט ווערן פארכאפט אין זייערע זינד פון איצט אָן ביז אייביקייט.
21און גאָט האָט געזאָגט צו משהן :איך ווייס זייער קעגנזײַטיקייט און זייערע געדאַנקען און זייער האַרטנעקיקקייט ,און זיי וועלן
נישט זיין פאָלגנדיק ביז זיי וועלן מודה זיין אין זייער אייגענע זינד און די זינד פון זייערע עלטערן.
22און נאכדעם וועלן זיי זיך אומקערן צו מיר מיט אלע ערלעכקייט און מיט זייער גאנצן הארץ און מיט זייער גאנצער נשמה ,און
איך וועל באַשניידן די פאָרהויט פון זייער הארץ און די פאָרהויט פון דעם הארץ פון זייער זאָמען ,און איך וועל אין זיי שאַפֿן אַ רוח
קודש ,און איך וועל זיי רייניקן ,כּדי זיי זאָלן זיך נישט אָפּקערן פון מיר פון יענעם טאָג ביז אייביקייט.
23און זייערע נשמות וועלן זיך האלטן צו מיר און צו אלע מיינע מצוות ,און זיי וועלן מקיים זיין מיינע מצוות ,און איך וועל זיין
זייער פאטער און זיי וועלן זיין מיינע קינדער.
24און זיי אַלע וועלן גערופן ווערן קינדער פון דעם לעבעדיקן גאָט ,און יעדער מלאך און יעדער גייסט וועט וויסן ,יאָ ,זיי וועלן וויסן
אַז דאָס זענען מיינע קינדער ,און אַז איך בין זייער פאטער אין ערלעכקייט און גערעכטיקייט ,און אַז איך ליב זיי.
25און שרײַב אַראָפּ פֿאַר זיך אַלע די ווערטער וואָס איך דערקלער דיר אויף דעם באַרג ,דאָס ערשטע און דאָס לעצטע ,וואָס וועלן
פּאַסירן אין אַלע די אָפּטיילן פֿון די טעג אין דער תורה און אין דער עדות און אין די וואָכן און די יובלען ביז אייביקייט ,ביז איך וועל
אַראָפּגיין און וואוינען מיט זיי אויף אייביקייט.
26און ער האָט געזאָגט צום מלאך פֿון דער פּנים :שרײַב פֿאַר משהן פֿון אָנהייב פֿון דער בריאה ביז מײַן מקדש וועט געבויט
ווערן צווישן זיי אויף אייביק.
27און גאָט וועט זיך דערשיינען פֿאַר די אויגן פֿון אַלעמען ,און אַלע וועלן וויסן אַז איך בין דער גאָט פֿון ישׂראל און דער פֿאָטער פֿון
אַלע קינדער פֿון יעקבֿ ,און מלך אויף באַרג ציון אויף אייביק .און ציון און ירושלים וועלן זיין הייליק.
28און דער מלאך פון דער געגענוואַרט וואָס איז געגאַנגען פֿאַר דעם לאַגער פֿון ישׂראל האָט גענומען די טאַבעלעס פֿון די
צעטיילונגען פֿון די יאָרן - פֿון דער צייט פֿון דער באַשעפֿעניש - פֿון דער תּורה און פֿון דער עדות פֿון די וואָכן פֿון די יובלים ,לויט די
יחידישע יאָרן ,לויט דער גאַנצער צאָל פֿון די יובלים] לויט די יחידישע יאָרן ,[פֿון דעם טאָג פֿון דער] נײַער [באַשעפֿעניש ווען די
הימלען און די ערד וועלן ווערן באַנייט און אַלע זייער באַשעפֿעניש לויט די כוחות פֿון הימל ,און לויט דער גאַנצער באַשעפֿעניש פֿון
דער ערד ,ביז דער הייליקער אָרט פֿון גאָט וועט ווערן געמאַכט אין ירושלים אויף באַרג ציון ,און אַלע ליכטער וועלן ווערן באַנייט
פֿאַר היילונג און פֿאַר שלום און פֿאַר ברכה פֿאַר אַלע אויסדערווייلטע פֿון ישׂראל ,און אַז אַזוי זאָל עס זײַן פֿון יענעם טאָג און ביז
אַלע טעג פֿון דער ערד.

קאפיטל2

1און דער מלאך פון דער געגענוואַרט האָט גערעדט צו משהן לויטן וואָרט פון גאָט ,זאָגנדיק :שרײַבט די גאַנצע געשיכטע פון דער
באַשאַפונג ,ווי אין זעקס טעג האָט גאָט דער האר געענדיקט אַלע זיינע מעשים און אַלץ וואָס ער האָט באַשאַפֿן ,און האָט געהאַלטן
שבת דעם זיבעטן טאָג און אים געהייליקט אויף אַלע דורות ,און אים באַשטימט ווי אַ צייכן פֿאַר אַלע זיינע מעשים.
2ווייל אין ערשטן טאָג האָט ער באַשאַפֿן די הימלען וואָס זענען אויבן און די ערד און די וואַסערן און אַלע גייסטער וואָס דינען פֿאַר
אים - די מלאכים פֿון דער געגענוואַרט ,און די מלאכים פֿון הייליקמאַכן ,און די מלאכים] פֿון דעם גייסט פֿון פֿײַער און די מלאכים [
פֿונעם גייסט פֿון די ווינטן ,און די מלאכים פֿונעם גייסט פֿון די וואָלקנס ,און פֿון פֿינצטערניש ,און פֿון שניי און פֿון האָגל און פֿון
פֿאָרפֿראָסט ,און די מלאכים פֿון די קולות און פֿון דונער און פֿון בליץ ,און די מלאכים פֿון די גייסטער פֿון קעלט און פֿון היץ ,און פֿון
ווינטער און פֿון פֿרילינג און פֿון האַרבסט און פֿון זומער און פֿון אַלע גייסטער פֿון זיינע באַשעפֿענישן וואָס זענען אין די הימלען און
אויף דער ערד) ,האָט ער באַשאַפֿן (די תּהום און די פֿינצטערניש ,אָוונט> און נאַכט ,<און דאָס ליכט ,מאָרגן און טאָג ,וואָס ער האָט
צוגעגרייט אין דער וויסן פֿון זיין האַרצן.
3און דערנאָך האָבן מיר געזען זיינע מעשים ,און אים געלויבט ,און געלויבט פֿאַר אים צוליב אַלע זיינע מעשים ;ווייל זיבן גרויסע
מעשים האָט ער באַשאַפֿן אין ערשטן טאָג.
4און אויף דעם צווייטן טאָג האָט ער באַשאַפֿן דעם הימל אין מיטן די וואַסערן ,און די וואַסערן האָבן זיך צעטיילט אין יענעם טאָג -
העלפט פֿון זיי איז אַרויף און העלפט פֿון זיי איז אַראָפּגעגאַנגען אונטער דעם הימל) וואָס איז געווען (אין מיטן איבער דער גאַנצער
ערד .און דאָס איז געווען די איינציקע אַרבעט) גאָט (וואָס ער האָט באַשאַפֿן אויף דעם צווייטן טאָג.
5און אויף דעם דריטן טאָג האָט ער באַפֿוילן די וואַסערן צו גיין פֿון דער גאַנצער ערד אין איין אָרט ,און די טרוקענע ערד זאָל
דערשײַנען.
6און די וואסערן האבן געטאן אזוי ווי ער האט זיי באפוילן ,און זיי האבן זיך צוריקגעצויגן פון דער ערד אין איין ארט אינדרויסן פון
דעם הימל ,און די טרוקענע ערד איז דערשינען.
7און אין יענעם טאָג האָט ער באַשאַפֿן פֿאַר זיי אַלע ימען לויט זייערע באַזונדערע זאַמלונג־פּלעצער ,און אַלע טייכן ,און די
זאַמלונגען פֿון די וואַסערן אין די בערג און אויף דער גאַנצער ערד ,און אַלע אָזערעס ,און אַלע טוי פֿון דער ערד ,און די זוימען וואָס

ווערט געזייט, און אַלע שפּראָצנדיקע זאַכן, און פֿרוכט־טראָגנדיקעביימער, און ביימער פֿון וואַלד, און דעם גאָרטן פֿון עדן, אין עדן און אַלע געוויקסן לויט זייער מין.

8די פיר גרויסע ווערק האט גאָט באשאפן דעם דריטן טאָג. און דעם פערטן טאָג האט ער באשאפן די זון און די לבנה און די שטערן , און זיי געשטעלט אין דער הימל-הויז, צו געבן ליכט אויף דער גאנצער ערד, און צו הערשן איבערן טאָג און דער נאַכט, און צעטיילן דאָס ליכט פֿון דער פֿינצטערניש.

9און גאָט האָט באַשטימט די זון צו זײַן אַ גרויס סימן אויף דער ערד פֿאַר טעג און פֿאַר שבתים און פֿאַר חדשים און פֿאַר יום־טובֿים און פֿאַר יאָרן און פֿאַר שבתים פֿון יאָרן און פֿאַר יובלים און פֿאַר אַלע צײַטן פֿון די יאָרן.

10און עס טיילט אפ דאס ליכט פון דער פינצטערניש] און [פאר הצלחה, אז אלע זאכן זאלן בליען וואס שפריצן און וואקסן אויף דער ערד.

11די דריי מינים האט ער געמאכט אויפן פערטן טאג. און אויפן פינפטן טאג האט ער באשאפן גרויסע ים-מאנסטערס אין די טיפענישן פון די וואסערן, ווייל די זענען געווען די ערשטע זאכן פון פלייש וואס זענען באשאפן געווארן דורך זיינע הענט, די פיש און אלעס וואס באוועגט זיך אין די וואסערן, און אלעס וואס פליט, די פייגל און אלע זייערע מינים.

12און די זון איז אויפגעגאַנגען איבער זיי צו באַגליקן) זיי, (און איבער אַלץ וואָס איז געווען אויף דער ערד, אַלץ וואָס שפּראָצט אַרויס פֿון דער ערד, און אַלע פרוכט-טראָגנדיקע ביימער, און אַלע פֿלייש.

13די דריי מינים האט ער באשאפן אויפן פינפטן טאג. און אויפן זעקסטן טאג האט ער באשאפן אלע חיות פון דער ערד, און אלע בהמות, און אלעס וואס באוועגט זיך אויף דער ערד.

14און נאך דעם אלעם האט ער באשאפן מענטשן, א מאן און א פרוי האט ער זיי באשאפן, און אים געגעבן הערשאפט איבער אלעס וואס איז אויף דער ערד, און אין די ימען, און איבער אלעס וואס פליט, און איבער חיות און איבער בהמות, און איבער אלעס וואס באוועגט זיך אויף דער ערד, און איבער דער גאנצער ערד, און איבער דעם אלעם האט ער אים געגעבן הערשאפט.

15און די פיר מינים האט ער באשאפן אויפן זעקסטן טאג. און עס זענען געווען אינגאנצן צוויי און צוואנציק מינים.

16און ער האָט געענדיקט אַלע זיינע אַרבעטן אויף דעם זעקסטן טאָג - אַלץ וואָס איז אין הימל און אויף דער ערד, און אין די ימען און אין די תהום, און אין ליכט און אין דער פינצטערניש, און אין אַלץ.

17און ער האָט אונדז געגעבן אַ גרויסן סימן, דעם שבת, אַז מיר זאָלן אַרבעטן זעקס טעג, אָבער האַלטן שבת דעם זיבעטן טאָג פֿון אַלע אַרבעט.

18און אַלע מלאכים פון דער געגענוואַרט, און אַלע מלאכים פון הייליקייט, די צוויי גרויסע קלאַסן - ער האָט אונדז באַפֿוילן צו האַלטן דעם שבת מיט אים אין הימל און אויף דער ערד.

19און ער האָט צו אונדז געזאָגט :זעט, איך וועל זיך אָפּשיידן אַ פֿאָלק פֿון צווישן אַלע פֿעלקער, און די זאָלן האַלטן דעם שבת, און איך וועל זיי הייליקן פֿאַר מיר ווי מיין פֿאָלק, און איך וועל זיי בענטשן ;ווי איך האָב געהייליקט דעם שבת און הייליק אים פֿאַר מיר , אַזוי וועל איך זיי בענטשן, און זיי וועלן זיין מיין פֿאָלק און איך וועל זיין זייער גאָט.

20און איך האָב אויסגעקליבן דעם זאָמען פֿון יעקבֿ פֿון צווישן אַלץ וואָס איך האָב געזען, און איך האָב אים אויפֿגעשריבן ווי מײַן ערשטגעבוירענער זון, און איך האָב אים געהייליקט פֿאַר מיר אויף אייביק און אייביק ;און איך וועל זיי לערנען דעם שבת־טאָג, כּדי זיי זאָלן אים האַלטן שבת פֿון אַלע אַרבעט.

21און אזוי האט ער דארט באשאפן א צייכן לויט וועלכן זיי זאלן האלטן שבת מיט אונז אום זיבעטן טאג, צו עסן און צו טרינקען , און צו בענטשן אים וואס האט באשאפן אלעס אזוי ווי ער האט געבענטשט און געהייליקט פאר זיך א באזונדער פאלק העכער אלע פעלקער, און אז זיי זאלן האלטן שבת צוזאמען מיט אונז.

22און ער האָט געלאָזט זיינע געבאָטן אַרויפֿגיין ווי אַ זיסן ריח, וואָס איז אָנגענומען געוואָרן פֿאַר אים אַלע טעג...

23עס זענען געווען צוויי און צוואנציק קעפּ פון מענטשהייט פון אדם ביז יעקב, און צוויי און צוואנציק מינים אַרבעט זענען געמאַכט געוואָרן ביזן זיבעטן טאָג ;דאָס איז געבענטשט און הייליק ;און דער ערשטער איז אויך געבענטשט און הייליק ;און דער איינער דינט מיט יענעם איינער פֿאַר הייליקמאַכונג און ברכה.

24און צו דעם) יעקב און זיין זוימען (איז געגעבן געוואָרן אַז זיי זאָלן שטענדיק זיין די געבענטשטע און הייליקע פון דער ערשטער עדות און געזעץ, אַזוי ווי ער האָט געהייליקט און געבענטשט דעם שבת טאָג אין זיבעטן טאָג.

25ער האָט באַשאַפֿן הימל און ערד און אַלץ וואָס ער האָט באַשאַפֿן אין זעקס טעג, און גאָט האָט דעם זיבעטן טאָג הייליק געמאַכט , פֿאַר אַלע זיינע מעשים ;דעריבער האָט ער באַפֿוילן אין זײַן נאָמען, אַז ווער עס טוט דאָרט אַרבעט זאָל שטאַרבן, און ווער עס פֿאַרשוועכט עס זאָל זיכער שטאַרבן.

26דעריבער באַפעלסטו די קינדער פון ישראל צו היטן דעם טאָג, כּדי זיי זאָלן אים האַלטן הייליק און נישט טאָן קיין אַרבעט אויף אים, און אים נישט צו פֿאַרשוועכן, ווײַל ער איז הייליקער ווי אַלע אַנדערע טעג.

27און ווער עס יז וואס פארשוועכט עס וועט זיכער שטארבן, און ווער עס יז וואס טוט אויף אים עפעס א ארבעט וועט זיכער שטארבן אויף אייביק, כדי די קינדער פון ישראל זאלן האלטן דעם טאג איבער זייערע דורות, און נישט אויסגעווארצלט ווערן פון לאנד ;ווייל עס איז א הייליגער טאג און א געבענטשטער טאג.

28און יעדער וואָס היט עס און היט שבת אויף אים פֿון אַלע זיינע אַרבעטן, וועט זיין הייליק און געבענטשט איבער אַלע טעג ווי מיר.

29דערקלערט און זאגט צו די קינדער פון ישראל דעם געזעץ פון היינטיקן טאג, אז זיי זאלן דארט האלטן שבת, און אז זיי זאלן עס נישט פארלאזן אין דעם טעות פון זייערע הערצער) ;און (אז עס איז נישט ערלויבט צו טאן קיין ארבעט דארט וואס איז נישט פאסיג , צו טאן דארט זייער אייגענעם פארגעניגן, און אז זיי זאלן נישט צוגרייטן דארט גארנישט צו עסן אדער טרינקען, און) אז עס איז נישט

ערלויבט (צו ציען וואסער, אדער אריינברענגען אדער ארויסנעמען דארט דורך זייערע טויערן קיין לאסט, וואס זיי האבן נישט צוגעגרייט פאר זיך דעם זעקסטן טאג אין זייערע וואוינונגען.

30און זיי זאָלן נישט אַרײַנברענגען און נישט אַרויסנעמען פֿון הויז צו הויז אין יענעם טאָג; ווײַל יענער טאָג איז מער הייליק און געבענטשט ווי יעדער יובל טאָג פֿון די יובלים; אין דעם האָבן מיר געהאַלטן שבת אין הימל איידער עס איז באַקאַנט געוואָרן צו קיין פֿלייש צו האַלטן שבת דאָרט אויף דער ערד.

31און דער באַשעפֿער פֿון אַלע זאַכן האָט עס געבענטשט, אָבער ער האָט נישט געהייליקט אַלע פֿעלקער און נאַציאָנען צו האַלטן שבת דאָרט, נאָר ישׂראל אַליין: זיי אַליין האָט ער דערלויבט צו עסן און טרינקען און צו האַלטן שבת דאָרט אויף דער ערד.

32און דער באַשעפֿער פֿון אַלע זאַכן האָט געבענטשט דעם טאָג וואָס ער האָט באַשאַפֿן, צו ברכה און הייליקייט און כבוד איבער אַלע טעג.

33די דאָזיקע תּורה און עדות איז געגעבן געוואָרן צו די קינדער פֿון ישׂראל ווי אַ געזעץ אויף אייביק אויף זייערע דורות.

קאפיטל3

1און אין די זעקס טעג פון דער צווייטער וואָך האָבן מיר געבראַכט, לויטן וואָרט פון גאָט, צו אָדָם אַלע חיות, און אַלע בהמות, און אַלע פייגל, און אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד, און אַלץ וואָס באַוועגט זיך אין וואַסער, לויט זייערע מינים, און לויט זייערע טיפּן: די חיות אין ערשטן טאָג; די בהמות אין צווייטן טאָג; די פייגל אין דריטן טאָג; און אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד אין פֿערטן טאָג; און אַלץ וואָס באַוועגט זיך אין וואַסער אין פֿינפֿטן טאָג.

2און אדם האָט זיי אַלע געגעבן נעמען לויט זייערע נעמען, און ווי ער האָט זיי גערופן, אַזוי איז געווען זייער נאָמען.

3און אין די פינף טעג האט אדם געזען אלע די, זכר און נקבה, לויט יעדן מין וואס איז געווען אויף דער ערד, אבער ער איז געווען אליין און האט נישט געפונען קיין הילף וואס פאסט פאר אים.

4און גאָט האָט צו אונדז געזאָגט: עס איז נישט גוט אַז דער מענטש זאָל זײַן אַליין; לאָמיר מאַכן אַ הילף וואָס פּאַסט פֿאַר אים.

5און גאָט אונדזער גאָט האָט אים געלאָזט אַ טיפן שלאָף פֿאַלן, און ער האָט געשלאָפֿן, און ער האָט גענומען פֿאַר דער פֿרוי איין ריפּ פֿון צווישן זיינע ריפּן, און די ריפּ איז געווען דער אָנהייב פֿון דער פֿרוי פֿון צווישן זיינע ריפּן, און ער האָט אויפֿגעבויט דאָס פֿלייש אַנשטאָט איר, און האָט געבויט די פֿרוי.

6און ער האָט אויפגעוועקט אדם פון זיין שלאף, און ווען ער איז אויפגעוואכט, איז ער אויפגעשטאנען אויפן זעקסטן טאָג, און ער האָט זי געבראַכט צו זיך, און ער האָט זי דערקענט, און צו איר געזאָגט: 'דאָס איז איצט ביין פון מיינע ביינער און פלייש פון מיין פלייש; זי זאָל גערופן ווערן מיין ווייב; ווייל זי איז גענומען געוואָרן פון איר מאַן'.

7דעריבער וועלן מאַן און ווייב זיין איינס, און דעריבער וועט אַ מאַן פֿאַרלאָזן זיין פֿאָטער און זיין מוטער, און זיך אָנקלײַבן צו זיין ווייב, און זיי וועלן זיין איין פֿלייש.

8אין דער ערשטער וואָך איז אדם באַשאַפֿן געוואָרן, און די ריפּ - זײַן ווײַב; אין דער צווייטער וואָך האָט ער זי אים געוויזן; און דערפֿאַר איז געגעבן געוואָרן די מצווה צו האַלטן אין זייער פֿאַרפּעסטיקונג, פֿאַר אַ זכר זיבן טעג, און פֿאַר אַ נקבה צוויי מאָל זיבן טעג.

9און נאָכדעם וואָס אָדָם האָט פֿאַרענדיקט פֿערציק טעג אין לאַנד וואו ער איז באַשאַפֿן געוואָרן, האָבן מיר אים געבראַכט אין גאָרטן עדן אים צו באַאַרבעטן און היטן, אָבער זײַן ווײַב האָבן זיי געבראַכט אין אַכציקסטן טאָג, און נאָכדעם איז זי אַרײַן אין גאָרטן עדן.

10און צוליב דעם איז דער געבאָט געשריבן אויף די הימלישע טאוולען וועגן איר וואָס גיט געבורט: 'אויב זי וועט געבוירן אַ זכר, זאָל זי בלייבן אין איר אומריינקייט זיבן טעג לויט דער ערשטער וואָך פון טעג, און דריי און דרייסיק טעג זאָל זי בלייבן אין איר בלוט פון רייניקונג, און זי זאָל נישט אָנרירן קיין הייליק זאַך, און נישט אַרײַן אין דעם הייליקטום, ביז זי וועט מקיים זיין די טעג וואָס) זענען באַפוילן (אין פאַל פון אַ זכר קינד.

11אבער אין פאַל פון אַ מיידל זאָל זי בלייבן אין איר אומריינקייט צוויי וואָכן פון טעג, לויט די ערשטע צוויי וואָכן, און זעקס און זעכציק טעג אין דעם בלוט פון איר רייניקונג, און זיי וועלן זיין אין גאַנצן אַכציק טעג.

12און ווען זי האט געענדיקט די אַכציק טעג, האָבן מיר זי געבראַכט אין גאָרטן עדן, ווייל ער איז הייליקער ווי די גאַנצע ערד, און יעדער בוים וואָס איז אין אים געפֿלאַנצט איז הייליק.

13דעריבער איז באַשטימט געוואָרן וועגן איר וואָס געבערט אַ זכר אָדער אַ נקבה דעם געזעץ פון יענע טעג, אַז זי זאָל נישט אָנרירן קיין הייליקע זאַך, און נישט אַרײַנגיין אין דעם מקדש ביז די טעג פֿאַר דעם זכר אָדער נקבה וועלן זיך פֿאַרענדיקן.

14דאָס איז די תּורה און די עדות וואָס איז געשריבן געוואָרן פֿאַר ישׂראל, כּדי זיי זאָלן עס היטן אַלע טעג.

15און אין דער ערשטער וואָך פֿון ערשטן יובל [1-7], אינדערפֿרי [זענען אָדָם און זײַן ווײַב געווען אין גאָרטן עדן זיבן יאָר, באַאַרבעט און געהיטן אים, און מיר האָבן אים געגעבן אַרבעט און מיר האָבן אים באַפֿוילן צו טאָן אַלץ וואָס איז פּאַסיק פֿאַר באַאַרבעטונג.

16און ער האָט באַאַרבעט) דעם גאָרטן, (און איז געווען נאַקעט און האָט עס נישט געוואוסט, און האָט זיך נישט געשעמט, און ער האָט באַשיצט דעם גאָרטן פֿון די פֿייגל און חיות און בהמות, און האָט געזאַמלט זיין פֿרוכט, און געגעסן, און האָט אָפּגעלייגט דאָס איבערבלייבנדיקע פֿאַר זיך און פֿאַר זיין ווייב] און אָפּגעלייגט דאָס וואָס מען האָט געהאַלטן.[

17און נאך די זיבן יאר וואס ער האט דארטן פארענדיגט ,זיבן יאר פונקטליך 8] ,אזייגער אינדערפרי [און אין צווייטן חודש ,אין זיבעצנטן טאג) פון חודש ,(איז די שלאנג געקומען און זיך דערנענטערט צו דער פרוי ,און די שלאנג האט געזאגט צו דער פרוי' ,האט גאט אייך באפוילן ,זאגנדיג ,איר זאלט נישט עסן פון קיין בוים אין גארטן'?
18און זי האט צו אים געזאגט :פון אלע פרוכטן פון דיביימער אין גארטן האט גאט צו אונז געזאגט :עסט ;אבער פון די פרוכטן פון דעם בוים וואס איז אין מיטן גארטן האט גאט צו אונז געזאגט :איר זאלט דערפון נישט עסן ,און איר זאלט עס נישט אנרירן ,כדי איר זאלט נישט שטארבן.
19און די שלאַנג האָט געזאָגט צו דער פֿרוי :איר וועט זיכער נישט שטאַרבן ,ווײַל גאָט ווייסט אַז אין דעם טאָג וואָס איר וועט עסן דערפֿון ,וועלן אײַערע אויגן געעפֿנט ווערן ,און איר וועט זײַן ווי געטער ,און איר וועט וויסן גוט און שלעכט.
20און די פרוי האָט געזען דעם בוים ,אַז ער איז געווען שיין און אָנגענעם פֿאַר די אויגן ,און אַז זײַן פֿרוכט איז גוט צום עסן ,און זי האָט דערפֿון גענומען און געגעסן.
21און ווען זי האט ערשט באדעקט איר שאַנד מיט פייגנבלעט ,האט זי דערפון געגעבן צו אדם און ער האט געגעסן ,און זיינע אויגן זענען געעפנט געווארן ,און ער האט געזען אז ער איז נאַקעט.
22און ער האָט גענומען פֿײַגנבלעטער און זיי צוזאַמענגענייט ,און זיך געמאַכט אַ פֿאַרטוך ,און באַדעקט זײַן שאַנד.
23און גאָט האָט פֿאַרשאָלטן די שלאַנג ,און איז געווען אויף איר אין צאָרן אויף אייביק...
24און ער איז געוואָרן בייז אויף דער פרוי ,ווייל זי האָט געהערט דעם קול פון דער שלאַנג ,און האָט געגעסן ;און ער האָט צו איר געזאָגט :איך וועל זייער פֿאַרמערן דיין צער און דיינע ווייטיקן ;מיט צער וועסטו געבוירן קינדער ,און דיין צוריקקער וועט זיין צו דיין מאַן ,און ער וועט הערשן איבער דיר.
25און צו אדם האָט ער אויך געזאָגט' :ווײַל דו האָסט אויסגעהערט דעם קול פֿון דײַן ווײַב ,און געגעסן פֿון דעם בוים פֿון וועלכן איך האָב דיר באַפֿוילן נישט צו עסן דערפֿון ,פֿאַרשאָלטן זאָל זײַן די ערד פֿאַר דײַן זכות ;דאָרנען און שטעכלעך וועט זי דיר ברענגען ,און דו וועסט עסן דײַן ברויט אין שוויס פֿון דײַן פּנים ,ביז דו וועסט זיך אומקערן צו דער ערד פֿון וואַנען דו ביסט גענומען געוואָרן ; ווײַל ערד ביסטו ,און צו דער ערד וועסטו זיך אומקערן'.
26און ער האָט זיי געמאַכט מאַנטלען פֿון הויט ,און זיי באַקליידט ,און זיי אַרויסגעשיקט פֿון גאָרטן עדן.
27און אין יענעם טאָג ווען אָדָם איז אַרויסגעגאַנגען פֿון גאָרטן ,האָט ער געבראַכט אַ קרבן ,ווי אַ זיסן ריח ,ווײַראָך ,גאַלבאַנום ,און שטאַקע ,און געווירצן אין דער פֿרי מיט דער אויפֿגאַנג פֿון דער זון פֿון דעם טאָג ווען ער האָט באַדעקט זײַן שאַנד.
28און אין יענעם טאָג איז פֿאַרמאַכט געוואָרן דאָס מויל פֿון אַלע חיות ,און פֿון בהמות ,און פֿון פֿייגל ,און פֿון אַלץ וואָס גייט ,און פֿון אַלץ וואָס באַוועגט זיך ,אַזוי אַז זיי האָבן מער נישט געקענט רעדן ;ווײַל זיי האָבן אַלע גערעדט איינער מיטן אַנדערן מיט איין ליפּ און מיט איין צונג.
29און ער האָט אַרויסגעשיקט פֿון גאָרטן עדן אַלע פֿלייש וואָס איז געווען אין גאָרטן עדן ,און אַלע פֿלייש איז פֿאַרשפּרייט געוואָרן לויט זיינע מינים און לויט זיינע טיפּן צו די ערטער וואָס זענען באַשאַפֿן געוואָרן פֿאַר זיי.
30און נאָר צו אדם האָט ער געגעבן) די מיטלען (צו באַדעקן זײַן שאַנד ,פֿון אַלע חיות און בהמות.
31צוליב דעם איז פארשריבן אויף די הימלישע טאוולען וועגן אלע וואס קענען דעם משפט פון דער תורה ,אז זיי זאלן באדעקן זייער שאנדע ,און זאלן זיך נישט אויפדעקן ווי די גויים אויפדעקן זיך.
32און אין דעם נייעם חודש פונעם פערטן חודש זענען אדם און זיין ווייב ארויסגעגאנגען פון גאָרטן עדן ,און זיי האָבן זיך באַזעצט אין לאַנד אלדה ,אין לאַנד פון זייער באַשאַפונג.
33און אָדָם האָט גערופֿן זײַן ווײַב חוה.
34און זיי האָבן נישט געהאַט קיין זון ביזן ערשטן יובל 8] ,אינדערפרי [און נאָכדעם האָט ער זי דערקענט.
35איצט האָט ער באַאַרבעט דאָס לאַנד ווי מען האָט אים געלערנט אין גאָרטן עדן.

קאפיטל4

1און אין דער דריטער וואָך אין צווייטן יובל 64-70] אינדערפרי [האָט זי געבוירן קין ,און אין דעם פערטן 71-77] אינדערפרי [האָט זי געבוירן הבל ,און אין דעם פינפטן 78-84] אינדערפרי [האָט זי געבוירן איר טאָכטער עוואַן.
2און אין ערשטן) יאָר (פֿון דריטן יובל ,[99-105 AM] האָט קין געהרגעט הבל ווײַל) גאָט (האָט אָנגענומען דאָס קרבן פֿון הבל , און נישט אָנגענומען דאָס קרבן פֿון קין.
3און ער האָט אים געהרגעט אין פעלד ;און זײַן בלוט האָט געשריגן פֿון דער ערד ביזן הימל ,קלאָגנדיק זיך ווײַל ער האָט אים געהרגעט.
4און גאָט האָט געקריגט קין צוליב הבל ,ווײַל ער האָט אים געהרגעט ,און ער האָט אים געמאַכט אַ פליט אויף דער ערד צוליב דעם בלוט פֿון זײַן ברודער ,און ער האָט אים פֿאַרשאָלטן אויף דער ערד.
5און צוליב דעם שטייט געשריבן אויף די הימלישע טאבעלעס' ,פארשאלטן איז דער וואס שלאגט זיין חבר פאררעטעריש ,און זאלן אלע וואס האבן געזען און געהערט זאגן ,אזוי זאל עס זיין ;און דער מענטש וואס האט געזען און נישט דערקלערט) עס ,(זאל ער זיין פארשאלטן ווי דער אנדערער'.
6און צוליב דעם דערקלערן מיר ,ווען מיר קומען פאר גאָט אונדזער גאָט ,אַלע זינד וואָס ווערט באַגאַנגען אין הימל און אויף דער ערד ,און אין ליכט און אין פינצטערניש ,און אומעטום.

7און אדם און זיין ווייב האבן געטרויערט הבל פיר וואכן פון יאר [99-127 AM], און אין פערטן יאר פון דער פינפטער וואך [130 AM] זענען זיי געווארן פרייליך, און אדם האט ווידער דערקענט זיין ווייב, און זי האט אים געבוירן א זון, און ער האט אים גערופן סעט; ווייל ער האט געזאגט' גאט האט אונז אויפגעשטעלט א צווייטן זאמען אויף דער ערד אנשטאט הבל; ווייל קין האט אים גע'הרג'עט.'

8און אין דער זעקסטער וואָך [134-40 AM] האָט ער געבוירן זיין טאָכטער אַזוּראַ.

9און קין האט גענומען זיין שוועסטער עוואן פאר זיין ווייב, און זי האט אים געבוירן חנוך ביים סוף פונעם פערטן יובל [190-196 AM].

און אין ערשטן יאר פון דער ערשטער וואך פונעם פינפטן יובל [197 AM], זענען הייזער געבויט געווארן אויף דער ערד, און קין האט געבויט א שטאט, און האט גערופן איר נאמען נאך דעם נאמען פון זיין זון חנוך.

10און אדם האָט דערקענט זײַן ווײַב חוה, און זי האָט נאָך געבוירן נײַן זין.

11און אין דער פינפטער וואָך פֿון דעם פֿינפֿטן יובל [225-31 אינדערפֿרי] האָט שת גענומען זײַן שוועסטער עזורה צו זײַן ווײַב, און אין דעם פֿערטן) יאָר פֿון דער זעקסטער וואָך [235 (אינדערפֿרי] האָט זי אים געבוירן אנוש.

12ער האָט אָנגעהויבן רופן דעם נאָמען פֿון גאָט אויף דער ערד.

13און אין זיבעטן יובל אין דער דריטער וואָך [309-15 AM] האָט אנוש גענומען זיין שוועסטער נועם צו זיין ווייב, און זי האָט אים געבוירן אַ זון אין דריטן יאָר פון דער פינפטער וואָך, און ער האָט זיין נאָמען גערופן קינאן.

14און ביים סוף פונעם אַכטן יובל [325, 386-3992 AM] האט קינאן גענומען זיין שוועסטער מועֲלֶת צו זיין ווייב, און זי האט אים געבוירן א זון אין ניינטן יובל, אין דער ערשטער וואָך אין דריטן יאָר פון דער וואָך [395 AM], און ער האט זיין נאָמען גערופן מהאַלאַלעל.

15און אין דער צווייטער וואָך פֿון צענטן יובל [449-55 AM] האָט מהללאל זיך גענומען צו זיך פֿאַר אַ ווייב דינה, די טאָכטער פֿון ברקיאל, די טאָכטער פֿון זײַן פֿאָטערס ברודער, און זי האָט אים געבוירן אַ זון אין דער דריטער וואָך אין זעקסטן יאָר [461 AM] און ער האָט אים גערופֿן ירעד, ווײַל אין זײַנע טעג זענען די מלאכים פֿון גאָט אַראָפּגעקומען אויף דער ערד, די וואָס ווערן גערופֿן די וועכטער, כּדי זיי זאָלן לערנען די מענטשן־קינדער, און זיי זאָלן טאָן משפט און גערעכטיקייט אויף דער ערד.

16און אין עלפטן יובל [512-18 AM] האט ירד גענומען צו זיך א ווייב, און איר נאמען איז געווען ברכה, די טאכטער פון רסבֿיאל, א טאכטער פון זיין פאטער'ס ברודער, אין דער פערטער וואך פון דעם יובל [522 AM], און זי האט אים געבוירן א זון אין דער פינפטער וואך, אין פערטן יאר פון יובל, און ער האט אים גערופן חנוך.

17און ער איז געווען דער ערשטער צווישן מענטשן וואָס זענען געבוירן אויף דער ערד וואָס האָט געלערנט שרייבן און וויסן און חכמה און וואָס האָט אויפגעשריבן די סימנים פון הימל לויט דער סדר פון זייערע חדשים אין אַ בוך, כּדי מענטשן זאָלן וויסן די צייטן פון די יאָרן לויט דער סדר פון זייערע באַזונדערע חדשים.

18און ער איז געווען דער ערשטער צו שרייבן א עדות און ער האט עדות געזאגט פאר די מענטשן-קינדער צווישן די דורות פון דער ערד, און ער האט אויסגערעכנט די וואכן פון די יובל, און ער האט זיי באקאנט געמאכט די טעג פון די יארן, און ער האט אין סדר געשטעלט די חדשים און אויסגערעכנט די שבתים פון די יארן ווי מיר האבן זיי אים באקאנט געמאכט.

19און וואָס איז געווען און וואָס וועט זיין האָט ער געזען אין אַ חזון פֿון זײַן שלאָף, ווי עס וועט פּאַסירן מיט די קינדער פֿון מענטשן איבער זייערע דורות ביזן טאָג פֿון משפט; ער האָט געזען און פֿאַרשטאַנען אַלץ, און האָט געשריבן זײַן עדות, און האָט געשטעלט די עדות אויף דער ערד פֿאַר אַלע קינדער פֿון מענטשן און פֿאַר זייערע דורות.

20און אין צוועלפטן יובל [582-88], אין דער זיבעטער וואָך דערפון, האָט ער גענומען צו זיך אַ ווייב, און איר נאָמען איז געווען עדנה, די טאָכטער פֿון דניאל, די טאָכטער פֿון זײַן פֿאָטערס ברודער, און אין זעקסטן יאָר אין דער וואָך [587 AM] האָט זי אים געבוירן אַ זון און ער האָט אים גערופֿן מתושלח.

21און ער איז אויך געווען מיט די מלאכים פון גאָט די זעקס יובל יאָרן, און זיי האָבן אים געוויזן אַלץ וואָס איז אויף דער ערד און אין הימל, די הערשאַפט פון דער זון, און ער האָט אַלץ אויפגעשריבן.

22און ער האָט עדות געזאָגט צו די וואַכטער, וואָס האָבן געזינדיקט מיט די טעכטער פֿון מענטשן; ווײַל די האָבן אָנגעהויבן זיך צו פֿאַראייניקן, אַזוי אַז זיי זאָלן ווערן פֿאַרפּעסטעט, מיט די טעכטער פֿון מענטשן, און חנוך האָט עדות געזאָגט קעגן) זיי (אַלע.

23און ער איז גענומען געוואָרן פֿון צווישן די מענטשן־קינדער, און מיר האָבן אים געפֿירט אין גאָרטן עדן מיט מאַיעסטעט און כּבֿוד, און זעט דאָרט שרײַבט ער אַראָפּ די פֿאַרדאַמונג און משפט פֿון דער וועלט, און אַלע שלעכטיקייטן פֿון די מענטשן־קינדער.

24און צוליב דעם האט) גאָט (געבראַכט די וואַסערן פון מבול אויף דעם גאַנצן לאַנד עדן; ווייל דאָרט איז ער געשטעלט געוואָרן ווי אַ צייכן און אַז ער זאָל עדות זאָגן קעגן אַלע מענטשן-קינדער, אַז ער זאָל דערציילן אַלע מעשים פון די דורות ביזן טאָג פון פֿאַרדאַמונג.

25און ער האָט געברענט דאָס קטורת פֿון דעם הייליגן אָרט, זיסע געווירצן וואָס זענען געווען אָנגענומען פֿאַר גאָט אויף דעם באַרג.

26ווייל גאָט האָט פֿיר ערטער אויף דער ערד, דעם גאָרטן פֿון עדן, און דעם באַרג פֿון מזרח, און דעם באַרג אויף וועלכן דו ביסט הײַנט, באַרג סיני, און באַרג ציון) וואָס (וועט געהייליקט ווערן אין דער נײַער בריאה פֿאַר אַ הייליקייט פֿון דער ערד; דורך דעם וועט די ערד געהייליקט ווערן פֿון אַלע) איר (שולד און איר אומרײַנקײַט איבער די דורות פֿון דער וועלט.

27און אין דעם פערצנטן יובל [652 AM] האט מתושלח גענומען פאר זיך א ווייב, עדנה די טאכטער פון עזריאל, די טאכטער פון זיין פאטער'ס ברודער, אין דער דריטער וואך, אין דעם ערשטן יאר פון דער וואך [701-7 AM], און ער האט געבוירן א זון און אים גערופן למך.

28און אין פופצנטן יובל אין דער דריטער וואָך האָט למך גענומען אַ ווייב, און איר נאָמען איז געווען בעטנוס, די טאָכטער פֿון ברקייל, די טאָכטער פֿון זײַן פֿאָטערס ברודער, און אין דער וואָך האָט זי אים געבוירן אַ זון, און ער האָט אים גערופֿן נח, זאָגנדיק: "דער וועט מיך טרייסטן פֿאַר מײַן צרה און מײַן גאַנצער אַרבעט, און פֿאַר דער ערד וואָס גאָט האָט פֿאַרשאָלטן".

29און ביים סוף פונעם ניינצנטן יובל, אין דער זיבעטער וואָך אין זעקסטן יאָר [930 AM] דערפון, איז אדם געשטאָרבן, און אַלע זיינע זין האָבן אים באַגראָבן אין לאַנד פון זיין באַשאַפונג, און ער איז געווען דער ערשטער וואָס איז באַגראָבן געוואָרן אין דער ערד.

30און אים האָבן געפֿעלט זיבעציק יאָר פֿון טויזנט יאָר; ווײַל טויזנט יאָר זענען ווי איין טאָג אין דער עדות פֿון די הימלען, און דעריבער איז געשריבן געוואָרן וועגן דעם בוים פֿון וויסן: 'אין דעם טאָג וואָס איר וועט דערפֿון עסן וועט איר שטאַרבן'. צוליב דעם האָט ער נישט פֿאַרענדיקט די יאָרן פֿון דעם טאָג; ווײַל ער איז געשטאָרבן בעת דעם טאָג.

31ביים סוף פון דעם יובל איז קין גע'הרג'עט געווארן נאך אים אין דעם זעלבן יאר; ווייל זיין הויז איז אויף אים געפאלן און ער איז געשטארבן אין מיטן זיין הויז, און ער איז גע'הרג'עט געווארן דורך זיינע שטיינער; ווייל מיט א שטיין האט ער גע'הרג'עט הבל, און מיט א שטיין איז ער גע'הרג'עט געווארן אין גערעכטן משפט.

32צוליב דעם איז עס באַשטימט געוואָרן אויף די הימלישע טאָפֿלען: מיט דעם געצײַג מיט וועלכן אַ מענטש הרגעט זײַן חבר זאָל ער געטייט ווערן; לויט דעם אופֿן ווי ער האָט אים פֿאַרוואונדעט, אַזוי זאָל מען זיך אויך מיט אים באַגיין.

33און אין דעם פינף און צוואנציגסטן [1205 AM] יובל האט נח גענומען פאר זיך א ווייב, און איר נאמען איז געווען עמזרא, די טאכטער פון ראקעאל, די טאכטער פון זיין פאטער'ס ברודער, אין ערשטן יאר אין דער פינפטער וואך [1207 AM]; און אין דריטן יאר דערפון האט זי אים געבוירן שם, אין פינפטן יאר דערפון [1209 AM] האט זי אים געבוירן חם, און אין ערשטן יאר אין דער זעקסטער וואך [1212 AM] האט זי אים געבוירן יפת.

קאפיטל 5

1און עס איז געשען ווען די קינדער פון מענטשן האבן אנגעהויבן צו פארמערן זיך אויף דער ערד און טעכטער זענען געבוירן געווארן צו זיי, האבן די מלאכים פון גאט זיי געזען אין א געוויסן יאר פון דעם יובל, אז זיי זענען געווען שיין צו קוקן אויף; און זיי האבן זיך גענומען ווייבער פון אלע וואס זיי האבן אויסגעקליבן, און זיי האבן זיי געבוירן זין און זיי זענען געווארן ריזן.

2און גזעץ-אומרעכט האט זיך פארמערט אויף דער ערד און אלע פלייש האט פארדארבן זיין וועג, אזוי ווי מענטשן און בהמות און חיות און פייגל און אלעס וואס גייט אויף דער ערד - אלע האבן פארדארבן זייערע וועגן און זייערע ארדענונגען, און זיי האבן אנגעהויבן צו פארצערן איינער דעם אנדערן, און גזעץ-אומרעכט האט זיך פארמערט אויף דער ערד און יעדע פאנטאזיע פון די גדאנקען פון אלע מענטשן (איז געווען) אזוי שלעכט כסדר.

3און גאָט האָט געקוקט אויף דער ערד, און זע, זי איז געווען פֿאַרדאָרבן, און אַלע פלייש האָט פֿאַרדאָרבן אירע אָרדענונגען, און אַלע וואָס זענען געווען אויף דער ערד האָבן געטאָן אַלע מינים שלעכטס פֿאַר זיינע אויגן.

4און ער האָט געזאָגט אַז ער וועט פֿאַרניכטן מענטשן און אַלע פֿלייש אויף דער ערד וואָס ער האָט באַשאַפֿן.

5אבער נח האט געפונען חן פאר די אויגן פון גאט.

6און קעגן די מלאכים וואָס ער האָט געשיקט אויף דער ערד, איז ער געווען זייער בייז, און ער האָט געגעבן אַ באַפעל זיי אויסצוואָרצלען פון זייער גאַנצער הערשאַפט, און ער האָט אונדז באַפֿוילן זיי צו בינדן אין די טיפֿענישן פֿון דער ערד, און זעט, זיי זענען געבונדן אין מיטן פֿון זיי, און ווערן (געהאַלטן) באַזונדער.

7און קעגן זייערע זין איז ארויסגעגאנגען א באפעל פון פאר זיין פנים אז זיי זאלן געשלאגן ווערן מיטן שווערד, און אוועקגענומען ווערן פון אונטערן הימל.

8און ער האָט געזאָגט: מײַן גײַסט וועט נישט שטענדיק רוען אויף מענטשן; ווײַל זיי זײַנען אויך פֿלייש, און זייערע טעג וועלן זײַן הונדערט און צוואַנציק יאָר.

9און ער האָט געשיקט זײַן שווערד צווישן זיי, אַז יעדער זאָל הרגענען זײַן חבר, און זיי האָבן אָנגעהויבן צו הרגענען איינער דעם אַנדערן ביז זיי זענען אַלע געפֿאַלן דורך שווערד און זענען חרובֿ געוואָרן פֿון דער ערד.

10און זייערע אבות זענען געווען עדות (פון זייער פארניכטונג), און נאכדעם זענען זיי געבונדן געוואָרן אין די טיפענישן פון דער ערד אויף אייביק, ביזן טאָג פון דער גרויסער פארדאמונג, ווען משפט וועט אויסגעפירן ווערן אויף אַלע יענע וואָס האָבן פארדארבן זייערע וועגן און זייערע מעשים פאר גאָט.

11און ער האָט אַלעמען פֿאַרניכטעט פֿון זייערע ערטער, און עס איז נישט געבליבן איינער פֿון זיי וועמען ער האָט נישט געמשפּט לויט אַלע זייערע שלעכטיקייטן.

12און ער האָט געשאַפֿן פֿאַר אַלע זיינע מעשים אַ נײַע און גערעכטע נאַטור, כּדי זיי זאָלן נישט זינדיקן אין זייער גאַנצער נאַטור אויף אייביק, נאָר זאָלן זײַן אַלע גערעכט, יעדער אין זײַן מין שטענדיק.

13און דער משפט פון אלעמען איז באשטימט און געשריבן אויף די הימלישע טאוולען אין גערעכטיקייט - אפילו (דער משפט פון) אלע וואס גייען אוועק פון דעם וועג וואס איז באשטימט פאר זיי צו גיין אין; און אויב זיי גייען נישט אין אים, איז משפט געשריבן פאר יעדער באשעפעניש און פאר יעדן מין.

14און עס איז גאָרנישט אין הימל אָדער אויף דער ערד, אָדער אין ליכט אָדער אין פינצטערניש, אָדער אין שאול אָדער אין דער טיפעניש, אָדער אין דעם אָרט פון פינצטערניש (וואָס ווערט נישט געמשפט); און אַלע זייערע משפטים זענען באַשטימט און געשריבן און איינגעקריצט.

15וועגן אַלעמען וועט ער משפּטן ,דעם גרויסן לויט זײַן גרויסקייט ,און דעם קליינעם לויט זײַן קליינקײַט ,און יעדן לויט זײַן וועג.

16און ער איז נישט איינער וואָס וועט קוקן אויף דעם מענטש) פון קיינעם ,(און ער איז אויך נישט איינער וואָס וועט באַקומען מתנות ,אויב ער זאָגט אַז ער וועט דורכפירן אַ משפט אויף יעדן :אויב איינער גיט אַלץ וואָס איז אויף דער ערד ,וועט ער נישט קוקן אויף די מתנות אדער דעם מענטש) פון קיינעם ,(און ער וועט נישט אָננעמען גאָרנישט פון זיינע הענט ,ווייל ער איז אַ גערעכטער ריכטער.

17און וועגן די קינדער פון ישראל איז געשריבן און באַשטימט געוואָרן :אויב זיי וועלן זיך אומקערן צו אים אין גערעכטיקייט וועט ער מוחל זיין אַלע זייערע עבירות און וועט אים אָפּגעבן אַלע זייערע זינד.

18עס איז געשריבן און באַשטימט אַז ער וועט ווײַזן רחמנות צו אַלע וואָס קערן זיך אַוועק פון אַלע זייערע שולד איין מאָל יעדעס יאָר.

19און וואָס שייך אַלע יענע וואָס האָבן פֿאַרדאָרבן זייערע וועגן און זייערע געדאַנקען פֿאַרן מבול ,איז קיין מענטשנס פּנים נישט אָנגענומען געוואָרן אַחוץ נחנס פּנים אַליין ;ווייל זיין פּנים איז אָנגענומען געוואָרן לטובת זיינע זין ,וועמען) גאָט (האָט געראַטעוועט פֿון די וואַסערן פֿון מבול צוליב אים ;ווייל זיין האַרץ איז געווען גערעכט אין אַלע זיינע וועגן ,לויט ווי עס איז באַפֿוילן געוואָרן וועגן אים ,און ער איז נישט אָפּגעגאַנגען פֿון גאָרנישט וואָס איז פֿאַר אים באַשטימט געוואָרן.

20און גאָט האָט געזאָגט אַז ער וועט פֿאַרניכטן אַלץ וואָס איז אויף דער ערד ,סײַ מענטשן און סײַ בהמות ,און סײַ חיות ,און סײַ פֿייגל פֿון הימל ,און סײַ אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד .און ער האָט באַפֿוילן נח צו מאַכן אים אַ תּיבה ,כּדי ער זאָל זיך ראַטעווען פֿון די וואַסערן פֿון מבול.

21און נח האט געמאכט די תיבה אין אלע הינזיכטן ווי ער האט אים באפוילן ,אין דעם זיבן און צוואנציגסטן יובל פון יארן ,אין דער פינפטער וואך אין דעם פינפטן יאר) אויף דעם נייעם חודש פון דעם ערשטן חודש[1307 AM] .)

22און ער איז אריין אין זעקסטן) יאָר (דערפון [1308 AM] ,אין צווייטן חודש ,אויף דעם נייעם לבנה פון צווייטן חודש ,ביזן זעכצנטן ;און ער איז אריין ,און אַלץ וואָס מיר האָבן אים געבראַכט ,אין דער תיבה ,און גאָט האָט זי פֿאַרמאַכט פֿון דרויסן אויף דעם זיבעצנטן אָוונט.

23און גאָט האָט געעפֿנט זיבן טויערן פֿון הימל ,און די מיילער פֿון די קוואַלן פֿון דער גרויסער טיפֿעניש ,זיבן מיילער אין צאָל.

24און די מבול־טויערן האבן אנגעהויבן צו גיסן וואסער פון הימל פערציק טעג און פערציק נעכט ,און די קוועלער פון דער טיפעניש האבן אויך ארויפגעשיקט וואסערן ,ביז די גאנצע וועלט איז געווען פול מיט וואסער.

25און די וואַסערן האָבן זיך געמערט אויף דער ערד :פופצן איילן האָבן זיך די וואַסערן געהויבן איבער אַלע הויכע בערג ,און די תּיבה איז געהויבן געוואָרן איבער דער ערד ,און זי האָט זיך באַוועגט אויף דער אויבערפלאַך פון די וואַסערן.

26און די וואַסערן האָבן זיך געשטאַרקט אויף דער ערד פינף חדשים - הונדערט און פופציק טעג.

27און די תּיבה איז געגאַנגען און האָט זיך גערוט אויף דער שפּיץ פֿון לובר ,איינער פֿון די בערג פֿון אַראַט.

28און) אויף דעם נייעם לבנה (אין דעם פערטן חודש זענען די קוואַלן פון דער גרויסער טיפֿעניש פֿאַרמאַכט געוואָרן און די פֿלוט־טויערן פֿון הימל זענען פֿאַרהאַלטן געוואָרן ;און אויף דעם נייעם לבנה פֿונעם זיבעטן חודש זענען אַלע מויל פֿון די טיפֿענישן פֿון דער ערד געעפֿנט געוואָרן ,און דאָס וואַסער האָט אָנגעהויבן אַראָפּגיין אין דער טיפֿעניש אונטן.

29און אויף דעם נייעם לבנה פונעם צענטן חודש האט מען געזען די שפּיצן פון די בערג ,און אויף דעם נייעם לבנה פונעם ערשטן חודש איז די ערד געוואָרן קענטיק.

30און די וואַסערן זענען פֿאַרשוואונדן געוואָרן פון איבער דער ערד אין דער פינפטער וואָך אין זיבעטן יאָר [1309 AM] דערפון , און אין זיבעצנטן טאָג אין צווייטן חודש איז די ערד געווען טרוקן.

31און אויף דעם זיבן און צוואנציגסטן פון דעם טאָג האָט ער געעפֿנט די תּיבה ,און האָט אַרויסגעשיקט פֿון איר חיות ,און בהמות , און פֿייגל ,און אַלץ וואָס באַוועגט זיך.

קאפיטל6

1און אויף דעם נייעם חודש פון דריטן חודש איז ער ארויסגעגאנגען פון דער תיבה ,און האט געבויט א מזבח אויף יענעם בארג.

2און ער האָט געמאַכט כפרה פֿאַר דער ערד ,און האָט גענומען אַ ציגן און מיט זײַן בלוט געמאַכט כפרה פֿאַר אַלע שולד פֿון דער ערד ;ווײַל אַלץ וואָס איז געווען אויף איר איז חרובֿ געוואָרן ,אַחוץ די וואָס זענען געווען אין דער תּיבה מיט נח.

3און ער האָט געלייגט דאָס פֿעט דערפֿון אויפֿן מזבח ,און ער האָט גענומען אַן אָקס ,און אַ ציג ,און אַ שעפּס און ציגן ,און זאַלץ ,און אַ טורטלטויב ,און די יונגע פֿון אַ טויב ,און האָט געלייגט אַ ברענט־אָפּפּער אויפֿן מזבח ,און אויסגעגאָסן אויף אים אַ קרבן געמישט מיט בוימל ,און געשפּריצט ווייַן און פֿאַרשפּרייט ווײַראָך איבער אַלץ ,און געמאַכט אַ גוטן ריח ,וואָס איז אָנגענעמען פֿאַר גאָט.

4און גאָט האָט גערוכן דעם גוטן ריח ,און ער האָט מיט אים געמאַכט אַ בונד ,אַז עס זאָל מער נישט זײַן קיין מבול צו צעשטערן די ערד ;אַז אַלע טעג פֿון דער ערד זאָלן נישט אויפֿהערן זויען און שניט ;קעלט און היץ ,זומער און ווינטער ,טאָג און נאַכט זאָלן נישט ענדערן זייער סדר ,און נישט אויפֿהערן אויף אייביק.

5און איר ,פֿאַרמערט זיך און פֿאַרמערט זיך אויף דער ערד ,און ווערט פֿיל אויף איר ,און זײַט אַ ברכה אויף איר .אײַער מורא און אײַער שרעק וועל איך אײַנברענגען אין אַלץ וואָס איז אויף דער ערד און אין ים.

6און זע ,איך האָב אייך געגעבן אַלע חיות ,און אַלע געפליגעלטע זאַכן ,און אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד ,און די פֿיש אין די וואַסערן ,און אַלץ וואָס איז צום עסן ;ווי די גרינע קרויטער ,האָב איך אייך געגעבן אַלץ צו עסן.

7נאָר פֿליש ,מיט זײַן לעבן ,מיט דעם בלוט ,זאָלט איר נישט עסן ;ווײַל דאָס לעבן פֿון אַלע פֿליש איז אין בלוט ,כּדי אײַער בלוט פֿון אײַערע לעבנס זאָל נישט געפֿאָדערט ווערן .פֿון דער האַנט פֿון יעדן מענטש ,פֿון דער האַנט פֿון יעדער) בהמה (וועל איך פֿאָדערן דאָס בלוט פֿון מענטשן.

8ווער עס פֿאַרגיסט מענטשנס בלוט דורך מענטש ,זײַן בלוט וועט פֿאַרגאָסן ווערן ,ווײַל אין גאָטס בילד האָט ער געמאַכט מענטש.

9און איר ,פֿאַרמערט זיך און פֿאַרמערט זיך אויף דער ערד.

10און נח און זיינע זין האָבן געשוואוירן אַז זיי וועלן נישט עסן קיין בלוט וואָס איז אין קיין פֿלייש ,און ער האָט געמאַכט אַ בונד פֿאַר גאָט דעם האַר אויף אייביק איבער אַלע דורות פֿון דער ערד אין דעם חודש.

11צוליב דעם האָט ער צו דיר געזאָגט אַז דו זאָלסט מאַכן אַ בונד מיט די קינדער פֿון ישׂראל אין דעם חודש אויף דעם באַרג מיט אַ שבועה ,און אַז דו זאָלסט שפּריצן בלוט אויף זיי צוליב אַלע ווערטער פֿון דעם בונד ,וואָס גאָט האָט מיט זיי געמאַכט אויף אייביק.

12און די עדות איז געשריבן וועגן דיר ,אַז דו זאלסט עס היטן כסדר ,כּדי דו זאלסט נישט עסן אין קיין טאג קיין בלוט פון בהמות אדער פייגל אדער בהמות במשך אלע טעג פון דער ערד ,און דער מענטש וואס עסט דאס בלוט פון בהמות אדער בהמות אדער פייגל במשך אלע טעג פון דער ערד ,ער און זיין זאמען וועלן אויסגעווארצלט ווערן פון דער ערד.

13און דו זאָלסט די קינדער פֿון ישׂראל באַפֿעלן נישט צו עסן קיין בלוט ,כּדי זייערע נעמען און זייער זאָמען זאָלן זײַן פֿאַר גאָט אונדזער גאָט שטענדיק.

14און פאר דעם געזעץ איז נישטא קיין גרענעץ פון טעג ,ווייל עס איז אויף אייביק .זיי זאלן עס היטן איבער זייערע דורות ,כדי זיי זאלן קענען ווייטער בעטן פאר אייך מיט בלוט פארן מזבח ;יעדן טאג און אין דער פרי און אין דער נאכט זאלן זיי בעטן מחילה פאר אייך אויף אייביק פארן האר ,כדי זיי זאלן עס היטן און נישט אויסגעווארצלט ווערן.

15און ער האָט געגעבן נח און זיינע זין אַ סימן אַז עס זאָל מער נישט זײַן קיין מבול אויף דער ערד.

16ער האָט געשטעלט זײַן בויגן אין וואָלקן פֿאַר אַ סימן פֿון דעם אייביקן בונד ,אַז עס זאָל מער נישט זײַן קיין מבול אויף דער ערד צו פֿאַרניכטן זי אַלע טעג פֿון דער ערד.

17צוליב דעם איז עס באַשטימט און געשריבן אויף די הימלישע טאָפֿלען ,אַז זיי זאָלן פֿײַערן דעם פֿעסט פֿון וואָכן אין דעם חודש איין מאָל אַ יאָר ,כּדי צו באַנייען דעם בונד יעדעס יאָר.

18און דאָס גאַנצע יום־טובֿ איז געפֿײַערט געוואָרן אין הימל פֿון טאָג פֿון באַשעפֿעניש ביז די טעג פֿון נח - זעקס און צוואַנציק יובל און פֿינף וואָכן יאָרן :[1309-1659 AM] און נח און זיינע זין האָבן עס געהאַלטן זיבן יובל און איין וואָך יאָרן ,ביזן טאָג פֿון נחס טויט ,און פֿון טאָג פֿון נחס טויט האָבן זיינע זין עס אָפּגעטאָן ביז די טעג פֿון אַבֿרהם ,און זיי עסן בלוט.

19אבער אברהם האבן עס געהאלטן ,און יצחק און יעקב און זיינע קינדער האבן עס געהאלטן ביז דיינע טעג ,און אין דיינע טעג האבן די קינדער פון ישראל עס פארגעסן ביז איר האט עס נאכאמאל געפייערט אויף דעם בארג.

20און דו באַפֿעלסט די קינדער פֿון ישׂראל צו האַלטן דעם יום־טובֿ אין אַלע זייערע דורות ,אַלס אַ מצווה פֿאַר זיי :איין טאָג אין יאָר אין דעם חודש זאָלן זיי פֿײַערן דעם יום־טובֿ.

21ווייל עס איז דער יום־טובֿ פֿון וואָכן און דער יום־טובֿ פֿון ערשטע פֿרוכטן :דער יום־טובֿ איז צווייפֿאַך און פֿון אַ טאָפּלטער נאַטור :לויט וואָס איז געשריבן און איינגעגראַווירט וועגן אים ,זאָלט איר עס פֿײַערן.

22ווייל איך האָב געשריבן אין דעם בוך פֿון דער ערשטער תּורה ,אין דעם וואָס איך האָב געשריבן פֿאַר דיר ,אַז דו זאָלסט עס פֿײַערן אין זײַן צײַט ,איין טאָג אין יאָר ,און איך האָב דיר דערקלערט זײַנע קרבנות ,אַז די קינדער פֿון ישׂראל זאָלן געדענקען און זאָלן עס פֿײַערן איבער זייערע דורות אין דעם חודש ,איין טאָג אין יעדן יאָר.

23און אויף דעם נייעם לבנה פון ערשטן חודש ,און אויף דעם נייעם לבנה פון פערטן חודש ,און אויף דעם נייעם לבנה פון זיבעטן חודש ,און אויף דעם נייעם לבנה פון צענטן חודש זענען די טעג פון דערמאָנונג ,און די טעג פון די סעזאָנען אין די פיר טיילן פון יאָר . די זענען געשריבן און באַשטימט ווי אַ עדות אויף אייביק.

24און נח האָט זיי באַשטימט פֿאַר זיך ווי יום־טובֿים פֿאַר די דורות אויף אייביק ,כּדי זיי זאָלן דורך דעם ווערן אַ זכרון פֿאַר אים.

25און אויף דעם נייעם חודש פונעם ערשטן חודש איז ער באַפֿוילן געוואָרן צו מאַכן פֿאַר זיך אַ תּיבֿה ,און אין יענעם טאָג איז די ערד טרוקן געוואָרן און ער האָט געעפֿנט) די תּיבֿה (און געזען די ערד.

26און אויף דעם נייעם לבנה פון דעם פערטן חודש זענען די מיילער פון די טיפענישן פון דעם תהום אונטן פארמאכט געוואָרן .און אויף דעם נייעם לבנה פון דעם זיבעטן חודש זענען אַלע מיילער פון די תהומות פון דער ערד געעפנט געוואָרן ,און די וואַסערן האָבן אָנגעהויבן אַראָפּצוגיין אין זיי.

27און אויף דעם נייעם לבנה פונעם צענטן חודש זענען די שפּיצן פון די בערג געזען געוואָרן ,און נח איז געווען צופרידן.

28און צוליב דעם האט ער זיי באַשטימט פֿאַר זיך ווי יום-טובֿים פֿאַר אַ געדענק אויף אייביק ,און אַזוי זענען זיי באַשטימט.

29און זיי האָבן זיי געלייגט אויף די הימלישע טאַבעלעס ,יעדע האָט געהאַט דרייצן וואָכן ;פֿון איינער צו דער אַנדערער) איז דורכגעגאַנגען (זייער אָנדענק ,פֿון דער ערשטער צו דער צווייטער ,און פון דער צווייטער צו דער דריטער ,און פון דער דריטער צו דער פערטער.

30און אַלע טעג פֿון דער מצווה וועלן זײַן צוויי און פֿופֿציק וואָכן טעג ,און) די וועלן מאַכן (דאָס גאַנצע יאָר פֿולשטענדיק .אַזוי איז עס איינגעגראַווירט און באַשטימט אויף די הימלישע טאָפֿלען.

31און מען קען נישט פארנאכלעסיגן) די מצווה (פֿאר איין יאר אדער פון יאר צו יאר.

32און באַפֿעל די קינדער פֿון ישׂראל אַז זיי זאָלן אָפּהיטן די יאָרן לויט דעם חשבון - דרײַ הונדערט און פֿיר און זעכציק טעג ,און) די (וועלן זײַן אַ גאַנץ יאָר ,און זיי וועלן נישט שטערן זײַן צײַט פֿון זײַנע טעג און פֿון זײַנע יום־טובֿים ;ווײַל אַלץ וועט אין זיי אויספֿאַלן לויט זייער עדות ,און זיי וועלן נישט אויסלאָזן קיין טאָג און נישט שטערן קיין יום־טובֿים.

33אבער אויב זיי פארנאכלעסיגן און האלטן זיי נישט אין אַכט לויט זיין געבאָט ,וועלן זיי שטערן אַלע זייערע צייטן און די יאָרן וועלן ווערן אַרויסגעריסן פון דעם) סדר] ,(און זיי וועלן שטערן די צייטן און די יאָרן וועלן ווערן אַרויסגעריסן [און זיי וועלן פארנאכלעסיגן זייערע געזעצן.

34און אַלע קינדער פֿון ישׂראל וועלן פֿאַרגעסן און וועלן נישט געפֿינען דעם וועג פֿון די יאָרן ,און וועלן פֿאַרגעסן די נייע לבנות ,און די צײַטן ,און די שבתים ,און זיי וועלן זיך אומרעכטן אין דער גאַנצער סדר פֿון די יאָרן.

35ווייל איך וויס ,און פון איצט אן וועל איך עס דיר דערקלערן ,און עס איז נישט פון מיין אייגענער אויסטרעף ;ווייל דאס בוך)ליגט (געשריבן פאר מיר ,און אויף די הימלישע טאוולען איז די צוטיילונג פון טעג באשטימט ,כדי זיי זאלן נישט פארגעסן די יום-טובים פון בונד און גיין לויט די יום-טובים פון די גויים נאך זייער טעות און נאך זייער אומוויסנקייט.

36ווייל עס וועלן זיין די וואָס וועלן זיכער מאַכן באַאָבאַכטונגען פון דער לבנה - ווי) עס (שטערט די סעזאָנען און קומט פון יאָר צו יאָר צען טעג צו פרי.

37צוליב דעם וועלן די יאָרן קומען אויף זיי ווען זיי וועלן שטערן) די סדר ,(און מאַכן אַן אַבאָמינאַבלען) טאָג (דעם טאָג פון עדות , און אַן אומריינעם טאָג אַ יום-טובֿ ,און זיי וועלן פֿאַרמישן אַלע טעג ,דעם הייליקן מיטן אומריינעם ,און דעם אומריינעם טאָג מיטן הייליקן ;ווייל זיי וועלן זיך אומרעכטן וועגן די חדשים און שבתים און יום-טובֿים און יובל.

38צוליב דעם באַפֿעל איך און זאָג דיר עדות ,אַז דו זאָלסט זיי עדות זאָגן ;ווייל נאָך דיין טויט וועלן דיינע קינדער זיי שטערן ,אַזוי אַז זיי וועלן נישט מאַכן דאָס יאָר בלויז דריי הונדערט פיר און זעכציק טעג ,און צוליב דעם וועלן זיי זיך אומרעכט מאַכן וועגן די נייע לבנות און צייטן און שבתים און יום־טובֿים ,און זיי וועלן עסן אַלע מינים בלוט מיט אַלע מינים פלייש.

קאפיטל7

1און אין דער זיבעטער וואָך אין דעם ערשטן יאָר [1317 AM] דערפון ,אין דעם יובל ,האָט נח געפלאַנצט ווײַנשטאָקן אויף דעם באַרג אויף וועלכן די תּיבה האָט גערוט ,מיטן נאָמען לובר ,איינער פֿון די אַראַרט בערג ,און זיי האָבן געבראַכט פֿרוכט אין דעם פֿערטן יאָר [1320 AM] ,און ער האָט געהיט זייער פֿרוכט ,און עס געזאַמלט אין דעם יאָר אין זיבעטן חודש.

2און ער האָט דערפון געמאַכט ווײַן און עס אַרײַנגעלייגט אין אַ געפֿעס ,און עס געהאַלטן ביזן פֿינפֿטן יאָר [1321 AM] ,ביזן ערשטן טאָג ,אויף דעם נײַעם לבֿנה פֿונעם ערשטן חודש.

3און ער האָט געפֿײַערט מיט פֿרייד דעם טאָג פֿון דעם יום־טובֿ ,און ער האָט געבראַכט אַ ברענט־אָפּפֿער צו גאָט ,איין יונגן אָקס און איין ווידער ,און זיבן שעפּס ,יעדע אַ יאָר אַלט ,און אַ ציגן־באָק ,כּדי ער זאָל דורך דעם מאַכן כּפּרה פֿאַר זיך און זײַנע זין.

4און ער האָט ערשט צוגעגרייט דאָס ציגן ,און האָט אַרײַנגעטאָן אַ טייל פֿון זײַן בלוט אויף דעם פֿלייש וואָס איז געווען אויף דעם מזבח וואָס ער האָט געמאַכט ,און דאָס גאַנצע פֿעט האָט ער אַרײַנגעטאָן אויף דעם מזבח ווו ער האָט געמאַכט דאָס ברענט־אָפּפֿער ,און דעם אָקס און דעם ווידער און די שעפּס ,און ער האָט אַרײַנגעטאָן זייער גאַנצע פֿלייש אויף דעם מזבח.

5און ער האָט געלייגט אַלע זייערע קרבנות געמישט מיט בוימל אויף אים ,און דערנאָך האָט ער געשפּריצט ווײַן אויף דעם פייער וואָס ער האָט פריער געמאַכט אויף דעם מזבח ,און ער האָט געלייגט קטורת אויף דעם מזבח און געלאָזט אַ זיסן ריח וואָס איז געווען אָנגענעמען פֿאַר גאָט זיין גאָט.

6און ער האָט זיך געפרייט און געטרונקען פון דעם וויין ,ער און זיינע קינדער מיט פרייד.

7און עס איז געוואָרן אָוונט ,און ער איז אַרײַן אין זײַן געצלט ,און שיכור ,האָט ער זיך אַראָפּגעלייגט און געשלאָפֿן ,און איז געבליבן אָן דעקל אין זײַן געצלט בשעת ער האָט געשלאָפֿן.

8און חָם האָט געזען זײַן פֿאָטער נח נאַקעט ,און ער איז אַרויסגעגאַנגען און האָט דערציילט זײַנע צוויי ברידער אינדרויסן.

9און שֵׁם האָט גענומען זײַן קלייד און איז אויפגעשטאַנען ,ער און יפת ,און זיי האָבן געלייגט דאָס קלייד אויף זייערע פלייצעס און זענען צוריקגעגאַנגען און באַדעקט די שאַנדע פֿון זייער פֿאָטער ,און זייערע פנימער זענען געווען צוריקגעקערט.

10און נח איז אויפגעוואכט פון זיין שלאף און האט געוואוסט אלעס וואס זיין יינגערער זון האט אים געטאן ,און ער האט פארשאלטן זיין זון און געזאגט :פארשאלטן זאל זיין כנען ;א קנעכט זאל ער זיין פאר זיינע ברידער.

11און ער האָט געבענטשט שֵׁם און געזאָגט :געבענטשט זאָל זײַן דער גאָט פֿון שֵׁם ,און כנען זאָל זײַן זײַן קנעכט.

12גאָט וועט פֿאַרברייטערן יפֿת ,און גאָט וועט וואוינען אין דער וואוינונג פֿון שם ,און כנען וועט זײַן זײַן קנעכט.

13און חָם האָט געוואוסט אַז זײַן פֿאָטער האָט פֿאַרשאָלטן זײַן יינגערן זון ,און ער איז געווען נישט צופֿרידן אַז ער האָט פֿאַרשאָלטן זײַן זון ,און ער האָט זיך אָפּגעשיידט פֿון זײַן פֿאָטער ,ער און זײַנע זין מיט אים ,כּוש און מצרים און פוט און כּנען.

14און ער האָט געבויט פֿאַר זיך אַ שטאָט און האָט איר נאָמען גערופֿן נאָך דעם נאָמען פֿון זײַן ווײַב נעעלאַטאַמאַוק.

15און יפת האָט דאָס געזען ,און איז געוואָרן מקנא זײַן ברודער ,און ער אויך האָט זיך געבויט אַ שטאָט ,און ער האָט איר גערופֿן נאָך דעם נאָמען פֿון זײַן ווײַב אַדאַטנעס.

16און שם האָט זיך באַזעצט מיט זײַן פֿאָטער נח ,און ער האָט געבויט אַ שטאָט לעבן זײַן פֿאָטער אויף דעם באַרג ,און ער האָט אויך גערופֿן איר נאָמען נאָך דעם נאָמען פֿון זײַן ווײַב צדקתעלאַב.

17און זעט ,די דריי שטעט זענען לעבן בארג לובר ;סעקעטעלעבאב פארן בארג אויף זיין מזרח ;און נע'עלטאמאוק אויף דרום ; אדאטאנ'עסעס צו מערב.

18און דאָס זײַנען די זין פֿון שם :עֵילָם ,און אַשור ,און אַרפַּכשַד - דער) זון (איז געבוירן געוואָרן צוויי יאָר נאָך דער מבול - און לוד ,און אַרָם.

19די זין פֿון יפֿת :גומר ,און מגוג ,און מדי ,און יוואן ,תּובַל ,און משך ,און תּירָס ;דאָס זײַנען די זין פֿון נח.

20און אין דעם אַכטן און צוואַנציקסטן יובל [1324-1372 AM] האָט נח אָנגעהויבן באַפֿעלן זיינע זינס זין די געזעצן און מצוות , און אַלע משפטים וואָס ער האָט געקענט ,און ער האָט געבעטן זיינע זין צו היטן גערעכטיקייט ,און צו באַדעקן די שאַנד פון זייער פלייש ,און צו בענטשן זייער באַשעפער ,און צו כּבֿודן פאטער און מוטער ,און צו ליב האָבן זייער חבר ,און צו היטן זייערע נשמות פון זנות און טומאה און אַלע אומרעכט.

21ווייל צוליב די דריי זאכן איז געקומען דער מבול אויף דער ערד ,נעמליך ,צוליב דער זנות ,מיט וועלכער די וועכטער ,קעגן דעם געזעץ פון זייערע געזעצן ,זענען געגאנגען נאך די טעכטער פון מענטשן ,און האבן זיך גענומען ווייבער פון אלע וואס זיי האבן אויסגעקליבן :און זיי האבן געמאכט דעם אנפאנג פון אומריינקייט.

22און זיי האָבן געבוירן זין ,די נאַפידים ,און זיי זענען אַלע געווען אַנדערש ,און זיי האָבן איינעם דעם אַנדערן פֿאַרגעסן ;און די ריזן האָבן געהרגעט דעם נאַפיל ,און דער נאַפיל האָט געהרגעט דעם עלדזשאָ ,און די עלדזשאָ מענטשהייט ,און איין מענטש דעם אַנדערן.

23און יעדער איינער האט זיך פארקויפט צו טון אומרעכט און צו פארגיסן אסאך בלוט ,און די ערד איז געווארן פול מיט אומרעכט.

24און נאכדעם האבן זיי געזינדיקט קעגן די חיות און פייגל ,און אלעס וואס באוועגט זיך און גייט אויף דער ערד ;און פיל בלוט איז פארגאסן געווארן אויף דער ערד ,און יעדע פאנטאזיע און תאווה פון מענטשן האט כסדר אויסגעטראכט נישטיקייט און שלעכטס.

25און גאָט האָט אַלץ פֿאַרניכטעט פֿון דער ערד ;צוליב זייערע שלעכטע מעשים ,און צוליב דעם בלוט וואָס זיי האָבן פֿאַרגאָסן אין מיטן דער ערד ,האָט ער אַלץ פֿאַרניכטעט.

26און מיר זענען געבליבן ,איך און איר ,מיינע זין ,און אַלץ וואָס איז מיט אונדז אַרײַן אין דער תּיבה ,און זעט ,איך זע אײַערע מעשים פֿאַר מיר ,אַז איר גייט נישט אין גערעכטיקייט ;ווײַל אין דעם וועג פֿון פֿאַרניכטונג האָט איר אָנגעהויבן צו גיין ,און איר טיילט זיך אָפּ איינער פֿונעם אַנדערן ,און זענט מקנא איינער פֿונעם אַנדערן ,און) אַזוי קומט עס (אַז איר זענט נישט אין האַרמאָניע , מיינע זין ,יעדער מיט זײַן ברודער.

27ווייל איך זע ,און זעט ,די דעמאָנען האָבן אָנגעהויבן זייערע פאַרפירערייען קעגן אייך און קעגן אייערע קינדער ,און איצט שרעק איך זיך פֿאַר אייך ,אַז נאָך מיין טויט וועט איר פֿאַרגיסן דאָס בלוט פֿון מענטשן אויף דער ערד ,און אַז איר וועט אויך פֿאַרניכטעט ווערן פֿון דער ערד.

28ווייל ווער עס יז וואָס פֿאַרגיסט מענטשנס בלוט ,און ווער עס יז וואָס עסט דאָס בלוט פֿון יעדן פֿלייש ,וועט אַלע פֿאַרניכטעט ווערן פֿון דער ערד.

29און עס וועט נישט בלייבן קיין מענטש וואָס עסט בלוט ,אדער וואָס פאַרגיסט דאָס בלוט פון אַ מענטש אויף דער ערד ,און עס וועט נישט בלייבן פֿאַר אים קיין זאָמען אדער אייניקלעך וואָס לעבן אונטערן הימל ;ווייל אין שאָל וועלן זיי גיין ,און אין דעם אָרט פון פֿאַרדאַמונג וועלן זיי אַראָפּגיין ,און אין דער פינצטערניש פון דער טיפֿעניש וועלן זיי אַלע אַוועקגעוואָרפן ווערן דורך אַ גוואַלדיקן טויט.

30עס זאָל נישט געזען ווערן קיין בלוט אויף אייך פון אַלע די בלוט וואָס וועט זיין אַלע די טעג אין וועלכע איר האָט געהרגעט קיין חיות אָדער בהמות אָדער וואָס עס פליט אויף דער ערד ,און טוט אַ גוטע אַרבעט פֿאַר אייערע נשמות דורך באַדעקן וואָס איז פֿאַרגאָסן געוואָרן אויף דער ערד.

31און איר זאָלט נישט זײַן ווי דער וואָס עסט מיט בלוט ,נאָר היט זיך אַז קיינער זאָל נישט עסן בלוט פֿאַר אײַך :באַדעקט דאָס בלוט , ווײַל אַזוי בין איך באַפֿוילן געוואָרן צו עדות זאָגן אײַך און אײַערע קינדער ,צוזאַמען מיט אַלע פֿלייש.

32און לאָזט נישט די נשמה געגעסן ווערן מיטן פלייש ,כּדי אייער בלוט ,וואָס איז אייער לעבן ,זאָל נישט געפֿאָדערט ווערן פֿון דער האַנט פֿון קיין פלייש וואָס פֿאַרגיסט עס אויף דער ערד.

33ווייל די ערד וועט נישט זיין ריין פון דעם בלוט וואָס איז אויף איר פארגאסן געוואָרן ;ווייל) נאָר (דורך דעם בלוט פון דעם וואָס האָט זי פארגאסן וועט די ערד ווערן ריין איבער אַלע אירע דורות.

34און איצט ,מיינע קינדער ,הערט צו :טוט משפט און גערעכטיקייט ,כדי איר זאָלט זיין געפלאַנצט אין גערעכטיקייט איבער דער גאַנצער ערד ,און אייער כבוד זאָל אויפגעהויבן ווערן פאר מיין גאָט ,וואָס האָט מיך געהאָלפן פון די וואַסערן פון מבול.

35און זעט ,איר וועט גיין און בויען פאר זיך שטעט ,און פלאנצן אין זיי אלע פלאנצן וואס זענען אויף דער ערד ,און אויך אלע פרוכט-טראגנדיקעביימער.

36דריי יאָר וועט מען נישט זאַמלען די פרוכט פון אַלץ וואָס מען עסט ;און אין פערטן יאָר וועט מען האַלטן די פרוכט הייליק ,און זיי וועלן אָפּפֿערן די ערשטע פרוכטן ,וואָס זענען אָנגענומען געוואָרן פֿאַר דעם העכסטן גאָט ,וואָס האָט באַשאַפֿן הימל און ערד און אַלץ . זאָלן זיי אָפּפֿערן אין גרויסע צאָל די ערשטע פרוכטן פֿון וויין און אויל אויף דעם מזבח פֿון גאָט ,וואָס נעמט עס אָן ,און וואָס בלייבט איבער זאָלן די קנעכט פֿון גאָטס הויז עסן פֿאַר דעם מזבח ,וואָס נעמט עס אָן.

37און אין פינפטן יאָר מאַכט איר די באַפרייאונג ,אַזוי אַז איר זאָלט עס באַפרייען אין גערעכטיקייט און ערלעכקייט ,און איר וועט זיין גערעכט ,און אַלץ וואָס איר פלאַנצט וועט בליען.

38ווייל אַזוי האָט חנוך ,דער פֿאָטער פֿון דיין פֿאָטער ,באַפֿוילן מתושלח זײַן זון ,און מתושלח זײַן זון למך ,און למך האָט מיר באַפֿוילן אַלץ וואָס זײַנע פֿאָטערס האָבן אים באַפֿוילן.

39און איך וועל אייך אויך געבן געבאָטן, מיינע זין, ווי חנוך האָט באַפֿוילן זײַן זון אין די ערשטע יובלען: בשעת ער איז נאָך געלעבט געוואָרן, דער זיבעטער אין זײַן דור, האָט ער באַפֿוילן און עדות געזאָגט זײַן זון און זײַנע זונס זין ביזן טאָג פֿון זײַן טויט.

קאפיטל8

1אין ניין און צוואַנציקסטן יובל, אין דער ערשטער וואָך [1373 AM], אין אָנהייב דערפון, האָט אַרפַּכשַׁד גענומען אַ ווייב און איר נאָמען איז געווען רשוּעַיָה, די טאָכטער פֿון שושַן, די טאָכטער פֿון עילם, און זי האָט אים געבוירן אַ זון אין אין דריטן יאָר אין דער וואָך, [1375 AM] און ער האָט אים גערופֿן קינַם.

2און דער זון איז אויפגעוואַקסן, און זײַן פֿאָטער האָט אים געלערנט שרײַבן, און ער איז געגאַנגען זוכן פֿאַר זיך אַן אָרט וואו ער קען פֿאַרכאַפּן פֿאַר זיך אַ שטאָט.

3און ער האט געפונען א שריפט וואס פריערדיגע דורות (האבן אויסגעקריצט אויף דעם שטיין), און ער האט געלייענט וואס איז געווען דערויף, און ער האט עס איבערגעשריבן און געזינדיקט צוליב דעם; ווייל עס האט אנטהאלטן די לערע פון די וועכטער לויט וועלכער זיי פלעגן באאבאכטן די סימנים פון דער זון און לבנה און שטערן אין אלע סימנים פון הימל.

4און ער האָט עס אויפגעשריבן און גאָרנישט געזאָגט וועגן דעם; ווײַל ער האָט מורא געהאַט צו רעדן מיט נח וועגן דעם, כּדי ער זאָל נישט ווערן בייז אויף אים וועגן דעם.

5און אין דעם דרייסיקסטן יובל, אין דער צווייטער וואָך [1429 AM], אין דעם ערשטן יאָר דערפון, האָט ער גענומען צו זיך אַ ווייב, און איר נאָמען איז געווען מלכה, די טאָכטער פֿון מדי, דעם זון פֿון יפת, און אין דעם פֿערטן יאָר [1432 AM] האָט ער געבוירן אַ זון, און האָט אים גערופֿן שֶׁלַח; ווייל ער האָט געזאָגט: 'אמת, איך בין געשיקט געוואָרן'.

6] און אין פערטן יאר איז ער געבוירן געווארן, [און שֶׁלַח איז אויפגעוואקסן און האט גענומען פאר זיך א ווייב, און איר נאמען איז געווען מועק, די טאכטער פון קֶשֶׂד, זיין פאטער'ס ברודער, אין איין און דרייסיגסטן יובל, אין דער פינפטער וואך, אין ערשטן יאר [1499 AM] דערפון.

7און זי האט אים געבוירן א זון אין פינפטן יאר [1503 AM] דערפון, און ער האט אים גערופן א נאמען עבר; און ער האט זיך גענומען א ווייב, און איר נאמען איז געווען עזוראד, די טאכטער פון נברוד, אין צוויי און דרייסיקסטן יובל, אין דער זיבעטער וואך, אין דריטן יאר דערפון [1564 AM].

8און אין זעקסטן יאָר [1567 AM] דערפון, האָט זי אים געבוירן אַ זון, און ער האָט אים גערופֿן פֶּלֶג; ווייל אין די טעג ווען ער איז געבוירן געוואָרן, האָבן די קינדער פון נח אָנגעהויבן צו צעטיילן די ערד צווישן זיך; דעריבער האָט ער אים גערופֿן פֶּלֶג.

9און זיי האָבן עס צעטיילט אין געהיים צווישן זיך, און עס דערציילט נחן.

10און עס איז געשען אין אנפאנג פונעם דריי און דרייסיקסטן יובל [1569 AM] אז זיי האבן צעטיילט די ערד אין דריי טיילן, פאר שם, חם און יפת, לויטן ירושה פון יעדן, אין ערשטן יאר אין דער ערשטער וואך, ווען איינער פון אונז וואס איז געשיקט געווארן, איז געווען מיט זיי.

11און ער האָט גערופן זיינע זין, און זיי האָבן זיך גענענטערט צו אים, זיי און זייערע קינדער, און ער האָט צעטיילט די ערד אין די גורלות, וואָס זיינע דריי זין האָבן געדאַרפט נעמען אין ירושה, און זיי האָבן אויסגעשטרעקט זייערע הענט, און גענומען די שריפט פון נח'ס בוזעם, זייער פאטער.

12און עס איז ארויסגעקומען אויף דעם שריפט ווי שעם'ס גורל די מיטל פון דער ערד וואָס ער זאָל נעמען ווי אַ ירושה פֿאַר זיך און פֿאַר זיינע זין פֿאַר די דורות פון אייביקייט, פֿון דער מיטן פון די באַרג קייט פון ראַפֿאַ, פֿון די מויל פון די וואַסער פון די טייך טינאַ, און זיין חלק גייט צו מערב דורך די מיטן פון דעם טייך, און עס ציט זיך ביז עס דערגרייכט די וואַסער פון די תהום, פֿון וואָס דער טייך גייט ארויס און גיסט זיינע וואַסערן אין די ים מעאָט, און דער טייך פליסט אין די גרויס ים. און אַלץ וואָס איז צו צפון איז יפת'ס, און אַלץ וואָס איז צו דרום געהערט צו שם.

13און עס ציט זיך ביז עס דערגרייכט קאַראַסאָ: דאָס איז אין דעם בוזעם פון דער צונג וואָס קוקט צו דרום.

14און זיין טייל ציט זיך אויס לענגאויס דעם גרויסן ים, און עס ציט זיך אין א גלייכער ליניע ביז עס דערגרייכט דעם מערב פון דער צונג וואס קוקט קיין דרום: ווייל דער ים ווערט גערופן די צונג פון דעם מצרישן ים.

15און עס דרייט זיך פון דא קיין דרום צו דעם מויל פון דעם גרויסן ים אויפן ברעג פון) אירע (וואסערן, און עס ציט זיך צו מערב קיין עפרא, און עס ציט זיך ביז עס דערגרייכט די וואסערן פון דעם טייך גיחון, און צו דרום פון די וואסערן פון גיחון, צו די ברעגן פון דעם טייך.

16און עס ציט זיך קיין מזרח, ביז עס דערגרייכט דעם גאָרטן פון עדן, צו דרום דערפון], צו דרום [און פון מזרח פון דעם גאנצן לאַנד פון עדן און פון דעם גאנצן מזרח, דרייט עס זיך קיין מזרח און גייט ווייטער ביז עס דערגרייכט דעם מזרח פון דעם באַרג מיטן נאָמען ראַפֿאַ, און עס גייט אַראָפּ צום ברעג פון מויל פון טייך טינאַ.

17דיזער חלק איז ארויסגעקומען דורך גורל פאר שם און זיינע זין, אז זיי זאלן עס באזארגן אויף אייביק פאר זיינע דורות אויף אייביק.

18און נח האָט זיך געפרייט אַז דאָס איז אַרויסגעקומען פֿאַר שם און פֿאַר זיינע זין, און ער האָט זיך דערמאָנט אַלץ וואָס ער האָט גערעדט מיט זיין מויל אין נבואה; ווייל ער האָט געזאָגט: געבענטשט זאָל זיין דער גאָט פֿון שם, און זאָל דער גאָט וואוינען אין דער וואוינונג פֿון שם.

19און ער האָט געוואוסט אַז דער גאָרטן פֿון עדן איז דער קֹדֶשׁ הַקֳּדָשׁ ,און די וואוינונג פֿון גאָט ,און באַרג סיני דער צענטער פֿון דער מדבר ,און באַרג ציון - דער צענטער פֿון דער ערד'ס נאָפּל :די דריי זענען באַשאַפֿן געוואָרן ווי קֹדֶשׁ ערטער איינער קעגן דעם אַנדערן.
20און ער האָט געבענטשט דעם גאָט פֿון די געטער ,וואָס האָט אַרײַנגעלייגט דאָס וואָרט פֿון גאָט אין זײַן מויל ,און דעם גאָט אויף אייביק.
21און ער האָט געוואוסט אַז אַ געבענטשטער חלק און אַ ברכה איז געקומען צו שם און זיינע זין אויף אייביק - דאָס גאַנצע לאַנד עדן און דאָס גאַנצע לאַנד פון ים סוף ,און דאָס גאַנצע לאַנד פון מזרח און אינדיע ,און אויף ים סוף און די בערג דערפון ,און דאָס גאַנצע לאַנד באַשאַן ,און דאָס גאַנצע לאַנד לבנון און די אינזלען פון כאַפטור ,און אַלע בערג פון סאַניר און אַמאַנאַ ,און די בערג פון אַשור אין צפון ,און דאָס גאַנצע לאַנד פון עלאַם ,אַשור ,און בבל ,און שושן און מעעדאַי ,און אַלע בערג פון אַרראַט ,און די גאַנצע געגנט איבערן ים ,וואָס איז איבער די בערג פון אַשור צו צפון ,אַ געבענטשט אוןברייט לאַנד ,און אַלץ וואָס איז אין איר איז זייער גוט.
22און פאר חם איז ארויסגעקומען דער צווייטער טייל ,ווייטער פון גיחון קיין דרום צו רעכטס פון גארטן ,און עס ציט זיך קיין דרום און עס ציט זיך צו אלע פייער בערג ,און עס ציט זיך קיין מערב ביזן ים פון אטל און עס ציט זיך קיין מערב ביז עס דערגרייכט דעם ים פון מעוק - יענעם) ים (אין וועלכן אלעס וואס ווערט נישט פארניכטעט גייט אראפ.
23און עס גייט ארויס קיין צפון ביז די גרענעצן פון גאַדיר ,און עס גייט ארויס צום ברעג פון די וואסערן פון ים ביז די וואסערן פון דעם גרויסן ים ביז עס דערנענטערט זיך צום טייך גיחון ,און גייט לענגאויס דעם טייך גיחון ביז עס דערגרייכט די רעכטע זייט פון גאָרטן עדן.
24און דאָס איז דאָס לאַנד וואָס איז אַרויסגעקומען פֿאַר העם ווי דער חלק וואָס ער זאָל אייביק באַזעצן פֿאַר זיך און זיינע זין אויף אייביק אויף זייערע דורות.
25און פֿאַר יפֿת איז אַרויסגעקומען דער דריטער טייל איבערן טײַך טינאַ צו צפון פֿון דעם אַרויספֿלוס פֿון זײַנע וואַסערן ,און עס ציט זיך צפון־מזרח צו דער גאַנצער געגנט פֿון גאָג ,און צו דער גאַנצער לאַנד מזרח דערפֿון.
26און עס ציט זיך צפון צו צפון ,און עס ציט זיך צו די בערג פון קלט צו צפון ,און צו דעם ים פון מעוק ,און עס גייט ארויס צו מזרח פון גאַדיר ביזן געגנט פון די וואסערן פון ים.
27און עס ציט זיך ביז עס דערנענטערט זיך צום מערב פון פארא און עס קערט זיך צוריק קיין אפעראג ,און עס ציט זיך מזרח צו די וואסערן פון ים מעאט.
28און עס ציט זיך אויס ביזן געגנט פונעם טייך טינה אין א צפון-מזרח ריכטונג ביז עס דערנענטערט זיך צום גרענעץ פון זיינע וואסערן צום בארג ראפא ,און עס דרייט זיך אום צום צפון.
29דאָס איז דאָס לאַנד וואָס איז אַרויסגעקומען פֿאַר יפת און זיינע זין ווי דער טייל פֿון זײַן ירושה וואָס ער זאָל באַזיצן פֿאַר זיך און זיינע זין ,פֿאַר זייערע דורות אויף אייביק ;פֿינף גרויסע אינזלען ,און אַ גרויס לאַנד אין צפֿון.
30אבער עס איז קאלט ,און דאס לאנד פון חם איז הייס ,און דאס לאנד פון שם איז נישט הייס און נישט קאלט ,נאר עס איז פון געמישטע קעלט און היץ.

קאפיטל9

1און האָם האָט צעטיילט צווישן זיינע זין ,און דער ערשטער חלק איז אַרויסגעקומען פֿאַר כוש קיין מזרח ,און צו מערב פֿון אים פֿאַר מצרים ,און צו מערב פֿון אים פֿאַר פוט ,און צו מערב פֿון אים] און צו מערב פֿון אים [אויף דעם ים פֿאַר כנען.
2און שם האט אויך צעטיילט צווישן זיינע זין ,און דער ערשטער חלק איז ארויסגעקומען פאר חם און זיינע זין ,צו מזרח פון טייך חידקל ביז ער קומט צו מזרח ,דאס גאנצע לאנד פון אינדיע ,און אויף דעם ים סוף אויף זיין ברעג ,און די וואסערן פון דעדן ,און אלע בערג פון מעברי און אלה ,און דאס גאנצע לאנד פון שוזען און אלץ וואס איז אויף דער זייט פון פארנאך ביזן ים סוף און דעם טייך טינה.
3און פֿאַר אַשור איז אַרויסגעקומען דער צווייטער טייל ,דאָס גאַנצע לאַנד אַשור און נינוה און שינער און ביזן גרענעץ פֿון אינדיע , און עס גייט אַרויף און אַרומגערינגלט דעם טייך.
4און פאר ארפאכשד איז ארויסגעקומען דער דריטער חלק ,דאס גאנצע לאנד פון דער געגנט פון די כשדים צו מזרח פון פרת ,וואס גרענעצט זיך מיטן ים סוף ,און אלע וואסערן פון דער מדבר לעבן דער צונג פון ים וואס קוקט צו מצרים ,דאס גאנצע לאנד לבנון און סניר און אמנה ביזן גרענעץ פון פרת.
5און פאר ארם איז ארויסגעקומען דער פערטער טייל ,דאס גאנצע לאנד פון מעסאפאטאמיע צווישן טיגריס און פרת צו צפון פון די כשדים ביזן גרענעץ פון די בערג פון אשור און דאס לאנד פון אררה.
6און עס איז ארויסגעקומען פאר לוד דער פינפטער טייל ,די בערג פון אשור און אלעס וואס געהערט צו זיי ביז עס דערגרייכט דעם גרויסן ים ,און ביז עס דערגרייכט דעם מזרח פון אשור זיין ברודער.
7און יפת האט אויך צעטיילט דאס לאנד פון זיין ירושה צווישן זיינע זין.
8און דער ערשטער טייל איז ארויסגעקומען פאר גומר צו מזרח פון דער צפון זייט ביזן טייך תינה ;און אין צפון איז ארויסגעקומען פאר מגוג אלע אינעווייניגסטע טיילן פון צפון ביז עס דערגרייכט דעם ים פון מעאט.
9און ווייל מאדאי איז ארויסגעקומען אלס זיין חלק ,אז ער זאל באזיצן פון מערב זיינע צוויי ברידער ביז די אינזלען ,און ביז די ברעגן פון די אינזלען.

10און פֿאַר יָוָן איז אַרויסגעקומען דער פֿערטער טייל יעדע אינזל און די אינזלען וואָס זענען לעבן דעם גרענעץ פֿון לוד.
11און פֿאַר תּובַל איז אַרויסגעקומען דער פֿינפֿטער טייל אין מיטן פֿון דער צונג, וואָס קומט צום גרענעץ פֿון דעם טייל פֿון לוד ביז דער צווייטער צונג, ביז דער געגנט פֿון דער צווייטער צונג ביז דער דריטער צונג.
12און פֿאַר משך איז אַרויסגעקומען דער זעקסטער טייל, די גאַנצע געגנט פֿון יענער דריטער צונג ביז זי קומט אָן צום מזרח פֿון גדיר.
13און פאר טיראס איז ארויסגעקומען דער זיבעטער טייל, פיר גרויסע אינזלען אין מיטן ים, וואס דערגרייכן דעם טייל פון חם [און די אינזלען פון קאמאטורי זענען ארויסגעקומען דורך גורל פאר די קינדער פון ארפאכשד אלס זיין ירושה.]
14און אַזוי האָבן זיך די זין פֿון נח צעטיילט צו זייערע זין אין דער פרעזענץ פֿון נח זייער פֿאָטער, און ער האָט זיי אַלע געבונדן מיט אַ שבועה, פֿאַרשלאָגנדיק אַ קללה אויף יעדן וואָס האָט געזוכט צו כאַפּן דעם חלק וואָס איז נישט געפֿאַלן צו אים (דורך זײַן גורל.
15און זיי האבן אלע געזאגט, 'אזוי זאל עס זיין; אזוי זאל עס זיין 'פאר זיך און זייערע קינדער אויף אייביק איבער זייערע דורות ביזן טאג פון משפט, אויף וועלכן דער האר גאט וועט זיי משפט'ן מיט א שווערד און מיט פייער פאר אלע שלעכטע זאכן פון זייערע טעותים, מיט וועלכע זיי האבן געפילט די ערד מיט עבירה און אומריינקייט און זנות און זינד.

קאפיטל10

1און אין דער דריטער וואָך פֿון דעם יובל האָבן די טמאים אָנגעהויבן צו פֿאַרפֿירן די קינדער פֿון די זין פֿון נח, און זיי צו מאַכן פֿאַרפֿעלן און פֿאַרניכטן.
2און די זין פון נח זענען געקומען צו נח זייער פאטער, און זיי האבן אים דערציילט וועגן די שדים וואָס האָבן פאַרפירט און בלינד געמאַכט און געהרגעט די זין פון זיינע זינס.
3און ער האָט געבעטן פֿאַר גאָט זײַן גאָט, און געזאָגט: גאָט פֿון די גײַסטער פֿון אַלע פֿלייש, וואָס האָסט מיר געוויזן רחמנות. און האָסט מיך און מײַנע זין געראַטעוועט פֿון די וואַסערן פֿון מבול, און האָסט מיך נישט געלאָזט אונטערגיין ווי דו האָסט געטאָן די זין פֿון פֿאַרדאָרבן; ווײַל דײַן חסד איז געווען גרויס צו מיר, און גרויס איז געווען דײַן רחמנות צו מײַן נשמה; זאָל דײַן חסד זײַן דערהויבן אויף מײַנע זין, און לאָז נישט שלעכטע גײַסטער הערשן איבער זיי, כּדי זיי זאָלן זיי נישט פֿאַרניכטן פֿון דער ערד.
4אבער דו זאָלסט מיך און מײַנע זין בענטשן, כּדי מיר זאָלן זיך פֿאַרמערן און אָנפֿילן די ערד.
5און דו ווייסט ווי דיינע וועכטער, די פאטערס פון די גייסטער, האבן זיך געפירט אין מיין צייט; און וואס שייך די גייסטער וואס לעבן, לאָז זיי אין תפיסה און האַלט זיי פעסט אין דעם אָרט פון פאַרדאַמונג, און לאָז זיי נישט ברענגען קיין חורבן אויף די זין פון דיין קנעכט, מיין גאָט; ווייל די זענען בייז, און באשאפן צו צעשטערן.
6און לאָזט זיי נישט הערשן איבער די נשמות פון די לעבעדיקע; ווייל דו אליין קענסט הערשן איבער זיי. און לאָזט זיי נישט האָבן קיין מאַכט איבער די זין פון די צדיקים פון איצט אָן און אויף אייביק.
7און גאָט אונדזער גאָט האָט אונדז באַפֿוילן צו בינדן אַלעמען.
8און דער הויפט פון די גייסטער, מאסטעמאה, איז געקומען און געזאגט: 'האר, באשעפער, לאז עטלעכע פון זיי בלייבן פאר מיר, און לאז זיי הערן צו מיין שטימע, און טאן אלעס וואס איך וועל זיי זאגן; ווייל אויב עטלעכע פון זיי וועלן נישט איבערגעלאזט צו מיר, וועל איך נישט קענען אויספירן די מאכט פון מיין ווילן אויף די מענטשן-קינדער; ווייל די זענען פאר פארדארבענקייט און פארפירן פאר מיין משפט, ווייל גרויס איז די שלעכטיקייט פון די מענטשן-קינדער'.
9און ער האט געזאגט: לאָזט דעם צענטל טייל פון זיי בלייבן פאר אים, און לאָזט ניין טיילן אַראָפּגיין אין דעם אָרט פון פאַרדאַמונג.
10און איינעם פון אונדז האָט ער באַפֿוילן אַז מיר זאָלן לערנען נח אַלע זייערע רפֿואות; ווײַל ער האָט געוואוסט אַז זיי וועלן נישט גיין אין ערלעכקייט, און נישט קעמפֿן אין גערעכטיקייט.
11און מיר האָבן געטאָן לויט אַלע זיינע ווערטער: אַלע די שלעכטע האָבן מיר געבונדן אין דעם אָרט פון פֿאַרדאַמונג און אַ צענטל פֿון זיי האָבן מיר איבערגעלאָזט כּדי זיי זאָלן זיין אונטערטעניק פֿאַרן שטן אויף דער ערד.
12און מיר האָבן דערקלערט נחן אַלע רפואות פֿון זייערע קראַנקייטן, צוזאַמען מיט זייערע פֿאַרפֿירענישן, ווי ער קען זיי היילן מיט קרויטער פֿון דער ערד.
13און נח האָט אַלץ אויפגעשריבן אין אַ בוך, ווי מיר האָבן אים באַפֿוילן וועגן יעדער סאָרט מעדיצין. אַזוי זענען די שלעכטע גייסטער פֿאַרהיטן געוואָרן פֿון) שאַטן (די זין פֿון נח.
14און ער האָט געגעבן אַלץ וואָס ער האָט געשריבן צו שם, זײַן עלטסטן זון; ווײַל ער האָט אים ליב געהאַט מער ווי אַלע זײַנע זין.
15און נח האָט זיך געשלעפֿט מיט זיינע אבות, און איז באַגראָבן געוואָרן אויף באַרג לובר אין לאַנד אַראַט.
16נײַן הונדערט און פופציק יאָר האָט ער פֿאַרענדיקט אין זײַן לעבן, נײַנצן יובלען און צוויי וואָכן און פֿינף יאָר [1659 AM].
17און אין זיין לעבן אויף דער ערד האט ער איבערגעשטיגן די קינדער פון מענטשן אחוץ חנוך צוליב דער גערעכטיקייט, אין וועלכער ער איז געווען פערפעקט. ווייל חנוך'ס אמט איז באשטימט געווארן אלס א עדות פאר די דורות פון דער וועלט, כדי ער זאל דערציילן אלע מעשים פון דור צו דור, ביזן טאג פון משפט.
18און אין דעם דריי און דרייסיקסטן יובל, אין דעם ערשטן יאָר אין דער צווייטער וואָך, האָט פלעג גענומען אַ ווייב, וועמענס נאָמען איז געווען לומנע די טאָכטער פֿון סינַער, און זי האָט אים געבוירן אַ זון אין דעם פֿערטן יאָר פֿון דער וואָך, און ער האָט אים גערופֿן רעו; ווייל ער האָט געזאָגט: 'זע, די מענטשן־קינדער זענען געוואָרן שלעכט דורך דעם שלעכטן כוונה צו בויען פֿאַר זיך אַ שטאָט און אַ טורעם אין לאַנד סינַער'.

19ווייל זיי זענען ארויסגעפארן פון לאנד ארטט מזרח קיין שינער ;ווייל אין זיינע טעג האבן זיי געבויט די שטאט און דעם טורעם , זאגנדיג :גייט ,לאמיר ארויפגיין דורך דעם אין הימל.
20און זיי האבן אנגעהויבן בויען ,און אין דער פערטער וואך האבן זיי געמאכט ציגל מיט פייער ,און די ציגל האבן זיי געדינט אלס שטיין ,און דער ליים מיט וואס זיי האבן זיי צוזאמענגעקלעבט איז געווען אספאלט וואס קומט ארויס פון ים ,און פון די וואסער-קוואלן אין לאנד שינער.
21און זיי האבן עס געבויט :דריי און פערציק יאר [1645-1688 AM] האבן זיי עס געבויט ;זיין ברייט איז געווען 203 ציגל ,און די הייך) פון א ציגל (איז געווען די דריטע פון איין ;זיין הייך איז געווען 5433 איילן און 2 פאלמען ,און) די לענג פון איין וואנט איז געווען (דרייצן שטאדיעס) און פון די אנדערע דרייסיק שטאדיעס.(
22און גאָט אונדזער גאָט האָט צו אונדז געזאָגט :זעט ,זיי זענען איין פאָלק ,און) דאָס (הייבן זיי אָן צו טאָן ,און איצט וועט גאָרנישט ווערן פֿאַרהאַלטן פֿון זיי .גייט ,לאָמיר אַראָפּגיין און פֿאַרמישן זייער שפּראַך ,כּדי זיי זאָלן נישט פֿאַרשטיין איינער דעם אַנדערנס שפּראַך ,און זיי זאָלן ווערן פֿאַרשפּרייט אין שטעט און פֿעלקער ,און איין ציל וועט מער נישט בלייבן מיט זיי ביזן טאָג פֿון משפּט.
23און גאָט איז אַראָפּגעקומען ,און מיר זענען אַראָפּגעקומען מיט אים צו זען די שטאָט און דעם טורעם וואָס די מענטשן־קינדער האָבן געבויט.
24און ער האָט צעמישט זייער שפּראַך ,און זיי האָבן מער נישט פֿאַרשטאַנען איינער דעם אַנדערנס שפּראַך ,און זיי האָבן דעמאָלט אויפֿגעהערט צו בויען די שטאָט און דעם טורעם.
25דעריבער ווערט דאָס גאַנצע לאַנד שינעָר גערופֿן בבל ,ווײַל דאָרטן האָט גאָט צעמישט אַלע שפּראַך פֿון די מענטשן־קינדער ,און פֿון דאָרטן זײַנען זיי צעשפּרייט געוואָרן אין זייערע שטעט ,יעדער לויט זײַן שפּראַך און זײַן פֿאָלק.
26און גאָט האָט געשיקט אַ שטאַרקן ווינט קעגן דעם טורעם און אים איבערגעקערט אויף דער ערד ,און זע ,עס איז געווען צווישן אַשור און בבל אין לאַנד שינער ,און זיי האָבן אים גערופֿן" איבערקערן."
27אין דער פערטער וואָך אין ערשטן יאָר [1688 AM] אין אָנהייב דערפון אין דעם פיר און דרייסיקסטן יובל ,זענען זיי צעשפּרייט געוואָרן פֿון לאַנד שינער.
28און האַם און זיינע זין זענען אַרײַן אין דעם לאַנד וואָס ער האָט געדאַרפט באַזעצן ,וואָס ער האָט באַקומען ווי זײַן חלק אין לאַנד פֿון דרום.
29און כּנען האָט געזען דאָס לאַנד לבנון ביזן טייך פֿון מצרים ,אַז עס איז זייער גוט ,און ער איז נישט אַרײַן אין זײַן נחלה־לאַנד קיין מערב) דאָס הייסט צום (ים ,און ער האָט זיך באַזעצט אין לאַנד לבנון ,מזרח און מערב פֿון דער גרענעץ פֿון ירדן און פֿון דער גרענעץ פֿון ים.
30און העם ,זיין פאטער ,און כוש און מצרים ,זיינע ברידער ,האבן צו אים געזאגט :דו האסט זיך באזעצט אין א לאנד וואס איז נישט דיינס ,און וואס איז נישט געפאלן צו אונז דורך גורל ;טו נישט אזוי ;ווייל אויב דו וועסט אזוי טון ,וועסטו און דיינע זין פאלן אין לאנד און פארשאלטן ווערן דורך אויפשטאנד ;ווייל דורך אויפשטאנד האסטו זיך באזעצט ,און דורך אויפשטאנד וועלן דיינע קינדער פאלן ,און דו וועסט אויסגעווארצלט ווערן אויף אייביק.
31וואוינ נישט אין שם'ס וואוינונג ;ווייל צו שם און צו זיינע זין איז עס געקומען דורך זייער גורל.
32פֿאַרשאָלטן ביסטו ,און פֿאַרשאָלטן זאָלסטו זײַן העכער אַלע זין פֿון נח ,דורך דעם פֿאַרשאָלטן וואָס מיר האָבן זיך פֿאַרבונדן מיט אַ שבועה פֿאַר דעם הייליקן ריכטער ,און פֿאַר דעם הייליקן פֿאָטער פֿון נח.
33אבער ער האט נישט צוגעהערט צו זיי ,און ער האט זיך באזעצט אין לאנד לבנון פון חמת ביזן אריינגאנג קיין מצרים ,ער און זיינע זין ביזן היינטיגן טאג.
34און דערפֿאַר ווערט יענעם לאַנד גערופֿן כּנען.
35און יפת און זיינע זין זענען געגאַנגען צום ים און האָבן זיך באַזעצט אין דעם לאַנד פון זייער חלק ,און מדיי האָט געזען דאָס לאַנד פון ים און עס איז אים נישט געפֿעלן ,און ער האָט געבעטן אַ חלק פֿון חָם און אַשור און אַרפַּכשַד ,זײַן ווײַבס ברודער ,און ער האָט זיך באַזעצט אין לאַנד מעדיע ,נאָענט צו זײַן ווײַבס ברודער ביזן הײַנטיקן טאָג.
36און ער האָט גערופֿן זײַן וואוינאָרט ,און דעם וואוינאָרט פֿון זײַנע זין ,מעדיע ,נאָך דעם נאָמען פֿון זייער פֿאָטער מדי.

קאפיטל11

1און אין דעם דרייסיגסטן און דרייסיקסטן יובל ,אין דער דריטער וואָך ,אין דעם ערשטן יאָר [1681 AM] דערפון ,האָט רעו גענומען אַ ווייב ,און איר נאָמען איז געווען אורה ,די טאָכטער פֿון אור ,דעם זון פֿון קֶסֶד ,און זי האָט אים געבוירן אַ זון ,און ער האָט אים גערופֿן שערוך ,אין זיבעטן יאָר פֿון דער וואָך אין דעם יובל[1687 AM] .
2און די זין פון נח האבן אנגעהויבן צו קריגן איינער קעגן דעם אנדערן ,צו נעמען געפאנגענע און צו הרגענען איינער דעם אנדערן , און צו פארגיסן דאס בלוט פון מענטשן אויף דער ערד ,און צו עסן בלוט ,און צו בויען שטארקע שטעט ,און ווענט ,און טורעמס ,און יחידים) האבן אנגעהויבן (זיך צו דערהייבן איבער דער נאציע ,און צו גרינדן די אנהייב פון קעניגרייכן ,און צו גיין אין קריג מענטשן קעגן מענטשן ,און נאציע קעגן נאציע ,און שטאט קעגן שטאט ,און אלע) האבן אנגעהויבן (צו טאן שלעכטס ,און צו באקומען וואפן , און צו לערנען זייערע זין קריג ,און זיי האבן אנגעהויבן צו כאפן שטעט ,און צו פארקויפן מענער און פרויען קנעכט.
3און אור ,דער זון פון קסד ,האט געבויט די שטאָט אַרַע פון די כשדים ,און האט גערופן איר נאָמען נאָך זיין אייגענעם נאָמען און דעם נאָמען פון זיין פאָטער .און זיי האבן זיך געמאכט געגאָסענע בילדער ,און זיי האבן זיך גדינט יעדער דעם גאט ,דעם געגאָסענעם

בילד וואָס זיי האבן זיך געמאכט ,און זיי האבן אנגעהויבן צו מאַכן געשניצטע בילדער און אומריינע בילדער ,און בייזע גייסטער האבן זיי געהאָלפן און פארפירט צו טאָן עבירה און אומריינע מעשים.

4און דער פּרינץ מאַסטעמאַ האָט זיך אָנגעשטרייט צו טאָן דאָס אַלץ ,און ער האָט אַרויסגעשיקט אַנדערע גייסטער ,די וואָס זענען געלייגט געוואָרן אונטער זיין האַנט ,צו טאָן אַלע מינים שלעכטס און זינד ,און אַלע מינים עבירה ,צו פֿאַרדאָרבן און צעשטערן ,און צו פֿאַרגיסן בלוט אויף דער ערד.

5דעריבער האָט ער גערופן דעם נאָמען פֿון שׂערוֹחַ שׂרוג ,ווײַל יעדער איינער האָט זיך אָפּגעקערט צו טאָן אַלע מינים זינד און עבירה.

6און ער איז אויפגעוואקסן ,און האט זיך באוואוינט אין אור פון די כשדים ,נאנט צום פאטער פון זיין ווייב'ס מוטער ,און ער האט געדינט עבודה זרה ,און ער האט גענומען פאר זיך א ווייב אין דעם זעקס און דרייסיקסטן יובל ,אין דער פינפטער וואך ,אין דעם ערשטן יאר דערפון [1744 AM] ,און איר נאמען איז געווען מלכה ,די טאכטער פון כאבער ,די טאכטער פון זיין פאטער'ס ברודער.

7און זי האט אים געבוירן נחורן ,אין ערשטן יאָר פון דער וואָך ,און ער איז אויפגעוואַקסן און האָט זיך באַזעצט אין אור פון די כשדים ,און זיין פאטער האָט אים געלערנט די פֿאָרשונגען פון די כשדים צו וואָרזאָגן און זאָגן ,לויט די וואונדער פון הימל.

8און אין דעם זיבעצן און דרייסיקסטן יובל אין דער זעקסטער וואָך ,אין דעם ערשטן יאָר דערפון [1800 AM] ,האָט ער גענומען אַ ווייב ,און איר נאָמען איז געווען' יאַסקאַ ,די טאָכטער פֿון נעסטאָג פֿון די כאַלדעער.

9און זי האט אים געבוירן תרח אין זיבעטן יאר פון דער וואך[1806 AM] .

10און דער פּרינץ מאַסטעמאַ האָט געשיקט ראַוועןן און פייגל צו פֿאַרשלינגען די זוימען וואָס איז געזייט געוואָרן אין לאַנד ,כּדי צו צעשטערן דאָס לאַנד ,און באַרויבן די מענטשן־קינדער פֿון זייער אַרבעט .איידער זיי האָבן געקענט אַרײַנפּלוגן די זוימען ,האָבן די ראַוועןן עס געפּיקט פֿון דער ייבערפֿלאַך פֿון דער ערד.

11און דערפֿאַר האָט ער זײַן נאָמען גערופֿן תרח ,ווײַל די ראַבן און די פֿייגל האָבן זיי פֿאַרניכטעט און פֿאַרגעסן זייער זאָמען.

12און די יאָרן האָבן אָנגעהויבן צו ווערן אומשטערבליך ,צוליב די פייגל ,און זיי האָבן פארגעסן אַלע פרוכט פון די ביימער פון די ביימער :נאָר מיט גרויס מי האָבן זיי געקענט ראַטעווען אַ ביסל פון אַלע פרוכט פון דער ערד אין זייערע טעג.

13און אין דעם ניין און דרייסיקסטן יובל ,אין דער צווייטער וואָך אין ערשטן יאָר [1870 AM] ,האָט תרח גענומען אַ ווייב ,און איר נאָמען איז געווען עדנה ,די טאָכטער פון אַברהם ,די טאָכטער פון זיין פאָטערס שוועסטער .און אין זיבעטן יאָר פון דער וואָך [1876 AM]האָט זי אים געבוירן אַ זון ,און ער האָט אים גערופן אַברהם ,לויטן נאָמען פון זיין מוטערס פאָטער;

14ווייל ער איז געשטאָרבן איידער זיין טאָכטער האָט געהאַט אַ זון.

15און דאָס קינד האָט אָנגעהויבן צו פֿאַרשטיין די פֿעלערן פֿון דער ערד ,וואָס אַלע זענען פֿאַרפֿאַלן נאָך געשניצטע בילדער און נאָך טומאה ,און זײַן פֿאָטער האָט אים געלערנט שרײַבן ,און ער איז געווען צוויי וואָכן יאָר אַלט [1890 AM] ,און ער האָט זיך אָפּגעשיידט פֿון זײַן פֿאָטער ,כּדי ער זאָל נישט דינען געצן מיט אים.

16און ער האָט אָנגעהויבן דאַוונען צום באַשעפֿער פֿון אַלע זאַכן ,אַז ער זאָל אים ראַטעווען פֿון די פֿעלערן פֿון די מענטשן־קינדער , און אַז זײַן חלק זאָל נישט פֿאַלן אין פֿעלער נאָך טומאה און פֿאַרשעמעניש.

17און די צייט פון זאמען איז געקומען פארן זאמען אויף דער ערד ,און זיי זענען אלע ארויסגעגאנגען צוזאמען צו באשיצן זייער זאמען קעגן די ראבן ,און אברהם איז ארויסגעגאנגען מיט די וואס זענען געגאנגען ,און דאס קינד איז געווען א ייִנגל פון פערצן יאר.

18און אַ וואָלקן פֿון ראַבן איז געקומען פֿאַרשלינגען די זאָמען ,און אַברם איז געלאָפֿן זיי באַגעגענען איידער זיי האָבן זיך באַזעצט אויף דער ערד ,און ער האָט צו זיי געשריגן איידער זיי האָבן זיך באַזעצט אויף דער ערד צו פֿאַרשלינגען די זאָמען ,און געזאָגט : "גייט נישט אַראָפּ ;קערט זיך צוריק צו דעם אָרט פֿון וואַנען איר זענט געקומען ",און זיי האָבן זיך אומגעקערט.

19און ער האט געלאָזט די וואָלקנס פון ראַבן זיך אומקערן יענעם טאָג זיבעציק מאָל ,און פון אַלע ראַבן אין גאַנצן לאַנד וואו אַברם איז דאָרט געווען ,האָט זיך דאָרטן באַזעצט ניט פיל ווי איינער.

20און אַלע וואָס זענען געווען מיט אים אין גאַנצן לאַנד האָבן אים געזען ווי ער האָט געשריען ,און אַלע די ראַבן האָבן זיך אומגעקערט ,און זיין נאָמען איז געוואָרן גרויס אין גאַנצן לאַנד פון די כַּשְׂדִּים.

21און עס זענען צו אים געקומען דעם יאָר אַלע וואָס האָבן געוואָלט זייען ,און ער איז מיט זיי געגאַנגען ביז די צייט פון זייען האָט זיך געענדיקט ;און זיי האָבן געזייט זייער לאַנד ,און אין יענעם יאָר האָבן זיי געבראַכט גענוג תבואה אהיים און געגעסן און זענען געווען זאַט.

22און אין ערשטן יאָר פֿון דער פֿינפֿטער וואָך [1891 AM] האָט אַברהם געלערנט די וואָס האָבן געמאַכט מכשירים פֿאַר אָקסן ,די האָלץ־מײַסטער ,און זיי האָבן געמאַכט אַ געפֿעס איבער דער ערד ,קעגן דעם ראַם פֿון פֿלוג ,כּדי צו לייגן די זוימען דערויף ,און די זוימען איז אַראָפּגעפֿאַלן פֿון דאָרט אויף דעם שטעקל פֿון פֿלוג ,און איז באַהאַלטן געוואָרן אין דער ערד ,און זיי האָבן מער נישט מורא געהאַט פֿאַר די ראַבן.

23און אויף דעם אופן האבן זיי געמאכט) געפעס (איבער דער ערד אויף אלע ראמען פון די פלוגן ,און זיי האבן געזייט און באארבעט דאס גאנצע לאנד ,לויט ווי אברהם האט זיי באפוילן ,און זיי האבן מער נישט מורא געהאט פאר די פייגל.

קאפיטל12

1און עס איז געווען אין דער זעקסטער וואָך ,אין זיבעטן יאָר דערפון [1904 AM] ,האָט אַברם געזאָגט צו תרח זײַן פֿאָטער , זאָגנדיק" :פֿאָטער"!

2און ער האָט געזאָגט: "זע, דאָ בין איך, מײַן זון." און ער האָט געזאָגט:
וואָסער הילף און נוץ האָבן מיר פֿון יענע געצן וואָס דו דינען,
און פֿאַר וועמען בייגסטו זיך?
3ווייל קיין גייסט איז נישט אין זיי,
ווייל זיי זײַנען שטומע געשטאלטן, און אַ פֿאַרפֿירערײַ פֿון האַרצן.
דינט זיי נישט:
4דינט דעם גאָט פֿון הימל,
ווער לאָזט דעם רעגן און דעם טוי אַראָפּגיין אויף דער ערד
און טוט אַלץ אויף דער ערד,
און האט באשאפן אלעס דורך זיין ווארט,
און אַלע לעבן איז פֿון פֿאַר זײַן פּנים.
5פארוואס דינען איר זאכן וואָס האָבן נישט קיין גייסט אין זיך?
ווייל זיי זענען די אַרבעט פֿון) מענטשנס (הענט,
און אויף אייערע פּלייצעס טראָגט איר זיי,
און איר האָט נישט קיין הילף פֿון זיי,
אבער זיי זענען א גרויסע סיבה פון שאנד פאר די וואס מאכן זיי,
און אַ פֿאַרפֿירערישע זאַך פֿונעם האַרצן צו די וואָס דינען זיי:
דינט זיי נישט.
6און זיין פאטער האט צו אים געזאגט: איך ווייס עס אויך, מיין זון, אבער וואס זאל איך טון מיט א פאלק וואס האט מיך געמאכט דינען פאר זיי?
7און אויב איך זאָג זיי די אמת, וועלן זיי מיך הרגענען; ווייל זייער נשמה איז צוגעבונדן צו זיי, זיי צו דינען און זיי צו כּבֿודן.
8שטיל, מײַן זון, כּדי זיי זאָלן דיך נישט הרגענען’. און די ווערטער האָט ער גערעדט צו זײַנע צוויי ברידער, און זיי זײַנען געוואָרן בייז אויף אים און ער איז געבליבן שטיל.
9און אין דעם פערציגסטן יובל, אין דער צווייטער וואָך, אין זיבעטן יאָר דערפון [1925 AM], האָט אַברם גענומען אַ ווייב, און איר נאָמען איז געווען שרה, די טאָכטער פֿון זײַן פֿאָטער, און זי איז זײַן ווייב געוואָרן.
10און הרן, זיין ברודער, האט גענומען צו זיך א ווייב אין דריטן יאר פון דער דריטער וואך [1928 AM], און זי האט אים געבוירן א זון אין זיבעטן יאר פון דער וואך [1932 AM], און ער האט אים גערופן לוט.
11און נחור, זײַן ברודער, האָט זיך גענומען אַ ווײַב.
12און אין זעכציגסטן יאָר פֿון אַבֿרמס לעבן, דאָס הייסט, אין דער פֿערטער וואָך, אין פֿערטן יאָר דערפֿון [1936 AM], איז אַבֿרם אויפֿגעשטאַנען בײַ נאַכט, און האָט פֿאַרברענט דאָס הויז פֿון די געצן, און ער האָט פֿאַרברענט אַלץ וואָס איז געווען אין הויז און קיינער האָט עס נישט געוואוסט.
13און זיי זענען אויפגעשטאנען אין דער נאכט און האבן געזוכט צו ראטעווען זייערע געטער פון מיטן פייער.
14און הרן האט זיך געאיילט זיי צו ראטעווען, אבער דאס פייער האט זיך איבער אים אָנגעצונדן, און ער איז פארברענט געווארן אין פייער, און ער איז געשטארבן אין אור פון די כשדים פאר זיין פאטער תרח, און מען האט אים באגראבן אין אור פון די כשדים.
15און תרח איז ארויסגעגאנגען פון אור פון די כשדים, ער און זיינע זין, צו גיין אין לאנד לבנון און אין לאנד כנען, און ער האט זיך באזעצט אין לאנד חרן, און אברהם האט זיך באזעצט מיט זיין פאטער תרח אין חרן צוויי וואכן יאר.
16און אין דער זעקסטער וואָך, אין דעם פינפטן יאָר דערפון [1951 AM], איז אַברם געזעסן אויף די גאַנצע נאַכט אויף דעם נייעם לבנה פון זיבעטן חודש צו באַטראַכטן די שטערן פון אָוונט ביז מאָרגן, כּדי צו זען וואָס וועט זיין דער כאַראַקטער פון יאָר אין באַצוג צו די רעגנס, און ער איז געווען אַליין בשעת ער איז געזעסן און באַטראַכט.
17און אַ וואָרט איז אים אַרײַן אין האַרצן, און ער האָט געזאָגט: אַלע סימנים פֿון די שטערן, און די סימנים פֿון דער לבנה און פֿון דער זון זענען אַלע אין דער האַנט פֿון גאָט. פֿאַרוואָס זוך איך זיי אויס?
18אויב ער וויל, לאָזט ער עס רעגענען, מאָרגן און אָוונט;
און אויב ער וויל, האַלט ער עס צוריק,
און אַלץ איז אין זײַן האַנט.
19און ער האָט מתפלל געווען יענע נאַכט און געזאָגט,
מײַן גאָט, גאָט דער העכסטער, דו אַליין ביסט מײַן גאָט,
און דיך און דיין הערשאפט האב איך אויסגעקליבן.
און דו האסט באשאפן אלעס,
און אַלע זאַכן וואָס זײַנען די ווערק פֿון דײַנע הענט.
20באַפֿרײַ מיך פֿון די הענט פֿון שלעכטע גײַסטער, וואָס הערשן איבער די געדאַנקען פֿון מענטשנס הערצער,
און לאָזט זיי מיך נישט פֿאַרפֿירן פֿון דיר, מײַן גאָט.
און באַשטעל מיך און מײַן זאָמען אויף אייביק
אז מיר זאלן נישט פארפירן פון יעצט אן און אויף אייביק.

21און ער האט געזאגט' ,זאל איך זיך אומקערן קיין אור פון די כשדים וואָס זוכן מיין פנים ,אז איך זאל זיך אומקערן צו זיי ,זאל איך דא בלייבן אין דעם ארט ?דער ריכטיקער וועג פאר דיר זאל אים באלעסטיגן אין די הענט פון דיין קנעכט ,אז ער זאל אים מקיים זיין , און אז איך זאל נישט גיין אין דער פארפירעריי פון מיין הארץ ,מיין גאט'.
22און ער האָט געענדיקט רעדן און דאַוונען ,און זע ,דאָס וואָרט פֿון גאָט איז געשיקט געוואָרן צו אים דורך מיר ,זאָגנדיק :גיי אַרויף פֿון דיין לאַנד ,און פֿון דיין משפּחה און פֿון דיין פֿאָטערס הויז צו אַ לאַנד וואָס איך וועל דיר ווײַזן ,און איך וועל דיך מאַכן אַ גרויס און פֿילפֿאַך פֿאָלק.
23און איך וועל דיך בענטשן
און איך וועל מאַכן דיין נאָמען גרויס,
און דו וועסט געבענטשט זיין אין דער ערד,
און אין דיר וועלן אַלע משפּחות פֿון דער ערד געבענטשט ווערן,
און איך וועל בענטשן די וואָס בענטשן דיך,
און פֿאַרשאָלט די וואָס פֿאַרשאָלטן דיך.
24און איך וועל זיין א גאָט צו דיר און צו דיין זון ,און צו דיין זונס זון ,און צו דיין גאַנצן זאָמען ;האָב נישט קיין מורא ,פֿון איצט אָן און ביז אַלע דורות פֿון דער ערד בין איך דיין גאָט.
25און גאָט דער האר האָט געזאָגט' :עפֿנט זײַן מויל און זײַנע אויערן ,כּדי ער זאָל הערן און רעדן מיט זײַן מויל ,מיט דער שפּראַך וואָס איז געוואָרן אַנטפּלעקט ;'ווײַל זי איז אויפֿגעהערט געוואָרן פֿון די מײַלער פֿון אַלע מענטשן־קינדער פֿון דעם טאָג פֿון דער איבערקערעניש) פֿון בבל.(
26און איך האָב געעפֿנט זײַן מויל ,און זײַנע אויערן און זײַנע ליפּן ,און איך האָב אָנגעהויבן רעדן מיט אים אויף לשון קודש ,אין דער שפּראַך פֿון דער באַשעפֿעניש.
27און ער האָט גענומען די ביכער פֿון זיינע פֿאָטערס ,און די זענען געווען געשריבן אין העברעיִש ,און ער האָט זיי איבערגעשריבן , און ער האָט פֿון איצט אָן אָנגעהויבן זיי צו לערנען ,און איך האָב אים באַקאַנט געמאַכט וואָס ער האָט נישט געקענט) פֿאַרשטיין ,(און ער האָט זיי געלערנט בעת די זעקס רעגנדיקע חדשים.
28און עס איז געשען אין זיבעטן יאָר פון דער זעקסטער וואָך [1953 AM] אַז ער האָט גערעדט צו זיין פאָטער און אים געמאָלדן , אַז ער וועט פֿאַרלאָזן חרן צו גיין אין לאַנד כּנען עס צו זען און זיך אומקערן צו אים.
29און זײַן פֿאָטער תרח האָט צו אים געזאָגט :גיי אין שלום!
זאָל דער אייביקער גאָט מאַכן דיין וועג גלייך.
און גאָט זאָל דיך זײַן מיט דיר ,און דיך באַשיצן פֿון אַלעם שלעכטן,
און געב דיר חן ,רחמנות און טובה פאר די וואס זעען דיך,
און זאָל קיינער פֿון די מענטשן־קינדער נישט האָבן מאַכט איבער דיר צו שאַטן דיר;
גיי אין שלום.
30און אויב דו זעסט אַ לאַנד וואָס איז אָנגענעם פֿאַר דיינע אויגן צו וואוינען דאָרט ,שטיי אויף און נע פמיך צו דיר ,און נע פמיט דיר לוט ,דעם זון פֿון דיין ברודער חרן ,ווי דיין אייגענעם זון ;זאָל גאָט זיין מיט דיר.
31און נחור ,דיין ברודער ,גיי מיט מיר ביז דו וועסט צוריקקומען בשלום ,און מיר גייען מיט דיר אַלע צוזאַמען.

קאפיטל13

1און אברהם איז אַרויסגעפֿאָרן פֿון חרן ,און ער האָט גענומען שרה ,זײַן ווײַב ,און לוט ,זײַן ברודער חרנס זון ,קיין לאַנד כּנען ,און ער איז אָנגעקומען קיין אַשור ,און איז געגאַנגען קיין שכם ,און האָט זיך באַזעצט לעבן אַ הויכן אײַכבוים.
2און ער האָט געזען ,און זע ,דאָס לאַנד איז געווען זייער אָנגענעם פֿון דעם אַרײַנגאַנג קיין חמת ביזן הויכן אײַכבוים.
3און גאָט האָט צו אים געזאָגט' :צו דיר און צו דיין זוימען וועל איך געבן דאָס לאַנד'.
4און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח ,און ער האָט אויף אים געבראַכט אַ ברענט־אָפּפֿער צו גאָט ,וואָס איז אים באַוויזן געוואָרן.
5און ער האָט זיך געצויגן פֿון דאָרטן צום באַרג ...בית אל אויף מערב און עי אויף מזרח ,און האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט.
6און ער האָט געזען און זע ,דאָס לאַנד איז געווען זייער ברייט און גוט ,און אַלץ איז געוואַקסן אויף איר - וויינשטאָקן און פייגן און גראַנאַטביימער ,אײַכן און איילעקסן ,און טערעבינטן און איילביימער ,און צעדערן און ציפּרעסן און דאַטעביימער ,און אַלע ביימער פון פעלד ,און עס איז געווען וואַסער אויף די בערג.
7און ער האָט געבענטשט גאָט ,וואָס האָט אים אַרויסגעפירט פֿון אור פֿון די כשדים ,און אים געבראַכט אין דעם לאַנד.
8און עס איז געשען אין ערשטן יאָר ,אין דער זיבעטער וואָך ,אויף דעם נייעם לבנה פון ערשטן חודש [1954 AM ,האָט ער געבויט אַ מזבח אויף דעם באַרג ,און האָט גערופן אויף דעם נאָמען פון גאָט' :דו ,דער אייביקער גאָט ,ביסט מיין גאָט'.
9און ער האָט געבראַכט אויפן מזבח אַ ברענט־אָפּפֿער צו גאָט ,כּדי ער זאָל זײַן מיט אים און אים נישט פֿאַרלאָזן אַלע טעג פֿון זײַן לעבן.

10און ער איז פון דאָרטן אַוועקגעפאָרן קיין דרום, און ער איז אָנגעקומען קיין חברון, און חברון איז אין יענער צייט אויפגעבויט געוואָרן, און ער האָט דאָרטן געוואוינט צוויי יאָר, און ער איז) פון דאָרטן (געגאַנגען אין לאַנד דרום, קיין בעאַלאָט, און עס איז געווען אַ הונגער אין לאַנד.

11און אברהם איז געגאנגען קיין מצרים אין דריטן יאר פון דער וואך, און ער האט געוואוינט אין מצרים פינף יאר איידער זיין ווייב איז פון אים אפגעריסן געווארן.

12איצט איז תנאיס אין מצרים אין יענער צייט געבויט געוואָרן – זיבן יאָר נאָך חברון.

13און עס איז געווען ווען פרעה האט געכאפט שרה, די ווייב פון אברהם, האט ה 'געפלאגט פרעה און זיין הויז מיט גרויסע מגפות צוליב שרה, אברהם'ס ווייב.

14און אברהם איז געווען זייער גלענצנדיק צוליב זיין פארמעגן אין שעפּס, און רינדער, און אייזל, און פערד, און קעמלען, און מענערשע קנעכט, און דינסטן, און אין זילבער און גאָלד זייער פיל. און אויך לוט, זיין ברודער'ס זון, איז געווען רייך.

15און פרעה האט צוריקגעגעבן שרה, די ווייב פון אברהם, און ער האט אים ארויסגעשיקט פון לאנד מצרים, און ער איז געפארן צו דעם ארט וואו ער האט אויפגעשטעלט זיין געצעלט אין אנפאנג, צום ארט פון מזבח, מיט עי אויף מזרח, און בית אל אויף מערב, און ער האט געבענטשט דעם האר זיין גאט וואס האט אים צוריקגעברענגט אין שלום.

16און עס איז געשען אין דעם איין און פערציגסטן יובל אין דריטן יאר פון דער ערשטער וואך [1963 AM], איז ער צוריקגעקומען צו דעם ארט און האט דארט געברענגט א ברענט קרבן, און האט גערופן צום נאמען פון גאט, און געזאגט': דו, דער העכסטער גאט, ביסט מיין גאט אויף אייביג און אייביק'.

17און אין פערטן יאר פון דער וואך [1964 AM] האט זיך לוט אפגעשיידט פון אים, און לוט האט זיך באזעצט אין סדום, און די מענטשן פון סדום זענען געווען זייער זינדיקער.

18און עס האט אים געבאדערט אין זיין הארץ אז זיין ברודער'ס זון האט זיך אפגעשיידט פון אים; ווייל ער האט נישט געהאט קיין קינדער.

19אין יענעם יאָר ווען לוט איז געפֿאַנגען געוואָרן, האָט גאָט געזאָגט צו אַבֿרהם, נאָכדעם ווי לוט האָט זיך געשיידט פֿון אים, אין פֿערטן יאָר פֿון דער וואָך": הייב אויף דײַנע אויגן פֿון דעם אָרט וואו דו וואוינסט, קיין צפון און קיין דרום, און קיין מערב און קיין מזרח".

20ווייל דאָס גאַנצע לאַנד וואָס דו זעסט וועל איך דיר געבן און דיין זאָמען אויף אייביק, און איך וועל מאַכן דיין זאָמען ווי דעם זאַמד פֿון ים; כאָטש אַ מענטש קען ציילן דעם שטויב פֿון דער ערד, וועט דיין זאָמען נישט געציילט ווערן.

21שטיי אויף, גיי) דורך דעם לאַנד (אין זײַן לענג און אין זײַן ברייט, און זע עס אַלץ; ווײַל צו דײַן זוימען וועל איך עס געבן '.און אַברם איז געגאַנגען קיין חברון, און האָט זיך דאָרט באַזעצט.

22און אין דעם יאָר איז געקומען כּדורלעומר, דער מלך פֿון עילם, און אַמרפֿל, דער מלך פֿון שינער, און אַריוך, דער מלך פֿון סלאַשר, און תרגאל, דער מלך פֿון פֿעלקער, און האָבן געהרגעט דעם מלך פֿון עמורה, און דער מלך פֿון סדום איז אַנטלאָפֿן, און פֿילע זענען געפֿאַלן דורך וואונדן אין טאָל פֿון סידים, בײַם זאַלץ־ים.

23און זיי האָבן געכאַפּט סדום און אדם און צבוים, און זיי האָבן געכאַפּט אויך לוט, דעם זון פון אברהם'ס ברודער, און אַלע זיינע פאַרמעגנס, און זיי זענען געגאַנגען קיין דן.

24און איינער וואָס איז אַנטלאָפֿן איז געקומען און דערציילט אַבראַם אַז זײַן ברודערס זון איז געפֿאַנגען געוואָרן און) אַבראַם (האָט באַוואָפֿנט זײַנע הויזגעזינד־דינער...

...25פֿאַר אַבֿרהם און פֿאַר זײַן זאָמען, אַ צענטל פֿון די ערשטע פֿרוכטן צו גאָט, און גאָט האָט עס באַפֿוילן ווי אַ געזעץ אויף אייביק, אַז מע זאָל עס געבן די כהנים, וואָס האָבן געדינט פֿאַר אים, אַז זיי זאָלן עס באַזיצן אויף אייביק.

26און צו דעם געזעץ איז נישטאָ קיין שיעור פֿון טעג; ווײַל ער האָט עס באַשטימט פֿאַר די דורות אויף אייביק, אַז זיי זאָלן געבן גאָט דעם צענטל פֿון אַלץ, פֿון די זוימען און פֿון די ווײַן און פֿון די בוימל און פֿון די בהמות און פֿון די שעפּס.

27און ער האָט עס געגעבן זיינע כהנים צו עסן און טרינקען מיט פרייד פֿאַר אים.

28און דער מלך פון סדום איז צו אים געקומען און זיך געבוקט פאר אים, און געזאגט: אונדזער האר אברהם, גיב אונדז די נשמות וואָס דו האסט געראַטעוועט, אָבער לאָז די רויב זיין דיינע.

29און אברהם האט צו אים געזאגט: איך הייב אויף מיינע הענט צום העכסטן גאט, אז פון א פאדעם ביז א שוך-רימע וועל איך נישט נעמען גארנישט וואס איז דיינע, כדי דו זאלסט נישט זאגן: איך האב אברהם רייך געמאכט; נאר וואס די יונגעלייט האבן געגעסן, און דעם חלק פון די מענטשן וואס זענען מיט מיר געגאנגען - אנער, עשול, און ממרא. די זאלן נעמען זייער חלק.

קאפיטל14

1נאך די זאכן, אין פערטן יאר פון דער וואך, אויף דעם נייעם חודש פון דריטן חודש, איז דאסווארט פון גאט געקומען צו אברהם אין א חלום, זאגנדיג": זאל נישט מורא האבן, אברהם; איך בין דיין באשיצער, און דיין באלוינונג וועט זיין זייער גרויס".

2און ער האט געזאגט': האר, האר, וואס וועסטו מיר געבן, אז איך גיי פון דא אן קיין קינדער, און דער זון פון משך, דער זון פון מיין דינסט, איז דער דמשך אליעזר; ער וועט זיין מיין יורש, און מיר האסטו נישט געגעבן קיין קינדער'.

3און ער האָט צו אים געזאָגט': דער) מאַן (וועט נישט זיין דיין יורש, נאָר איינער וואָס וועט אַרויסקומען פֿון דיינע אייגענע אינעווייניק; ער וועט זיין דיין יורש'.

4און ער האָט אים אַרויסגעפֿירט אין דער וועלט, און האָט צו אים געזאָגט: קוק אויף הימל און צייל די שטערן אויב דו קענסט זיי ציילן.

5און ער האָט געקוקט צום הימל און געזען די שטערן. און ער האָט צו אים געזאָגט: אַזוי וועט זײַן דײַן זאָמען.

6און ער האָט געגלייבט אין גאָט, און עס איז אים גערעכנט געוואָרן פֿאַר גערעכטיקייט.

7און ער האט צו אים געזאגט: איך בין דער האר וואס האט דיך ארויסגעפירט פון אור פון די כשדים, צו געבן דיר דאס לאנד פון די כנעני, עס צו באזארגן אויף אייביק; און איך וועל זיין גאָט פאר דיר און פאר דיין זרע נאך דיר.

8און ער האָט געזאָגט': האר, האר, מיט וואָס וועל איך וויסן אַז איך וועל עס ירשענען'?

9און ער האט צו אים געזאגט: נעמט מיר א דריי־יעריגע קאלע, און א דריי־יעריגע ציג, און א דריי־יעריגע שעפס, און א טורטל־טויב, און א טויב.

10און ער האָט גענומען אַלץ דאָס אין מיטן חודש און ער האָט זיך באַזעצט בײַם אײַכבוים פֿון מַמְרֵה, וואָס איז לעבן חברון.

11און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח, און האָט דאָס אַלץ געמאַכט קרבנות; און ער האָט אויסגעגאָסן זייער בלוט אויף דעם מזבח, און האָט זיי צעטיילט אין מיטן, און זיי געלייגט איינס קעגן דעם אַנדערן; אָבער די פייגל האָט ער נישט צעטיילט.

12און פייגל זענען אַראָפּגעקומען אויף די שטיקער, און אַברם האָט זיי אַוועקגעטריבן, און ער האָט נישט געלאָזט די פייגל זיי אָנרירן.

13און עס איז געווען, ווען די זון איז אונטערגעגאנגען, איז אַן עקסטאז געפאלן אויף אברהם, און זע! א שרעק פון גרויסער פינצטערניש איז געפאלן אויף אים, און מען האט געזאגט צו אברהם: ווייס זיכער אז דיין זאמען וועט זיין א פרעמדער אין א לאנד)וואס איז (נישט זייערס, און מען וועט זיי ברענגען אין קנעכטשאפט, און זיי פלאָגן פיר הונדערט יאר.

14און אויך דאָס פאָלק צו וועמען זיי וועלן זיין אין קנעכטשאפט וועל איך משפטן, און דערנאָך וועלן זיי אַרויסקומען פֿון דאָרטן מיט אַ סך פֿאַרמעגן.

15און דו וועסט גיין צו דיינע אבות אין שלום, און דו וועסט באַגראָבן ווערן אין אַ גוטן עלטער.

16אבער אין דער פערטער דור וועלן זיי זיך אומקערן אהער; ווייל די עוולה פון די אמורים איז נאך נישט פול.

17און ער איז אויפגעוואַכט פון זיין שלאָף, און ער איז אויפגעשטאַנען, און די זון איז אונטערגעגאַנגען; און דאָרט איז געווען אַ פלאַם, און זע! אַן אויוון האָט געריכערט, און אַ פלאַם פון פייער איז דורכגעגאַנגען צווישן די שטיקער.

18און אין יענעם טאָג האָט גאָט געמאַכט אַ בונד מיט אַבֿרהמען, זאָגנדיק: צו דיין זוימען וועל איך געבן דאָס לאַנד, פֿון דעם טייך פֿון מצרים ביזן גרויסן טייך, דעם טייך פּרת, די קיניטן, די קיניזיט, די קאַדמאָניטן, די פריזיטן, און די רפאים, די פּאַקאָריטן, און די חיוויטן, און די אמוריטן, און די כנעניטן, און די גירונגשיטן, און די יבוסיטן.

19און דער טאָג איז פֿאַרבייגעגאַנגען, און אַברם האָט געבראַכט די שטיקלעך, און די פֿייגל, און זייערע פֿרוכט־אָפּפֿערונגען, און זייערע משקה־אָפּפֿערונגען, און דאָס פֿײַער האָט זיי פֿאַרצערט.

20און אין יענעם טאָג האָבן מיר געמאַכט אַ בונד מיט אַברהם, אַזוי ווי מיר האָבן געמאַכט אַ בונד מיט נח אין דעם חודש; און אַברהם האָט באַנייט דעם יום-טובֿ און דעם גזעצן פֿאַר זיך אויף אייביק.

21און אברהם האט זיך געפרייט, און האט באקאנט געמאכט אלע די זאכן צו זיין ווייב שרה; און ער האט געגלייבט אז ער וועט האבן קינדער, אבער זי האט נישט געבוירן.

22און שרה האט געראטן איר מאַן אברהם, און האט צו אים געזאגט: גיי אריין צו הגר, מיין מצרישע דינסט, אפשר וועל איך דיר אויפבויען א זאמען פון איר.

23און אברהם האט געהערט צו דער שטימע פון זיין ווייב שרה, און האט צו איר געזאגט: טו אזוי. און שרה האט גענומען הגר, איר דינסט, די מצרישע, און זי געגעבן צו אברהם, איר מאן, צו זיין זיין ווייב.

24און ער איז אריין צו איר, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן און האָט אים געבוירן אַ זון, און ער האָט אים גערופן ישמעאל, אין פינפטן יאָר פון דער וואָך; [1965 AM] און דאָס איז געווען דאָס זעקס און אַכציקסטע יאָר אין אַברמס לעבן.

קאפיטל15

1און אין פינפטן יאָר פון דער פערטער וואָך פון דעם יובל [1979 AM], אין דריטן חודש, אין מיטן חודש, האָט אַברהם געפֿײַערט דעם יום־טובֿ פֿון די ערשטע פֿרוכטן פֿון דער תּבֿואה־שניט.

2און ער האָט געבראַכט נײַע קרבנות אויפן מזבח, די ערשטע פּירות פֿון דער תּבֿואה, צו גאָט, אַ קאַלב, אַ ציג און אַ שעפּס אויפן מזבח, אַלס אַ ברענענדיק קרבן צו גאָט; זייערע פֿרוכט קרבנות און זייערע משקה קרבנות האָט ער געבראַכט אויפן מזבח מיט קטורת.

3און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אַברמען, און האָט צו אים געזאָגט: איך בין גאָט דער אַלמעכטיקער; זאָלסט זיך באַרעכטיקן פֿאַר מיר און זײַ פֿולקאָמען.

4און איך וועל מאַכן מיין בונד צווישן מיר און דיר, און איך וועל דיך זייער פֿאַרמערן.

5און אברהם איז געפֿאַלן אויף זײַן פּנים, און גאָט האָט מיט אים גערעדט, און געזאָגט:

6זע, מײַן געזעץ איז מיט דיר,

און דו וועסט זיין דער פאטער פון פילע פעלקער.

7און דיין נאָמען זאָל מער נישט גערופן ווערן אַבראַם,

נאָר דיין נאָמען פֿון איצט אָן און אויף אייביק זאָל זיין אַבֿרהם.

ווייל דעם פאטער פון פילע פעלקער האב איך דיך געמאכט.

8און איך וועל דיך מאַכן זייער גרויס,
און איך וועל דיך מאַכן אין פעלקער,
און מלכים וועלן ארויסקומען פון דיר.

9און איך וועל אויפשטעלן מיין בונד צווישן מיר און דיר, און דיין זאָמען נאָך דיר, איבער זייערע דורות, פֿאַר אַן אייביקן בונד, כּדי איך זאָל זיין אַ גאָט פֿאַר דיר, און פֿאַר דיין זאָמען נאָך דיר.

< 10און איך וועל דיר און דיין זאָמען נאָך דיר <געבן דאָס לאַנד וואו דו ביסט געווען אַ פֿרעמדער, דאָס לאַנד כּנען, כּדי דו זאָלסט עס באַזיצן אויף אייביק, און איך וועל זיין זייער גאָט.

11און גאָט האָט געזאָגט צו אַבֿרהם: און דו, האַלט מײַן בונד, דו און דײַן זאָמען נאָך דיר; און באַשנײַדט יעדן זכר צווישן אײַך, און באַשנײַדט אײַערע פֿאָרהויטן, און דאָס זאָל זײַן אַ סימן פֿון אַן אייביקן בונד צווישן מיר און אײַך.

12און דאָס קינד אויף דעם אַכטן טאָג זאָלט איר באַשניידן, יעדן זכר איבער אייערע דורות, דעם וואָס איז געבוירן אין הויז, אָדער וועמען איר האָט געקויפט מיט געלט פון יעדן פרעמדן, וועמען איר האָט באַקומען וואָס איז נישט פון אייערע קינדער.

13דער וואָס איז געבוירן אין דיין הויז זאָל זיכער געמאָל ווערן, און די וואָס דו האָסט געקויפט מיט געלט זאָלן געמאָל ווערן, און מיין בונד זאָל זיין אין דיין פלייש ווי אַן אייביקע תקנה.

14און דער אומבאַשניטער זכר וואָס איז נישט באַשניטן אין דעם פלייש פון זיין פאָרהויט אויף דעם אַכטן טאָג, יענע נשמה זאָל אָפּגעשניטן ווערן פון איר פאָלק, ווייל ער האָט צעבראָכן מיין בונד.

15און גאָט האָט געזאָגט צו אַבֿרהם: וואָס שייך שרה, דײַן ווײַב, זאָל איר נאָמען מער נישט גערופֿן ווערן שרה, נאָר שרה זאָל זײַן איר נאָמען.

16און איך וועל זי בענטשן, און דיר געבן א זון פון איר, און איך וועל אים בענטשן, און ער וועט ווערן א פאלק, און מלכים פון פעלקער וועלן ארויסקומען פון אים.

17און אברהם איז געפֿאַלן אויף זײַן פּנים, און זיך געפֿרייט, און געזאָגט אין זײַן האַרצן: צי וועט אַ זון געבוירן ווערן צו דעם וואָס איז הונדערט יאָר אַלט, און צי וועט שרה, וואָס איז נײַנציק יאָר אַלט, געבערן?

18און אברהם האט געזאגט צו גאט": הלוואי זאל ישמעאל לעבן פאר דיר"!

19און גאָט האָט געזאָגט: יאָ, און שרה וועט דיר אויך געבן אַ זון, און דו זאָלסט אים רופן יצחק, און איך וועל אויפשטעלן מיין בונד מיט אים, אַן אייביקן בונד, און פֿאַר זיין זאָמען נאָך אים.

20און אויך וואָס שייך ישמעאל האָב איך דיך געהערט, און זע, איך וועל אים בענטשן, און אים מאַכן גרויס, און אים פֿאַרמערן זייער, און ער וועט געבוירן צוועלף פּרינצן, און איך וועל אים מאַכן אַ גרויסע נאַציע.

21אבער מיין בונד וועל איך אויפשטעלן מיט יצחק, וועמען שרה וועט דיר געבערן, אין די טעג, אין קומענדיגן יאר.

22און ער האָט אויפגעהערט צו רעדן מיט אים, און גאָט איז אַרויף פֿון אַבֿרהם.

23און אברהם האט געטאן ווי גאט האט אים געזאגט, און ער האט גענומען זיין זון ישמעאל, און אלע וואס זענען געבוירן געווארן אין זיין הויז, און וועמען ער האט געקויפט מיט זיין געלט, יעדן זכר אין זיין הויז, און ער האט באַשניטן דאס פלייש פון זייער פאָרהויט.

24און אין דעם זעלבן טאָג איז אַברהם באַשנײַט געוואָרן, און אַלע מענטשן פֿון זײַן הויז>, און די וואָס זענען געבוירן געוואָרן אין הויז ,<און אַלע וואָס ער האָט געקויפֿט מיט געלט פֿון די קינדער פֿון אַ פֿרעמדן, זענען מיט אים באַשנײַט געוואָרן.

25די דאָזיקע תורה איז פֿאַר אַלע דורות אויף אייביק, און עס איז נישטאָ קיין ברית־מילה פֿון די טעג, און קיין אויסלאָז פֿון איין טאָג פֿון די אַכט טעג; ווײַל דאָס איז אַן אייביקע תקנה, באַשטימט און געשריבן אויף די הימלישע טאַבעלעס.

26און יעדער וואָס ווערט געבוירן, וועמענס פלייש פון וועמענס פאָרהויט איז נישט באַשנײַט אויף דעם אַכטן טאָג, געהערט נישט צו די קינדער פון דעם בונד וואָס גאָט האָט געמאַכט מיט אַבֿרהם, נאָר צו די קינדער פון דער פֿאַרניכטונג; און עס איז אויך נישטאָ קיין סימן אויף אים אַז ער איז גאָטס, נאָר) ער איז באַשערט (צו ווערן פֿאַרניכטעט און געהרגעט פֿון דער ערד, און צו ווערן אויסגעוואָרצלט פֿון דער ערד, ווייל ער האָט צעבראָכן דעם בונד פֿון גאָט אונדזער גאָט.

27ווייל אַלע מלאכים פון דער פּײַנקייט און אַלע מלאכים פון הייליקייט זענען אַזוי באַשאַפֿן געוואָרן פֿון דעם טאָג פֿון זייער באַשאַפֿונג, און פֿאַר די מלאכים פון דער פּײַנקייט און די מלאכים פון הייליקייט האָט ער געהייליקט ישׂראל, כּדי זיי זאָלן זײַן מיט אים און מיט זיינע הייליקע מלאכים.

28און דו זאָלסט באַפֿעלן די קינדער פֿון ישׂראל און לאָזן זיי אָפּהיטן דאָס צייכן פֿון דעם בונד פֿאַר זייערע דורות ווי אַן אייביקע געזעץ, און זיי וועלן נישט אויסגעוואָרצלט ווערן פֿון לאַנד.

29ווייל דער געבאָט איז באַשטימט פֿאַר אַ בונד, אַז זיי זאָלן עס האַלטן אויף אייביק צווישן אַלע קינדער פֿון ישׂראל.

30פֿאַר ישמעאל און זיינע זין און זיינע ברידער און עשו, האָט גאָט נישט געלאָזט צו קומען צו זיך, און ער האָט זיי נישט אויסגעקליבן ווײַל זיי זענען די קינדער פֿון אַבֿרהם, ווײַל ער האָט זיי געקענט, נאָר ער האָט אויסגעקליבן ישׂראל צו זײַן זײַן פֿאָלק.

31און ער האָט עס געהייליקט, און עס געזאמלט פון צווישן אַלע מענטשן־קינדער; ווייל עס זענען דאָ פילע פעלקער און פילע פעלקער, און אַלע זענען זיינע, און איבער אַלץ האָט ער געשטעלט גייסטער מיט אויטאָריטעט זיי צו פאַרפירן פון זיך.

32אבער איבער ישראל האט ער נישט באשטימט קיין מלאך אדער גייסט, ווייל ער אליין איז זייער הערשער, און ער וועט זיי באשיצן און זיי פארלאנגען פון דער האנט פון זיינע מלאכים און זיינע גייסטער, און פון דער האנט פון אלע זיינע כוחות, כדי ער זאל זיי באשיצן און זיי בענטשן, און אז זיי זאלן זיין זיינע און ער זאל זיין זייערע פון יעצט אן אויף אייביק.

33און איצט זאג איך דיר אז די קינדער פון ישראל וועלן נישט האלטן דעם געזעץ ,און זיי וועלן נישט באַשניידן זייערע זין לויט דעם גאנצן געזעץ ;ווייל אין דעם פלייש פון זייער ברית מילה וועלן זיי אויסלאזן דעם ברית מילה פון זייערע זין ,און אלע פון זיי ,זין פון בעליאר ,וועלן לאזן זייערע זין אומבשניטן ווי זיי זענען געבוירן געווארן.

34און עס וועט זיין גרויסער צאָרן פון גאָט קעגן די קינדער פון ישראל ,ווייל זיי האָבן פארלאָזט זיין בונד און זיך אָפּגעקערט פון זיין וואָרט ,און האָבן פּראָוואָצירט און געשענדעט ,ווייל זיי האַלטן נישט די תקנה פון דעם געזעץ ;ווייל זיי האָבן באַהאַנדלט זייערע מיטגלידער ווי די גויים ,כּדי זיי זאָלן אַרויסגענומען און אויסגעוואָרצלט ווערן פון לאַנד .און עס וועט מער נישט זיין קיין מחילה אָדער פֿאַרגעבונג צו זיי] אַזוי אַז עס זאָל זיין מחילה און פֿאַרגעבונג [פֿאַר אַלע זינד פון דעם אייביקן טעות.

קאפיטל16

1און אויף דעם נייעם חודש פון פערטן חודש זענען מיר זיך באוויזן צו אברהם ,ביים אייכן-בוים פון ממרא ,און מיר האבן מיט אים גערעדט ,און מיר האבן אים געמאָלדן אַז אַ זון וועט אים געגעבן ווערן דורך זיין ווייב שרה.

2און שרה האָט געלאַכט ,ווײַל זי האָט געהערט אַז מיר האָבן גערעדט די ווערטער מיט אַבֿרהם ,און מיר האָבן זי געוואָרנט ,און זי האָט מורא געהאַט און געלייקנט אַז זי האָט געלאַכט צוליב די ווערטער.

3און מיר האָבן איר געזאָגט דעם נאָמען פֿון איר זון ,ווי זײַן נאָמען איז באַשטימט און געשריבן אין די הימלישע טאַפֿלען) ד"ה (יצחק,

4און) אַז (ווען מיר וועלן צוריקקומען צו איר אין אַ באַשטימטער צייט ,וועט זי האָבן שוואַנגער אַ זון.

5און אין דעם חודש האט גאָט אויסגעפירט זיינע משפטים אויף סדום ,עמורה ,צבוים ,און דעם גאנצן געגנט פון ירדן ,און ער האט זיי פארברענט מיט פייער און שוועבל ,און זיי פארניכטעט ביזן היינטיקן טאג ,אזוי ווי איך האב דיר דערקלערט אלע זייערע מעשים ,אז זיי זענען שלעכט און זינדיקער שטארק ,און אז זיי פארשווארצן זיך און באגיין זנות אין זייער פלייש ,און ארבעטן אומריינקייט אויף דער ערד.

6און ,אויף דעם זעלבן אופן ,וועט גאָט אויספירן משפט אויף די ערטער וואו זיי האָבן געטאָן לויט דער טומאה פון די סדומים ,ווי דער משפט פון סדום.

7אבער לוט האבן מיר געהאלפן ;ווייל גאט האט געדענקט אברהם ,און אים ארויסגעשיקט פון מיטן פון דער צעשטערונג.

8און ער און זיינע טעכטער האָבן באַגאַנגען זינד אויף דער ערד ,אַזאַ ווי עס איז נישט געווען אויף דער ערד זינט די טעג פון אָדם ביז זיין צייט ;ווייל דער מאַן איז געלעגן מיט זיינע טעכטער.

9און זע ,עס איז באַפֿוילן און אײַנגעקריצט געוואָרן וועגן אַלע זײַנע זוימען ,אויף די הימלישע טאַפֿלען ,זיי צו אַראָפּנעמען און אויסוואָרצלען ,און אויספֿירן אַ משפט אויף זיי ווי דער משפט פֿון סדום ,און נישט לאָזן קיין זוימען פֿון דעם מענטשן אויף דער ערד אין טאָג פֿון פֿאַרדאַמונג.

10און אין דעם חודש איז אברהם אריבערגעפארן פון חברון ,און איז אוועקגעגאנגען און האט זיך באוואוינט צווישן קדש און שור אין די בערג פון גרר.

11און אין מיטן פֿינפֿטן חודש איז ער פֿון דאָרטן אַוועקגעפֿאָרן ,און האָט זיך באַזעצט בײַם קוואל פֿון שבועה.

12און אין מיטן זעקסטן חודש האט גאָט באַזוכט שׂרהן און געטאָן צו איר ווי ער האָט גערעדט ,און זי איז שוואַנגער געוואָרן.

13און זי האט געבוירן א זון אין דריטן חודש ,און אין מיטן חודש ,אין דער צייט וועגן וועלכער גאָט האט גערעדט צו אברהם ,אויף דעם יום-טוב פון די ערשטע פירות פון דער שניט ,איז יצחק געבוירן געוואָרן.

14און אברהם האט באַשניטן זיין זון אויפן אַכטן טאָג ;ער איז געווען דער ערשטער וואָס איז באַשניטן געוואָרן לויטן בונד וואָס איז באַשטימט אויף אייביק.

15און אין זעקסטן יאָר פֿון דער פֿערטער וואָך זענען מיר געקומען צו אַבֿרהם ,צום קוואל פֿון שבועה ,און מיר זענען אים דערשינען]אַזוי ווי מיר האָבן געזאָגט צו שרה אַז מיר זאָלן זיך אומקערן צו איר ,און זי וועט האָבן אַ זון.

16און מיר זענען צוריקגעקומען אין זיבעטן חודש ,און געפונען שרה שוואַנגער פֿאַר אונדז [און מיר האָבן אים געבענטשט ,און מיר האָבן אים דערציילט אַלע די זאַכן וואָס זענען באַשטימט געוואָרן וועגן אים ,אַז ער זאָל נישט שטאַרבן ביז ער וועט געבוירן זעקס זין מער ,און זאָל זיי זען איידער ער וועט שטאַרבן ;נאָר אין יצחק זאָל זיין נאָמען און זוימען גערופן ווערן:

17און) אַז (אַלע די זאָמען פֿון זיינע זין זאָלן זײַן גויים ,און זאָלן גערעכנט ווערן מיט די גויים ;אָבער פֿון די זין פֿון יצחק זאָל איינער ווערן אַ הייליקער זאָמען ,און זאָל נישט גערעכנט ווערן מיט די גויים.

18ווייל ער זאָל ווערן דער חלק פֿון דעם העכסטן ,און אַלע זיינע זאָמען זענען געפֿאַלן אין גאָטס נחלה ,כּדי עס זאָל זיין פֿאַר גאָט אַ פֿאָלק פֿאַר זײַן נחלה איבער אַלע פֿעלקער ,און עס זאָל ווערן אַ מלכות ,כהנים און אַ הייליקע פֿאָלק.

19און מיר זענען געגאַנגען אויף אונדזער וועג ,און מיר האָבן דערציילט שׂרהן אַלץ וואָס מיר האָבן אים דערציילט ,און זיי ביידע האָבן זיך געפרייט מיט גאָר גרויס פרייד.

20און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו גאָט וואָס האָט אים געראַטעוועט ,און וואָס האָט אים געמאַכט פרייען אין לאַנד פון זיין וואוינונג ,און ער האָט געפֿײַערט אַ פֿעסטיוואַל פֿון פרייד אין דעם חודש זיבן טעג ,לעבן דעם מזבח וואָס ער האָט געבויט ביים קוואל פֿון שבועה.

21און ער האָט געבויט סוכות פֿאַר זיך און פֿאַר זיינע קנעכט אויף דעם יום־טובֿ ,און ער איז געווען דער ערשטער צו פֿײַערן דעם יום־טובֿ פֿון סוכות אויף דער ערד.

22און בעת די זיבן טעג האט ער יעדן טאג געבראכט צום מזבח א ברענט־אפפער צו גאט ,צוויי רינדער ,צוויי ווידערס ,זיבן שעפסן , איין ציג ,פאר א זינד־אפפער ,כדי ער זאל דערמיט מכפר זיין פאר זיך און פאר זיין צארן.

23און ,אלס א דאנק-אפפער ,זיבן ווידערס ,זיבן ציגן ,זיבן שעפסן ,און זיבן ציגן ,און זייערע פרוכט-אפפער און זייערע טרינקען- אפפער ;און ער האט פארברענט דאס גאנצע פעט דערפון אויפן מזבח ,אן אויסגעקליבענע אפפער פארן האר ,א זיסן שמעק.

24און אינדערפרי און אוונט האט ער פארברענט שמעקנדיקע זאכן ,ווייַראָוק און גאַלבאַנום ,און שטאַמק ,און נאַרד ,און מירע ,און געווירצן ,און קאָסטום ;אַלע די זיבן האט ער געאָפפערט ,צעקוועטשט ,געמישט צוזאַמען אין גלייכע טיילן) און (ריין.

25און ער האָט געפֿייַערט דעם יום־טובֿ זיבן טעג ,זיך פֿרייענדיק מיט זייַן גאַנצן האַרצן און מיט זייַן גאַנצער נשמה ,ער און אַלע וואָס זייַנען געווען אין זייַן הויז ,און עס איז נישט געווען קיין פֿרעמדער מיט אים ,און אויך קיין אומבאַשניטענער.

26און ער האָט געבענטשט זייַן באַשעפֿער וואָס האָט אים באַשאַפֿן אין זייַן דור ,ווייַל ער האָט אים באַשאַפֿן לויט זייַן גוטן ווילן ; ווייַל ער האָט געוואוסט און באַמערקט אַז פֿון אים וועט אויפֿקומען די פֿלאַנצונג פֿון גערעכטיקייט פֿאַר די אייביקע דורות ,און פֿון אים אַ הייליקער זוימען ,כּדי עס זאָל ווערן ווי דער וואָס האָט אַלץ באַשאַפֿן.

27און ער האָט געבענטשט און זיך געפֿרייט ,און ער האָט דעם נאָמען פֿון דעם יום־טובֿ גערופֿן" יום־טובֿ פֿון גאָט ,"אַ פֿרייד וואָס איז אָנגענומען בייַם העכסטן גאָט.

28און מיר האָבן אים געבענטשט אויף אייביק ,און אַלע זיינע קינדער נאָך אים איבער אַלע דורות פון דער ערד ,ווייַל ער האָט געפֿייַערט דעם יום־טובֿ אין זייַן צייַט ,לויטן עדות פֿון די הימלישע טאָפֿלען.

29צוליב דעם איז באַשטימט אויף די הימלישע טאָפֿלען וועגן ישׂראל ,אַז זיי זאָלן פֿייַערן דעם יום־טובֿ פֿון סוכּות זיבן טעג מיט פֿרייד ,אין זיבעטן חודש ,וואָס וועט זייַן אָנגענומען פֿאַר גאָט – אַ געזעץ אויף אייביק איבער זייערע דורות יעדעס יאָר.

30און צו דעם איז נישטאָ קיין שיעור פֿון טעג ;ווייַל עס איז באַשטימט אויף אייביק פֿאַר ישׂראל אַז זיי זאָלן עס פֿייַערן און וואוינען אין סוכּות ,און לייגן קראַנץ אויף זייערע קעפּ ,און נעמען בלעטערדיקע צווייַגן און ווייַדן פֿון טייַך.

31און אברהם האט גענומען צווייגן פון פאלם ביימער ,און די פרוכט פון שיינע ביימער ,און יעדן טאג גייענדיג ארום דעם מזבח מיט די צווייגן זיבן מאל] א טאג [אין דער פרי ,האט ער געלויבט און דאנקט זיין גאט פאר אלעס מיט פרייד.

קאפיטל17

1און אין ערשטן יאָר פֿון דער פֿינפֿטער וואָך איז יצחק אָפּגעוווינט געוואָרן אין דעם יובל [1982 AM] ,און אַבֿרהם האָט געמאַכט אַ גרויסן סעודה אין דריטן חודש ,אין דעם טאָג וואָס זייַן זון יצחק איז אָפּגעוווינט געוואָרן.

2און ישמעאל ,דער זון פון הגר ,דער מצרי ,איז געווען פאר אברהם ,זיין פאטער ,אויף זיין ארט ,און אברהם האט זיך געפרייט און געבענטשט גאט ווייל ער האט געזען זיינע זין און איז נישט געשטארבן קינדלאז.

3און ער האָט זיך דערמאָנט די ווערטער וואָס ער האָט צו אים גערעדט אין דעם טאָג ווען לוט האָט זיך פון אים אפגעשיידט ,און ער האָט זיך געפרייט ווייַל גאָט האָט אים געגעבן זאָמען אויף דער ערד צו ירשענען די ערד ,און ער האָט געבענטשט מיטן גאַנצן מויל דעם באַשעפער פון אַלץ.

4און שרה האט געזען ווי ישמעאל שפילט און טאנצט ,און אברהם פרייט זיך מיט גרויס פרייד ,און זי איז געווארן מקנא אויף ישמעאל און האט געזאגט צו אברהם" :טרייב ארויס די דאזיקע דינסט און איר זון ,ווייל דער זון פון דער דאזיקער דינסט וועט נישט ירשענען מיט מיין זון ,יצחק".

5און די זאך איז געווען שלעכט אין די אויגן פון אברהם ,צוליב זיין דינסט און צוליב זיין זון ,אז ער זאל זיי פארטרייבן פון זיך.

6און גאָט האָט געזאָגט צו אַבֿרהם :זאָל עס נישט זייַן שלעכט אין דייַנע אויגן ,צוליב דעם קינד און צוליב דער דינסט ;אין אַלץ וואָס שרה האָט דיר געזאָגט ,הער צו אירע ווערטער און טו זיי ;ווייַל אין יצחק וועט דייַן נאָמען און דייַן זאָמען גערופֿן ווערן.

7אבער וואָס שייך דעם זון פֿון דער דאָזיקער דינסט ,וועל איך אים מאַכן אַ גרויסע נאַציע ,ווייַל ער איז פֿון דייַן זוימען.

8און אברהם איז אויפגעשטאנען פרי אין דער פרי ,און ער האט גענומען ברויט און א פלעשל וואסער ,און ער האט זיי געלייגט אויף די פלייצעס פון הגר און דעם קינד ,און ער האט זי אוועקגעשיקט.

9און זי איז אַוועקגעגאַנגען און האָט זיך געוואַנדערט אין דער מדבר באר שבע ,און דאָס וואַסער אין דער פלעשל איז אויסגעגאַנגען , און דאָס קינד האָט דאָרשטיק געוואָרן ,און האָט נישט געקענט גיין ווייטער ,און איז אַראָפּגעפֿאַלן.

10און זייַן מוטער האָט אים גענומען און אים אַרייַנגעוואָרפן אונטער אַן אָליווען־בוים ,און זי איז געגאַנגען און האָט זיך אַוועקגעזעצט קעגן אים ,ווייַטער ווי אַ בויגן־שאָס ;ווייַל זי האָט געזאָגט :לאָמיך נישט זען דעם טויט פֿון מייַן קינד ,און ווי זי איז אַוועקגעזעצט ,האָט זי געוויינט.

11און אַ מלאך פֿון גאָט ,איינער פֿון די הייליקע ,האָט צו איר געזאָגט :פֿאַרוואָס וויינסטו ,הָגָר ?שטיי אויף ,נעמט דאָס קינד און האַלט עס אין דייַן האַנט ,ווייַל גאָט האָט געהערט דייַן קול און האָט געזען דאָס קינד.

12און זי האט געעפנט אירע אויגן ,און זי האט געזען א ברונעם וואסער ,און זי איז געגאנגען און האט אנגעפילט איר פלעשל מיט וואסער ,און זי האט געגעבן איר קינד צו טרינקען ,און זי איז אויפגעשטאנען און געגאנגען קיין מדבר פאראן.

13און דאָס קינד איז אויפגעוואַקסן און געוואָרן אַ בויגן־שיסער ,און גאָט איז געווען מיט אים ,און זייַן מוטער האָט אים גענומען אַ ווייַב פֿון צווישן די טעכטער פֿון מצרים.

14און זי האָט אים געבוירן אַ זון ,און ער האָט אים גערופֿן נבֿיות ,ווייַל זי האָט געזאָגט :גאָט איז געווען נאָענט צו מיר ווען איך האָב אים גערופֿן.

15און עס איז געשען אין דער זיבעטער וואָך ,אין דעם ערשטן יאָר דערפון [2003 AM] ,אין דעם ערשטן חודש אין דעם יובל ,דעם צוועלפטן פון דעם חודש ,זענען געווען קולות אין הימל וועגן אברהם ,אַז ער איז געווען געטריַי אין אַלץ וואָס ער האָט אים געזאָגט , און אַז ער האָט ליב געהאַט דעם האר ,און אַז אין יעדער צרה איז ער געטריַי.

16און דער פּרינץ מאַסטעמַ איז געקומען און געזאָגט פֿאַר גאָט :זע ,אַבֿרהם ליבט יצחק זײַן זון ,און ער האָט אים ליב מער ווי אַלץ ; זאָג אים אים צו ברענגען ווי אַ ברענט־אָפּפֿער אויפֿן מזבח ,און דו וועסט זען צי ער וועט טאָן דעם באַפֿעל ,און דו וועסט וויסן צי ער איז געטריַי אין אַלץ וואָס דו וועסט אים פּרובירן.

17און גאָט האָט געוואוסט אַז אַבֿרהם איז געטריַי אין אַלע זיינע צרות ;ווײַל ער האָט אים געפּרוּווט דורך זײַן לאַנד און מיט הונגער , און ער האָט אים געפּרוּווט מיטן רײַכטום פֿון מלכים ,און ער האָט אים ווידער געפּרוּווט דורך זײַן ווײַב ,ווען זי איז געריסן געוואָרן)פֿון אים ,(און מיט ברית־מילה ;און ער האָט אים געפּרוּווט דורך ישמעאל און הָגָר ,זײַן דינסט ,ווען ער האָט זיי אַוועקגעשיקט.

18און אין אַלץ וואָס ער האָט אים געפּרוּווט ,איז ער געפֿונען געוואָרן געטריַי ,און זײַן נשמה איז נישט געווען אומגעדולדיק ,און ער איז נישט געווען לאַנגזאַם צו טאָן ;ווײַל ער איז געווען געטריַי און אַ ליבהאָבער פֿון גאָט.

קאפיטל18

1און גאָט האָט צו אים געזאָגט" :אַברהם ,אַברהם "!און ער האָט געזאָגט" :זע ,איך בין דאָ".

2און ער האט געזאגט ,נעמט אייער באַליבטן זון ,וועמען איר ליבט ,יצחק ,און גייט אין הויכן לאַנד ,און ברענגט אים אויף איינעם פון די בערג וואָס איך וועל אייך וויזן.

3און ער איז אויפגעשטאנען פרי אין דער פרי און האט געזאטלט זיין אייזל ,און גענומען זיינע צוויי יונגעלייט מיט זיך ,און זיין זון יצחק ,און האט געשפּאַלטן דאָס האָלץ פֿון ברענט־אָפּפֿער ,און ער איז געגאַנגען צו דעם אָרט אויפֿן דריטן טאָג ,און ער האט געזען דעם אָרט פֿון ווייטן.

4און ער איז געקומען צו א ברונעם וואסער ,און ער האט געזאגט צו זיינע יונגעלייט :בלייבט דא מיטן אייזל ,און איך און דער בחור וועלן גיין) אהין ,(און ווען מיר וועלן זיך דינען וועלן מיר צוריקקומען צו אייך.

5און ער האָט גענומען דאָס האָלץ פֿון ברענט־אָפּפֿער און עס געלייגט אויף זײַן זון יצחק ,און ער האָט גענומען אין זײַן האַנט דאָס פֿײַער און דאָס מעסער ,און זיי זײַנען ביידע צוזאַמען געגאַנגען צו יענעם אָרט.

6און יצחק האט געזאגט צו זיין פאטער" ,פאטער "!און ער האט געזאגט" ,דא בין איך ,מיין זון ".און ער האט צו אים געזאגט" ,זעה דאס פייער ,און דאס מעסער ,און דאס האלץ ;אבער וואו איז די שעפּס פארן ברענט ,טאטע"?

7און ער האָט געזאָגט :גאָט וועט זיך צושטעלן אַ שעפּס פֿאַר אַ ברענט־אָפּפֿער ,מײַן זון .און ער האָט זיך דערנענטערט צום אָרט פֿון גאָטס באַרג.

8און ער האָט געבויט אַ מזבח ,און ער האָט געלייגט דאָס האָלץ אויף דעם מזבח ,און ער האָט געבונדן זײַן זון יצחק ,און אים געלייגט אויף דעם האָלץ וואָס איז געווען אויף דעם מזבח ,און ער האָט אויסגעשטרעקט זײַן האַנט צו נעמען דאָס מעסער צו שחט זײַן זון יצחק.

9און איך בין געשטאַנען פֿאַר אים ,און פֿאַר דעם פּרינץ מאַסטעמַ ,און גאָט האָט געזאָגט" :זאָגט אים נישט צו לייגן זײַן האַנט אויף דעם ייִנגל ,און נישט צו טאָן אים גאָרנישט ,ווײַל איך האָב געוויזן אַז ער האָט מורא פֿאַר גאָט".

10און איך האָב צו אים גערופֿן פֿון הימל ,און האָב צו אים געזאָגט' :אַברהם ,אַברהם ';און ער איז דערשראָקן געוואָרן און האָט געזאָגט' :זע) ,דאָ (בין איך'.

11און איך האָב צו אים געזאָגט :זאָלסט נישט אויסשטרעקן דיין האַנט אויף דעם ייִנגל ,און טאָן אים גאָרנישט ;ווײַל איצט האָב איך געוויזן אַז דו האָסט מורא פֿאַר גאָט ,און האָסט נישט צוריקגעהאַלטן דיין זון ,דיין ערשטגעבוירענער זון ,פֿון מיר.

12און דער פּרינץ מאַסטעמַ איז געוואָרן שעמט ;און אַבֿרהם האָט אויפֿגעהויבן זיינע אויגן און געקוקט ,און זע ,אַ ווידער געכאפּט ... ביי זיינע הערנער ,און אַבֿרהם איז געגאַנגען און האָט גענומען דעם ווידער און אים געבראַכט פֿאַר אַ ברענט־אָפּפֿער אַנשטאָט זײַן זון.

13און אברהם האט גערופן יענעם אָרט" דער האר האט געזען ,"אַזוי אַז מען זאָגט אויף דעם באַרג" דער האר האט געזען ,"דאָס איז באַרג ציון.

14און גאָט האָט גערופֿן אַבֿרהם מיט זײַן נאָמען אַ צווייט מאָל פֿון הימל ,אַזוי ווי ער האָט אונדז געלאָזט דערשײַנען צו רעדן צו אים אין נאָמען פֿון גאָט.

15און ער האט געזאגט :ביי מיר אליין האב איך געשוואוירן ,זאגט גאט ,ווייל דו האסט געטאן די זאך ,און האסט נישט צוריקגעהאלטן דיין זון ,דיין באליבטן זון ,פון מיר ,אז מיט א ברכה וועל איך דיך בענטשן ,און מיט א פארמערן וועל איך פארמערן דיין זאמען ,ווי די שטערן פון הימל ,און ווי דער זאמד וואס איז אויפן ברעג פון ים .און דיין זאמען וועט ירשענען די שטעט פון זיינע שונאים,

16און אין דיין זוימען וועלן אַלע פעלקער פון דער ערד געבענטשט ווערן ;ווייל דו האסט געהערט מיין קול ,און איך האב געוויזן צו אַלעמען אַז דו ביסט געטריַי צו מיר אין אַלץ וואָס איך האב דיר געזאָגט :גיי אין שלום.

17און אַבֿרהם איז געגאַנגען צו זיינע יונגעלייט ,און זיי זענען אויפגעשטאַנען און געגאַנגען צוזאַמען קיין באר שבע ,און אַבֿרהם [2010 AM]האָט זיך באַזעצט בײַם קוואל פֿון שבועה.

18און ער האָט געפֿײַערט דעם יום־טובֿ יעדעס יאָר ,זיבן טעג מיט פֿרייד ,און ער האָט עס גערופֿן יום־טובֿ פֿון גאָט לויט די זיבן טעג אין וועלכע ער איז געגאַנגען און צוריקגעקומען אין שלום.

19און דעריבער איז עס באַשטימט און געשריבן געוואָרן אויף די הימלישע טאַפֿלען וועגן ישׂראל און זײַן זוימען, אַז זיי זאָלן פֿײַערן דעם יום־טובֿ זיבן טעג מיט דער פֿרײַד פֿון יום־טובֿ.

קאפיטל19

1און אין ערשטן יאָר פֿון דער ערשטער וואָך אין צוויי און פֿערציקסטן יובל, איז אַבֿרהם צוריקגעקומען און זיך באַזעצט קעגן איבער חברון, דאָס איז קירית ארבע, צוויי וואָכן יאָרן.
2און אין ערשטן יאָר פֿון דער דריטער וואָך פֿון דעם יובל זענען די טעג פֿון שׂרהס לעבן פֿאַרענדיקט געוואָרן, און זי איז געשטאָרבן אין חברון.
3און אברהם איז געגאנגען צו טרויערן איבער איר און באַגראָבן איר, און מיר האָבן אים געפּרווּווט [צי זיין גייסט איז געדולדיק און ער איז נישט געווען בייז אין די ווערטער פון זיין מויל; און ער איז געפונען געוואָרן געדולדיק אין דעם, און איז נישט געשטערט געוואָרן.
4ווייל מיט געדולד פון גייסט האט ער גערעדט מיט די קינדער פון חֵת, כדי זיי זאלן אים געבן א פלאץ וואו צו באַגראָבן זיינע טויטע.
5און גאָט האָט אים געגעבן חן פֿאַר אַלע וואָס האָבן אים געזען, און ער האָט זיך געבעטן מיט רחמנות די זין פֿון חֵת, און זיי האָבן אים געגעבן דאָס לאַנד פֿון דער טאָפּלטער הייל קעגן איבער מַמְרֵא, דאָס איז חברון, פֿאַר פֿיר הונדערט זילבערנע שטיק.
6און זיי האָבן אים געבעטן און געזאָגט: מיר וועלן עס דיר געבן אומזיסט; אָבער ער האָט עס נישט געוואָלט נעמען פון זייערע הענט אומזיסט, ווייל ער האָט געגעבן דעם פרייז פון דעם אָרט, דאָס גאַנצע געלט, און ער האָט זיך געבוקט פֿאַר זיי צוויי מאָל, און דערנאָך האָט ער באַגראָבן זיינע טויטע אין דער צווייטער הייל.
7און אַלע טעג פֿון שׂרהס לעבן זײַנען געווען הונדערט זיבן און צוואַנציק יאָר, דאָס הייסט צוויי יובלים און פֿיר וואָכן און איין יאָר: דאָס זײַנען די טעג פֿון די יאָרן פֿון שׂרהס לעבן.
8דאָס איז די צענטע פּראָבע מיט וועלכער אַבֿרהם איז געפּרוּווט געוואָרן, און ער איז געפֿונען געוואָרן געטרײַ, געדולדיק אין גייסט.
9און ער האט נישט געזאגט קיין איין ווארט וועגן דעם קלאנג אין לאנד אז גאט האט געזאגט אז ער וועט עס אים געבן און זיין צארן נאך אים, און ער האט געבעטן א פלאץ דארט צו באגראבן זיינע טויטע; ווייל ער איז געפונען געווארן געטריי, און איז אויפגעשריבן געווארן אויף די הימלישע טאוולען אלס דער פריינד פון גאט.
10און אין פערטן יאר דערפון האט ער גענומען א ווייב פאר זיין זון יצחק און איר נאמען איז געווען רבקה] [2020 AM] די טאכטער פון בת'ואל, דער זון פון נחור, דער ברודער פון אברהם [די שוועסטער פון לבן און טאכטער פון בת'ואל; און בת'ואל איז געווען דער זון פון מלכה, וואס איז געווען די ווייב פון נחור, דער ברודער פון אברהם.
יא און אברהם האט זיך גענומען א דריטע ווייב, און איר נאמען איז געווען קטורה, פון צווישן די טעכטער פון זיינע הויז-ארבעטער, ווייל הגר איז געשטארבן פאר שרה'ן. און זי האט אים געבוירן זעקס זין, זמרם, און יקשאן, און מדאן, און מדין, און יִשבק, און שוע, אין די צוויי וואכן פון יאר.
12און אין דער זעקסטער וואָך, אין צווייטן יאָר דערפון, האָט רבקה געבאָרן צו יצחק צוויי זין, יעקב און עשו,
13און [2046 AM] יעקב איז געווען אַ גלאַטער און ערלעכער מאַן, און עשו איז געווען אַ שרעקלעכער, אַ מאַן פֿון פֿעלד, און האַריקער, און יעקב האָט געוואוינט אין געצלטן.
14און די יונגעלייט זענען אויפגעוואַקסן, און יעקב האָט געלערנט שרײַבן; אָבער עשו האָט נישט געלערנט, ווײַל ער איז געווען אַ פֿעלדמאַן און אַ יעגער, און ער האָט געלערנט מלחמה, און אַלע זיינע מעשים זענען געווען שרעקלעך.
15און אַבֿרהם האָט ליב געהאַט יעקבֿן, און יצחק האָט ליב געהאַט עשׂון.
16און אברהם האט געזען די מעשים פון עשו, און ער האט געוואוסט אז אין יעקב זאל זיין נאמען און זאמען גערופן ווערן; און ער האט גערופן רבקה און געגעבן א באפעל וועגן יעקב, ווייל ער האט געוואוסט אז זי האט ליב געהאט יעקב פיל מער ווי עשו.
17און ער האָט צו איר געזאָגט: מײַן טאָכטער, היט איבער מײַן זון יעקבֿ, ווײַל ער וועט זײַן אין מײַן אָרט אויף דער ערד, און פֿאַר אַ ברכה צווישן די מענטשן־קינדער, און פֿאַר דער כּבֿוד פֿון דעם גאַנצן זאָמען פֿון שם.
18ווייל איך ווייס אז גאָט וועט אים אויסקלייבן צו זיין אַ פֿאָלק פֿאַר זיך, פֿון אַלע פֿעלקער וואָס זענען אויף דער ערד.
19און זע, יצחק מיין זון ליבט עשו מער ווי יעקב, אבער איך זע אז דו ליבסט באמת יעקב.
20לייג נאָך מער צו דיין גוטסקייט צו אים, און לאָז דיינע אויגן זיין אויף אים מיט ליבע; ווייל ער וועט זיין אַ ברכה פֿאַר אונדז אויף דער ערד פֿון איצט אָן ביז אַלע דורות פֿון דער ערד.
21זאָלן דיינע הענט זיין שטאַרק, און זאָל דיין האַרץ זיך פרייען אין דיין זון יעקבֿ; ווייל איך האָב אים ליב געהאַט פיל מער ווי אַלע מיינע זין. ער זאָל זיין געבענטשט אויף אייביק, און זיין זוימען וועט אָנפֿילן די גאַנצע ערד.
22אויב אַ מענטש קען ציילן דעם זאַמד פֿון דער ערד, וועט זײַן זאָמען אויך געציילט ווערן.
23און אַלע ברכות מיט וועלכע גאָט האָט מיך און מײַן זאָמען געבענטשט, וועלן געהערן צו יעקבֿ און זײַן זאָמען אויף אייביק.
24און אין זיין זאָמען זאָל מיין נאָמען געבענטשט ווערן, און דער נאָמען פֿון מיינע פֿאָטערס, שם, און נאָאַב, און חנוך, און מהללאל, און אנוש, און שת, און אָדם.
25און די וועלן דינען צו לייגן די יסודות פון הימל, און צו פארשטארקן די ערד, און צו באנייען אלע ליכטער וואס זענען אין הימל.
26און ער האָט גערופן יעקב פֿאַר די אויגן פֿון רבקה זײַן מוטער, און ער האָט אים געקושט, און אים געבענטשט, און געזאָגט:

27יעקב ,מיין באַליבטער זון ,וועמען מיין נשמה ליבט ,זאָל גאָט דיך בענטשן פֿון אויבן דעם הימל ,און זאָל ער דיר געבן אַלע ברכות מיט וועלכע ער האָט געבענטשט אָדם ,און חנוך ,און נח ,און שם ;און אַלע זאַכן וועגן וועלכע ער האָט מיר געזאָגט ,און אַלע זאַכן וואָס ער האָט מיר צוגעזאָגט צו געבן ,זאָל ער מאַכן זיך אָנקלעבן צו דיר און צו דיין זוימען אויף אייביק ,לויט די טעג פֿון הימל איבער דער ערד.

28און די גייסטער פון מאסטעמאה וועלן נישט הערשן איבער דיר אדער איבער דיין זוימען ,כדי דיך אפצוקערן פון גאט ,וואס איז דיין גאט פון יעצט אן און אויף אייביק.

29און זאָל גאָט דער האר זײַן אַ פֿאָטער פֿאַר דיר און פֿאַר דיר ,דעם ערשטגעבוירענעם זון ,און פֿאַר דעם פֿאָלק שטענדיק.

30גיי אין שלום ,מיין זון '.און זיי זענען ביידע ארויסגעגאנגען צוזאמען פון אברהם.

31און רבקה האָט ליב געהאַט יעקבֿן מיט איר גאַנצן האַרצן און מיט איר גאַנצן נשמה ,זייער פֿיל מער ווי עשו ;אָבער יצחק האָט ליב געהאַט עשו פֿיל מער ווי יעקבֿן.

קאפיטל20

1און אין דעם צוויי און פערציקסטן יובל ,אין ערשטן יאָר פון דער זיבעטער וואָך ,האָט אַבֿרהם גערופן ישמעאל (2045?) 2052] ,[AMאון זיינע צוועלף זין ,און יצחק און זיינע צוויי זין ,און די זעקס זין פון קטורה ,און זייערע זין.

2און ער האָט זיי באַפֿוילן אַז זיי זאָלן היטן דעם וועג פֿון גאָט ;אַז זיי זאָלן טאָן גערעכטיקייט ,און ליב האָבן יעדער זײַן חבר ,און טאָן אויף דעם אופֿן צווישן אַלע מענטשן ;אַז זיי זאָלן יעדער אַזוי גיין אין באַצוג צו זיי ,אַז זיי זאָלן טאָן משפט און גערעכטיקייט אויף דער ערד.

3אז זיי זאלן באַשניידן זייערע זין ,לויט דעם בונד וואָס ער האָט מיט זיי געמאַכט ,און נישט אָפּגיין רעכטס אָדער לינקס פֿון אַלע וועגן וואָס גאָט האָט אונדז באַפֿוילן ;און אז מיר זאָלן זיך היטן פֿון אַלע זנות און טומאה] ,און זיך אָפּזאָגן פֿון צווישן אונדז פֿון אַלע זנות און טומאה.[

4און אויב אַ פרוי אָדער דינסט וועט באַגייען זנות צווישן אייך ,זאָלט איר פֿאַרברענען מיט פֿײַער און זאָלן זיי נישט באַגייען זנות מיט איר נאָך זייערע אויגן און זייער האַרצן ;און זאָלן זיי נישט נעמען פֿאַר זיך ווײַבער פֿון די טעכטער פֿון כנען ;ווײַל דער זאָמען פֿון כּנען וועט אויסגעוואָרצלט ווערן פֿון לאַנד.

5און ער האט זיי דערציילט וועגן דעם משפט פון די ריזן ,און דעם משפט פון די סדומייטן ,ווי זיי זענען געמשפט געוואָרן צוליב זייער שלעכטיקייט ,און זענען געשטאָרבן צוליב זייער זנות ,און אומריינקייט ,און קעגנצײַטיקע פארדארבענקייט דורך זנות.

6און היט זיך פון אלע זנות און טומאה ,און פון אלע פארשווארצונגען פון זינד ,כדי איר זאלט נישט מאכן אונזער נאמען א קללה , און אייער גאנץ לעבן א געשוויץ ,און אלע אייערע זין זאלן פארניכטעט ווערן דורך דער שווערד ,און איר וועט ווערן פארשאלטן ווי סדום ,און אלע אייערע איבערבלייבענישן ווי די זין פון עמורה.

7איך בעט אייך ,מיינע זין ,ליבט דעם גאָט פון הימל ,און האַלט זיך אָן אַלע זיינע מצוות .און גייט נישט נאָך זייערע געצנער ,און נאָך זייערע אומריינקייטן,

8און מאַכט נישט פֿאַר זיך קיין געגאָסענע אָדער געשניצטע געטער ;ווייל זיי זענען נישטיקקייט ,און קיין גייסט איז אין זיי נישטאָ ; ווייל זיי זענען די מעשים פֿון מענטשן'ס הענט ,און אַלע וואָס פֿאַרלאָזן זיך אויף זיי ,פֿאַרלאָזן זיך אויף גאָרנישט.

9דינט זיי נישט ,און דינט זיי נישט ,נאָר דינט דעם העכסטן גאָט ,און דינט אים שטענדיק ;און האָפט שטענדיק אויף זיין פּנים ,און טוט ערלעכע און גערעכטיקייט פֿאַר אים ,כּדי ער זאָל האָבן חן אין אייך און געבן אייך זיין רחמנות ;און ער זאָל שיקן רעגן אויף אייך מאָרגן און אָוונט ;און ער זאָל בענטשן אַלע אייערע מעשים וואָס איר האָט געטאָן אויף דער ערד ;און ער זאָל בענטשן אייער ברויט און אייער וואַסער ;און ער זאָל בענטשן די פרוכט פֿון אייער בויך און די פרוכט פֿון אייער לאַנד ;און די הערדעס פֿון אייערע בהמות , און די שעפּסן פֿון אייערע שעפּס.

10און איר וועט זיין אַ ברכה אויף דער ערד ,און אַלע פעלקער פון דער ערד וועלן אייך באַגערן ,און בענטשן אייערע זין אין מיין נאָמען ,כּדי זיי זאָלן זיין געבענטשט ווי איך בין.

11און ער האָט געגעבן צו ישמעאלן און צו זיינע זין ,און צו די זין פון קטורה ,מתנות ,און זיי אַוועקגעשיקט פון זיין זון יצחק ,און ער האָט אַלץ געגעבן צו זיין זון יצחק.

12און ישמעאל און זיינע זין ,און די זין פון קטורה און זייערע זין ,זענען צוזאַמען געגאַנגען און האָבן זיך באַזעצט פֿון פּאַראַן ביזן אַרײַנגאַנג קיין בבל אין גאַנצן לאַנד וואָס איז קעגן מזרח ,קעגן דער מדבר.

13און די האָבן זיך געמישט איינער מיטן אַנדערן ,און מען האָט זייער נאָמען גערופן אַראַבער און ישמעאלים.

קאפיטל21

1און אין זעקסטן יאָר פֿון דער זיבעטער וואָך פֿון דעם יובל האָט אַבֿרהם גערופֿן צו יצחק זײַן זון ,און [AM (2050?) 2057] אים באַפֿוילן' :איך בין אַלט געוואָרן ,און איך ווייס נישט דעם טאָג פֿון מײַן טויט ,און איך בין זאַט מיט מײַנע טעג.

2און זע ,איך בין הונדערט און זיבעציק און פינף יאָר אַלט ,און אין אַלע טעג פון מיין לעבן האָב איך געדענקט גאָט ,און געזוכט מיט מיין גאַנצן האַרצן צו טאָן זיין רצון ,און צו גיין ערלעך אין אַלע זיינע וועגן.

3מײַן נשמה האָט געהאַסט עבודה זרה> ,און איך האָב פֿאַראַכט די וואָס האָבן זיי געדינט ,און איך האָב געגעבן מײַן האַרץ און גײַסט <כּדי איך זאָל אָפּהיטן צו טאָן דעם רצון פֿון אים וואָס האָט מיך באַשאַפֿן.

4ווייל ער איז דער לעבעדיקער גאָט ,און ער איז הייליק און געטרײַ ,און ער איז גערעכט העכער אַלץ ,און ביי אים איז נישטאָ קיין אָננעמען פון) מענטשלעכע (פּערזאָנען און נישט אָננעמען פון מתנות ;ווייל גאָט איז גערעכט ,און ער טוט משפּט אויף אַלע וואָס פֿאַרלעצן זיינע מצוות און פֿאַראַכטן זיין בונד.

5און דו ,מיין זון ,היט זיינע מצוות און זיינע חוקים און זיינע משפּטים ,און גיי נישט נאָך די תּועבות און נאָך די געשניצטע בילדער און נאָך די געגאָסענע בילדער.

6און עסט נישט קיין בלוט פון קיין בהמות ,אדער בהמות אדער פון קיין פויגל וואס פליט אין הימל.

7און אויב דו שעכטסט אַ קרבן ווי אַן אָנגענעמען שלום קרבן ,שעכט עס ,און גיסט אויס זיין בלוט אויפן מזבח ,און אַלע פעט פון דער קרבן זאָלסטו אויפברענגען אויפן מזבח מיט פיינע מעל ,און די שפּײַז קרבן געמישט מיט בוימל ,מיט איר טרינקען קרבן - ברענג זיי אַלע צוזאַמען אויפן מזבח פון ברענט קרבן ;דאָס איז אַ זיסער ריח פֿאַר גאָט.

8און דו וועסט מקריב זיין דאָס פעט פֿון דעם קרבן פֿון דאַנק אויף דעם פֿײַער וואָס איז אויף דעם מזבח ,און דאָס פעט וואָס איז אויף דעם בויך ,און אַלע פעט אויף די אינעווייניק און די צוויי נירן ,און אַלע פעט וואָס איז אויף זיי ,און אויף די לענדן און לעבער זאָלסטו אַראָפּנעמען ,צוזאַמען מיט די נירן.

9און ברענגט דאָס אַלץ אַלס אַ געשמאַקן ריח ,וואָס וועט זיין אָנגענעמען פֿאַר גאָט ,מיט זײַן שפּײַז־אָפּפֿער און מיט זײַן געטראַנק־אָפּפֿער ,אַ געשמאַקן ריח ,דאָס ברויט פֿון דער קרבן צו גאָט.

10און עסט זײַן פֿלייש אין יענעם טאָג און אין צווייטן טאָג ,און לאָזט די זון נישט אונטערגיין אויף אים אין צווייטן טאָג ביז עס ווערט געגעסן ,און לאָזט גאָרנישט איבערבלייבן פֿאַרן דריטן טאָג ;ווײַל עס איז נישט אָנגענומען] ווײַל עס איז נישט באַשטעטיקט [און לאָזט עס מער נישט געגעסן ווערן ,און אַלע וואָס עסן עס וועלן ברענגען זינד אויף זיך ;ווײַל אַזוי האָב איך עס געפֿונען געשריבן אין די ביכער פֿון מײַנע פֿאָטערס ,און אין די ווערטער פֿון חנוך ,און אין די ווערטער פֿון נח.

11און אויף אלע דיינע קרבנות זאלסטו אויסשטרעקן זאלץ ,און לאז נישט פעלן דאס זאלץ פון בונד אין אלע דיינע קרבנות פאר גאט.

12און וואָס שייך דאָס האָלץ פֿון די קרבנות ,זײַט פֿאָרזיכטיק נישט צו ברענגען אַנדערע האָלץ פֿאַרן מזבח חוץ די דאָזיקע :ציפּרעס , לאָרבער ,מאַנדל ,פֿײַער ,פּײַן ,צעדער ,סאַווין ,פֿײַג ,אָליווע ,מירע ,לאָרבער ,אַספּאַלאַטוס.

13און פון די סארטן האָלץ זאָלסטו לייגן אויפן מזבח אונטערן קרבן ,אַזעלכע וואָס זענען געפּרוּווט געוואָרן לויט זייער אויסזען ,און זאָלסטו נישט לייגן) אויף דעם (קיין געשפּאָלטן אָדער טונקל האָלץ) ,נאָר (האַרט און ריין ,אָן קיין פעלער ,אַ געזונטן און נײַעם וואוקס ;און זאָלסטו נישט לייגן) אויף דעם (אַלט האָלץ] ,ווײַל זײַן ריח איז אַוועק [ווײַל עס איז מער נישטאָ קיין ריח אין אים ווי פֿריִער.

14חוץ די סארטן האָלץ איז נישטאָ קיין אַנדערע וואָס דו זאָלסט לייגן) אויפן מזבח ,(ווייל דער ריח ווערט צעשפּרייט ,און דער שמעק פון זיין ריח גייט נישט אַרויף אין הימל.

15היט דעם מצווה און טו עס ,מיין זון ,כדי דו זאלסט זיין ערלעך אין אלע דיינע מעשים.

16און זאָלסט שטענדיק זײַן ריין אין דײַן קערפּער ,און זיך וואַשן מיט וואַסער איידער דו גייסט צו קרבן אויפן מזבח ,און וואַש דײַנע הענט און דײַנע פֿיס איידער דו גייסט צו צום מזבח ;און ווען דו וועסט זײַן פֿאַרטיק מיטן קרבן ,וואַש ווידער דײַנע הענט און דײַנע פֿיס.

17און לאָז קיין בלוט נישט דערשײַנען אויף דיר און נישט אויף דיינע קליידער ;זייט אויף דיין היטן ,מיין זון ,קעגן בלוט ,זייט אויף דיין היטן זייער שטאַרק ;דעק עס צו מיט שטויב.

18און עסט נישט קיין בלוט ווייל דאָס איז די נשמה ;עסט נישט קיין בלוט בכלל.

19און נעמט נישט קיין מתנות פארן בלוט פון מענטשן ,כדי עס זאל נישט פארגאסן ווערן אומשטראפט ,אן משפט ;ווייל דאס בלוט וואס ווערט פארגאסן איז וואס ברענגט די ערד צו זינדיקן ,און די ערד קען נישט ווערן ריין געמאכט פון דעם בלוט פון מענטשן אחוץ דורך דעם בלוט פון דעם וואס האט עס פארגאסן.

20און נעמט נישט קיין מתנה אדער מתנה פארן בלוט פון מענטשן :בלוט פאר בלוט ,כדי דו זאלסט ווערן אנגענומען פארן האר ,דעם העכסטן גאט ;ווייל ער איז דער שוץ פון די גוטע ;און כדי דו זאלסט ווערן באווארנט פון אלע שלעכטס ,און אז ער זאל דיך ראטעווען פון אלע סארטן טויט.

21איך זע ,מײַן זון ,אַז אַלע מעשים פֿון די מענטשן־קינדער זײַנען זינד און שלעכטיקייט ,און אַלע זייערע מעשים זײַנען טומאה און אַן אָפּװאָרפֿונג און אַ פֿאַרפּעסטיקונג ,און עס איז נישטאָ קיין גערעכטיקייט מיט זיי.

22היט זיך ,דו זאלסט נישט גיין אין זייערע וועגן און טרעטן אין זייערע פאסן ,און זינדיקן א זינד צום טויט פארן העכסטן גאט ; אנדערש וועט ער באהאלטן זיין פנים פון דיר ,און דיך צוריקגעבן אין די הענט פון דיין עבירה ,און דיך אויסווארצלען פון לאנד ,און דיין זאמען אויך פון אונטערן הימל ,און דיין נאמען און דיין זאמען וועלן פארשווינדן פון דער גאנצער ערד.

23קער זיך אָפּ פֿון אַלע זייערע מעשים און פֿון אַלע זייערע טומאה ,און היט דעם געזעץ פֿון דעם העכסטן גאָט ,און טו זײַן רצון און זײַט ערלעך אין אַלץ.

24און ער וועט דיך בענטשן אין אַלע דיינע מעשים ,און וועט אויפשטעלן פון דיר אַ פלאַנצן פון גערעכטיקייט איבער דער גאַנצער ערד ,דורך אַלע דורות פון דער ערד ,און מיין נאָמען און דיין נאָמען וועלן נישט פארגעסן ווערן אונטערן הימל אויף אייביק.

25גיי ,מיין זון אין שלום .זאל דער העכסטער גאט ,מיין גאט און דיין גאט ,דיך שטארקן צו טאן זיין רצון ,און זאל ער בענטשן דיין גאנצן זאמען און די איבערבלייבעניש פון דיין זאמען אויף אייביג דורות ,מיט אלע גערעכטע ברכות ,אז דו זאלסט זיין א ברכה אויף דער גאנצער ערד.

26און ער איז ארויסגעגאנגען פון אים פרייליך.

קאפיטל22

1און עס איז געווען אין דער ערשטער וואָך אין דעם פערציקסטן יובל ,אין צווייטן יאָר ,דאָס הייסט ,דעם יאָר אין וועלכן אַבֿרהם איז געשטאָרבן ,זענען יצחק און ישמעאל געקומען פֿון דעם קוואל פֿון שבועה צו פֿײַערן דעם יום־טובֿ פֿון וואָכן - דאָס הייסט ,דעם יום־טובֿ פֿון די ערשטע פֿרוכטן פֿון דער שניט - צו אַבֿרהם ,זייער פֿאָטער ,און אַבֿרהם האָט זיך געפֿרייט ווײַל זײַנע צוויי זין זענען געקומען.

2ווייל יצחק האט געהאט אסאך פארמעגן אין באר שבע ,און יצחק איז געווען געוואוינט צו גיין און זען זיינע פארמעגן און זיך אומקערן צו זיין פאטער.

3און אין יענע טעג איז ישמעאל געקומען זען זיין פאטער ,און זיי זענען ביידע געקומען צוזאמען ,און יצחק האט געברענגט א קרבן פאר א ברענט ,און עס אויפגעברענגט אויף דעם מזבח פון זיין פאטער וואס ער האט געמאכט אין חברון.

4און ער האָט געבראַכט אַ דאַנק און געמאַכט אַ סעודה פֿון פֿרייד פֿאַר ישמעאל ,זײַן ברודער ;און רבקה האָט געמאַכט נײַע קוכן פֿון דער נײַער תּבֿואה ,און זי געגעבן צו יעקבֿ ,איר זון ,צו נעמען זיי צו אַבֿרהם ,זײַן פֿאָטער ,פֿון די ערשטע פֿרוכטן פֿון לאַנד ,כּדי ער זאָל עסן און בענטשן דעם באַשעפֿער פֿון אַלץ איידער ער שטאַרבט.

5און יצחק האט אויך געשיקט דורך דער האַנט פֿון יעקבֿ צו אַבֿרהם אַ בעסטע דאַנק־קבֿר ,כּדי ער זאָל עסן און טרינקען.

6און ער האָט געגעסן און געטרונקען ,און געבענטשט דעם העכסטן גאָט ,וואָס האָט באַשאַפֿן הימל און ערד ,וואָס האָט געמאַכט אַלע פעטע זאַכן פון דער ערד ,און זיי געגעבן צו די מענטשן־קינדער ,כּדי זיי זאָלן עסן און טרינקען און בענטשן זייער באַשעפער.

7און איצט דאנק איך דיר ,מיין גאָט ,ווייל דו האסט מיך געלאָזט זען דעם טאָג :זע ,איך בין הונדערט דריי און זיבעציק יאָר ,אַן אַלטער מאַן און זאַט מיט טעג ,און אַלע מיינע טעג זענען געווען פֿאַר מיר שלום.

8דאָס שווערד פֿון שׂטן האָט מיך נישט באַזיגט אין אַלץ וואָס דו האָסט מיר און מײַנע קינדער געגעבן אַלע טעג פֿון מײַן לעבן ביזן הײַנטיקן טאָג.

9מיין גאָט ,זאָל דיין רחמנות און דיין שלום זיין אויף דיין קנעכט ,און אויף די זאמען פון זיינע זין ,אַז זיי זאָלן זיין צו דיר אַן אויסדערוויילט פאָלק און אַן ירושה פון צווישן אַלע פעלקער פון דער ערד פון איצט אָן ביז אַלע טעג פון די דורות פון דער ערד ,ביז אַלע דורות.

10און ער האָט גערופן יעקבֿן און געזאָגט :מײַן זון יעקבֿ ,זאָל דער גאָט פֿון אַלע דיך בענטשן און דיך שטאַרקן צו טאָן גערעכטיקייט , און זײַן ווילן פֿאַר אים ,און זאָל ער דיך און דײַן זאָמען אויסקלײַבן ,כּדי איר זאָלט ווערן אַ פֿאָלק פֿאַר זײַן נחלה לויט זײַן ווילן שטענדיק.

11און דו ,מיין זון ,יעקב ,קום נענטער און קוש מיך '.און ער האט זיך נענטער געצויגן און אים געקושט ,און ער האט געזאגט : 'געבענטשט זאל זיין מיין זון יעקב ,און אלע זין פון גאט דעם העכסטן ,אויף אלע דורות :זאל גאט דיר געבן א גערעכטן זאמען ;און עטלעכע פון דיינע זין זאל ער הייליקן אין מיטן פון דער גאנצער ערד ;זאלן פעלקער דיר דינען ,און אלע פעלקער זאלן זיך בוקן פאר דיין זאמען.

12זײַ שטאַרק פֿאַר מענטשן ,און פֿיר מאַכט איבער דעם גאַנצן זאָמען פֿון שת ;דעמאָלט וועלן דײַנע וועגן און די וועגן פֿון דײַנע זין זײַן גערעכט ,אַזוי אַז זיי וועלן ווערן אַ הייליק פֿאָלק.

13זאָל דער העכסטער גאָט דיר געבן אַלע ברכות ,מיט וועלכע ער האָט מיך געבענטשט ,און מיט וועלכע ער האָט געבענטשט נח און אָדם ;זאָלן זיי רוען אויף דעם הייליקן קאָפּ פון דיין זוימען פון דור צו דור אויף אייביק.

14און ער זאָל דיך רייניקן פֿון אַלע אומרעכט און טומאה ,כּדי דו זאָלסט מוחל זײַן אַלע די עבירות ,וואָס דו האָסט באַגאַנגען אומוויסנדיק .און ער זאָל דיך שטאַרקן און דיך בענטשן ,און דו זאָלסט ירשענען די גאַנצע ערד.

15און ער זאָל באַנייען זײַן בונד מיט דיר ,כּדי דו זאָלסט זײַן פֿאַר אים אַ פֿאָלק פֿאַר זײַן נחלה אויף אַלע דורות ,און ער זאָל זײַן פֿאַר דיר און פֿאַר דײַן זאָמען אַ גאָט אין אמת און גערעכטיקייט איבער אַלע טעג פֿון דער ערד.

16און דו ,מיין זון יעקב ,געדענק מיינע ווערטער ,און היט די געבאָטן פון אברהם ,דיין פאטער :שיידן זיך אָפּ פון די פעלקער ,און עסט נישט מיט זיי ;און טו נישט לויט זייערע מעשים ,און ווער נישט זייער שותף ;ווייל זייערע מעשים זענען טמא ,און אַלע זייערע וועגן זענען אַ פאַרפעסטיקונג און אַ תּועבה און טומאה.

17זיי ברענגען זייערע קרבנות צו די טויטע ,און זיי דינען שלעכטע גייסטער ,און זיי עסן איבער די קברים ,און אלע זייערע מעשים זענען נישטיקייט און גארנישט.

18זיי האָבן נישט קיין האַרץ צו פֿאַרשטיין ,און זייערע אויגן זען נישט וואָס זייערע מעשים זענען ,און ווי זיי מאַכן אַ טעות ווען זיי זאָגן צו אַ שטיק האָלץ' :דו ביסט מיין גאָט ',און צו אַ שטיין' :דו ביסט מיין האר און דו ביסט מיין באַפרייטער] '.און זיי האָבן נישט קיין האַרץ[.

19און וואָס שייך דיר ,מײַן זון יעקבֿ ,זאָל דער העכסטער גאָט דיר העלפֿן ,און דער גאָט פֿון הימל זאָל דיך בענטשן ,און דיך אַרויסנעמען פֿון זייער טומאה און פֿון אַלע זייערע פֿעלער.

20זייט פארזיכטיג ,מיין זון יעקב ,זיך נישט צו נעמען א ווייב פון קיין זאָמען פון די טעכטער פון כנען ;ווייל אלע זיינע זאָמען וועלן אויסגעווארצלט ווערן פון דער ערד.
21ווייל ,צוליב דעם עבירה פון חָם ,האָט כנען זיך פֿאַרפֿירט ,און אַלע זיינע זוימען וועלן פֿאַרניכטעט ווערן פֿון דער ערד און אַלע אירע איבערבלייבענישן ,און קיינער וואָס וועט פֿון אים נישט ענטקומען וועט נישט געראַטעוועט ווערן אין טאָג פֿון משפט.
22און וואָס שייך אַלע די וואָס דינען עבודה זרה און די וואָס זענען נישט גוט
)א (עס וועט נישט זיין קיין האפענונג פאר זיי אין לאנד פון די לעבעדיגע;
)ב (און עס וועט נישט זיין קיין דערמאָנונג פון זיי אויף דער ערד;
)ג (ווייל זיי וועלן אַראָפּגיין אין שאָל,
)ד (און אין דעם אָרט פֿון פֿאַרדאַמונג וועלן זיי גיין,
ווי די קינדער פון סדום זענען אוועקגענומען געוואָרן פון דער ערד ,אַזוי וועלן אַלע וואָס דינען עבודה זרה אוועקגענומען ווערן.
23זאָלסט נישט מורא האָבן ,מײַן זון יעקב ,און זאָלסט נישט דערשראָקן ווערן ,זון פֿון אַבֿרהם ;זאָל דער העכסטער גאָט דיך באַשיצן פֿון פֿאַרניכטונג ,און פֿון אַלע וועגן פֿון פֿאַלשקייט זאָל ער דיך ראַטעווען.
24דאָס הויז האָב איך געבויט פֿאַר זיך ,כּדי איך זאָל אים שטעלן מײַן נאָמען אין דער ערד] :עס ווערט דיר און דײַן זאָמען געגעבן אויף אייביק ,[און מען וועט אים רופֿן דאָס הויז פֿון אַבֿרהם ;עס ווערט דיר און דײַן זאָמען געגעבן אויף אייביק ;ווײַל דו וועסט בויען מײַן הויז און באַשטעטיקן מײַן נאָמען פֿאַר גאָט אויף אייביק ;דײַן זאָמען און דײַן נאָמען וועלן שטיין איבער אַלע דורות פֿון דער ערד.
25און ער האָט אויפגעהערט אים צו באַפֿעלן און אים צו בענטשן.
26און די צוויי האָבן זיך געלעגן צוזאַמען אויף איין בעט ,און יעקב האָט געשלאָפֿן אין דער ברוסט פון אַברהם ,זיין פֿאָטערס פֿאָטער ,און ער האָט אים געקושט זיבן מאָל ,און זיין ליבשאַפט און זיין האַרץ האָבן זיך געפרייט איבער אים.
27און ער האָט אים געבענטשט מיט זײַן גאַנצן האַרצן און געזאָגט' :דער העכסטער גאָט ,דער גאָט פֿון אַלעם ,און באַשעפֿער פֿון אַלעם ,וואָס האָט מיך אַרויסגעבראַכט פֿון אור פֿון די כשדים כדי ער זאָל מיר געבן דאָס לאַנד צו ירשענען עס אויף אייביק ,און כדי איך זאָל אויפֿשטעלן אַ הייליקן זאָמען - געבענטשט זאָל זײַן דער העכסטער אויף אייביק'.
28און ער האָט געבענטשט יעקבֿן און געזאָגט :מײַן זון ,איבער וועמען איך פריי זיך מיט מײַן גאַנצן האַרצן און מײַן ליבשאַפֿט ,זאָל דײַן חן און דײַן רחמנות זײַן אויף אים און אויף זײַן זוימען שטענדיק.
29און זאָלסט אים נישט פֿאַרלאָזן ,און אים נישט פֿאַראַכטן פֿון איצט אָן ביז די טעג פֿון אייביקייט ,און זאָלן דיינע אויגן געעפֿנט ווערן אויף אים און אויף זיין זוימען ,כּדי דו זאָלסט אים באַהיטן ,און אים בענטשן ,און אים הייליק מאַכן ווי אַ פֿאָלק פֿאַר דיין נחלה;
30און בענטש אים מיט אלע דיינע ברכות פון יעצט אן ביז אלע טעג פון אייביקייט ,און באניי דיין בונד און דיין חן מיט אים און מיט זיין זוימען לויט אלע דיינע גוטע ווילן צו אלע דורות פון דער ערד.

קאפיטל23

1און ער האָט געלייגט צוויי פינגער פֿון יעקבֿ אויף זיינע אויגן ,און ער האָט געבענטשט דעם גאָט פֿון די געטער ,און ער האָט באַדעקט זיין פּנים און אויסגעשטרעקט זיינע פֿיס און איז איינגעשלאָפֿן דעם שלאָף פֿון אייביקייט ,און איז פֿאַרזאַמלט געוואָרן צו זיינע פֿאָטערס.
2און טראָץ דעם אַלעם איז יעקב געלעגן אין זײַן בוזעם ,און ער האָט נישט געוואוסט אַז אַבֿרהם ,זײַן פֿאָטערס פֿאָטער ,איז געשטאָרבן.
3און יעקב איז אויפגעוואכט פון זיין שלאף ,און זע ,אברהם איז געווען קאלט ווי אייז ,און ער האט געזאגט" :טאטע ,טאטע "!אבער קיינער האט נישט גערעדט ,און ער האט געוואוסט אז ער איז טויט.
4און ער איז אויפגעשטאנען פון זיין בוזעם און איז געלאפן און האט דערציילט רבקה ,זיין מוטער ;און רבקה איז געגאנגען צו יצחק אין דער נאכט ,און האט אים דערציילט ;און זיי זענען געגאנגען צוזאמען ,און יעקב מיט זיי ,און א לאָמפּ איז געווען אין זיין האַנט , און ווען זיי זענען אריין ,האבן זיי געפונען אברהם ליגן טויט.
5און יצחק איז געפֿאַלן אויף זײַן פֿאָטערס פּנים און האָט געוויינט און אים געקושט.
6און די קולות זענען געהערט געוואָרן אין הויז פון אַברהם ,און זיין זון ישמעאל איז אויפגעשטאנען ,און איז געגאַנגען צו זיין פֿאָטער אַברהם ,און האָט געוויינט איבער זיין פֿאָטער אַברהם ,ער און דאָס גאַנצע הויז פון אַברהם ,און זיי האָבן געוויינט מיט אַ גרויסן געוויין.
7און זיינע זין יצחק און ישמעאל האבן אים באגראבן אין דער דאפעלטער הייל ,לעבן זיין ווייב שרה ,און זיי האבן אים געוויינט פערציג טעג ,אלע מענטשן פון זיין הויז ,און יצחק און ישמעאל ,און אלע זייערע זין ,און אלע זין פון קטורה אין זייערע ערטער ;און די טעג פון וויינען פאר אברהם זענען געענדיגט געווארן.
8און ער האָט געלעבט דריי יובלים און פיר וואָכן יאָרן ,הונדערט פינף און זיבעציק יאָר ,און ער האָט פֿאַרענדיקט די טעג פֿון זײַן לעבן ,אַלט און זאַט מיט טעג.
9ווייל די טעג פון די אבות ,פון זייער לעבן ,זענען געווען ניינצן יובל ;און נאך דער מבול האבן זיי אנגעהויבן צו וואקסן ווייניגער ווי ניינצן יובל ,און צו פארמינערן אין יובל ,און שנעל אלט ווערן ,און צו זיין זאט מיט זייערע טעג צוליב פיל צרות און די שלעכטיקייט פון זייערע וועגן ,מיט דער אויסנאם פון אברהם.

10ווייל אברהם איז געווען גאנץ אין אלע זיינע מעשים מיט גאט, און געפעלן אין גערעכטיקייט אלע טעג פון זיין לעבן; און זעה, ער האט נישט פארענדיגט פיר יובלים אין זיין לעבן, ווען ער איז געווארן אלט צוליב זיין שלעכטיקייט, און איז געווען זאט מיט זיינע טעג.

11און אַלע דורות וואָס וועלן אויפשטיין פֿון דעם צייט ביזן טאָג פֿון גרויסן משפט וועלן שנעל אַלט ווערן, איידער זיי וועלן ענדיקן צוויי יובלען, און זייער וויסן וועט זיי פֿאַרלאָזן צוליב זייער עלטער, און אַלע זייער וויסן וועט פֿאַרשווינדן.

12און אין יענע טעג, אויב אַ מענטש לעבט אַ יובל און אַ האַלב יאָר, וועט מען זאָגן וועגן אים': ער האָט געלעבט לאַנג, און דער גרעסטער טייל פון זיינע טעג זענען ווייטיק און טרויער און צרות, און עס איז נישטאָ קיין שלום.

13ווייל אומגליק קומט נאך אומגליק, און וואונד נאך וואונד, און צרות נאך צרות, און שלעכטע בשורה נאך שלעכטע בשורה, און קראנקהייט נאך קראנקהייט, און אלע שלעכטע משפטים ווי די, איינער מיטן אנדערן, קראנקהייט און איבערקערעניש, און שניי און פראסט און אייז, און היץ, און קעלט, און טרויער, און הונגער, און טויט, און שווערד, און געפאנגענשאפט, און אלע סארטן אומגליקן און יסורים.

14און אַלע די וועלן קומען אויף אַ שלעכטן דור, וואָס פֿאַרברעכן אויף דער ערד: זייערע מעשים זענען טומאה און זנות, און פֿאַרפּעסטיקונג און תּועבות.

15דעמאָלט וועלן זיי זאָגן': די טעג פון די אָבות זענען געווען פיל (אפילו, ביז טויזנט יאָר), און זענען געווען גוט; אָבער זע, די טעג פון אונדזער לעבן, אויב אַ מענטש האט געלעבט פיל, זענען דריי און צען יאָר, און אויב ער איז שטאַרק, פיר און צען יאָר, און יענע זענען שלעכט, און עס איז נישטאָ קיין שלום אין די טעג פון דעם שלעכטן דור'.

16און אין יענעם דור וועלן די בנים איבערצייגן זייערע אבות און זייערע עלטסטע וועגן זינד און אומרעכט, און וועגן די ווערטער פון זייער מויל און די גרויסע שלעכטס וואָס זיי טוען, און וועגן זייער פארלאזן דעם בונד וואָס גאָט האָט געמאַכט צווישן זיי און אים, אַז זיי זאָלן היטן און טאָן אַלע זיינע מצוות און זיינע געזעצן און אַלע זיינע תּורות, אָן אָפּגיין רעכטס אָדער לינקס.

17ווייל אַלע האָבן געטאָן שלעכטס, און יעדער מויל רעדט אומרעכט, און אַלע זייערע מעשים זענען טומאה און אַן אָפּגעוואָרפֿנקייט, און אַלע זייערע וועגן זענען פֿאַרפּעסטיקונג, טומאה און פֿאַרניכטונג.

18זע, די ערד וועט חרובֿ ווערן צוליב אַלע זייערע מעשים, און עס וועט נישט זיין קיין זוימען פון דער וויַינשטאָק, און קיין אויל; ווייל זייערע מעשים זענען אינגאַנצן אומגעטריַי, און זיי וועלן אַלע אונטערגיין צוזאַמען, חיות און בהמות און פייגל, און אַלע פיש פון ים, צוליב די קינדער פון מענטשן.

19און זיי וועלן זיך קריגן איינער מיטן אנדערן, די יונגע מיט די אלטע, און די אלטע מיט די יונגע, די אָרעמע מיט די רייכע, די נידעריקע מיט די גרויסע, און דער בעטלער מיט דעם פרינץ, צוליב דעם געזעץ און דעם בונד; ווייל זיי האָבן פארגעסן געבאָט, און בונד, און יום-טובים, און חדשים, און שבתים, און יובלים, און אַלע משפטים.

20און זיי וועלן שטיין מיט בויגן און שווערדן און מלחמה צו זיי צוריקברענגען אין וועג; אבער זיי וועלן נישט צוריקקומען ביז אסאך בלוט וועט פארגאסן ווערן אויף דער ערד, איינער נאכן אנדערן.

21און די וואָס זענען אַנטלאָפֿן וועלן זיך נישט אומקערן פֿון זייער שלעכטיקייט צום וועג פֿון גערעכטיקייט, נאָר זיי וועלן זיך אַלע דערהייבן צו אָפּנאַר און עשירות, כּדי יעדער זאָל נעמען אַלץ וואָס איז זיַין חברס, און זיי וועלן נעמען דעם גרויסן נאָמען, אָבער נישט מיט אמת און נישט מיט גערעכטיקייט, און זיי וועלן פֿאַרפּעסטן דעם קֹדֶש-הקדשים מיט זייער טומאה און מיט דער פֿאַרדאָרבנקייט פֿון זייער פֿאַרפּעסטיקונג.

22און אַ גרויסע שטראָף וועט קומען אויף די מעשים פון דעם דור פון גאָט, און ער וועט זיי איבערגעבן צום שווערד און צום משפט און צו געפאנגענשאַפט, און צו ווערן גערויבט און פארצערט.

23און ער וועט אויפוועקן קעגן זיי די זינדיקע פון די גויים, וואָס האָבן נישט קיין רחמנות און נישט קיין חמלה, און וואָס וועלן נישט רעספּעקטירן דעם פּנים פון קיינעם, נישט אַלט און נישט יונג, און נישט קיין איינעם, ווייל זיי זענען מער שלעכט און שטאַרק צו טאָן שלעכטס ווי אַלע מענטשן-קינדער. און זיי וועלן נוצן גוואַלד קעגן ישראל און עבירה קעגן יעקב, און פיל בלוט וועט פארגאסן ווערן אויף דער ערד, און עס וועט נישט זיין קיינער צו זאַמלען און קיינער צו באַגראָבן.

24אין יענע טעג וועלן זיי שרייַען הויך, און רופן און דאווענען אז זיי זאלן ווערן געהאלפן פון די הענט פון די זינדיקע, די גויים; אבער קיינער וועט נישט ווערן געהאלפן.

25און די קעפּ פֿון די קינדער וועלן זיַין וויַיס מיט גרויע האָר, און אַ קינד פֿון דריַי וואָכן וועט אויסזען אַלט ווי אַ מאַן פֿון הונדערט יאָר, און זייער געשטאַלט וועט חרובֿ ווערן דורך צרות און אונטערדריקונג.

26און אין יענע טעג וועלן די קינדער אָנהייבן צו לערנען די געזעצן, און צו זוכן די מצוות, און זיך אומקערן צום וועג פון גערעכטיקייט.

27און די טעג וועלן אָנהייבן צו וואַקסן און צו פֿאַרמערן צווישן יענע מענטשן־קינדער ביז זייערע טעג וועלן זיך דערנענטערן צו טויזנט יאָר. און צו אַ גרעסערע צאָל יאָרן ווי (פֿריִער) איז געווען די צאָל פֿון די טעג.

28און עס וועט נישט זיין קיין אלטער מאן און קיינער וואס איז נישט צופֿרידן מיט זיינע טעג, ווייל אַלע וועלן זיין ווי קינדער און יוגנטלעכע.

29און אַלע זייערע טעג וועלן זיי פֿאַרענדיקן און לעבן אין שלום און אין פרייד, און עס וועט נישט זיין קיין שטן און קיין שלעכטער פֿאַרניכטונגס־מאַכער; ווייל אַלע זייערע טעג וועלן זיין טעג פֿון ברכה און היילונג.

30און אין יענער צייט וועט גאָט היילן זיינע קנעכט, און זיי וועלן אויפשטיין און זען גרויסן שלום, און וועלן ארויסטרייבן זייערע שונאים. און די צדיקים וועלן זען און זיין דאנקבאר, און זיך פרייען מיט פרייד אויף אייביק און אייביק, און וועלן זען אלע זייערע משפטים און אלע זייערע קללות אויף זייערע שונאים.

31און זייערע ביינער וועלן רוען אין דער ערד, און זייערע נשמות וועלן האָבן גרויס פרייד, און זיי וועלן וויסן אַז עס איז גאָט וואָס טוט משפט, און ווייזט רחמנות צו הונדערטער און טויזנטער און צו אַלע וואָס ליבן אים.

32און דו, משה, שרײַב אַראָפּ די ווערטער; ווײַל אַזוי זײַנען זיי געשריבן, און זיי שטעלן זיי אויף די הימלישע טאַפֿלען, אַלס אַ עדות פֿאַר די דורות אויף אייביק.

קאפיטל24

1און עס איז געווען נאך אברהם'ס טויט, האט גאט געבענטשט יצחק זיין זון, און ער איז אויפגעשטאנען פון חברון און איז געגאנגען און האט זיך באוואוינט ביים קוואל פון דער חזון אין ערשטן יאר פון דער דריטער וואך [2073 AM] פון דעם יובל, זיבן יאר.

2און אין ערשטן יאָר פֿון דער פֿערטער וואָך האָט זיך אָנגעהויבן אַ הונגער אין לאַנד [2080 AM], חוץ דעם ערשטן הונגער, וואָס איז געווען אין די טעג פֿון אַבֿרהם.

3און יעקב האט געקאכט לינזן-זאפ, און עשו איז געקומען הונגעריק פון פעלד. און ער האט געזאגט צו יעקב זיין ברודער" :גיב מיר פון דעם רויטן זאפ ".און יעקב האט צו אים געזאגט" :פארקויף מיר דיין] ערשטע געבורט, דאס [געבורטסרעכט און איך וועל דיר געבן ברויט, און אויך פון דעם לינזן-זאפ".

4און עשו האָט געזאָגט אין זײַן האַרצן :איך וועל שטאַרבן; וואָס נוץ האָט מיר דאָס געבורט־רעכט?

5און ער האָט געזאָגט צו יעקב :איך גיב עס דיר .און יעקב האָט געזאָגט :שווער מיר הײַנט .און ער האָט אים געשוואוירן.

6און יעקב האט געגעבן זיין ברודער עשו ברויט און געפרעגל, און ער האט געגעסן ביז ער איז געווען זאט, און עשו האט פארשעמט זיין געבורטסרעכט; דעריבער האט מען גערופן עשו'ס נאמען אדום, צוליב דעם רויטן געפרעגל וואָס יעקב האט אים געגעבן פאר זיין געבורטסרעכט.

7און יעקב איז געוואָרן דער עלטסטער, און עשו איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן פון זיין כּבוד.

8און דער הונגער איז געווען איבערן לאַנד, און יצחק איז אַוועקגעגאַנגען אַראָפּצוגיין קיין מצרים אין צווייטן יאָר פֿון דער וואָך, און איז געגאַנגען צום מלך פֿון די פּלישתּים קיין גרר, צו אבימלך.

9און גאָט האָט זיך צו אים באַוויזן און צו אים געזאָגט :גיי נישט אַראָפּ קיין מצרים; זיץ אין דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר זאָגן, און פֿאַרהאַלט זיך אין דעם לאַנד, און איך וועל זיין מיט דיר און דיך בענטשן.

10ווייל צו דיר און צו דיין זאָמען וועל איך געבן דאָס גאַנצע לאַנד, און איך וועל מקיים זיין מיין שבועה וואָס איך האָב געשוואוירן צו דיין פֿאָטער אַברהם, און איך וועל פֿאַרמערן דיין זאָמען ווי די שטערן פֿון הימל, און איך וועל געבן דיין זאָמען דאָס גאַנצע לאַנד.

11און אין דיין זאָמען וועלן אַלע פעלקער פון דער ערד געבענטשט ווערן, ווײַל דיין פֿאָטער האָט געהערט צו מיין קול, און האָט געהיט מיין צוזאָג און מיין מצוות, און מיין געזעצן, און מיין משפטים, און מיין בונד; און איצט הער צו מיין קול און וואוינ אין דעם לאַנד.

12און ער האָט געוואוינט אין געלער דריי וואָכן יאָרן.

13און אבימלך האט אים באפוילן [2080-2101 AM], און וועגן אלעס וואס איז זיינס, זאגנדיג' :יעדער מענטש וואס וועט אים אנרירן אדער עפעס וואס איז זיינס וועט זיכער שטארבן'.

14און יצחק איז געוואָרן שטאַרק צווישן די פלישתים, און ער האָט באַקומען אַ סך פאַרמעגן, רינדער און שעפּס און קעמלען און אייזל און אַ גרויסע הויזגעזינד.

15און ער האָט געזייט אין לאַנד פֿון די פּלישתּים און האָט אַרײַנגעבראַכט הונדערטפֿאַך, און יצחק איז געוואָרן זייער גרויס, און די פּלישתּים האָבן אים מקנא געווען.

16און אַלע די ברונעמס וואָס די קנעכט פֿון אַבֿרהם האָבן געגראָבן בעת אַבֿרהם'ס לעבן, האָבן די פּלישתּים זיי פֿאַרשטאָפּט נאָך אַבֿרהם'ס טויט, און זיי אָנגעפֿילט מיט ערד.

17און אבימלך האט געזאגט צו יצחק :גיי פון אונדז, ווייל דו ביסט פיל מעכטיגער פון אונדז, און יצחק איז פון דארט אוועקגעגאנגען אין ערשטן יאר פון דער זיבעטער וואך, און האט זיך אפגעהאלטן אין די טאלן פון גרר.

18און זיי האבן נאכאמאל אויסגעגראבן די וואסער-ברונענעס וואס די קנעכט פון אברהם, זיין פאטער, האבן אויסגעגראבן, און וואס די פלישתים האבן פארמאכט נאך דעם טויט פון אברהם, זיין פאטער, און ער האט זיי גערופן נעמען אזוי ווי אברהם, זיין פאטער , האט זיי געגעבן נעמען.

19און די קנעכט פון יצחק האבן געגראבן א ברונעם אין טאָל, און געפונען לעבעדיק וואַסער, און די פּאַסטוכער פון גרר האבן זיך געקריגט מיט די פּאַסטוכער פון יצחק, זאגנדיק' :דאָס וואַסער איז אונדזערס ;'און יצחק האט גערופן דעם נאָמען פון דעם ברונעם 'פֿאַרדרייטקייט ,'ווייל זיי האבן זיך פֿאַרדרייט מיט אונדז.

20און זיי האבן געגראבן א צווייטן ברונעם, און זיי האבן זיך אויך געקריגט וועגן דעם, און ער האט אים גערופן" פיינטשאפט ."און ער איז אויפגעשטאנען פון דארט און זיי האבן געגראבן נאך א ברונעם, און וועגן דעם האבן זיי זיך נישט געקריגט, און ער האט אים גערופן" פלאץ ,"און יצחק האט געזאגט" :איצט האט גאט געמאכט פלאץ פאר אונז, און מיר האבן זיך פארמערט אין לאנד".

21און ער איז ארויף פון דארט צום קוואל פון שבועה אין ערשטן יאר פון דער ערשטער וואך אין דעם פערציקסטן יובל.

22און גאָט האָט זיך צו אים באַוויזן אין יענער נאַכט ,אויף דעם ערשטן חודש ,און האָט צו אים געזאָגט :איך בין דער גאָט פֿון דײַן פֿאָטער אַבֿרהם ;האָב נישט קיין מורא ,ווײַל איך בין מיט דיר ,און איך וועל דיך בענטשן און איך וועל זיכער פֿאַרמערן דײַן זאָמען ווי דער זאַמד פֿון דער ערד ,צוליב מײַן קנעכט אַבֿרהם.

23און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח ,וואָס זײַן פֿאָטער אַבֿרהם האָט ערשט געבויט ,און ער האָט גערופֿן צום נאָמען פֿון גאָט ,און ער האָט געבראַכט אַ קרבן צום גאָט פֿון זײַן פֿאָטער אַבֿרהם.

24און זיי האָבן געגראָבן אַ ברונעם און געפֿונען לעבעדיק וואַסער.

25און די קנעכט פון יצחק האבן געגראבן נאך א ברונעם און נישט געפונען קיין וואסער ,און זיי זענען געגאנגען און האבן דערציילט יצחק אז זיי האבן נישט געפונען קיין וואסער ,און יצחק האט געזאגט' :איך האב היינט געשוואוירן צו די פלישתים און די זאך איז אונז געמאלדן געווארן'.

26און ער האָט גערופן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט" דער קוואל פֿון שבועה ,"ווײַל דאָרטן האָט ער געשוואוירן צו אבימלך און צו אַחוזת ,זײַן פֿרײַנד ,און צו פֿיכול ,דעם פֿירער ,אָדער צו זײַן באַלעבאָס.

27און יצחק האט געוואוסט יענעם טאג אז מיט א צוואנג האט ער זיי געשוואוירן צו מאכן שלום מיט זיי.

28און יצחק האט אין יענעם טאג פארשאלטן די פלישתים און געזאגט :פארשאלטן זאלן זיין די פלישתים ביזן טאג פון צאָרן און צארן פון צווישן אלע פעלקער ;זאל גאט זיי מאכן א שפאט און א קללה און א זאך פון צאָרן און צארן אין די הענט פון די זינדיקע די גויים און אין די הענט פון די כִּתִים.

29און ווער עס וועט אַנטלויפֿן פֿון די שווערד פֿון די שׂונאים און די כִּתִּים ,זאָל די גערעכטע פֿאָלק אויסרײַסן אין משפּט פֿון אונטערן הימל ;ווײַל זיי וועלן זײַן די שׂונאים און פֿײַנט פֿון מײַנע קינדער איבער זייערע דורות אויף דער ערד.

30און קיין איבערבלייבעניש וועט זיי נישט איבערבלייבן ,און קיינער וואס וועט נישט ווערן געהאלפן אין טאג פון צאָרן פון משפט ; פאר פארניכטונג און אויסווארצלונג און פארטרייבונג פון דער ערד איז דער גאנצער זאמען פון די פלישתים) באווארנט ,(און עס וועט מער נישט איבערבלייבן פאר די כאפטורים א נאמען אדער א זאמען אויף דער ערד.

31ווייל כאָטש ער גייט אַרויף אין הימל ,פון דאָרט וועט ער אַראָפּגעבראַכט ווערן ,און כאָטש ער מאַכט זיך שטאַרק אויף דער ערד , פון דאָרט וועט ער אַרויסגעשלעפּט ווערן ,און כאָטש ער באַהאַלט זיך צווישן די פעלקער ,אפילו פון דאָרט וועט ער אויסגעוואָרצלט ווערן ;און כאָטש ער גייט אַראָפּ אין שאָל ,אויך דאָרט וועט זיין פֿאַרדאַמונג זיין גרויס ,און אויך דאָרט וועט ער נישט האָבן קיין שלום.

32און אויב ער גייט אין געפאנגענשאַפט ,וועלן זיי אים הרגענען אויפן וועג דורך די הענט פון די וואָס זוכן זיין לעבן ,און קיין נאָמען און קיין זאָמען וועלן אים נישט בלייבן אויף דער גאַנצער ערד ;ווייל ער וועט אוועקגיין פון אייביקער קללה.

33און אַזוי איז עס געשריבן און איינגעקריצט וועגן אים אויף די הימלישע טאַפֿלען ,צו טאָן צו אים אין טאָג פֿון משפט ,כּדי ער זאָל אויסגעוואָרצלט ווערן פֿון דער ערד.

קאפיטל25

1און אין צווייטן יאָר פֿון דער וואָך אין דעם יובל ,האָט רבקה גערופֿן יעקבֿ איר זון ,און האָט צו אים גערעדט ,זאָגנדיק :מײַן זון , נע ™נישט קיין ווײַב פֿון די טעכטער פֿון כּנען ,ווי עשו ,דײַן ברודער ,וואָס האָט זיך גענומען צוויי ווײַבער פֿון די טעכטער פֿון כּנען , און זיי האָבן פֿאַרביטערט מײַן נשמה מיט אַלע זייערע אומרײַנע מעשים :ווײַל אַלע זייערע מעשים זײַנען זנות און תאווה ,און עס איז נישטאָ קיין גערעכטיקייט מיט זיי ,ווײַל) זייערע מעשים (זײַנען שלעכט.

2און איך ,מיין זון ,האָב דיך ליב זייער שטאַרק ,און מיין האַרץ און מיין ליבשאַפט בענטשן דיך יעדע שעה פון טאָג און וואַך פון נאַכט.

3און איצט ,מיין זון ,הער צו מיין קול ,און טו דעם רצון פון דיין מוטער ,און נעמען נישט קיין ווייב פון די טעכטער פון דעם לאנד , נאר פון מיין פאטער'ס הויז ,און פון מיין פאטער'ס משפחה .דו וועסט נעמען א ווייב פון מיין פאטער'ס הויז ,און דער העכסטער גאט וועט דיך בענטשן ,און דיינע קינדער וועלן זיין א גערעכטע דור און א הייליגע זאמע.

4און יעקב האט גערעדט צו רבקה ,זיין מוטער ,און געזאגט צו איר :זע ,מוטער ,איך בין ניין וואָכן יאָר אַלט ,און איך קען נישט און איך האָב נישט אָנגערירט קיין פרוי ,און איך האָב זיך נישט פֿאַרקנאַפּט מיט קיין פרוי ,און איך האָב אפילו נישט געטראַכט צו נעמען מיר אַ ווייב פֿון די טעכטער פֿון כּנען.

5ווייל איך געדענק ,מוטער ,די ווערטער פון אברהם ,אונדזער פאטער ,ווייל ער האט מיר באפוילן נישט צו נעמען א ווייב פון די טעכטער פון כּנען ,נאר צו נעמען מיר א ווייב פון די זאמען פון מיין פאטער'ס הויז און פון מיין משפּחה.

6איך האָב שוין פריער געהערט אַז טעכטער זענען געבוירן געוואָרן צו לבן ,דיין ברודער ,און איך האָב זיך געשטעלט צו זיי נעמען אַ ווייב פֿון צווישן זיי.

7און צוליב דעם האָב איך זיך געהיט אין מיין גייסט פון זינדיקן אדער פארדארבן ווערן אין אַלע מיינע וועגן איבער אַלע טעג פון מיין לעבן ;ווייל וועגן תאווה און זנות האָט מיר אַברהם ,מיין פאָטער ,געגעבן פילע געבאָטן.

8און ,טראָץ אַלץ וואָס ער האָט מיר באַפֿוילן ,האָט מײַן ברודער זיך שוין צוויי און צוואַנציק יאָר געקריגט מיט מיר ,און אָפֿט גערעדט צו מיר און געזאָגט' :מײַן ברודער ,נע ™פֿאַר אַ ווײַב אַ שוועסטער פֿון מײַנע צוויי ווײַבער ;'אָבער איך וויל נישט טאָן ווי ער האָט געטאָן.

9איך שווער פאר דיר ,מאמע ,אז אלע טעג פון מיין לעבן וועל איך מיר נישט נעמען קיין ווייב פון די טעכטער פון די קינדער פון
כּנען ,און איך וועל נישט טאָן שלעכט ווי מיין ברודער האט געטאָן.
10האָב נישט קיין מורא ,מאַמע ;זײַ זיכער אַז איך וועל טאָן דײַן רצון און גיין אין ערלעכקייט ,און נישט פֿאַרדאָרבן מײַנע וועגן אויף
אייביק.
11און דערנאָך האָט זי אויפגעהויבן איר פּנים צום הימל און אויסגעשטרעקט די פינגער פון אירע הענט ,און געעפנט איר מויל און
געבענטשט דעם העכסטן גאָט ,וואָס האָט באַשאַפן הימל און ערד ,און זי האָט אים געגעבן דאַנק און לויב.
12און זי האט געזאגט :געבענטשט זאל זיין דער האר גאָט ,און זאל זיין הייליגער נאמען געבענטשט זיין אויף אייביק און אייביק ,
וואס האט מיר געגעבן יעקב אלס א ריינעם זון און א הייליגן זאמען ;ווייל ער איז דיינער ,און דיינער זאל זיין זיין זאמען שטענדיק
און איבער אלע דורות אויף אייביק.
13בענטש אים ,גאָט ,און שטעל אין מיין מויל די ברכה פון גערעכטיקייט ,כּדי איך זאָל אים בענטשן.
14און אין יענער שעה ,ווען דער גייסט פון גערעכטיקייט איז אראפגעקומען אין איר מויל ,האט זי געלייגטביידע הענט אויפן קאפ
פון יעקב ,און געזאגט:
15געבענטשט ביסטו ,האר פון גערעכטיקייט און גאָט פון די דורות ,און זאָל ער דיך בענטשן העכער אַלע דורות פון מענטשן .זאָל
ער דיר געבן ,מיין זון ,דעם וועג פון גערעכטיקייט ,און אַנטפּלעקן גערעכטיקייט צו דיין זוימען.
16און ער זאָל מאַכן דיינע זין פיל אין דיין לעבן ,און זאָלן זיי אויפשטיין לויט דער צאָל פון די חדשים פון יאָר .און זאָלן זייערע זין
ווערן פיל און גרויס איבער די שטערן פון הימל ,און זייער צאָל זיין מער ווי דער זאַמד פון ים.
17און זאָל ער זיי געבן דאָס שיינע לאַנד ,אַזוי ווי ער האָט געזאָגט אַז ער וועט עס געבן צו אַבֿרהם און צו זיין זוימען נאָך אים אויף
אייביק ,און זאָלן זיי עס האַלטן ווי אַן אייגנטום אויף אייביק.
18און זאָל איך דיר ,מיין זון ,זען געבענטשטע קינדער אין מיין לעבן ,און אַ געבענטשטער און הייליקער זאָמען זאָל אַלע דיינע
זאָמען זיין.
19און ווי דו האסט אויפגעפרישט דיין מוטער'ס גייסט אין איר לעבן ,בענטשט דיך דער בויך פון איר וואָס האָט דיך געבאָרן ,און
מיינע ברוסטן בענטשן דיך און מיין מויל און מיין צונג לויבן דיך זייער.
20וואקס זיך און פארשפרייט זיך איבער דער ערד ,און זאל דיין זוימען זיין גאנץ אין דער פרייד פון הימל און ערד אויף אייביק ;און
זאל דיין זוימען זיך פרייען ,און אין דעם גרויסן טאג פון שלום זאל עס האבן שלום.
21און זאָל דיין נאָמען און דיין זוימען בלייבן אויף אַלע דורות ,און זאָל דער העכסטער גאָט זיין זייער גאָט ,און זאָל דער גאָט פון
גערעכטיקייט וואוינען מיט זיי ,און דורך זיי זאָל זיין מקדש געבויט ווערן אויף אַלע דורות.
22געבענטשט זאָל זײַן דער וואָס בענטשט דיך ,און אַלע פֿלייש וואָס פֿאַרשאַלט דיך פֿאַלש ,זאָל זײַן פֿאַרשאָלטן.
23און זי האט אים געקושט ,און צו אים געזאגט' :זאל דער האר פון דער וועלט דיך ליב האבן ווי דאס הארץ פון דיין מאמע און איר
ליבשאפט פרייען זיך אין דיר און בענטשן דיך '.און זי האט אויפגעהערט צו בענטשן.

קאפיטל26

1און אין זיבעטן יאָר פֿון דער וואָך האָט יצחק גערופֿן עשו ,זײַן עלטערן זון ,און צו אים געזאָגט :איך בין אַלט ,מײַן זון ,און זע ,
מײַנע אויגן זײַנען שוואַך צו זען ,און איך ווייס נישט דעם טאָג פֿון מײַן טויט.
2און איצט נעמט דיינע יאגד-וואפן ,דיין פייל-שפּיגל און דיין בויגן ,און גייט ארויס אין פעלד ,און יאגט און כאַפּט מיך) הינדל ,(מיין
זון ,און מאַכט מיר געשמאַקע עסן ,ווי מיין נשמה ליבט ,און ברענגט עס צו מיר ,כּדי איך זאָל עסן ,און מיין נשמה זאָל דיך בענטשן
איידער איך שטאַרב.
3אבער רבקה האט געהערט ווי יצחק רעדט צו עשו.
4און עשו איז פרי ארויסגעגאנגען אין פעלד צו יאגן און כאפן און ברענגען אהיים צו זיין פאטער.
5און רבקה האט גערופן יעקב ,איר זון ,און צו אים געזאגט :זע ,איך האב געהערט ווי יצחק ,דיין פאטער ,רעדט צו עשו ,דיין
ברודער ,זאגנדיג :גיי נאך מיר ,און מאך מיר א געשמאקע עסן ,און ברענג עס מיר וואס...
6איך וועל עסן און דיך בענטשן פאר גאָט איידער איך שטאַרב ".און איצט ,מיין זון ,הער צו מיין קול אין וואָס איך באַפֿעל דיר :גיי
צו דיין שעפּס און ברענג מיר צוויי גוטע ציגן ,און איך וועל זיי מאַכן אַ געשמאַק עסן פֿאַר דיין פאָטער ,ווי ער ליבט ,און דו זאָלסט
עס ברענגען צו דיין פאָטער ,כּדי ער זאָל עסן און דיך בענטשן פאר גאָט איידער ער שטאַרבט ,און כּדי דו זאָלסט געבענטשט ווערן.
7און יעקב האט געזאגט צו רבקה זיין מוטער :מאמע ,איך וועל נישט צוריקהאלטן גארנישט וואס מיין טאטע וואלט געוואלט עסן ,
און וואס וואלט אים געפעלן ;נאר איך שרעק זיך ,מיין מוטער ,אז ער וועט דערקענען מיין קול און וועלן מיך אנרירן.
8און דו ווייסט אז איך בין גלאט ,און עשו ,מיין ברודער ,איז האריג ,און איך וועל דערשייַנען פאר זיינע אויגן ווי אַ שלעכטער ,און
איך וועל טאָן אַ מעשה וואָס ער האָט מיר נישט באַפֿוילן ,און ער וועט זיין בייז אויף מיר ,און איך וועל ברענגען אויף זיך אַ קללה ,
און נישט אַ ברכה.
9און רבקה ,זיין מוטער ,האט צו אים געזאגט :אויף מיר זאָל זיין דיין קללה ,מיין זון ,נאָר הער צו מיין קול.
10און יעקב האט געהערט דעם קול פון רבקה ,זיין מוטער ,און איז געגאנגען און האט גענומען צוויי גוטע און פעטע ציגן-ציגן ,און
זיי געבראכט צו זיין מוטער ,און זיין מוטער האט זיי געמאכט א געשמאקע עסן ,אזוי ווי ער האט ליב געהאט.

11און רבקה האט גענומען די שיינע קליידער פון עשו ,איר עלטערן זון ,וואָס איז געווען מיט איר אין הויז ,און זי האט באַקליידט יעקב ,איר ייִנגערן זון) ,מיט זיי ,(און זי האט געלייגט די הויט פון די ציגן אויף זיינע הענט און אויף די אַנטפּלעקטע טיילן פון זיין האַלדז.
12און זי האט געגעבן דאס פלייש און דאס ברויט וואס זי האט צוגעגרייט אין דער האנט פון איר זון יעקב.
13און יעקב איז אריין צו זיין פאטער און האט געזאגט :איך בין דיין זון ;איך האב געטאן ווי דו האסט מיר געהייסן ;שטיי אויף און זעץ זיך און עס פון דעם וואס איך האב געכאפט ,פאטער ,כדי דיין נשמה זאל מיך בענטשן.
14און יצחק האט געזאגט צו זיין זון :ווי אזוי האסטו אזוי שנעל געפונען ,מיין זון?
' 15און יעקב האט געזאגט' :ווייל> דער האר <דיין גאט האט מיך געלאָזט געפֿינען'.
16און יצחק האט צו אים געזאגט :קום נענטער ,כדי איך זאל דיך פילן ,מיין זון ,אויב דו ביסט מיין זון עשו אדער נישט.
17און יעקב איז געגאַנגען גענענטערט צו יצחק ,זײַן פֿאָטער ,און ער האָט אים אָנגערירט און געזאָגט :דער קול איז יעקבס קול , אָבער די הענט זענען די הענט פֿון עשו.
18און ער האט אים נישט דערקענט ,ווייל עס איז געווען א באפעל פון הימל צו אוועקנעמען זיין כוח פון דערקענען ,און יצחק האט נישט דערקענט ,ווייל זיינע הענט זענען געווען האריק ווי זיין ברודער עשו'ס ,אזוי אז ער האט אים געבענטשט.
19און ער האט געזאגט" :ביסטו מיין זון עשו "?און ער האט געזאגט" :איך בין דיין זון ".און ער האט געזאגט" :ברענג מיר נאנט ,אז איך זאל עסן פון וואס דו האסט געכאפט ,מיין זון ,אז מיין נשמה זאל דיך בענטשן".
20און ער האָט אים געבראַכט נאָענט ,און ער האָט געגעסן ,און ער האָט אים געבראַכט וויין ,און ער האָט געטרונקען.
21און יצחק ,זיין פאטער ,האט צו אים געזאגט :קום נענטער און קוש מיך ,מיין זון.
22און ער איז צוגעגאַנגען און האָט אים געקושט .און ער האָט געררוכן דעם שמעק פֿון זײַנע קליידער ,און ער האָט אים געבענטשט און געזאָגט :זע ,דער שמעק פֿון מײַן זון איז ווי דער שמעק פֿון אַ> פֿול <פֿעלד וואָס גאָט האָט געבענטשט.
23און זאָל גאָט דיר געבן פֿון דעם טוי פֿון הימל און פֿון דעם טוי פֿון דער ערד ,און אַ סך תּבואה און בוימל ;זאָלן פֿעלקער דיר דינען , און פֿעלקער זאָלן זיך פֿאַר דיר בוקן.
24זײַ הער איבער דײַנע ברידער ,און זאָלן דײַנע מוטערס זין זיך בוקן פֿאַר דיר ;און זאָלן אַלע ברכות מיט וועלכע גאָט האָט מיך געבענטשט און געבענטשט אַבֿרהם ,מײַן פֿאָטער ,ווערן דיר און דײַנע קינדער אויף אייביק געגעבן ;פֿאַרשאָלטן זאָל זײַן דער וואָס פֿאַרשאָלט דיך ,און געבענטשט זאָל זײַן דער וואָס בענטשט דיך.
25און עס איז געווען אז יצחק האט געענדיגט בענטשן זיין זון יעקב ,און יעקב איז ארויסגעגאנגען פון זיין פאטער יצחק ,האט ער זיך באהאלטן ,און עשו ,זיין ברודער ,איז אריינגעקומען פון זיין יאגד.
26און ער האָט אויך געמאַכט אַ געשמאַק עסן ,און געבראַכט עס צו זײַן פֿאָטער ,און געזאָגט צו זײַן פֿאָטער :זאָל מײַן פֿאָטער אויפֿשטיין און עסן פֿון מײַן געפֿלייש ,כּדי דײַן נשמה זאָל מיך בענטשן.
27און יצחק ,זיין פאטער ,האט צו אים געזאגט" :ווער ביסטו "?און ער האט צו אים געזאגט" :איך בין דיין ערשטגעבוירענער ,דיין זון עשו ;איך האב געטאן ווי דו האסט מיר באפוילן".
28און יצחק איז געווען זייער שטארק דערשטוינט ,און האט געזאגט' :ווער איז דער וואס האט געיאגט און געכאפט און מיר געבראכט ,און איך האב געגעסן פון אלעס איידער דו ביסט געקומען ,און איך האב אים געבענטשט :און ער וועט געבענטשט זיין ,און אלע זיינע קינדער אויף אייביק'.
29און עס איז געווען ווען עשו האט געהערט די ווערטער פון זיין פאטער יצחק ,האט ער געשריגן מיט א גאר גרויסן און ביטערן געשריי ,און געזאגט צו זיין פאטער" :בענטש מיך אויך ,פאטער".
30און ער האט צו אים געזאגט" :דיין ברודער איז געקומען מיט בארעכץ ,און האט אוועקגענומען דיין ברכה ".און ער האט געזאגט : "איצט ווייס איך פארוואס מען רופט אים יעקב ;זע ,ער האט מיך שוין צוויי מאל אויסגעטריבן :ער האט אוועקגענומען מיין געבורט-רעכט ,און יעצט האט ער אוועקגענומען מיין ברכה".
31און ער האט געזאגט" :האסטו נישט איבערגעלאזט א ברכה פאר מיר ,טאטע "?און יצחק האט געענטפערט און געזאגט צו עשו : "זע ,איך האב אים געמאכט פאר דיין האר ,און אלע זיינע ברידער האב איך אים געגעבן פאר קנעכט ,און מיט א סך תבואה ,וויין און אויל האב איך אים געשטארקט :און וואס זאל איך יעצט טון פאר דיר ,מיין זון"?
32און עשו האט געזאגט צו יצחק ,זיין פאטער :האסטו נאר איין ברכה ,פאטער ?בענטש מיך אויך ,פאטער.
33און עשו האָט אויפגעהויבן זיין קול און געוויינט .און יצחק האָט געענטפערט און צו אים געזאָגט :זע ,ווײַט פֿון דעם טוי פֿון דער ערד וועט זײַן דײַן וואוינונג ,און ווײַט פֿון דעם טוי פֿון הימל פֿון אויבן.
34און דורך דיין שווערד וועסטו לעבן ,און דו וועסט דינען דיין ברודער .און עס וועט זיין ווען דו וועסט ווערן גרויס ,און וועסט אָפּשאָקלען זיין יאָך פֿון דיין האַלדז ,וועסטו זינדיקן אַ גאַנצע זינד צום טויט ,און דיין זוימען וועט אויסגעוואָרצלט ווערן פֿון אונטערן הימל.
35און עשו האָט אָנגעהאַלטן צו בעטן יעקבֿן צוליב דער ברכה מיט וועלכער זײַן פֿאָטער האָט אים געבענטשט ,און ער האָט געזאָגט אין זײַן האַרצן :זאָלן די טעג פֿון טרויער נאָך מײַן פֿאָטער איצט קומען ,כּדי איך זאָל קענען הרגענען מײַן ברודער יעקבֿן.

קאפיטל27

1און די ווערטער פון עשו ,איר עלטערן זון ,זענען דערציילט געוואָרן צו רבקה אין אַ חלום ,און רבקה האָט געשיקט און גערופן יעקב איר ייִנגערן זון.

2און ער האָט צו אים געזאָגט :זע ,עשו דיין ברודער וועט זיך נעמען נקמה אויף דיר ,און דיך הרגענען.

3איצט ,מיין זון ,הער צו מיין קול ,און שטיי אויף און אנטלויף צו לבן ,מיין ברודער ,קיין חרן ,און בלייב מיט אים עטלעכע טעג ביז דיין ברודער'ס צארן וועט זיך אפקערן ,און ער וועט אוועקנעמען זיין צארן פון דיר ,און פארגעסן אלעס וואס דו האסט געטאן ; דעמאלט וועל איך שיקן און דיך נעמען פון דארט.

4און יעקב האט געזאגט :איך האב נישט קיין מורא ;אויב ער וויל מיך הרגענען ,וועל איך אים הרגענען.

5אבער זי האט צו אים געזאגט :לאָמיך נישט אָפּנעמעןביידע מײַנע זין אין איין טאָג.

6און יעקב האט געזאגט צו רבקה זיין מוטער :זע ,דו ווייסט אז מיין טאטע איז אלט געווארן ,און ער זעט נישט ווייל זיינע אויגן זענען שוואך ,און אויב איך פארלאז אים וועט עס זיין שלעכט אין זיינע אויגן ,ווייל איך פארלאז אים און גיי אוועק פון דיר ,און מיין טאטע וועט ווערן בייז ,און וועט מיך פארשאלטן .איך וועל נישט גיין ;ווען ער שיקט מיך ,נאר דעמאלט וועל איך גיין.

7און רבקה האט געזאגט צו יעקב :איך וועל אריינגיין און מיט אים רעדן ,און ער וועט דיך אוועקשיקן.

8און רבקה איז אריינגעגאנגען און האט געזאגט צו יצחק :איך בין משוגע פאר מיין לעבן צוליב די צוויי טעכטער פון חת ,וועמען עשו האט אים גענומען פאר ווייבער ;און אויב יעקב נעמט א ווייב פון צווישן די טעכטער פון לאנד אזא ווי די דאזיקע ,פארוואס זאל איך נאך לעבן ,ווייל די טעכטער פון כנען זענען שלעכטע.

9און יצחק האט גערופן יעקב און אים געבענטשט ,און אים געווארנט און צו אים געזאגט' :נעם דיר נישט קיין ווייב פון איינע פון די טעכטער פון כּנען;

10שטיי אויף און גיי קיין נהריה ,צו דער הויז פון בתואעל ,דיין מוטער'ס טאטע ,און נעם דיר פון דארט א ווייב פון די טעכטער פון לבן ,דיין מוטער'ס ברודער.

11און גאָט דער אלמעכטיקער זאָל דיך בענטשן און דיך פֿאַרמערן און פֿאַרמערן ,אַז דו זאָלסט ווערן אַ גרופּע פֿעלקער ,און זאָל דיר געבן די ברכות פֿון מײַן פֿאָטער אַבֿרהם ,צו דיר און צו דײַן זאָמען נאָך דיר ,אַז דו זאָלסט ירשענען דאָס לאַנד פֿון דײַן וואוינונג און דאָס גאַנצע לאַנד וואָס גאָט האָט געגעבן אַבֿרהם :גיי ,מײַן זון ,אין שלום.

12און יצחק האט אוועקגעשיקט יעקבן ,און ער איז געגאַנגען קיין נהריה ,צו לבן דעם זון פון בתואעל דעם ארמי ,דעם ברודער פון רבקה ,יעקבס מוטער.

13און עס איז געווען נאָכדעם ווי יעקב איז אויפגעשטאנען צו גיין קיין נהריה ,האָט רבקה'ס גייסט זיך צעמישט נאָך איר זון ,און זי האָט געוויינט.

14און יצחק האט געזאגט צו רבקה :מיין שוועסטער ,וויין נישט איבער יעקב ,מיין זון ;ווייל ער גייט אוועק אין שלום ,און אין שלום וועט ער צוריקקומען.

15דער העכסטער גאָט וועט אים באַשיצן פֿון אַלעם שלעכטן ,און וועט זײַן מיט אים ,ווײַל ער וועט אים נישט פֿאַרלאָזן אַלע זײַנע טעג;

16ווייל איך ווייס אז זיינע וועגן וועלן זיין מצליח אין אלעם וואוהין ער גייט ,ביז ער וועט צוריקקומען אין שלום צו אונדז ,און מיר וועלן אים זען אין שלום.

17זאָלסט נישט מורא האָבן פֿאַר אים ,מײַן שוועסטער ,ווײַל ער איז אויף דעם ריכטיקן וועג און ער איז אַ פֿולקאָמען מענטש ;און ער איז געטרײַ און וועט נישט פֿאַרגיין .וויין נישט.

18און יצחק האט געטרייסט רבקה צוליב איר זון יעקב ,און אים געבענטשט.

19און יעקב איז געגאנגען פון דעם קוואל פון שבועה צו גיין קיין חרן אין ערשטן יאר פון דער צווייטער וואך אין דעם פערציקסטן יובל ,און ער איז אנגעקומען קיין לוז אויף די בערג ,דאס איז בית אל ,אין דעם נייעם חודש פון דעם ערשטן חודש פון דער וואך , [21:15]און ער איז אנגעקומען צו דעם ארט ביי אוונט און האט זיך אומגעקערט פון דעם וועג צו מערב פון דעם וועג יענער נאכט ; און ער האט דארט געשלאפן ;ווייל די זון איז אונטערגעגאנגען.

20און ער האָט גענומען איינעם פֿון די שטיינער פֿון יענעם אָרט און עס געלייגט צו זײַן קאָפּ אונטערן בוים ,און ער איז געגאַנגען אַליין ,און ער האָט געשלאָפֿן.

21און ער האָט געחלומט יענער נאַכט ,און זע ,אַ לייטער איז אויפֿגעשטעלט אויף דער ערד ,און איר שפּיץ האָט דערגרייכט ביזן הימל ,און זע ,די מלאכים פֿון גאָט זענען אַרויף און אַראָפּ אויף איר ,און זע ,גאָט שטייט אויף איר.

22און ער האָט גערעדט צו יעקבֿן און געזאָגט :איך בין גאָט ,גאָט פֿון אַבֿרהם ,דיין פֿאָטער ,און גאָט פֿון יצחק ;דאָס לאַנד אויף וועלכן דו שלאָפֿסט ,וועל איך עס דיר געבן ,און דיין זוימען נאָך דיר.

23און דיין זאָמען וועט זיין ווי דער שטויב פון דער ערד ,און דו וועסט זיך פארמערן קיין מערב און קיין מזרח ,קיין צפון און קיין דרום ,און אין דיר און אין דיין זאָמען וועלן אַלע משפּחות פון די פעלקער געבענטשט ווערן.

24און זע ,איך וועל זיין מיט דיר ,און איך וועל דיך היטן וואוהין דו גייסט ,און איך וועל דיך צוריקברענגען אין דעם לאנד אין שלום ;ווייל איך וועל דיך נישט פארלאזן ביז איך וועל טון אלעס וואס איך האב דיר געזאגט.

25און יעקב איז אויפגעוואכט פון זיין שלאף ,און האט געזאגט" ,אמת ,דאס ארט איז דאס הויז פון גאט ,און איך האב עס נישט געוואוסט ".און ער האט מורא געהאט און געזאגט" :שרעקלעך איז דאס ארט וואס איז גארנישט אנדערש ווי דאס הויז פון גאט ,און דאס איז דער טויער פון הימל".

26און יעקב איז אויפגעשטאנען פרי אין דער פרי, און ער האט גענומען דעם שטיין וואס ער האט געלייגט אונטער זיין קאפ און אים אויפגעשטעלט אלס א זייל פאר א צייכן, און ער האט אויסגעגאסן אויל אויף זיין שפיץ. און ער האט גערופן דעם נאמען פון יענעם ארט בית אל; אבער דער נאמען פון דעם ארט איז געווען לוז אין אנהויב.

27און יעקב האט געשוואוירן א נדר צו גאָט, זאגנדיג: אויב גאָט וועט זיין מיט מיר, און וועט מיך היטן אויף דעם וועג וואָס איך גיי, און וועט מיר געבן ברויט צו עסן און קליידער צו אָנטאָן, און איך וועל צוריקקומען צו מיין פאָטער'ס הויז אין שלום, וועט גאָט זיין מיין גאָט, און דער שטיין וואָס איך האָב אויפגעשטעלט ווי אַ זייל פֿאַר אַ צייכן אין דעם אָרט, וועט זיין גאָט'ס הויז, און פון אַלץ וואָס דו וועסט מיר געבן, וועל איך דיר, מיין גאָט, געבן דעם צענטל.

קאפיטל28

1און ער איז געגאַנגען אויף זײַן וועג, און איז אָנגעקומען אין לאַנד פֿון מזרח, צו לבן, רבקהס ברודער, און ער איז געווען מיט אים, און האָט אים באַדינט פֿאַר זײַן טאָכטער רחלען איין וואָך.

2און אין ערשטן יאָר פֿון דער דריטער וואָך [2122 AM] האָט ער צו אים געזאָגט': גיב מיר מײַן ווײַב, פֿאַר וועלכער איך האָב דיר געדינט זיבן יאָר; 'און לבן האָט צו יעקבֿ געזאָגט': איך וועל דיר געבן דײַן ווײַב.'

3און לבן האָט געמאַכט אַ סעודה, און ער האָט גענומען זײַן עלטערע טאָכטער לאה, און האָט זי געגעבן יעקבן פֿאַר אַ ווײַב, און ער האָט איר געגעבן זלפה זײַן דינסט פֿאַר אַ דינסט; און יעקב האָט נישט געוואוסט, ווײַל ער האָט געמיינט אַז זי איז רחל.

4און ער איז אריינגעגאנגען צו איר, און זע, זי איז געווען לאה; און יעקב האט זיך פארדראסן אויף לבן, און האט צו אים געזאגט: פארוואס האסטו מיר אזוי געטון? האב איך דיר נישט געדינט פאר רחלען און נישט פאר לאה? פארוואס האסטו מיר געטון שלעכטס?

5נעמט אייער טאכטער, און איך וועל גיין, ווייל דו האסט מיר שלעכטס געטאן.' ווייל יעקב האט ליב געהאט רחל מער ווי לאה, ווייל לאה'ס אויגן זענען געווען שוואַך, אבער איר געשטאַלט איז געווען זייער שיין, אבער רחל האט געהאט שיינע אויגן און א שיינע און זייער שיינע געשטאַלט.

6און לבן האט געזאגט צו יעקב': עס ווערט נישט אזוי געטאן אין אונזער לאנד, צו געבן די יינגערע פאר די עלטערע.' און עס איז נישט גערעכט דאס צו טאן; ווייל אזוי איז באשריבן און געשריבן אין די הימלישע טאוולען, אז קיינער זאל נישט געבן זיין יינגערע טאכטער פאר די עלטערע; נאר די עלטערע, מען גיט ערשט און נאך איר די יינגערע - און דעם מאן וואס טוט דאס, שטעלט מען אראפ שולד קעגן אים אין הימל, און קיינער איז נישט גערעכט וואס טוט דאס, ווייל די מעשה איז שלעכט פאר גאט.

7און דו זאָלסט באַפֿעלן די קינדער פֿון ישׂראל, אַז זיי זאָלן דאָס נישט טאָן; זאָלן זיי נישט נעמען און נישט געבן דעם ייִנגערן, איידער זיי האָבן געגעבן דעם עלטערן, ווײַל דאָס איז זייער שלעכט.

8און לבן האט געזאגט צו יעקב: לאָז די זיבן טעג פון דעם יום-טובֿ פֿאַרבייגיין, און איך וועל דיר געבן רחל, און דו וועסט מיר דינען נאָך זיבן יאָר, און דו וועסט פאַסטוכן מײַנע שעפּס ווי דו האָסט געטאָן אין דער פֿריִערדיקער וואָך.

9און אין דעם טאָג ווען די זיבן טעג פֿון לאהס פֿעסט זענען פֿאַרבײַ, האָט לבן געגעבן רחל צו יעקבֿן, כּדי ער זאָל אים דינען נאָך זיבן יאָר, און ער האָט געגעבן רחל בלהה, די שוועסטער פֿון זלפה, ווי אַ דינסט.

10און ער האָט נאָך געדינט זיבן אַנדערע יאָר פֿאַר רחלען, ווײַל לעאַ איז אים געגעבן געוואָרן אומזיסט.

11און גאָט האָט געעפֿנט דעם רחם פֿון לעה, און זי איז שוואַנגער געוואָרן און האָט געבאָרן יעקבֿ אַ זון, און ער האָט אים גערופֿן ראובן, אין פֿערצנטן טאָג פֿון ניינטן חודש, אין ערשטן יאָר פֿון דער דריטער וואָך[2122 AM] .

12אבער רחל'ס רחם איז פארשלאסן געווארן, ווייל גאָט האט געזען אז לאה איז געווען געהאסט און רחל האט ליב געהאט.

13און יעקב איז ווידער אריינגעגאנגען צו לאה, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבוירן אַ צווייטן זון, און ער האָט אים גערופן שמעון, דעם איין און צוואנציקסטן טאָג פון צענטן חודש, און אין דריטן יאָר פון דער וואָך[2124 AM] .

14און יעקב איז ווידער אריינגעגאנגען צו לאה, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט אים געבוירן אַ דריטן זון, און ער האָט אים גערופן לוי, אין דעם נייעם חודש פון ערשטן חודש אין זעקסטן יאָר פון דער וואָך[2127 AM] .

15און יעקב איז ווידער אריינגעגאנגען צו איר, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט אים געבוירן אַ פֿערטן זון, און ער האָט אים גערופן יהודה, אין פֿופֿצנטן טאָג פֿון דריטן חודש, אין ערשטן יאָר פֿון דער פֿערטער וואָך[2129 AM] .

16און צוליב דעם אלעם האט רחל מקנא געווען לאה, ווייל זי האט נישט געבוירן, און זי האט געזאגט צו יעקב": גיב מיר קינדער ;" און יעקב האט געזאגט": האב איך פארהאלטן פון דיר די פרוכטן פון דיין בויך? האב איך דיך פארלאזט"?

17און ווען רחל האט געזען אז לאה האט געבוירן פיר זין צו יעקב, ראובן און שמעון און לוי און יהודה, האט זי צו אים געזאגט: גיי אריין צו בלהה מיין דינסט, און זי וועט שוואנגער ווערן, און מיר געבן א זון). און זי האט אים געגעבן בלהה איר דינסט צו א ווייב.(

18און ער איז אריין צו איר, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט אים געבוירן אַ זון, און ער האָט אים גערופן דן, אין ניינטן טאָג פון זעקסטן חודש, אין זעקסטן יאָר פון דער דריטער וואָך[2127 AM] .

19און יעקב איז ווידער אריינגעגאנגען צו בלהה א צווייט מאל, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבוירן נאך א זון, און רחל האָט אים גערופן נפתלי, אויף דעם פינפטן טאָג פון זיבעטן חודש, אין צווייטן יאָר פון דער פערטער וואָך[2130 AM] .

20און ווען לאה האט געזען אז זי איז געווארן אומפרוכטיק און האט נישט געבוירן, האט זי מקנא געווען רחל, און זי האט אויך געגעבן איר דינסט זלפה צו יעקב פאר א ווייב, און זי איז טראגעדיק געווארן און האט געבוירן א זון, און לאה האט אים גערופן גד, אין צוועלפטן פון אכטן חודש, אין דריטן יאר פון דער פערטער וואך[2131 AM] .

21און ער איז ווידער אריינגעגאנגען צו איר, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט אים געבוירן אַ צווייטן זון, און לאה האָט אים גערופן אשר, אויף דעם צווייטן טאָג פון עלפטן חודש, אין פינפטן יאָר פון דער פערטער וואָך [2133 AM].

22און יעקב איז אריין צו לאה, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן און האָט געבוירן אַ זון, און זי האָט אים גערופן ישׂשכר, אין פערטן טאָג פון פינפטן חודש, אין פערטן יאָר פון דער פערטער וואָך [2132 AM], און זי האָט אים געגעבן צו אַ קינדער־שוועסטערין.

23און יעקב איז ווידער אריינגעגאנגען צו איר, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבוירן צוויי) קינדער, (אַ זון און אַ טאָכטער, און זי האָט גערופן דעם נאָמען פֿון דעם זון זבולון, און דעם נאָמען פֿון דער טאָכטער דינה, אין זיבעטן טאָג פֿון זיבעטן חודש, אין זעקסטן יאָר פֿון דער פֿערטער וואָך [2134 AM].

24און גאָט האָט זיך גוט געמאַכט צו רחלען, און ער האָט געעפֿנט איר רחם, און זי איז שוואַנגער געוואָרן און האָט געבוירן אַ זון, און זי האָט אים גערופֿן יוסף, אין דעם נייעם חודש פֿונעם פֿערטן חודש, אין זעקסטן יאָר אין דער פֿערטער וואָך [2134 AM].

25און אין די טעג ווען יוסף איז געבוירן געוואָרן, האָט יעקב געזאָגט צו לבן: גיב מיר מײַנע ווײַבער און זין, און לאָז מיך גיין צו מײַן פֿאָטער יצחק, און לאָז מיך מיר מאַכן אַ הויז; ווײַל איך האָב פֿאַרענדיקט די יאָרן אין וועלכע איך האָב דיר געדינט פֿאַר דײַנע צוויי טעכטער, און איך וועל גיין אין מײַן פֿאָטערס הויז.

26און לבן האט געזאגט צו יעקב: בלייב מיט מיר פאר דיין לוין, און פיטערט מיר ווידער מיין שעפּס, און נעמט דיין לוין.

27און זיי האָבן זיך איינגעשטימט איינער מיטן אַנדערן אַז ער זאָל אים געבן ווי זיין לוין די פון די לעמער און ציגלעך וואָס זענען געבוירן שוואַרץ און געפלעקט און ווייס), דאָס (זאָל זיין זיין לוין.

28און אַלע שעפּס האָבן געבאָרן געפלעקטע און געפלעקטע און שוואַרץ, מיט פֿאַרשידענע מאַרקירטע זאַכן, און זיי האָבן ווידער געבאָרן לעמער ווי זיי, און אַלע וואָס זענען געווען געפלעקט זענען געווען יעקבס, און די וואָס נישט זענען געווען, זענען געווען לבנס.

29און יעקבס פארמעגן האט זיך שטארק פארמערט, און ער האט געהאט רינדער און שעפסן און אייזל און קעמלען, און מענערשע קנעכט און דינסטן.

30און לבן און זיינע זין האָבן מקנא געווען יעקבֿן, און לבן האָט צוריקגענומען זיינע שעפּס פֿון אים, און ער האָט אים באַטראַכט מיט שלעכטע כוונות.

קאפיטל29

1און עס איז געווען ווען רחל האט געבוירן יוסף, איז לבן געגאנגען שערן זיינע שעפּס; ווייל זיי זענען געווען ווייט פון אים דריי טעג.

2און יעקב האט געזען אז לבן גייט שעפן זיינע שעפּס, און יעקב האט גערופן לאען און רחל, און האט גערעדט צו זיי פריינדלעך אז זיי זאלן מיט אים גיין קיין לאנד כנען.

3ווייל ער האָט זיי דערציילט ווי ער האָט אַלץ געזען אין אַ חלום, אַלץ וואָס ער האָט צו אים געזאָגט אַז ער זאָל זיך אומקערן צו זײַן פֿאָטערס הויז, און זיי האָבן געזאָגט': צו יעדן אָרט וואוהין דו גייסט וועלן מיר גיין מיט דיר'.

4און יעקב האט געבענטשט דעם גאט פון זיין פאטער יצחק, און דעם גאט פון זיין פאטער אברהם, און ער איז אויפגעשטאנען און איז ארויפגעפארן אויף זיינע ווייבער און זיינע קינדער, און האט גענומען אלע זיינע זאכן און איז אריבער דעם טייך, און איז אנגעקומען אין לאנד גלעד, און יעקב האט באהאלטן זיין כוונה פון לבן און אים נישט דערציילט.

5און אין זיבעטן יאָר פֿון דער פֿערטער וואָך האָט יעקב זיך אומגעקערט) זײַן פּנים (קיין גלעד אין ערשטן חודש, אין איין און צוואַנציקסטן פֿון אים [2135 AM]. און לבן האָט אים נאָכגעיאָגט און איבערגעכאַפּט יעקב אין באַרג גלעד אין דריטן חודש, אין דרייצנטן פֿון אים.

6און גאָט האָט אים נישט דערלויבט צו שאַטן יעקבֿן, ווײַל ער איז אים דערשינען אין אַ חלום בײַ נאַכט. און לבן האָט גערעדט צו יעקבֿן.

7און אין פופצנטן פון יענע טעג האט יעקב געמאכט א סעודה פאר לבן, און פאר אלע וואס זענען געקומען מיט אים, און יעקב האט געשווארן לבן אין יענעם טאג, און לבן אויך יעקב, אז קיינער זאל נישט אריבערגיין דעם בארג גלעד צום אנדערן מיט א שלעכטן כונה.

8און ער האָט דאָרטן געמאַכט אַ הויפן פֿאַר אַן עדות; דעריבער ווערט דער נאָמען פֿון יענעם אָרט גערופֿן" דער הויפן פֿון עדות," נאָך דעם הויפן.

9אבער פריער פלעגן זיי רופן דאס לאנד גלעד דאס לאנד פון די רפאים; ווייל דאס איז געווען דאס לאנד פון די רפאים, און די רפאים זענען געבוירן געווארן) דארט, (ריזן וועמענס הייך איז געווען צען, ניין, אכט ביז זיבן איילן.

10און זייער וואוינונג איז געווען פון דעם לאַנד פון די קינדער פון עמון ביזן באַרג חרמון, און די זיצפלעצער פון זייער מלכות זענען געווען קרניים און עשתרות, און עדרעי, און מצור, און בעון.

11און גאָט האָט זיי פֿאַרניכטעט צוליב זייער שלעכטס, ווייל זיי זענען געווען זייער שלעכט, און די אמורים האָבן זיך באַזעצט אַנשטאָט זיי, שלעכט און זינדיק, און עס איז נישטאָ קיין פֿאָלק הײַנט וואָס האָט געטאָן אַלע זייערע זינד אין גאַנצן, און זיי האָבן מער נישט קיין לענג פֿון לעבן אויף דער ערד.

12און יעקב האט אוועקגעשיקט לבן, און ער איז אוועקגעגאנגען קיין מעסאפאטאמיע, דאס לאנד פון מזרח, און יעקב איז צוריקגעקומען קיין לאנד גִלעָד.

13און ער איז אריבער דעם יבוק אין ניינטן חודש ,אין עלפטן פון דעם חודש .און אין יענעם טאג איז עשו ,זיין ברודער ,צו אים געקומען ,און ער האט זיך מיט אים פארזöhnt ,און איז אוועקגעגאנגען פון אים קיין לאנד שעיר ,אבער יעקב האט געוואוינט אין געצעלטן.

14און אין ערשטן יאָר פֿון דער פֿינפֿטער וואָך אין דעם יובל [2136 AM] איז ער אַריבער דעם ירדן ,און האָט זיך באַזעצט אויף יענער זײַט ירדן ,און ער האָט געפּאַשעט זײַנע שעפּס פֿון ים הויפֿן ביז בית שן ,און ביז דותן און ביזן וואַלד פֿון עקראַבים.

15און ער האָט געשיקט צו זײַן פֿאָטער יצחק פֿון זײַן גאַנצן פֿאַרמעגן ,קליידער ,און עסן ,און פֿלייש ,און טרינקען ,און מילך ,און פּוטער ,און קעז ,און עטלעכע דאַטלעך פֿון טאָל.

16און צו זיין מוטער רבקה אויך פיר מאָל אַ יאָר ,צווישן די צייטן פון די חדשים ,צווישן פלוגן און שניידן ,און צווישן האַרבסט און רעגן) סעזאָן (און צווישן ווינטער און פרילינג ,צום טורעם פון אַבֿרהם.

17ווייל יצחק איז צוריקגעקומען פון דעם קוואל פון שבועה און איז ארויף צום טורעם פון זיין פאטער אברהם ,און ער האט זיך דארט באוואוינט אפגעזונדערט פון זיין זון עשו.

18ווייל אין די טעג ווען יעקב איז געגאנגען קיין נהריה ,האט עשו גענומען פאר זיך א ווייב מהלת ,די טאכטער פון ישמעאל ,און ער האט צוזאמענגעזאמלט אלע עדרים פון זיין פאטער און זיינע ווייבער ,און איז ארויף און האט זיך באזעצט אויף בארג שעיר ,און האט איבערגעלאזט זיין פאטער יצחק אליין ביים קוואל פון שבועה.

19און יצחק איז ארויף פון דעם קוואל פון שבועה און האט זיך באוואוינט אין דעם טורעם פון זיין פאטער אברהם אויף די בערג פון חברון,

20און דאָרטן האָט יעקב געשיקט אַלץ וואָס ער האָט געשיקט צו זײַן פֿאָטער און זײַן מוטער פֿון צײַט צו צײַט ,אַלץ וואָס זיי האָבן געברויכט ,און זיי האָבן געבענטשט יעקב מיט זייער גאַנצן האַרצן און מיט זייער גאַנצער נשמה.

קאפיטל30

1און אין ערשטן יאָר פֿון דער זעקסטער וואָך [2143 AM] איז ער אַרויף קיין שלם ,צו מזרח פֿון שכם ,אין שלום ,אין פֿערטן חודש.

2און דאָרטן האָבן זיי אַוועקגעפירט דינה ,די טאָכטער פֿון יעקבֿ ,אין הויז פֿון שכֶם ,דעם זון פֿון חמור ,דעם חִווי ,דעם פּרינץ פֿון לאַנד ,און ער האָט מיט איר געלעגן און זי פֿאַרשוועכט ,און זי איז געווען אַ קליין מיידל ,אַ קינד פֿון צוועלף יאָר.

3און ער האט געבעטן זיין פאטער און אירע ברידער אז מען זאל זי אים געבן פאר א ווייב .און יעקב און זיינע זין זענען געווארן בייז אויף די מענטשן פון שכעם ,ווייל זיי האבן פארשומוצט דינה ,זייער שוועסטער ,און זיי האבן צו זיי גערעדט מיט שלעכטע כוונות און זיי באטראפן און זיי פארפירט.

4און שמעון און לוי זענען אומגעריכט געקומען קיין שכם און האָבן אויסגעפירט אַ משפּט אויף אַלע מענטשן פון שכם ,און האָבן געהרגעט אַלע מענטשן וואָס זיי האָבן דאָרט געפֿונען ,און נישט איבערגעלאָזט קיין איינעם אין איר ;זיי האָבן אַלעמען געהרגעט אין יסורים ווייל זיי האָבן געשענדט זייער שוועסטער דינה.

5און אַזוי זאָל עס מער נישט געטאָן ווערן פֿון איצט אָן אַז אַ טאָכטער פֿון ישׂראל זאָל פֿאַרשומוצט ווערן ;ווײַל אַ משפּט איז באַשטימט אין הימל קעגן זיי ,אַז זיי זאָלן פֿאַרניכטן מיטן שווערד אַלע מענטשן פֿון די שכמים ,ווײַל זיי האָבן געבראַכט שאַנד אין ישׂראל.

6און גאָט האָט זיי איבערגעגעבן אין די הענט פֿון די קינדער פֿון יעקבֿ ,כּדי זיי זאָלן זיי פֿאַרניכטן מיטן שווערד און אויספֿירן אַ משפּט אויף זיי ,און כּדי עס זאָל מער נישט אַזוי געטאָן ווערן אין ישׂראל ,אַז אַ בתולה פֿון ישׂראל זאָל פֿאַרפֿעסטעט ווערן.

7און אויב עס איז דא איינער וואס וויל אין ישראל געבן זיין טאכטער אדער זיין שוועסטער צו א מענטש וואס איז פון די גויים'דיגע זאמען ,וועט ער זיכער שטארבן ,און מען וועט אים שטיינערן מיט שטיינער ,ווייל ער האט געמאכט א שאַנדע אין ישראל ;און מען וועט פארברענען די פרוי מיט פייער ,ווייל זי האט פארשעמט דעם נאמען פון איר פאטער'ס הויז ,און זי וועט אויסגעווארצלט ווערן פון ישראל.

8און זאָל נישט געפֿונען ווערן קיין נואפֿטע און קיין טומאה אין ישׂראל איבער אַלע טעג פֿון די דורות פֿון דער ערד ;ווײַל ישׂראל איז הייליק פֿאַר גאָט ,און יעדער מענטש וואָס האָט עס פֿאַרשוועכט וועט זיכער שטאַרבן ;מען זאָל אים פֿאַרשטיינען מיט שטיינער.

9ווייל אַזוי איז עס באַשטימט און געשריבן געוואָרן אין די הימלישע לוחות וועגן דעם גאַנצן זאָמען פֿון ישׂראל :ווער עס פֿאַרשוועכט עס וועט זיכער שטאַרבן ,און ער וועט פֿאַרשטיינט ווערן מיט שטיינער.

10און צו דעם געזעץ איז נישטאָ קיין שיעור פֿון טעג ,און קיין פֿאַרגעבונג ,און קיין כּפּרה נישט ;נאָר דער מאַן וואָס האָט פֿאַרשוועכט זײַן טאָכטער זאָל אויסגעוואָרצלט ווערן צווישן גאַנץ ישׂראל ,ווײַל ער האָט געגעבן פֿון זײַן זוימען צו מולך ,און האָט געטאָן שלעכטס כּדי עס צו פֿאַרשוועכן.

11און דו ,משה ,באַפעל די קינדער פון ישראל און זאָג זיי נישט צו געבן זייערע טעכטער צו די גויים ,און נישט צו נעמען פֿאַר זייערע זין קיין איינע פון די טעכטער פון די גויים ,ווייל דאָס איז אַ שרעק פֿאַר גאָט.

12דעריבער האָב איך פֿאַר דיר געשריבן אין די ווערטער פֿון דער תּורה אַלע מעשׂים פֿון די שכמים ,וואָס זיי האָבן געטאָן קעגן דינה , און ווי די זין פֿון יעקבֿ האָבן גערעדט ,זאָגנדיק :מיר וועלן נישט געבן אונדזער טאָכטער צו אַ מאַן וואָס איז נישט באַשנײַט ,ווײַל דאָס איז געווען אַ חרפּה פֿאַר אונדז.

13און עס איז אַ חרפּה פֿאַר ישׂראל, פֿאַר די וואָס לעבן, און פֿאַר די וואָס נעמען די טעכטער פֿון די גוים; ווייל דאָס איז טמא און אַ תּועבה פֿאַר ישׂראל.

14און ישראל וועט נישט זיין פריי פון דעם טומאה אויב עס האט א ווייב פון די טעכטער פון די גויים, אדער האט געגעבן איינע פון זיינע טעכטער צו א מאן וואס איז פון איינעם פון די גויים.

15ווייל עס וועט זיין מגפה אויף מגפה, און קללה אויף קללה, און יעדער משפט און מגפה און קללה וועט קומען אויף אים: אויב ער טוט דאָס זאַך, אדער באַהאַלט זיינע אויגן פון די וואָס טוען טומאה, אדער די וואָס פארשוועכן דעם הייליגן אָרט פון גאָט, אדער די וואָס פארשוועכן זיין הייליקן נאָמען), דאַן (וועט די גאַנצע פֿאָלק צוזאַמען געמשפּט ווערן פֿאַר אַלע טומאה און פארשוועכונג פון דעם מענטש.

16און עס וועט נישט זיין קיין יחס פון מענטשן] און קיין באטראכטונג פון מענטשן [און נישט נעמען פון זיינע הענט פרוכט און קרבנות און ברענד-קרבנות און פעט, אדער דעם שמעק פון זיסן ריח, כדי עס צו נעמען; און אזוי גייט יעדער מאן אדער פרוי אין ישראל וואס פארשווארצט דאס הייליגע בית-המקדש.

17צוליב דעם האָב איך דיר באַפֿוילן, זאָגנדיק': זאָג עדות צו ישׂראל: זע ווי עס איז געגאַנגען די שכמים און זייערע זין: ווי זיי זענען איבערגעגעבן געוואָרן אין די הענט פֿון צוויי זין פֿון יעקבֿ, און זיי האָבן זיי גע'הרג'עט אונטער פּײַניקונגען, און עס איז זיי) גערעכנט (געוואָרן פֿאַר גערעכטיקייט, און עס איז זיי פֿאַרשריבן געוואָרן פֿאַר גערעכטיקייט.

18און דער זוימען פון לוי איז אויסגעקליבן געוואָרן פֿאַר דער כהונה, און צו זײַן לוויטן, כּדי זיי זאָלן דינען פֿאַר גאָט, ווי מיר, שטענדיק, און כּדי לוי און זײַנע זין זאָלן געבענטשט זײַן אויף אייביק; ווײַל ער איז געווען ברען צו טאָן גערעכטיקייט און משפּט און נקמה אויף אַלע וואָס זענען אויפגעשטאַנען קעגן ישׂראל.

19און אַזוי שרייבן זיי אויף די הימלישע טאָפֿלען אַלס אַ עדות צו זײַן טובה ברכה און גערעכטיקייט פֿאַר גאָט פֿון אַלעמען:

20און מיר געדענקען די גערעכטיקייט וואָס דער מענטש האָט מקיים געווען בעת זיין לעבן, אין אַלע צייטן פון יאָר; ביז טויזנט דורות וועלן זיי עס אויפשרייבן, און עס וועט קומען צו אים און צו זיינע קינדער נאָך אים, און ער איז אויפגעשריבן געוואָרן אויף די הימלישע טאָפֿלען ווי אַ פרײַנד און אַ גערעכטער מענטש.

21דאָס גאַנצע באַריכט האָב איך פֿאַר דיר געשריבן, און איך האָב דיר באַפֿוילן צו זאָגן די קינדער פֿון ישׂראל, אַז זיי זאָלן נישט זינדיקן און נישט איבערטרעטן די געזעצן און נישט צעברעכן דעם בונד וואָס איז פֿאַר זיי באַשטימט געוואָרן), נאָר (אַז זיי זאָלן עס מקיים זײַן און ווערן רעגיסטרירט ווי פֿרײַנד.

22אבער אויב זיי וועלן פארברעכן און טוען טומאה אין יעדן וועג, וועלן זיי ווערן אויפגעשריבן אויף די הימלישע טאוולען אלס שונאים, און זיי וועלן ווערן פארניכטעט פון דעם בוך פון לעבן, און זיי וועלן ווערן אויפגעשריבן אין דעם בוך פון די וואס וועלן פארניכטעט ווערן און מיט די וואס וועלן אויסגעווארצלט ווערן פון דער ערד.

23און אין דעם טאָג ווען די זין פֿון יעקבֿ האָבן געהרגעט שכם איז אַ שריפֿט געשריבן געוואָרן אין הימל צו זייער טובה, אַז זיי האָבן געטאָן גערעכטיקייט און יושר און נקמה אויף די זינדיקע, און עס איז געשריבן געוואָרן פֿאַר אַ ברכה.

24און זיי האָבן אַרויסגעבראַכט דינה, זייער שוועסטער, פֿון שכם הויז, און זיי האָבן געפֿאַנגען אַלץ וואָס איז געווען אין שכם, זייערע שעפּס און זייערע רינדער און זייערע אייזל, און אַלע זייערע פֿאַרמעגן, און אַלע זייערע עדרים, און האָבן אַלץ געבראַכט צו יעקב זייער פֿאָטער.

25און ער האָט זיי געוואָרפֿן ווײַל זיי האָבן געהרגעט די שטאָט מיטן שווערד, ווײַל ער האָט מורא געהאַט פֿאַר די וואָס האָבן געוואוינט אין לאַנד, די כּנענים און די פּרזים.

26און די מורא פון גאָט איז געווען אויף אַלע שטעט וואָס זענען אַרום שכם, און זיי זענען נישט אויפגעשטאנען צו נאָכפֿאָלגן די זין פון יעקבֿ; ווייל שרעק איז געפֿאַלן אויף זיי.

קאפיטל31

1און אויף דעם נייעם חודש פון חודש האט יעקב גערעדט צו אלע מענטשן פון זיין הויז, זאגנדיג: רייניגט זיך און טוישט אויס אייערע קליידער, און לאמיר אויפשטיין און ארויפגיין קיין בית אל, וואו איך האב אים געשוואוירן א נדר אין דעם טאג ווען איך בין אנטלאפן פון מיין ברודער עשו, ווייל ער איז געווען מיט מיר און האט מיך געבראכט אין דעם לאנד אין שלום, און איר זאלט אוועקווארפן די פרעמדע געטער וואס זענען צווישן אייך.

2און זיי האָבן אָפּגעגעבן די פרעמדע געטער און וואָס איז געווען אין זייערע אויערן און וואָס איז געווען אויף זייערע האַלדזן און די געצן וואָס רחל האָט געגנבעט פון איר פאָטער לבן, האָט זי גאָר געגעבן צו יעקבֿן. און ער האָט זיי פֿאַרברענט און צעבראָכן אויף שטיקער און זיי חרובֿ געמאַכט, און זיי באַהאַלטן אונטער אַן אײַכבוים וואָס איז אין לאַנד שכם.

3און ער איז ארויף אויף דעם נייעם חודש אין זיבעטן חודש קיין בית אל. און ער האט געבויט א מזבח אויף דעם ארט וואו ער האט געשלאפן, און ער האט דארט אויפגעשטעלט א זייל, און ער האט געשיקט א הודעה צו זיין פאטער יצחק צו קומען צו אים צו זיין קרבן, און צו זיין מוטער רבקה.

4און יצחק האט געזאגט': לאָז מײַן זון יעקב קומען, און לאָז מיך אים זען איידער איך שטאַרב'.

5און יעקב איז געגאַנגען צו זײַן פֿאָטער יצחק און צו זײַן מוטער רבקה, אין הויז פֿון זײַן פֿאָטער אַבֿרהם, און ער האָט גענומען צוויי פֿון זײַנע זין מיט זיך, לוי און יהודה, און ער איז געקומען צו זײַן פֿאָטער יצחק און צו זײַן מוטער רבקה.

6און רבקה איז ארויסגעקומען פון טורעם צו איר פראנט צו קושן יעקב און אים ארומנעמען ;ווייל איר גייסט האט זיך אויפגעלעבט ווען זי האט געהערט' :זע ,יעקב דיין זון איז געקומען ;'און זי האט אים געקושט.

7און זי האט געזען זיינע צוויי זין ,און זי האט זיי דערקענט ,און האט צו אים געזאגט' :זענען דאס דיינע זין ,מיין זון '?און זי האט זיי אומגענומען און געקושט ,און זיי געבענטשט ,זאגנדיג' :אין דיר וועט דער זוימען פון אברהם ווערן באַרימט ,און איר וועט זיין א ברכה אויף דער ערד'.

8און יעקב איז אריין צו זיין פאטער יצחק ,אין צימער וואו ער האט געלעגן ,און זיינע צוויי זין זענען געווען מיט אים ,און ער האט גענומען די האנט פון זיין פאטער ,און זיך געבויגן און אים געקושט ,און יצחק האט זיך אנגעהענגט צום האלדז פון זיין זון יעקב ,און געוויינט אויף זיין האלדז.

9און די פינצטערניש איז פארלאזט געווארן פון יצחק'ס אויגן ,און ער האט געזען די צוויי זין פון יעקב ,לוי און יהודה ,און ער האט געזאגט' :זענען דאס דיינע זין ,מיין זון ?ווייל זיי זענען ווי דו'.

10און ער האָט צו אים געזאָגט אַז זיי זענען טאַקע זיינע זין' :און דו האָסט טאַקע געזען אַז זיי זענען טאַקע מײַנע זין.'

11און זיי זענען געקומען נענטער צו אים ,און ער האט זיך אומגעקערט און זיי געקושט און זיי ביידע איינגעכאפט.

12און דער גייסט פון נבואה איז אַראָפּגעקומען אין זיין מויל ,און ער האָט גענומען לוי ביי זיין רעכטער האַנט און יהודה ביי זיין לינקער.

13און ער האָט זיך געקערט צו לוי ערשט ,און האָט אָנגעהויבן אים צו בענטשן ערשט ,און האָט צו אים געזאָגט :זאָל דער גאָט פֿון אַלע ,דער גאָט פֿון אַלע דורות ,דיך בענטשן און דיינע קינדער איבער אַלע דורות.

14און זאל גאָט דיר און דיין זוימען געבן גרויסקייט און גרויס כבוד ,און ער זאל דיר און דיין זוימען ,פון צווישן אלע פלייש , ברענגען צו אים צו דינען אין זיין מקדש ווי די מלאכים פון דער געגענווארט און ווי די הייליקע) .אזוי (ווי זיי ,זאל דער זוימען פון דיינע זין זיין פאר כבוד און גרויסקייט און הייליקייט ,און זאל ער זיי מאכן גרויס אויף אלע דורות.

15און זיי וועלן זיין ריכטער און פרינציפן ,און הויפטן פון אלע זאמען פון די קינדער פון יעקב ;זיי וועלן רעדן דאס ווארט פון גאט מיט גערעכטיקייט ,און זיי וועלן משפטן אלע זיינע משפטים מיט גערעכטיקייט .און זיי וועלן דערציילן מיינע וועגן צו יעקב און מיינע פאסן צו ישראל .די ברכה פון גאט וועט געגעבן ווערן אין זייערע מיילער צו בענטשן אלע זאמען פון די באליבטע.

16דיין מוטער האט דיין נאמען גערופן לוי ,און מיט רעכט האט זי דיין נאמען גערופן ;דו וועסט זיך צוגעבונדן צום האר און זיין דער חבֿר פֿון אַלע זין פֿון יעקבֿ ;זיין טיש זאָל זיין דיינער ,און דו און דיינע זין זאָלן עסן דערפֿון ;און דיין טיש זאָל זיין פֿול אויף אַלע דורות ,און דיין עסן זאָל נישט אויסגיין אויף אַלע דורות.

17און זאָלן אַלע וואָס האַסן דיך אַראָפּפֿאַלן פֿאַר דיר ,און זאָלן אַלע דיינע פֿײַנט אויסגעוואָרצלט ווערן און אונטערגיין ;און געבענטשט זאָל זײַן דער וואָס בענטשט דיך ,און פֿאַרשאָלטן זאָל זײַן יעדע פֿאָלק וואָס פֿאַרשאַלט דיך.

18און צו יהודה האט ער געזאגט :זאָל גאָט דיר געבן שטאַרקייט און מאַכט צו צעטרעטן אַלע וואָס האַסן דיך ;אַ פּרינץ וועסטו זיין , דו און איינער פון דיינע זין ,איבער די זין פון יעקב ;זאָל דיין נאָמען און דער נאָמען פון דיינע זין אַרויסגיין און דורכגיין יעדן לאַנד און געגנט .דעמאָלט וועלן די גויים מורא האָבן פֿאַר דיין פּנים ,און אַלע פעלקער וועלן ציטערן.

19אין דיר וועט זיין די הילף פון יעקב ,און אין דיר וועט געפונען ווערן די ישועה פון ישראל.

20און ווען דו וועסט זיצן אויפן טראָן פון כבוד פון דיין גערעכטיקייט ,וועט זיין גרויס שלום פֿאַר אַלע קינדער פון די זין פון דעם באַליבטן ;געבענטשט זאָל זיין דער וואָס בענטשט דיך ,און אַלע וואָס האַסן דיך און פּײַניקן דיך און פֿאַרשאַלטן דיך וועלן אויסגעוואָרצלט און חרובֿ ווערן פֿון דער ערד און פֿאַרשאָלטן ווערן.

21און זיך אומגעקערט ,האָט ער אים ווידער געקושט און אים אַרומגענומען ,און זיך זייער געפֿרייט ;ווײַל ער האָט טאַקע געזען די זין פֿון זײַן זון יעקבֿ.

22און ער איז ארויסגעגאנגען פון צווישן זיינע פיס און איז געפאלן און זיך געבוקט פאר אים ,און ער האט זיי געבענטשט און זיך דארטן אויסגערוט מיט זיין פאטער יצחק יענע נאכט ,און זיי האבן געגעסן און געטרונקען מיט פרייד.

23און ער האָט איינגעשלאָפן די צוויי זין פֿון יעקבֿ ,איינעם אויף זײַן רעכטער האַנט און דעם אַנדערן אויף זײַן לינקער ,און עס איז אים גערעכנט געוואָרן פֿאַר גערעכטיקייט.

24און יעקב האט דערציילט זיין פאטער אלעס ביינאכט ,ווי דער האר האט אים געוויזן גרויס רחמנות ,און ווי ער האט אים געלונגען אין אלע זיינע וועגן ,און אים באשיצט פון אלע שלעכטס.

25און יצחק האט געבענטשט דעם גאט פון זיין פאטער אברהם ,וואס האט נישט צוריקגעצויגן זיין רחמנות און זיין גערעכטיקייט פון די זין פון זיין קנעכט יצחק.

26און אין דער פרי האט יעקב דערציילט זיין פאטער יצחק דעם נדר וואָס ער האט געשוואוירן צו גאָט ,און די זעאונג וואָס ער האט געזען ,און אַז ער האט געבויט אַ מזבח ,און אַז אַלץ איז גרייט פֿאַר דעם קרבן צו ווערן געבראַכט פֿאַר גאָט ווי ער האט געשוואוירן , און אַז ער איז געקומען אים צו שטעלן אויף אַן אייזל.

27און יצחק האט געזאגט צו יעקב זיין זון :איך קען נישט גיין מיט דיר ,ווייל איך בין אלט און נישט געקענט אויסהאלטן דעם וועג ; גיי ,מיין זון ,אין שלום ;ווייל איך בין היינט הונדערט פינף און זעכציק יאר ;איך קען מער נישט גיין ;שטעל דיין מוטער) אויף אן אייזל (און לאָז זי גיין מיט דיר.

28און איך ווייס ,מיין זון ,אז דו ביסט געקומען צוליב מיר ,און זאל דער היינטיקער טאג געבענטשט זיין ,אויף וועלכן דו האסט מיך געזען לעבעדיג ,און איך האב אויך דיך געזען ,מיין זון.

29זאָלסטו מצליח זיין און מקיים זיין דעם נדר וואָס דו האָסט געשוואוירן ;און שטעל נישט אָפּ דיין נדר ;ווייל מען וועט דיר רופן צו רעכענונג וועגן דעם נדר ;איצט זאָלסטו זיך איַילן עס צו מקיים זיין ,און זאָל ער זיין צופֿרידן וואָס האָט אַלץ געמאַכט ,צו וועמען דו האָסט געשוואוירן דעם נדר.
30און ער האָט געזאָגט צו רבקה :גיי מיט דיין זון יעקב ;און רבקה איז געגאַנגען מיט איר זון יעקב ,און דבורה מיט איר ,און זיי זענען געקומען קיין בית אל.
31און יעקב האט זיך דערמאָנט די תפילה מיט וואָס זיין פאָטער האָט אים געבענטשט און זיינע צוויי זין ,לוי און יהודה ,און ער האָט זיך געפרייט און געבענטשט דעם גאָט פון זיינע פאָטערס ,אַברהם און יצחק.
32און ער האט געזאגט' :איצט ווייס איך אז איך האב אן אייביגע האפענונג ,און מיינע זין אויך ,פארן גאט פון אלעמען ;'און אזוי איז עס באשטימט וועגן די צוויי ;און זיי שרייבן עס אויף אלס אן אייביגע עדות פאר זיי אויף די הימלישע טאוולען ווי אזוי יצחק האט זיי געבענטשט.

קאפיטל32

1און ער איז געבליבן יענע נאכט אין בית אל ,און לוי האט געחלומט אז מען האט אים באשטימט און געמאכט א כהן פון דעם העכסטן גאט ,אים און זיינע זין אויף אייביק ;און ער איז אויפגעוואכט פון זיין שלאף און האט געבענטשט גאט.
2און יעקב איז אויפגעשטאנען פרי אין דער פרי ,דעם פערצנטן פון דעם חודש ,און ער האט געגעבן מעשר פון אלעם וואס איז געקומען מיט אים ,סיי פון מענטשן און סיי פון בהמות ,סיי פון גאלד און סיי פון יעדן געפעס און קלייד ,יא ,ער האט געגעבן מעשר פון אלעם.
3און אין יענע טעג איז רחל שוואַנגער געוואָרן מיט איר זון בנימין .און יעקב האָט געציילט זיינע זין פֿון אים און אַרויף ,און לוי איז געפֿאַלן צום חלק פֿון גאָט ,און זיין פֿאָטער האָט אים באַקליידט אין די קליידער פֿון כהונה און האָט זיינע הענט דערפֿילט.
4און דעם פופצנטן פון דעם חודש האט ער געבראַכט צום מזבח פערצן רינדער פון צווישן די בהמות ,און אַכט און צוואַנציק ווידערס ,און ניין און פערציק שעפּס ,און זיבן לעמער ,און איין און צוואַנציק ציגן-קינדער ,אלס א ברענט-אפפער אויפן מזבח פון קרבן ,א גוטן ריח פאר גאט.
5דאָס איז געווען זיַין קרבן ,לויט זיַין נדר וואָס ער האָט געשוואוירן צו געבן אַ צענטל ,מיט זייערע פֿרוכט־קרבנות און זייערע געטראַנק־קרבנות.
6און ווען דאָס פֿיַיער האָט עס פֿאַרברענט ,האָט ער געברענט קטורת אויף דעם פֿיַיער איבערן פֿיַיער ,און פֿאַר אַ דאַנק־אָפּפֿער צוויי רינדער און פֿיר ווידערס און פֿיר שעפּס ,פֿיר ציגן ,און צוויי שעפּס פֿון אַ יאָר אַלט ,און צוויי ציגן־געבער ;און אַזוי האָט ער געטאָן טעגלעך זיבן טעג.
7און ער און אַלע זיינע זין און זיינע מענטשן האָבן דאָרטן געגעסן מיט פרייד זיבן טעג און געבענטשט און געדאַנקט גאָט ,וואָס האָט אים געראַטעוועט פֿון אַלע זיינע צרות און אים געגעבן זיין נדר.
8און ער האָט געגעבן מעשר פֿון אַלע ריינע חיות ,און געמאַכט אַ ברענט־אָפּפֿער ,אָבער די טמאע חיות האָט ער נישט געגעבן זיַין זון לוי ,און ער האָט אים געגעבן אַלע נשמות פֿון די מענטשן.
9און לוי האט מקיים געווען די כהונה אין בית אל פאר יעקב זיין פאטער איבער זיינע צען ברידער ,און ער איז דארט געווען א כהן , און יעקב האט געגעבן זיין נדר ;אזוי האט ער ווידער געגעבן צענטל דעם מעשר צו גאט און עס געהייליקט ,און עס איז געווארן הייליק פאר אים.
10און צוליב דעם איז עס באַשטימט אויף די הימלישע טאַפֿלען ווי אַ געזעץ פֿאַר דעם מעשר ,ווידער דעם מעשר צו עסן פֿאַר גאָט פֿון יאָר צו יאָר ,אין דעם אָרט וואו עס איז אויסגעקליבן אַז זיַין נאָמען זאָל וואוינען ,און צו דעם געזעץ איז נישטאָ קיין שיעור פֿון טעג אויף אייביק.
11די דאזיקע תקנה איז געשריבן אז זי זאל מקוים ווערן פון יאר צו יאר דורך עסן דעם צווייטן מעשר פאר גאט אין דעם ארט וואו זי איז אויסגעקליבן געווארן ,און גארנישט זאל איבערבלייבן דערפון פון דעם יאר צום יאר וואס קומט.
12ווייל אין זיַין יאָר וועט מען עסן די זאָמען ביז די טעג פֿון דער זאַמלונג פֿון די זאָמען פֿונעם יאָר ,און דער וויַין ביז די טעג פֿונעם וויַין ,און דאָס אויל ביז די טעג פֿון זיַין ציַיט.
13און אַלץ וואָס בלייבט דערפון איבער און ווערט אַלט ,זאָל עס באַטראַכט ווערן ווי פאַרפּעסטיקט ;זאָל עס פֿאַרברענט ווערן אין פֿיַיער ,וויַיל עס איז טמא.
14און אַזוי זאָלן זיי עס עסן צוזאַמען אין דעם הייליגן אָרט ,און זאָלן זיי עס נישט לאָזן אַלט ווערן.
15און אַלע מעשר פֿון די רינדער און שעפּס זאָלן זיַין הייליק פֿאַר גאָט ,און זאָלן געהערן צו זיַינע כהנים ,וואָס זיי וועלן עסן פֿאַר אים פֿון יאָר צו יאָר ;וויַיל אַזוי איז עס באַשטימט און איינגעקריצט וועגן דעם מעשר אויף די הימלישע טאַפֿלען.
16און אין דער קומענדיקער נאכט ,דעם צוויי און צוואנציגסטן טאג פון דעם חודש ,האט יעקב באשלאסן צו בויען יענעם ארט ,און ארומנעמען דעם הויף מיט א וואנט ,און עס צו הייליקן און מאכן הייליק אויף אייביק ,פאר זיך און זיינע קינדער נאך אים.
17און גאָט האָט זיך צו אים באַוויזן ביינאכט און אים געבענטשט און צו אים געזאָגט :דיין נאָמען זאָל נישט גערופן ווערן יעקב ,נאָר ישראל זאָל מען דיין נאָמען רופן.
18און ער האט אים ווידער געזאגט :איך בין גאָט וואָס האָט באַשאַפן הימל און ערד ,און איך וועל דיך פֿאַרמערן און פֿאַרמערן זייער שטאַרק ,און מלכים וועלן אַרויסקומען פֿון דיר ,און זיי וועלן משפטן אומעטום ווו דער פֿוס פֿון די מענטשן־קינדער האָט געטראָטן.

19און איך וועל געבן דיין זוימען די גאנצע ערד וואס איז אונטערן הימל ,און זיי וועלן משפטן אלע פעלקער לויט זייערע תאוות ,און דערנאך וועלן זיי באקומען די גאנצע ערד און ירשענען זי אויף אייביק.

20און ער האָט געענדיקט רעדן מיט אים ,און ער איז אַרויף פֿון אים ;און יעקב האָט געקוקט ביז ער איז אַרויף אין הימל.

21און ער האָט געזען אין אַ חזון פֿון דער נאַכט ,און זעט ,אַ מלאך איז אַראָפּגעקומען פֿון הימל מיט זיבן לוחות אין זיינע הענט ,און ער האָט זיי געגעבן צו יעקבֿ ,און ער האָט זיי געלייענט און געוואוסט אַלץ וואָס איז דאָרט געשריבן ,וואָס וועט אים און זיינע זין טרעפֿן איבער אַלע דורות.

22און ער האט אים געוויזן אַלץ וואָס איז געשריבן אויף די לוחות ,און האָט צו אים געזאָגט :בויט נישט דעם אָרט ,און מאַך עס נישט קיין אייביקן מקדש ,און וואוינ נישט דאָ ,ווייל דאָס איז נישט דער אָרט .גיי אין הויז פון דיין פאָטער אַברהם און וואוינ מיט דיין פאָטער יצחק ביזן טאָג פון דיין פאָטער'ס טויט.

23ווייל אין מצרים וועסטו שטאַרבן אין שלום ,און אין דעם לאַנד וועסטו באַגראָבן ווערן מיט כּבֿוד אין דעם קבר פֿון דיינע פֿאָטערס ,מיט אַבֿרהם און יצחק.

24האָב נישט קיין מורא ,ווײַל ווי דו האָסט עס געזען און געלייענט ,אַזוי וועט עס אַלץ זײַן ;און שרײַב אַראָפּ אַלץ ווי דו האָסט געזען און געלייענט.

25און יעקב האט געזאגט' :האר ,ווי קען איך געדענקען אלעס וואס איך האב געלייענט און געזען '?און ער האט צו אים געזאגט' :איך וועל דיר אלעס דערמאנען'.

26און ער איז ארויף פון אים ,און ער איז אויפגעוואכט פון זיין שלאף ,און ער האט זיך דערמאנט אלעס וואס ער האט געלעזן און געזען ,און ער האט אויפגעשריבן אלע ווערטער וואס ער האט געלעזן און געזען.

27און ער האט דאָרטן געפֿײַערט נאָך אַ טאָג ,און ער האָט דאָרטן געבראַכט אַ קרבן לויט אַלץ וואָס ער האָט געבראַכט אין די פֿריִערדיקע טעג ,און ער האָט אים גערופֿן" צוגאב ,"ווײַל דער טאָג איז צוגעגעבן געוואָרן ,און די פֿריִערדיקע טעג האָט ער גערופֿן "דער יום־טובֿ."

28און אַזוי איז עס געוואָרן קלאָר אַז עס זאָל זײַן ,און עס איז געשריבן אויף די הימלישע טאָפֿלען :דעריבער איז אים געוואָרן קלאָר אַז ער זאָל עס פֿײַערן ,און עס צולייגן צו די זיבן טעג פֿון יום־טובֿ.

29און מען האט גערופן איר נאמען" צוגאב ",ווייל זי איז אויפגעשריבן געווארן צווישן די טעג פון די יום-טובים ,לויט דער צאל טעג פון יאר.

30און אין דער נאכט ,דעם דריי און צוואנציגסטן פון דעם חודש ,איז געשטאָרבן דבורה ,רבקה'ס קינדער-שוועסטערין ,און מען האט זי באַגראָבן אונטער דער שטאָט אונטערן אײַך פון טייך ,און ער האט גערופן דעם נאָמען פון דעם אָרט' דער טייך פון דבורה ,'און דעם אײַך' דער אײַך פון דער טרויער פון דבורה.'

31און רבקה איז געגאַנגען און צוריקגעקומען צו איר הויז צו זיין פאטער יצחק ,און יעקב האט געשיקט מיט איר האַנט ווידערס און שעפּס און ציגן ,כדי זי זאָל צוגרייטן אַ מאָלצײַט פֿאַר זיין פאטער ,אַזוי ווי ער האָט געבעטן.

32און ער איז נאכגעגאנגען זיין מוטער ביז ער איז אנגעקומען צום לאנד קברטאן ,און ער האט זיך דארט באוואוינט.

33און רחל האט געבוירן א זון אין דער נאכט ,און זי האט אים גערופן" זון פון מיין יסורים ;"ווייל זי האט געליטן אין אים געבן געבורט ;אבער זיין פאטער האט אים גערופן בנימין ,אין עלפטן טאג פון אכטן חודש אין דער ערשטער פון דער זעקסטער וואך פון דעם יובל[2143 AM] .

34און רחל איז דאָרטן געשטאָרבן און זי איז באַגראָבן געוואָרן אין לאַנד עפֿרת ,דאָס איז בית לחם ,און יעקב האָט געבויט אַ מצבֿה אויף רחל'ס קבר ,אויף דער וועג איבער איר קבר.

קאפיטל33

1און יעקב איז געגאַנגען און זיך באַזעצט אין דרום פֿון מגדלאדרעף .און ער איז געגאַנגען צו זײַן פֿאָטער יצחק ,ער און זײַן ווײַב לאה ,אין צענטן חודש ,דעם צענטן חודש.

2און ראובן האט געזען בלהה ,רחל'ס דינסט ,די קאנקובינע פון זיין פאטער ,זיך באדן אין וואסער אין א באהאלטענעם ארט ,און ער האט זי ליב געהאט.

3און ער האָט זיך באַהאַלטן ביינאכט ,און ער איז אַרײַן אין בלההס הויז] ביינאכט ,[און ער האָט זי געפֿונען שלאָפנדיק אַליין אויף אַ בעט אין איר הויז.

4און ער איז געלעגן מיט איר ,און זי איז אויפגעוואכט און האט געזען ,און זעהט ראובן ליגט מיט איר אין בעט ,און זי האט אויפגעדעקט דעם ראַנד פון איר דעקע און אים אָנגעכאפּט ,און געשריגן ,און געפונען אַז דאָס איז ראובן.

5און זי האָט זיך געשעמט צוליב אים ,און זי האָט אים אָפּגעלאָזט איר האַנט ,און ער איז אַנטלאָפֿן.

6און זי האָט זיך שטאַרק באַקלאָגט וועגן דעם ,און האָט עס קיינעם נישט דערציילט.

7און ווען יעקב איז צוריקגעקומען און האט זי געזוכט ,האט זי צו אים געזאגט :איך בין נישט ריין פון דיר ,ווייל איך בין פארשוואונדן געווארן פון דיר ;ווייל ראובן האט מיך פארשוואונדן ,און ער האט מיט מיר געלעגן ביינאכט ,און איך בין געשלאפן ,און איך האב נישט אנטדעקט ביז ער האט אויפגעדעקט מיין קלייד און מיט מיר געשלאפן.

8און יעקב איז געוועזן זייער בייז אויף ראובן ווייל ער איז געלעגן מיט בלהה ,ווייל ער האט אויפגעדעקט זיין פאטער'ס קלייד.

9און יעקב האט זיך מער נישט דערנענטערט צו איר ווייל ראובן האט זי פארשומוצט .און וואס שייך יעדן מאן וואס ענטדעקט זיין פאטער'ס קלייד ,זיין מעשה איז זייער שלעכט ,ווייל ער איז אן אומרעכט פאר גאט.

10צוליב דעם איז עס געשריבן און באַשטימט אויף די הימלישע טאַבעלעס אַז אַ מאַן זאָל נישט ליגן מיט זײַן פֿאָטערס ווײַב ,און זאָל נישט אַנטפּלעקן זײַן פֿאָטערס קלייד ,ווײַל דאָס איז טמא ;זיי וועלן זיכער שטאַרבן צוזאַמען ,דער מאַן וואָס ליגט מיט זײַן פֿאָטערס ווײַב און די פֿרוי אויך ,ווײַל זיי האָבן געטאָן טמאות אויף דער ערד.

11און עס זאָל נישט זײַן גאָרנישט טמא פֿאַר אונדזער גאָט אין דעם פֿאָלק וואָס ער האָט אויסגעקליבן פֿאַר זיך ווי אַן נחלה.

12און ווידער שטייט געשריבן א צווייט מאל' :פארשאלטן זאל זיין דער וואס ליגט מיט דער ווייב פון זיין פאטער ,ווייל ער האט אויפגעדעקט די שאנדע פון זיין פאטער ;'און אלע הייליגע פון גאט האבן געזאגט' אזוי זאל עס זיין ,אזוי זאל עס זיין.'

13און דו ,משה ,באַפֿעל די קינדער פֿון ישׂראל אַז זיי זאָלן היטן דאָס וואָרט ;ווײַל עס) באַדײַט (אַ שטראָף פֿון טויט ;און עס איז טמא ,און עס איז נישטאָ קיין כפרה אויף אייביק צו פֿאַרזאָרגן דעם מענטש וואָס האָט דאָס געטאָן ,נאָר ער זאָל געטייט און געטייט ווערן ,און פֿאַרשטיינט ווערן מיט שטיינער ,און אויסגעוואָרצלט ווערן פֿון צווישן דעם פֿאָלק פֿון אונדזער גאָט.

14ווייל קיין מענטש וואָס טוט דאָס אין ישראל איז נישט ערלויבט צו בלייבן לעבן איין טאָג אויף דער ערד ,ווייל ער איז אַ שרעקלעכער און טמאער.

15און זאָלן זיי נישט זאָגן :צו ראובן איז געגעבן געוואָרן לעבן און מחילה נאָכדעם וואָס ער האָט געלעגן מיט זײַן פֿאָטערס קאָנקובינע ,און צו איר אויך כאָטש זי האָט געהאַט אַ מאַן ,און איר מאַן יעקב ,זײַן פֿאָטער ,איז נאָך געווען לעבעדיק.

16ווייל ביז יענער צייט איז נישט געווען אנטפלעקט די תקנה און משפט און געזעץ אין איר פולשטענדיקייט פאר אלעמען ,נאר אין דיינע טעג) איז עס געווארן אנטפלעקט (ווי א געזעץ פון צייטן און פון טעג ,און אן אייביק געזעץ פאר די אייביקע דורות.

17און פֿאַר דעם געזעץ איז נישטאָ קיין פֿאַרענדיקונג פֿון טעג ,און קיין כפרה דערפֿאַר ,נאָר זיי מוזן ביידע אויסגעוואָרצלט ווערן צווישן דער נאַציע :אין דעם טאָג ווען זיי האָבן עס געטאָן זאָלן זיי זיי הרגענען.

18און דו ,משה ,שרײַב עס אַראָפּ פֿאַר ישׂראל ,כּדי זיי זאָלן עס היטן און טאָן לויט די ווערטער ,און נישט זינדיקן צום טויט ;ווײַל גאָט אונדזער גאָט איז אַ ריכטער ,וואָס שעצט נישט קיין פּנים און נעמט נישט קיין מתּנות אָן.

19און זאָג זיי די ווערטער פֿון בונד ,כּדי זיי זאָלן הערן און היטן ,און זיין אויף זייער וואך קעגן זיי ,און נישט חרובֿ און אויסגעוואָרצלט ווערן פֿון לאַנד ;ווייל אַ טומאה ,און אַ תועבה ,און אַ פֿאַרפּעסטיקונג ,און אַ פֿאַרפּעסטיקונג זענען אַלע וואָס טוען דאָס אויף דער ערד פֿאַר אונדזער גאָט.

20און עס איז נישטאָ קיין גרעסערע זינד ווי די זנות וואָס זיי באַגייען אויף דער ערד ;ווייל ישראל איז אַ הייליקע נאַציע צו גאָט ,זיין גאָט ,און אַ נאַציע פון ירושה ,און אַ כהונה'דיקע און קעניגלעכע נאַציע און פֿאַר זיין אייגענעם נחלה ;און אַזאַ טומאה זאָל נישט דערשײַנען אין מיטן פון דער הייליקער נאַציע.

21און אין דריטן יאָר פֿון דער זעקסטער וואָך [21:45] איז יעקבֿ און אַלע זיינע זין געגאַנגען און האָבן זיך באַזעצט אין אַבֿרהם'ס הויז ,לעבן זײַן פֿאָטער יצחק און זײַן מוטער רבקה.

22און דאָס זײַנען געווען די נעמען פֿון יעקבֿס זין :דער ערשטגעבוירענער ראובן ,שמעון ,לוי ,יהודה ,יששכר ,זבולון ,די זין פֿון לאה ;און די זין פֿון רחל ,יוסף און בנימין ;און די זין פֿון בלהה ,דן און נפתלי ;און די זין פֿון זלפה ,גד און אשר ;און דינה ,די טאָכטער פֿון לאה ,די איינציקע טאָכטער פֿון יעקבֿ.

23און זיי זענען געקומען און זיך געבוקט צו יצחק און רבקה ,און ווען זיי האבן זיי געזען ,האבן זיי געבענטשט יעקב און אלע זיינע זין ,און יצחק האט זיך שטארק געפרייט ,ווייל ער האט געזען די זין פון יעקב ,זיין יינגערן זון ,און ער האט זיי געבענטשט.

קאפיטל34

1און אין זעקסטן יאָר פֿון דער וואָך פֿון דעם פֿערציקסטן יובל [2148 AM] האָט יעקב געשיקט זיינע זין היטן זייערע שעפּס ,און זיינע קנעכט מיט זיי צו די פֿאַשע פֿון שכם.

2און די זיבן מלכים פון די אמורים האבן זיך פארזאמלט קעגן זיי ,צו זיי הרגענען ,זיך באהאלטן אונטער דיביימער ,און צו נעמען זייערע בהמות אלס רויב.

3און יעקב ,לוי ,יהודה און יוסף זענען געווען אין הויז מיט יצחק זייער פאטער ;ווייל זיין גייסט איז געווען טרויעריק ,און זיי האבן אים נישט געקענט פארלאזן ;און בנימין איז געווען דער ייִנגסטער ,און דעריבער איז ער געבליבן מיט זיין פאטער.

4און דאָרטן זענען געקומען דער מלך/די קעניג פֿון טאַפּהו און דער מלך/די קעניג פֿון אַרעסאַ ,און דער מלך/די קעניג פֿון סעראַגאַן , און דער מלך/די קעניג פֿון סעלאָ ,און דער מלך/די קעניג פֿון געאַס ,און דער מלך פֿון ביתוראָן ,און דער מלך פֿון מעאַניסאַקיר ,און אַלע יענע וואָס וואוינען אין די בערג) און (וואָס וואוינען אין די וועלדער אין לאַנד כּנען.

5און זיי האָבן דאָס אָנגעזאָגט צו יעקבֿן ,זאָגנדיק :זע ,די מלכים פֿון די אמורים האָבן אַרומגערינגלט דײַנע זין און באַרויבט זייערע הערדעס.

6און ער איז אויפגעשטאנען פון זיין הויז ,ער און זיינע דריי זין און אלע די קנעכט פון זיין פאטער ,און זיינע אייגענע קנעכט ,און ער איז געגאנגען קעגן זיי מיט זעקס טויזנט מענטשן ,וואס האבן געטראגן שווערדן.

7און ער האָט זיי געהרגעט אין די פֿאַשע פֿון שכם ,און ער האָט נאָכגעיאָגט די וואָס זענען אַנטלאָפֿן ,און ער האָט זיי געהרגעט מיטן שאַרף פֿון שווערד ,און ער האָט געהרגעט אַרעסאַ און טפּו און סאַרעגאַן און סעלאָ און אַמאַנישאַקיר און גַגאַס ,און ער האָט צוריקגעקראָגן זיינע הערדעס.

8און ער האָט זיי איבערגענומען, און האָט אויף זיי אויפֿגעלייגט שטייער, אַז זיי זאָלן אים צאָלן שטייער, פֿינף פֿרוכטן פֿון זייער לאַנד, און ער האָט געבויט ראָבעל און טאַמנאַטאַרעס.
9און ער איז צוריקגעקומען אין שלום, און האט מיט זיי געמאכט שלום, און זיי זענען געווארן זיינע קנעכט, ביזן טאג וואס ער און זיינע זין זענען אראפ קיין מצרים.
10און אין זיבעטן יאָר פֿון דער וואָך [2149 AM] האָט ער געשיקט יוסף פֿון זײַן הויז צו וויסן וועגן דעם וואוילזײַן פֿון זײַנע ברידער אין לאַנד שכם, און ער האָט זיי געפֿונען אין לאַנד דותן.
11און זיי האָבן זיך מיט אים פֿאַררעטעריש געטאָן, און האָבן געמאַכט אַ קאָנספּיראַציע קעגן אים אים צו הרגענען, אָבער זיי האָבן געביטן זייער מיינונג, און האָבן אים פֿאַרקויפֿט צו יִשמעאעליטישע סוחרים, און זיי האָבן אים אַראָפּגעבראַכט קיין מצרים, און זיי האָבן אים פֿאַרקויפֿט צו פּאָטיפֿר, דעם סריס פֿון פרעה, דעם הויפּט פֿון די קאָכער, כהן פֿון דער שטאָט עלעוו.
12און די זין פון יעקב האבן געשאָכטן אַ ציגן, און האָבן אײַנגעטובן יוסף'ס מאַנטל אין בלוט, און האָבן עס געשיקט צו יעקב זייער פֿאָטער דעם צענטן טאָג פון זיבעטן חודש.
13און ער האט געטרויערט יענע גאנצע נאכט, ווייל זיי האבן עס אים געבראכט אין אוונט, און ער איז געווארן פיבעריג מיט טרויער נאך זיין טויט, און ער האט געזאגט: 'א שלעכטע חיה האט פארגעסן יוסף'; און אלע מיטגלידער פון זיין הויז] האבן געטרויערט מיט אים יענעם טאג, און זיי [האבן געטרויערט און געטרויערט מיט אים יענעם גאנצן טאג.
14און זיינע זין און זיין טאכטער זענען אויפגעשטאנען אים צו טרייסטן, אבער ער האט זיך נישט געוואלט טרייסטן נאך זיין זון.
15און אין יענעם טאָג האָט בלהה געהערט אַז יוסף איז אומגעקומען, און זי איז געשטאָרבן טרויענדיק אים, און זי האָט געוואוינט אין כפרתף, און אויך דינה, זיין טאָכטער, איז געשטאָרבן נאָכדעם וואָס יוסף איז אומגעקומען.
16און עס זענען געקומען די דריי טרויערן אויף ישראל אין איין חודש. און זיי האבן באגראבן בלהה קעגן איבער דעם קבר פון רחלען, און אויך זיין טאכטער דינה, האבן זיי דארט באגראבן.
17און ער האָט געטרויערט אויף יוסף איין יאָר, און האָט נישט אויפגעהערט, ווייל ער האָט געזאָגט: לאָמיר אַראָפּגיין אין קבר טרויערן אויף מיין זון.
18צוליב דעם איז באַשטימט געוואָרן פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראל, אַז זיי זאָלן זיך פּײַניקן דעם צענטן טאָג פֿון זיבעטן חודש – דעם טאָג וואָס די נייעס, וואָס האָט אים געמאַכט וויינען נאָך יוסף, איז אָנגעקומען צו יעקבֿ זײַן פֿאָטער – אַז זיי זאָלן זיך דאָרטן פֿאַרפֿריען מיט אַ יונגן ציג דעם צענטן טאָג פֿון זיבעטן חודש, איין מאָל אַ יאָר, פֿאַר זייערע זינד; ווײַל זיי האָבן באַטריבן די ליבשאַפֿט פֿון זייער פֿאָטער צו זײַן זון יוסף.
19און דער טאָג איז באַשטימט געוואָרן אַז זיי זאָלן דאָרט טרויערן פֿאַר זייערע זינד, און פֿאַר אַלע זייערע עבירות און פֿאַר אַלע זייערע טעותים, כּדי זיי זאָלן זיך קענען רייניקן אין יענעם טאָג איין מאָל אַ יאָר.
20און נאכדעם וואס יוסף איז אומגעקומען, האבן די זין פון יעקב זיך גענומען ווייבער. דער נאמען פון ראובן'ס ווייב איז עדה; און דער נאמען פון שמעון'ס ווייב איז עדלבעה, א כנעני; און דער נאמען פון לוי'ס ווייב איז מלכה, פון די טעכטער פון ארם, פון די זאמען פון די זין פון תרח; און דער נאמען פון יהודה'ס ווייב, בתשואל, א כנעני; און דער נאמען פון יששכר'ס ווייב, חזקה; און דער נאמען פון זבולון'ס ווייב, ניימן; און דער נאמען פון דן'ס ווייב, עגלה; און דער נאמען פון נפתלי'ס ווייב, רשו, פון מעסאפאטאמיע; און דער נאמען פון גאד'ס ווייב, מקה; און דער נאמען פון אשר'ס ווייב, איהונה; און דער נאמען פון יוסף'ס ווייב, אסנת, די מצרית; און דער נאמען פון בנימינ'ס ווייב, אישאכא.
21און שמעון האט תשובה געטאן, און גענומען א צווייטע ווייב פון מעסאפאטאמיע ווי זיינע ברידער.

קאפיטל35

1און אין ערשטן יאָר פֿון דער ערשטער וואָך פֿון דעם פֿינף און פֿערציקסטן יובל [2157 AM] האָט רבקה גערופֿן יעקבֿן, איר זון, און אים באַפֿוילן וועגן זײַן פֿאָטער און וועגן זײַן ברודער, אַז ער זאָל זיי מכבד זײַן אַלע טעג פֿון זײַן לעבן.
2און יעקב האט געזאגט: איך וועל טאָן אַלץ ווי דו האסט מיר באַפֿוילן; ווײַל דאָס וועט מיר זײַן כּבֿוד און גרויסקייט, און גערעכטיקייט פֿאַר גאָט, אַז איך זאָל זיי כּבֿודן.
3און דו אויך, מאַמע, ווייסט פֿון ווען איך בין געבוירן געוואָרן ביזן היינטיקן טאָג, אַלע מײַנע מעשים און אַלץ וואָס איז אין מײַן האַרצן, אַז איך טראַכט שטענדיק גוטס וועגן אַלץ.
4און ווי זאָל איך נישט טאָן די זאַך וואָס דו האָסט מיר באַפֿוילן, אַז איך זאָל מכבד זײַן מײַן פֿאָטער און מײַן ברודער!
5זאָג מיר, מאַמע, וואָס פֿאַר אַ פֿאַרדרייטע זאַך האָסטו געזען אין מיר און איך וועל זיך אָפּקערן דערפֿון, און רחמנות וועט זײַן אויף מיר.
6און זי האט צו אים געזאגט: 'מיין זון, איך האב נישט געזען אין דיר אלע מיינע טעג קיין שלעכטס נאר (גערעכטע מעשים. און דאך וועל איך דיר זאגן די אמת, מיין זון: איך וועל שטארבן דעם יאר, און איך וועל נישט איבערלעבן דעם יאר אין מיין לעבן; ווייל איך האב געזען אין א חלום דעם טאג פון מיין טויט, אז איך וועל נישט לעבן מער ווי הונדערט פינף און פופציג יאר: און זעה, איך האב שוין פארענדיגט אלע טעג פון מיין לעבן וואס איך וועל לעבן'.
7און יעקב האט געלאַכט פֿון די ווערטער פֿון זײַן מוטער, ווײַל זײַן מוטער האָט אים געזאָגט אַז זי זאָל שטאַרבן; און זי איז געזעסן קעגן אים מיט אירע כוחות, און זי איז נישט געווען שוואַך אין אירע כוחות; ווײַל זי איז אַרײַן און אַרויס און האָט געזען, און אירע ציין זענען געווען שטאַרק, און קיין קראַנקייט האָט זי נישט אָנגערירט אַלע טעג פֿון איר לעבן.

8און יעקב האט צו איר געזאגט: געבענטשט בין איך, מאמע, אויב מיינע טעג קומען צו די טעג פון דיין לעבן, און מיין שטארקייט בלייבט מיט מיר אזוי ווי דיין שטארקייט; און דו וועסט נישט שטארבן, ווייל דו מאכסט חוזק מיט מיר וועגן דיין טויט.

9און זי איז אריין צו יצחק און האט צו אים געזאגט: איין בקשה בעט איך דיר: לאז עשו שווערן אז ער וועט נישט שאַטן יעקב, און ער וועט אים נישט נאכיאגן מיט פיינטשאפט; ווייל דו ווייסט עשו'ס געדאנקען אז זיי זענען פארדרייט פון זיין יוגנט, און עס איז נישטא קיין גוטסקייט אין אים; ווייל ער וויל נאך דיין טויט אים צו הרגענען.

10און דו ווייסט אלץ וואס ער האט געטאן פון דעם טאג וואס יעקב זיין ברודער איז געגאנגען קיין חרן ביז היינטיקן טאג: ווי ער האט אונז פארלאזט מיט זיין גאנצן הארץ, און האט אונז שלעכטס געטאן; דיינע עדרים האט ער גענומען צו זיך, און אוועקגעפירט אלע דיינע זאכן פון פאר דיין פנים.

11און ווען מיר האָבן אים געבעטן און געבעטן פֿאַר אונדזער אייגענעם, האָט ער זיך געטאָן ווי אַ מענטש וואָס האָט זיך מיט אונדז דערבאַרימט.

12און ער איז ביטער קעגן דיר ווייל דו האסט געבענטשט יעקב דיין גאנץ און ערלעכן זון; ווייל עס איז נישטא קיין שלעכטס נאר גוטסקייט אין אים, און זינט ער איז געקומען פון חרן ביז היינט האט ער אונז נישט בארויבט פון גארנישט, ווייל ער ברענגט אונז אלעס אין זיין צייט שטענדיג, און פרייט זיך מיט זיין גאנצן הארץ ווען מיר נעמען פון זיינע הענט און ער בענטשט אונז, און האט זיך נישט אפגעשיידט פון אונז זינט ער איז געקומען פון חרן ביז היינט, און ער בלייבט מיט אונז שטענדיג אין שטוב און גיט אונז כבוד.

13און יצחק האט צו איר געזאגט: איך ווייס אויך און זע די מעשים פון יעקב וואס איז מיט אונז, ווי ער גיט אונז כבוד מיטן גאנצן הארץ; אבער איך האב פריער ליב געהאט עשו מער ווי יעקב, ווייל ער איז געווען דער בכָור; אבער יעצט האב איך ליב יעקב מער ווי עשו, ווייל ער האט געטאן אסאך שלעכטע מעשים, און עס איז נישטא קיין גערעכטיקייט אין אים, ווייל אלע זיינע וועגן זענען אומגערעכטיקייט און גוואַלד] , און עס איז נישטא קיין גערעכטיקייט ארום אים.[

14און איצט איז מיין הארץ באזארגט צוליב אלע זיינע מעשים, און נישט ער און נישט זיין זאמען וועט ווערן געראטעוועט, ווייל זיי זענען די וואס וועלן פארניכטעט ווערן פון דער ערד און וואס וועלן אויסגעווארצלט ווערן פון אונטערן הימל, ווייל ער האט פארלאזט דעם גאט פון אברהם און איז נאכגעגאנגען זיינע ווייבער און נאך זייער טומאה און נאך זייער טעות, ער און זיינע קינדער.

15און דו בעפֿעלסט מיר אים צו שווערן אַז ער וועט נישט הרגענען יעקבֿ זײַן ברודער; אפילו אויב ער שווערט וועט ער נישט האַלטן זײַן שבועה, און ער וועט נישט טאָן גוטס נאָר שלעכטס.

16אבער אויב ער וויל הרגענען יעקב, זיין ברודער, וועט ער אין יעקב'ס הענט געגעבן ווערן, און ער וועט נישט אנטלויפן פון זיינע הענט] , ווייל ער וועט אראפגיין אין זיינע הענט[.

17און זאָלסט נישט מורא האָבן פֿאַר יעקבֿן, ווײַל דער היטער פֿון יעקבֿ איז גרויס און שטאַרק און געשעצט און געלויבט מער ווי דער היטער פֿון עשו.

18און רבקה האט געשיקט און גערופן עשו, און ער איז צו איר געקומען, און זי האט צו אים געזאגט: איך האב א בקשה, מיין זון, צו בעטן צו דיר, און דו צוזאגסט עס צו טון, מיין זון.

19און ער האָט געזאָגט: איך וועל טאָן אַלץ וואָס דו זאָגסט מיר, און איך וועל נישט אָפּזאָגן דיין בקשה.

20און זי האט צו אים געזאגט': איך בעט דיך אז דעם טאג וואס איך שטארב, וועסטו מיך אויפנעמען און מיך באגראבן לעבן שרה , דיין פאטער'ס מוטער, און אז דו און יעקב זאלן ליב האבן איינער דעם אנדערן און אז קיינער וועט נישט וועלן שלעכטס קעגן דעם אנדערן, נאר נאר קעגנצייַטיקע ליבע, און) אזוי (וועט איר מצליח זיין, מיינע זין, און ווערן געשעצט אין מיטן לאנד, און קיין שונא וועט זיך נישט פרייען איבער אייך, און איר וועט זיין א ברכה און א רחמנות אין די אויגן פון אלע וואס ליב האבן אייך'.

21און ער האָט געזאָגט: איך וועל טאָן אַלץ וואָס דו האָסט מיר געזאָגט, און איך וועל דיך באַגראָבן אין דעם טאָג וואָס דו וועסט שטאַרבן לעבן שׂרה, מײַן פֿאָטערס מוטער, אַזוי ווי דו האָסט געבעטן אַז אירע ביינער זאָלן זײַן לעבן דײַנע ביינער.

22און יעקבֿ, מײַן ברודער, וועל איך אויך ליב האָבן מער ווי אַלע פֿלייש; ווײַל איך האָב נישט קיין ברודער אין דער גאַנצער ערד אַחוץ אים אַליין: און דאָס איז נישט קיין גרויסע מעלה פֿאַר מיר אויב איך ליב אים; ווײַל ער איז מײַן ברודער, און מיר זענען געזייט געוואָרן צוזאַמען אין דײַן גוף, און צוזאַמען זענען מיר אַרויסגעקומען פֿון דײַן בויך, און אויב איך ליב נישט מײַן ברודער, וועמען זאָל איך ליב האָבן?

23און איך אליין בעט דיך צו דערמוטיקן יעקב וועגן מיר און וועגן מיינע זין, ווייל איך ווייס אז ער וועט זיכער זיין מלך איבער מיר און מיינע זין, ווייל אין דעם טאג וואס מיין פאטער האט אים געבענטשט האט ער אים געמאכט העכער און מיך נידעריגער.

24און איך שווער דיר אַז איך וועל אים ליב האָבן, און נישט וועלן שלעכטס קעגן אים אַלע טעג פון מיין לעבן, נאָר גוטס.

25און ער האָט איר געשוואוירן וועגן דעם גאַנצן ענין, און זי האָט גערופן יעקב פֿאַר די אויגן פֿון עשו, און אים געגעבן אַ באַפֿעל לויט די ווערטער וואָס זי האָט גערעדט צו עשו.

26און ער האט געזאגט: איך וועל טאָן דיין ווילן; גלויב מיר אַז קיין שלעכטס וועט נישט אַרויסקומען פֿון מיר אָדער פֿון מיינע זין קעגן עשו, און איך וועל זיין דער ערשטער אין גאָרנישט אַחוץ אין ליבע אַליין.

27און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען, זי און אירע זין אין יענער נאַכט, און זי איז געשטאָרבן, דריי יובל און איין וואָך און איין יאָר אַלט, אין יענער נאַכט, און אירע צוויי זין, עשו און יעקב, האָבן זי באַגראָבן אין דער טאָפּלטער הייל לעבן שׂרה, זייער פֿאָטערס מוטער.

36קאפיטל

1און אין זעקסטן יאָר פֿון דער וואָך [2162 AM] האָט יצחק גערופֿן זיינע צוויי זין עשו און יעקבֿ ,און זיי זענען געקומען צו אים , און ער האָט צו זיי געזאָגט' :מיינע זין ,איך גיי דעם וועג פֿון מיינע פֿאָטערס ,צום אייביקן הויז וואו מיינע פֿאָטערס זענען.

2דעריבער באַגראָב מיך לעבן מײַן פֿאָטער אַבֿרהם ,אין דער צווייפֿאַכער הייל אין דעם פֿעלד פֿון עפֿרון דעם חתי ,וואו אַבֿרהם האָט געקויפֿט אַ קבר צו באַגראָבן ;אין דעם קבר וואָס איך האָב אויסגעגראָבן פֿאַר זיך ,דאָרט באַגראָב מיך.

3און דאָס באַפֿעל איך אײַך ,מײַנע זין ,אַז איר זאָלט טאָן גערעכטיקייט און ערלעכקייט אויף דער ערד ,כּדי גאָט זאָל ברענגען אויף אײַך אַלץ וואָס גאָט האָט געזאָגט צו טאָן צו אַבֿרהם און צו זײַן זאָמען.

4און ליבט איינער דעם אנדערן ,מיינע זין ,אייערע ברידער ווי אַ מענטש וואָס ליבט זיין אייגענע נשמה ,און זאָל יעדער זוכן וואָס ער קען נוצן זיין ברודער ,און טאָן צוזאַמען אויף דער ערד ;און זאָלן זיי ליב האָבן איינער דעם אנדערן ווי זייערע אייגענע נשמות.

5און וועגן דער פראגע פון אפגעטער ,באפעל איך און ווארן אייך זיי צו פארווארפן און זיי האסן ,און זיי נישט ליב האבן ,ווייל זיי זענען פול מיט פארפירעריי פאר די וואס דינען זיי און פאר די וואס בייגן זיך פאר זיי.

6געדענקט ,מיינע זין ,דעם גאָט פֿון אַבֿרהם ,אייער פֿאָטער ,און ווי איך אויך האָב אים געדינט און אים געדינט אין גערעכטיקייט און אין פֿרייד ,כּדי ער זאָל אייך פֿאַרמערן און פֿאַרמערן אייער זוימען ווי די שטערן פֿון הימל אין פֿילקייט ,און אייך באַשטעטיקן אויף דער ערד ווי די גערעכטיקייט וואָס וועט נישט אויסגעוואָרצלט ווערן פֿון דור צו דור אויף אייביק.

7און איצט וועל איך אייך שווערן א גרויסן שבועה - ווייל עס איז נישטא קיין שבועה גרעסער ווי אים ,מיטן נאמען גלאררייך און געשעצט און גרויס און הערליך און וואונדערבאר און מעכטיג ,וואס האט באשאפן די הימלען און די ערד און אלעס צוזאמען - אז איר וועט אים מורא האבן און אים דינען.

8און אז יעדער זאָל ליב האָבן זײַן ברודער מיט ליבשאַפט און גערעכטיקייט ,און אז קיינער זאָל נישט וועלן שלעכטס קעגן זײַן ברודער פֿון איצט אָן און אויף אייביק אַלע טעג פֿון אײַער לעבן ,כּדי איר זאָלט מצליח זײַן אין אַלע אײַערע מעשים און נישט פֿאַרניכטעט ווערן.

9און אויב איינער פון אייך טראַכט שלעכטס קעגן זיין ברודער ,זאָלט איר וויסן אַז פון איצט אָן וועט יעדער וואָס טראַכט שלעכטס קעגן זיין ברודער פאַלן אין זיין האַנט ,און וועט אויסגעוואָרצלט ווערן פון לאַנד פון די לעבעדיקע ,און זיין זאָמען וועט חרובֿ ווערן פון אונטערן הימל.

10אבער אין דעם טאג פון טומל און פארשעמונג און צארן און כעס ,מיט פלאמענדיקן פארצערנדיקן פייער ,ווי ער האט פארברענט סדום ,אזוי וועט ער פארברענען זיין לאנד און זיין שטאט און אלעס וואס איז זיינס ,און ער וועט אויסגעמעקט ווערן פון דעם בוך פון דער מוסר פון די מענטשן-קינדער ,און נישט אויפגעשריבן ווערן אין דעם בוך פון לעבן ,נאר אין דעם וואס איז באשטימט צו פארניכטונג ,און ער וועט אוועקגיין אין אייביקן פארשעמונג ;כדי זייער פארדאמונג זאל שטענדיג באנייט ווערן אין האס און אין פארשעמונג און אין צאָרן און אין יסורים און אין צאָרן און אין מגפות און אין קראנקהייט אויף אייביק.

11איך זאָג און איך עדות אייך ,מיינע זין ,לויט דעם משפט וואָס וועט קומען אויף דעם מאַן וואָס וויל שאַטן זיין ברודער.

12און ער האָט צעטיילט אַלע זיינע פאַרמעגן צווישן די צוויי אין יענעם טאָג און ער האָט געגעבן דעם גרעסערן חלק צו דעם ערשטגעבוירענעם ,און דעם טורעם און אַלץ וואָס איז געווען אַרום אים ,און אַלץ וואָס אַבֿרהם האָט געהאַט ביים קוואל פון שבועה.

13און ער האָט געזאָגט' :דעם גרעסערן חלק וועל איך געבן דעם ערשטגעבוירענעם'.

14און עשו האט געזאגט :איך האב פארקויפט צו יעקב און געגעבן מיין בכורה צו יעקב ;זאל עס אים געגעבן ווערן ,און איך האב נישט קיין איין ווארט צו זאגן וועגן דעם ,ווייל עס איז זיינס.

15און יצחק האט געזאגט ,זאל א ברכה רוען אויף אייך ,מיינע זין ,און אויף אייערע זאמען היינט ,ווייל איר האט מיר געגעבן רו ,און מיין הארץ איז נישט באקוועם וועגן דעם געבורטסרעכט ,כדי דו זאלסט נישט טון שלעכטס צוליב דעם.

16זאָל דער העכסטער גאָט בענטשן דעם מענטש וואָס טוט גערעכטיקייט ,אים און זיין זאָמען אויף אייביק.

17און ער האָט געענדיקט זיי צו באַפֿעלן און זיי צו בענטשן ,און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען צוזאַמען פֿאַר אים ,און ער האָט זיך געפֿרייט ווײַל עס איז געווען איין געדאַנק צווישן זיי ,און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פֿון אים און האָבן זיך אויסגערוט יענעם טאָג און געשלאָפֿן.

18און יצחק האט געשלאָפֿן אויף זיין בעט יענעם טאָג מיט פרייד ;און ער האט געשלאָפֿן דעם אייביקן שלאף ,און איז געשטאָרבן הונדערט און אַכציק יאָר אַלט .ער האט געענדיקט פינף און צוואַנציק וואָכן און פינף יאָר ;און זיינע צוויי זין עשו און יעקב האבן אים באַגראָבן.

19און עשו איז געגאַנגען קיין לאַנד אדום ,אין די בערג פון שעיר ,און האָט זיך דאָרטן באַזעצט.

20און יעקב האט געוואוינט אין די בערג פון חברון ,אין דעם טורעם פון דעם לאנד פון די וואוינונג פון זיין פאטער אברהם ,און ער האט געדינט דעם האר מיט זיין גאנצן הארץ און לויט די קענטיקע געבאטן אזוי ווי ער האט צעטיילט די טעג פון זיינע דורות.

21און זיין ווייב לאה איז געשטאָרבן אין פערטן יאָר פון דער צווייטער וואָך פון דעם פינף און פערציקסטן יובל [2167 AM] ,און ער האָט זי באַגראָבן אין דער טאָפּלטער הייל לעבן רבקה זיין מוטער צו דער לינקער זייט פון קבר פון שרה ,זיין פֿאָטער'ס מוטער.

22און אַלע אירע זין און זיינע זין זענען געקומען צו טרויערן אויף זיין ווייב לאה מיט אים און אים צו טרייסטן וועגן איר ,ווייל ער האָט זי באַקלאָגט ווייל ער האָט זי זייער ליב געהאַט נאָך דעם טויט פון איר שוועסטער רחל;

23ווייל זי איז געווען גאנץ און ערלעך אין אלע אירע וועגן און זי האט געשעצט יעקב ,און אלע טעג וואס זי האט געלעבט מיט אים האט ער נישט געהערט פון איר מויל קיין שארף ווארט ,ווייל זי איז געווען רואיג און פרידלעך און ערלעך.

24און ער האָט זיך דערמאָנט אַלע אירע מעשים וואָס זי האָט געטאָן בעת איר לעבן און ער האָט זי שטאַרק באַקלאָגט ;ווײַל ער האָט זי ליב געהאַט מיט זײַן גאַנצן האַרצן און מיט זײַן גאַנצער נשמה.

קאפיטל37

1און אין דעם טאָג וואָס יצחק, דער פֿאָטער פֿון יעקבֿ און עשו, איז געשטאָרבן [2162 AM], האָבן די זין פֿון עשו געהערט אַז יצחק האָט געגעבן דעם חלק פֿון דעם עלטערן צו זײַן ייִנגערן זון יעקבֿ און זיי זײַנען געוואָרן זייער בייז.
2און זיי האָבן זיך געקריגט מיט זייער פֿאָטער, זאָגנדיק: פֿאַרוואָס האָט דיין פֿאָטער געגעבן יעקבֿן דעם חלק פֿון דעם עלטערן און דיר איבערגעלאָזט, כאָטש דו ביסט דער עלטערער און יעקבֿ דער ייִנגערער?
3און ער האט צו זיי געזאגט: ווייל איך האב פארקויפט מיין געבורטסרעכט צו יעקב פאר א קליינעם טייל לענטילס, און אין דעם טאג וואס מיין טאטע האט מיך געשיקט צו יאגן און כאפן און אים ברענגען עפעס וואס ער זאל עסן און מיך בענטשן, איז ער געקומען מיט בארעכץ און האט געבראכט מיין טאטן עסן און טרינקען, און מיין טאטע האט אים געבענטשט און מיך אונטער זיין האנט געשטעלט.
4און איצט האט אונדזער פאטער אונז געלאָזט שווערן, מיך און אים, אַז מיר וועלן זיך נישט אויסטראַכטן שלעכטס, נישט קעגן זיין ברודער, און אַז מיר וועלן בלייבן אין ליבע און אין שלום יעדער מיט זיין ברודער און נישט פֿאַרדאָרבן אונדזערע וועגן.
5און זיי האבן צו אים געזאגט: מיר וועלן נישט הערן צו דיר צו מאכן שלום מיט אים; ווייל אונדזער שטארקייט איז גרעסער ווי זיין שטארקייט, און מיר זענען שטארקער ווי ער; מיר וועלן גיין קעגן אים און אים הרגענען, און אים און זיינע זין פארניכטן. און אויב דו וועסט נישט גיין מיט אונדז, וועלן מיר דיר אויך שאַטן.
6און איצט הערט אונדז צו: לאָמיר שיקן קיין ארם און פלישת און מואב און עמון, און לאָמיר אויסקלײַבן פֿאַר זיך אויסגעקליבענע מענטשן וואָס זענען גרייט פֿאַר קאַמף, און לאָמיר גיין קעגן אים און קעמפן מיט אים, און לאָמיר אים אויסראָטן פֿון דער ערד איידער ער ווערט שטאַרק.
7און זייער פאטער האט צו זיי געזאגט: גייט נישט און מאכט נישט קיין מלחמה מיט אים, כדי איר זאלט נישט פאלן פאר אים.
8און זיי האָבן צו אים געזאָגט: דאָס איז אויך פונקט דיין וועג ווי דו האָסט זיך געטאָן פֿון דיין יוגנט ביזן היינטיקן טאָג, און דו לייגסט דיין האַלדז אונטער זיין יאָך.
9מיר וועלן נישט הערן צו די ווערטער '. און זיי האבן געשיקט קיין ארם, און קיין אדורם צו דעם פריינד פון זייער פאטער, און זיי האבן מיט זיי געהייערט טויזנט קריגס-מענטשן, אויסגעקליבענע קריגס-מענטשן.
10און עס זענען געקומען צו זיי פון מואב און פון די קינדער פון עמון, די וואָס זענען געווען געהייערט, טויזנט אויסדערוויילטע מענטשן, און פון פלישתא, טויזנט אויסדערוויילטע קריגס-מענטשן, און פון אדום און פון די חורים טויזנט אויסדערוויילטע קריגס-מענטשן, און פון די כּתים העלדישע קריגס-מענטשן.
11און זיי האָבן געזאָגט צו זייער פֿאָטער: גיי אַרויס מיט זיי און פֿיר זיי, אַנדערש וועלן מיר דיך הרגענען.
12און ער איז געוואָרן אָנגעפֿילט מיט צאָרן און כּעס ווען ער האָט געזען אַז זיינע זין האָבן אים געצוואונגען צו גיין פֿאַר זיי, זיי צו פֿירן קעגן יעקבֿ, זיין ברודער.
13אבער דערנאך האט ער זיך דערמאנט אל דעם שלעכטס וואס האט זיך באהאלטן אין זיין הארץ קעגן יעקב זיין ברודער; און ער האט נישט דערמאנט דעם שבועה וואס ער האט געשוואוירן צו זיין פאטער און צו זיין מוטער אז ער וועט נישט אויסטראכטן קיין שלעכטס אלע זיינע טעג קעגן יעקב זיין ברודער.
14און טראָץ דעם אַלעם, האָט יעקב נישט געוואוסט אַז זיי קומען קעגן אים צו שלאַכט, און ער האָט געטרויערט נאָך לאה, זיין ווייב, ביז זיי האָבן זיך דערנענטערט זייער נאָענט צום טורעם מיט פיר טויזנט קריגס־מענטשן און אויסגעקליבענע קריגס־מענטשן.
15און די מענטשן פון חברון האבן צו אים געשיקט און געזאגט': זע, דיין ברודער קומט קעגן דיר, צו קעמפן קעגן דיר, מיט פיר טויזנט באגאנגען מיטן שווערד, און זיי טראגן שילדן און וואפן;' ווייל זיי האבן ליב געהאט יעקב מער ווי עשו. אזוי האבן זיי אים דערציילט; ווייל יעקב איז געווען א מער פרייליכער און רחמנותדיקער מענטש ווי עשו.
16אבער יעקב האט נישט געוואָלט גלויבן ביז זיי זענען געקומען זייער נאָענט צום טורעם.
17און ער האָט פֿאַרמאַכט די טויערן פֿון טורעם; און ער האָט זיך געשטעלט אויף די פֿעסטונגען און גערעדט צו זײַן ברודער עשו און געזאָגט": אײַדל איז דער טרייסט מיט וועלכן דו ביסט געקומען מיך טרייסטן נאָך מײַן ווײַב וואָס איז געשטאָרבן. איז דאָס דער שבועה וואָס דו האָסט געשוואוירן צו דײַן פֿאָטער און נאָך אַ מאָל צו דײַן מוטער פֿאַר זיי זענען געשטאָרבן? דו האָסט צעבראָכן דעם שבועה, און אין דעם מאָמענט וואָס דו האָסט געשוואוירן צו דײַן פֿאָטער ביסטו פֿאַרדאַמט געוואָרן".
18און עשו האט געענטפערט און צו אים געזאגט: נישט די מענטשן־קינדער און נישט די חיות פון דער ערד האבן קיין שבועה פון גערעכטיקייט, וואס זיי האבן געשוואוירן אויף אייביק, נאר יעדן טאג טראכטן זיי שלעכטס איינער קעגן דעם אנדערן, און ווי אזוי יעדער קען הרגענען זיין שונא.
19און דו וועסט מיך און מײַנע קינדער אויף אייביק האַסן. און עס איז נישטאָ קיין ברירה צו האַלטן די ברידערשאַפט מיט דיר.
20הער די ווערטער וואָס איך זאָג דיר, אויב דער חזיר קען טוישן זיין הויט און מאַכן זיינע באָרשטלעך ווייך ווי וואָל, צי אויב ער קען לאָזן הערנער וואַקסן אויף זיין קאָפּ ווי די הערנער פון אַ הירש אָדער פון אַ שעפּס, וועל איך האַלטן די ברידערשאַפט מיט דיר, און אויב די בריסט האָבן זיך אפגעשיידט פון זייער מוטער, ווייל דו ביסט נישט געווען קיין ברודער צו מיר.
21און אויב די וועלף מאַכן שלום מיט די לעמער, כּדי זיי נישט צו פֿאַרשלינגען אָדער צו טאָן גוואַלד, און אויב זייערע הערצער זענען צו זיי צום גוטן, דאַן וועט זיין שלום אין מיין האַרצן צו דיר.
22און אויב דער לייב ווערט דער פרײַנד פֿון דעם אָקס און מאַכט שלום מיט אים, און אויב ער איז געבונדן אונטער איין יאָך מיט אים און פלוגט מיט אים, וועל איך מאַכן שלום מיט דיר.

23און ווען דער ראַב ווערט ווייס ווי דער ראַזאַ ,זאָלסטו וויסן אַז איך האָב דיך ליב געהאַט ,און איך וועל מאַכן שלום מיט דיר ,דו
וועסט אויסגעוואָרצלט ווערן ,און דיינע זין וועלן אויסגעוואָרצלט ווערן ,און עס וועט נישט זיין קיין שלום פֿאַר דיר.
24און ווען יעקב האט געזען אז ער איז (שלעכט געמיינט צו אים מיט זיין הארץ ,און מיט זיין גאנצער נשמה ,אז ער זאל אים
הרגענען ,און אז ער איז ארויפגעשפרונגען ווי א ווילדער חזיר וואס קומט אויף דעם שפיז וואס דורכשטעכט און הרגעט אים ,און
צוריקציט זיך נישט דערפון;
25דעמאָלט האָט ער גערעדט צו זיינע אייגענע און צו זיינע קנעכט אַז זיי זאָלן אים און אַלע זיינע חברים אַטאַקירן.

קאפיטל38

1און דערנאך האט יהודה גערעדט צו יעקב ,זיין פאטער ,און צו אים געזאגט' :שפּאַנט דיין בויגן ,פאטער ,און שיק ארויס דיינע פיילן
און וואַרף אַראָפּ דעם שונא און הרגע דעם שונא ;און זאָלסט האָבן די מאַכט ,ווייל מיר וועלן נישט הרגענען דיין ברודער ,ווייל ער
איז אַזאַ ווי דו ,און ער איז ווי דו ,לאָמיר אים געבן) די (כּבֿוד'.
2דעמאָלט האָט יעקב געשפּאַנט זײַן בויגן און אַרויסגעשיקט דעם פײַל און געטראָפן עשו זײַן ברודער) אויף זײַן רעכטן ברוסט (און
אים געהרגעט.
3און ער האָט ווידער אַרויסגעשיקט אַן פײַל און געטראָפן אדוֹרן דעם אַראַמיער אויף דער לינקער ברוסט ,און אים צוריקגעטריבן
און אים געטייט.
4און דעמאָלט זענען אַרויסגעגאַנגען די זין פֿון יעקבֿ ,זיי און זייערע קנעכט ,און האָבן זיך צעטיילט אין גרופּעס אויף די פֿיר זײַטן פֿון
טורעם.
5און יהודה איז ארויסגעגאנגען פאראויס ,און נפתלי און גאד מיט אים און פופציק קנעכט מיט אים אויף דער דרום זייט פון טורעם ,
און זיי האבן גע'הרג'עט אלע וואס זיי האבן געפונען פאר זיך ,און נישט איין איינציגער פון זיי איז אנטלאפן.
6און לוי ,דן און אשר זענען ארויסגעגאנגען אויף דער מזרח זייט פון טורעם ,און פופציק) מענטשן (מיט זיי ,און זיי האבן געהרגעט
די קעמפער פון מואב און עמון.
7און ראובן ,יששכר און זבולון זענען ארויסגעגאנגען אויף דער צפון זייט פון טורעם ,און פופציק מענטשן מיט זיי ,און זיי האבן
געהרגעט די קעמפער פון די פלישתים.
8און שמעון און בנימין און חנוך ,ראובן'ס זון ,זענען ארויסגעגאנגען אויף דער מערב זייט פון טורעם ,און פופציק) מענטשן (מיט זיי ,
און זיי האבן געהארגעט פון אדום און פון די חורים פיר הונדערט מענטשן ,העלדישע קריגער ;און זעקס הונדערט זענען אנטלאפן ,
און פיר פון עשו'ס זין זענען אנטלאפן מיט זיי ,און האבן איבערגעלאזט זייער פאטער ליגן געהרגעט ,אזוי ווי ער איז געפאלן אויף
דעם בארג וואס איז אין אדוראם.
9און די זין פון יעקב האבן זיי נאכגעיאגט ביז די בערג פון שעיר .און יעקב האט באגראבן זיין ברודער אויפן בארג וואס איז אין
אדורם ,און ער איז צוריקגעקומען צו זיין הויז.
10און די זין פון יעקב האבן שטארק געדריקט אויף די זין פון עשו אין די בערג פון שעיר ,און האבן געבויגן זייערע נעקלעך ,אזוי אז
זיי זענען געווארן קנעכט פון די זין פון יעקב.
11און זיי האָבן געשיקט צו זייער פאָטער) צו פרעגן (צי זיי זאָלן מאַכן שלום מיט זיי אָדער זיי הרגענען.
12און יעקב האט געשיקט א וואָרט צו זיינע זין אַז זיי זאָלן מאַכן שלום ,און זיי האָבן מיט זיי געמאַכט שלום ,און האָבן אויף זיי
געלייגט דעם יאָך פון קנעכטשאַפט ,אַזוי אַז זיי זאָלן שטענדיק צאָלן שטייער צו יעקב און צו זיינע זין.
13און זיי האָבן ווייטער געגעבן שטייער צו יעקב ביזן טאָג וואָס ער איז אַראָפּגעגאַנגען קיין מצרים.
14און די קינדער פון אדום זענען נישט באפרייט געוואָרן פון דעם יאָך פון קנעכטשאפט וואָס די צוועלף זין פון יעקב האָבן אויף זיי
אויפגעלייגט ביזן היינטיקן טאָג.
15און דאָס זײַנען די מלכים וואָס האָבן געהערשט אין אדום איידער עס האָט געהערשט אַ מלך איבער די קינדער פֿון ישׂראל] ביזן
הײַנטיקן טאָג [אין לאַנד אדום.
16און בלק ,דער זון פון בעור ,האט געקיניגט אין אדום ,און דער נאמען פון זיין שטאָט איז געווען דנאבא.
17און בלאק איז געשטאָרבן ,און יוֹבב ,דער זון פֿון צרה פֿון בוֹסֶר ,איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.
18און יוֹבָב איז געשטאָרבן ,און עֻשָׁם ,פֿון לאַנד תֵּמָן ,האָט געקיניגט אויף זײַן אָרט.
19און עסאם איז געשטאָרבן ,און עדת ,דער זון פון ברד ,וואָס האָט געהרגעט מדין אין פעלד פון מואב ,איז געוואָרן מלך אין זיין
אָרט ,און דער נאָמען פון זיין שטאָט איז געווען עווית.
20און אַדאַט איז געשטאָרבן ,און סאַלמאַן פֿון עמַשְׂקע האָט געקיניגט אויף זײַן אָרט.
21און סאַלמאַן איז געשטאָרבן ,און שאול פֿון ראַבות) בײַם (טײַך האָט געקיניגט אין זײַן אָרט.
22און שאול איז געשטאָרבן ,און בעֶלוֹנָן ,דער זון פֿון עַכְבּוֹר ,איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.
23און בעֶלוֹנָן ,דער זון פֿון עַכְבּוֹר ,איז געשטאָרבן ,און אַדאַט איז געוואָרן מלך אין זײַן אָרט ,און דער נאָמען פֿון זײַן ווײַב איז
געווען מײַטבית ,די טאָכטער פֿון מַטַרַת ,די טאָכטער פֿון מַטַבְדַעַב.
24דאָס זײַנען די מלכים וואָס האָבן געהערשט אין לאַנד אדום.

קאפיטל39

1און יעקב האט זיך באוואוינט אין לאנד פון זיין פאטער'ס וואוינונג ,אין לאנד כנען .דאס זענען די געבורטן פון יעקב.
2און יוסף איז געווען זיבעצן יאָר אַלט ווען זיי האָבן אים אַראָפּגעבראַכט קיין לאַנד מצרים ,און פּאָטיפר ,אַ סריס פֿון פרעה ,דער הויפט־קאַך ,האָט אים געקויפט.
3און ער האָט אויפגעשטעלט יוסף איבער זײַן גאַנץ הויז ,און די ברכה פֿון גאָט איז געקומען אויף דעם הויז פֿון דעם מצרי צוליב יוסף ,און גאָט האָט אים באַגליקט אין אַלץ וואָס ער האָט געטאָן.
4און דער מצרי האָט אַלץ איבערגעגעבן אין די הענט פֿון יוסף ;ווײַל ער האָט געזען אַז גאָט איז מיט אים ,און אַז גאָט האָט אים געלונגען אין אַלץ וואָס ער האָט געטאָן.
5און יוסף'ס אויסזען איז געווען שיין] און זייער שיין איז געווען זיין אויסזען ,[און זיין האר'ס ווייב האט אויפגעהויבן אירע אויגן און געזען יוסף ,און זי האט אים ליב געהאט און אים געבעטן צו ליגן מיט איר.
6אבער ער האט נישט איבערגעגעבן זיין נשמה ,און ער האט זיך דערמאנט אין גאט און די ווערטער וואס יעקב ,זיין פאטער ,פלעגט לייענען פון צווישן די ווערטער פון אברהם ,אז קיין מאן זאל נישט זנות מאכן מיט א פרוי וואס האט א מאן ;אז פאר אים איז די שטראף פון טויט באשטימט געווארן אין הימלען פארן העכסטן גאט ,און די זינד וועט ווערן אויפגעשריבן קעגן אים אין די אייביגע ביכער שטענדיק פארן גאט.
7און יוסף האט זיך דערמאָנט די ווערטער און זיך אָפּגעזאָגט צו ליגן מיט איר.
8און זי האָט אים געבעטן אַ יאָר לאַנג ,אָבער ער האָט זיך אָפּגעזאָגט און נישט געוואָלט הערן.
9אבער זי האט אים אומגעכאפּט און אים פעסטגעהאלטן אין שטוב כדי אים צו צווינגען צו ליגן מיט איר ,און זי האט פארשלאסן די טירן פון שטוב און אים פעסטגעהאלטן ;אבער ער האט איבערגעלאזט זיין קלייד אין אירע הענט און איז דורכגעבראכן די טיר און איז אנטלאפן פון איר פנים.
10און די פרוי האט געזען אז ער וויל נישט ליגן מיט איר ,און זי האט אים פארשעמט פאר זיין האר ,זאגנדיג :דיין העברעאישער קנעכט ,וועמען דו האסט ליב ,האט מיך געזוכט צו צווינגען צו ליגן מיט מיר ;און עס איז געווען ווען איך האב אויפגעהויבן מיין קול , איז ער אנטלאפן און האט איבערגעלאזט זיין קלייד אין מיינע הענט ווען איך האב אים געהאלטן ,און ער האט דורכגעבראכן די טיר.
11און דער מצרי האט געזען דאס קלייד פון יוסף און די צעבראכענע טיר ,און געהערט די ווערטער פון זיין ווייב ,און האט אריינגעווארפן יוסף אין תפיסה אין דעם ארט וואו די געפאנגענע זענען געהאלטן געווארן וועמען דער מלך האט געפאנגען.
12און ער איז דאָרטן געווען אין תפיסה ;און גאָט האָט געגעבן יוסף חן אין די אויגן פֿון דעם הויפּט פֿון די תפיסה־וועכטער און רחמנות פֿאַר אים ,ווײַל ער האָט געזען אַז גאָט איז מיט אים ,און אַז גאָט האָט געמאַכט אַלץ וואָס ער האָט געטאָן מצליח זײַן.
13און ער האָט אַלץ איבערגעגעבן אין זיינע הענט ,און דער הויפּט פֿון די טורמע-וועכטער האָט נישט געוואוסט פֿון גאָרנישט וואָס איז געווען מיט אים ,ווײַל יוסף האָט אַלץ געטאָן ,און גאָט האָט עס פֿאַרענדיקט.
14און ער איז דאָרטן געבליבן צוויי יאָר .און אין יענע טעג איז פרעה ,דער מלך פון מצרים ,געווען אין כעס אויף זיינע צוויי סריסים ,אויף דעם הויפט-באַדינער און אויף דעם הויפט-בעקער ,און ער האט זיי אַרײַנגעזעצט אין תפיסה אין הויז פון הויפט-קאַך , אין תפיסה וואו יוסף איז געווען געהאַלטן.
15און דער הויפט פון די תפיסה-וואכטער האט באשטימט יוסף צו באַדינען זיי ;און ער האט געדינט פאר זיי.
16און זיי בײדע האָבן געחלומט אַ חלום ,דער הויפּט־שטראָם און דער הויפּט-בעקער ,און זיי האָבן עס דערציילט יוסף.
17און ווי ער האט זיי אויסגעטייטשט ,אזוי איז מיט זיי געשען ,און פרעה האט צוריקגעגעבן דעם הויפט-שטענקמאן צו זיין אמט ,און דעם הויפט-בעקער האט ער גע'הרג'עט ,ווי יוסף האט זיי אויסגעטייטשט.
18אבער דער הויפט־געשמאַק האָט פֿאַרגעסן יוסף אין תפיסה ,כאָטש ער האָט אים געזאָגט וואָס וועט אים פּאַסירן ,און ער האָט נישט געדענקט צו זאָגן פרעהן ווי יוסף האָט אים געזאָגט ,ווײַל ער האָט פֿאַרגעסן.

קאפיטל40

1און אין יענע טעג האָט פרעה געחלומט צוויי חלומות אין איין נאַכט וועגן אַ הונגער וואָס וועט זיין אין גאַנצן לאַנד ,און ער איז אויפגעוואַכט פון זיין שלאָף און האָט גערופן אַלע חלומות-דערקלערער וואָס זענען געווען אין מצרים ,און די חוצפה-מאַכער ,און האָט זיי דערציילט זיינע צוויי חלומות ,און זיי האָבן נישט געקענט זיי דערקלערן.
2און דעמאָלט האָט דער הויפּט־באַדינער זיך דערמאָנט יוסף און האָט וועגן אים גערעדט צום מלך ,און ער האָט אים אַרויסגעפירט פֿון תפיסה ,און ער האָט געחלומט זיינע צוויי חלומות פֿאַר אים.
3און ער האָט געזאָגט פֿאַר פרעה אַז זיינע צוויי חלומות זענען איינס ,און ער האָט צו אים געזאָגט :זיבן יאָר וועלן קומען) אין וועלכע עס וועט זיין (שעפּע איבער גאַנץ לאַנד מצרים ,און נאָך דעם זיבן יאָר הונגער ,אַזאַ הונגער ווי עס איז נאָך נישט געווען אין גאַנץ לאַנד.
4און איצט זאָל פרעה באַשטימען אויפזעער אין גאַנץ לאַנד מצרים ,און זאָלן זיי אָנזאַמלען עסן אין יעדער שטאָט איבער די טעג פון די יאָרן פון שעפע ,און עס וועט זיין עסן פֿאַר די זיבן יאָרן פון הונגער ,און דאָס לאַנד וועט נישט אונטערגיין דורך דעם הונגער ,ווייל עס וועט זיין זייער שווער.
5און גאָט האָט געגעבן יוסף חן און רחמנות אין די אויגן פֿון פרעה ,און פרעה האָט געזאָגט צו זיינע קנעכט :מיר וועלן נישט געפינען אַזאַ קלוגן און פֿאַרשטאַנדיקן מאַן ווי דעם מאַן ,ווײַל דער גייסט פֿון גאָט איז מיט אים.

6און ער האָט אים באַשטימט דעם צווייטן אין זײַן גאַנץ קעניגרײך און אים געגעבן מאַכט איבער גאַנץ מצרים, און אים געלאָזט פֿאָרן אין דעם צווייטן וואָגן פֿון פרעה.
7און ער האָט אים אָנגעטאָן מיט לײַזע קליידער, און ער האָט אים אָנגעטאָן אַ גאָלדענע קייט אויף זײַן האַלדז, און) אַ העראָד (האָט פֿאַר אים אויסגערופֿן 'אַל-אַל וואַ אַבירער', און ער האָט אים אָנגעטאָן אַ רינג אויף זײַן האַנט און אים געמאַכט הערשער איבער זײַן גאַנץ הויז, און אים געמאַכט גרויס, און צו אים געזאָגט: 'נאָר אויף דעם טראָן וועל איך זײַן גרעסער פֿון דיר'.
8און יוסף האט געהערשט איבער גאנץ לאנד מצרים, און אלע פרינצן פון פרעה, און אלע זיינע קנעכט, און אלע וואס האבן געטאן די ארבעט פונעם מלך האבן אים ליב געהאט, ווייל ער איז געגאנגען אין ערלעכקייט, ווייל ער איז געווען אן שטאלץ און גאווה, און ער האט נישט געהאט קיין רעספעקט פאר מענטשן, און האט נישט אנגענומען מתנות, נאר ער האט געמשפט מיט ערלעכקייט אלע מענטשן פון לאנד.
9און דאָס לאַנד מצרים איז געווען אין שלום פֿאַר פרעה צוליב יוסף, ווײַל גאָט איז געווען מיט אים, און ער האָט אים געגעבן חן און רחמנות פֿאַר אַלע זיינע דורות פֿאַר אַלע וואָס האָבן אים געקענט און וואָס האָבן געהערט וועגן אים, און פרעהס מלכות איז געווען גוט אָרגאַניזירט, און עס איז נישט געווען קיין שטן און קיין שלעכטער מענטש) דערין.(
10און דער מלך האָט גערופֿן יוסף'ס נאָמען ספֿאַנטיפֿאַנס, און האָט געגעבן יוסף צו אַ ווייב די טאָכטער פֿון פּאָטיפֿר, די טאָכטער פֿון דעם כהן פֿון העליאָפּאָליס, דעם הויפּט־קאָך.
11און אין דעם טאָג וואָס יוסף איז געשטאַנען פֿאַר פרעה איז ער געווען דרייסיק יאָר אַלט] ווען ער איז געשטאַנען פֿאַר פרעה.[
12און אין יענעם יאָר איז יצחק געשטאָרבן. און עס איז געשען, ווי יוסף האָט געזאָגט אין דער פּירוש פֿון זיינע צוויי חלומות, לויט ווי ער האָט עס געזאָגט, זענען געווען זיבן יאָר פֿון שעפֿע איבער גאַנץ לאַנד מצרים, און דאָס לאַנד מצרים האָט געבראַכט שעפֿעלעך, איין מאָס) געבראַכט (אַכצן הונדערט מאָס.
13און יוסף האט געזאמלט עסן אין יעדער שטאָט ביז זיי זענען געווען פול מיט תבואה ביז זיי האבן מער נישט געקענט ציילן און מעסטן עס לויט איר גרויסקייט.

קאפיטל41

1און אין דעם פינף און פערציגסטן יובל, אין דער צווייטער וואָך), און (אין צווייטן יאָר [2165 AM], האָט יהודה גענומען פֿאַר זײַן ערשטגעבוירענער ער, אַ ווײַב פֿון די טעכטער פֿון ארם, מיטן נאָמען תמר.
2אבער ער האט איר געהאסט, און האט נישט געלעגן מיט איר, ווייל זיין מוטער איז געווען פון די טעכטער פון כּנען, און ער האט געוואלט אים נעמען א ווייב פון די קרובים פון זיין מוטער, אבער יהודה, זיין פאטער, האט אים נישט געלאָזט.
3און דער ער, דער בכור פֿון יהודה, איז געווען שלעכט, און גאָט האָט אים געטייט.
4און יהודה האט געזאגט צו אונן, זיין ברודער: גיי אריין צו דיין ברודער'ס ווייב און טו איר די פליכט פון א מאנס ברודער, און שטעל אויף א זאמען פאר דיין ברודער.
5און אוּנָן האָט געוואוסט אַז דער זאָמען וועט נישט זיין זיינס, נאָר נאָר זיין ברודערס, און ער איז אַרײַן אין הויז פֿון זיין ברודערס ווייב, און האָט פֿאַרגאָסן דעם זאָמען אויף דער ערד, און ער איז געווען שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, און ער האָט אים געטייט.
6און יהודה האט געזאגט צו תמר, זיין שנור: בלייב אין דיין פאטער'ס הויז ווי אַן אַלמנה ביז שֶׁלַחַ מיין זון וועט אויסוואַקסן, און איך וועל דיך אים געבן פֿאַר אַ ווייב.
7און ער איז אויפגעוואַקסן; אָבער בעדשועל, די ווייב פון יהודה, האָט נישט דערלויבט איר זון שֶׁלַח צו חתונה האָבן. און בעדשועל, די ווייב פון יהודה, איז געשטאָרבן [2168 AM] אין פינפטן יאָר פון דער וואָך.
8און אין זעקסטן יאָר איז יהודה אַרויף צו שערן זיינע שעפּס קיין תּמנע [2169 AM]. און זיי האָבן געזאָגט צו תמר': זע, דיין שווער גייט אַרויף קיין תּמנע צו שערן זיינע שעפּס'.
9און זי האט אויסגעטאָן אירע אַלמנה-קליידער, און זיך אָנגעטאָן אַ פּאָרהאַנג, און זיך אָנגעטאָן, און זיך געזעצט אין טויער לעבן דעם וועג קיין תּמנע.
10און ווי יהודה איז געגאַנגען, האָט ער זי געפֿונען, און ער האָט זי געהאַלטן פֿאַר אַ זונה, און ער האָט צו איר געזאָגט: לאָז מיך אַרײַנקומען צו דיר; און זי האָט צו אים געזאָגט קום אַרײַן, און ער איז אַרײַן.
11און זי האט צו אים געזאגט": גיב מיר מיין לוין;" און ער האט צו איר געזאגט": איך האב גארנישט אין מיין האנט נאר מיין רינג וואס איז אויף מיין פינגער, און מיין האַלדזבאַנד, און מיין שטעקן וואס איז אין מיין האנט".
12און זי האט צו אים געזאגט: גיב זיי מיר ביז דו וועסט מיר שיקן מיין לוין, און ער האט צו איר געזאגט: איך וועל דיר שיקן א ציגן-ציגן; און ער האט זיי איר געגעבן, און ער איז צו איר אריין, און זי איז שוואנגער געווארן פון אים.
13און יהודה איז געגאַנגען צו זיינע שעפּס, און זי איז געגאַנגען אין איר פּאָטערס הויז.
14און יהודה האט געשיקט א ציגן דורך דער האַנט פון זיין פּאַסטוך, אַן עדולאַמישער, און ער האט זי נישט געפונען; און ער האט געפרעגט די מענטשן פון דעם אָרט, זאָגנדיק': וואו איז די זונה וואָס איז דאָ געווען?' און זיי האבן צו אים געזאגט': עס איז נישטאָ קיין זונה דאָ מיט אונדז'.
15און ער איז צוריקגעקומען און אים דערציילט, און אים געזאגט אז ער האט זי נישט געפונען': איך האב געפרעגט די מענטשן פון דעם ארט, און זיי האבן צו מיר געזאגט': דא איז נישטא קיין זונה".

16און ער האט געזאגט' :לאָז זי) זיי (האַלטן כּדי מיר זאָלן נישט ווערן אַ סיבה פֿאַר שפּאָט '.און ווען זי האָט פֿאַרענדיקט דריי חדשים ,איז עס געוואָרן קלאָר אַז זי איז שוואַנגער ,און מען האָט געזאָגט יהודה ,זאָגנדיק' :זע ,תמר ,דיין שנור ,איז שוואַנגער פֿון זנות'.

17און יהודה איז געגאַנגען אין איר פאָטערס הויז ,און האָט געזאָגט צו איר פאָטער און אירע ברידער" :ברענגט זי אַרויס ,און זאָלן זיי זי פֿאַרברענען ,ווײַל זי האָט געטאָן טומאה אין ישׂראל".

18און עס איז געווען ווען מען האט זי ארויסגעברענגט צו פארברענען ,האט זי געשיקט צו איר שווער דעם רינג ,דעם האַלדזבאַנד , און דעם שטעקן ,זאגנדיג" :געדענק וועמענס זענען די דאזיקע ,ווייל פון אים בין איך טראָגעדיק".

19און יהודה האָט דערקענט ,און געזאָגט :תמר איז גערעכטער ווי איך בין.

20און דעריבער זאָלן זיי זי נישט פֿאַרברענען !און צוליב דעם איז זי נישט געגעבן געוואָרן צו שֶׁלַחַן ,און ער האָט זיך מער נישט צו איר דערנענטערט.

21און דערנאָך האט זי געבוירן צוויי זין ,פרץ [2170 AM] און זרח ,אין זיבעטן יאר פון דער צווייטער וואך.

22און דעמאלט זענען די זיבן יאר פון פרוכטבארקייט פארענדיקט געווארן ,וועגן וועלכע יוסף האט גערעדט צו פרעה.

23און יהודה האָט דערקענט אַז די מעשה וואָס ער האָט געטאָן איז שלעכט ,ווייל ער האָט געלעגן מיט זיין שנור ,און ער האָט עס געהאַלטן פֿאַר אַ האַס אין זיינע אויגן ,און ער האָט דערקענט אַז ער האָט פֿאַרברעכן און פֿאַרפֿעלט ,ווייל ער האָט אַנטפּלעקט דעם קלייד פֿון זיין זון ,און ער האָט אָנגעהויבן צו קלאָגן און צו בעטן פֿאַר גאָט צוליב זיין עבירה.

24און מיר האָבן אים געזאָגט אין חלום אַז עס איז אים מוחל געוואָרן ווײַל ער האָט זיך שטאַרק געבעטן און געוויינט ,און האָט עס מער נישט געטאָן.

25און ער האט באַקומען מחילה ווייל ער האט זיך אומגעקערט פון זיין זינד און פון זיין אומוויסנדיקייט ,ווייל ער האט שטארק פארברענגען פאר אונדזער גאָט ;און יעדער וואָס טוט אַזוי ,יעדער וואָס ליגט מיט זיין שוויגער ,זאָל מען אים פארברענען מיט פייער כדי ער זאָל דאָרטן פארברענען ,ווייל עס איז אויף זיי אומריינקייט און פארפעסטיקונג ,מיט פייער זאָל מען זיי פארברענען.

26און דו זאָלסט באַפֿעלן די קינדער פֿון ישׂראל ,אַז עס זאָל נישט זײַן קיין טומאה צווישן זיי ,ווײַל יעדער וואָס ליגט מיט זײַן שנור אָדער מיט זײַן שוויגער האָט געטאָן טומאה ;מיט פֿײַער זאָלן זיי פֿאַרברענען דעם מאַן וואָס האָט מיט איר געלעגן ,און אַזוי די פֿרוי , און ער וועט אָפּקערן צאָרן און שטראָף פֿון ישׂראל.

27און צו יהודה האָבן מיר געזאָגט אַז זיינע צוויי זין האָבן נישט געלעגן מיט איר ,און דעריבער איז זיין זוימען באַשטעטיקט געוואָרן פֿאַר אַ צווייטן דור ,און וועט נישט אויסגעוואָרצלט ווערן.

28ווייל מיט איינציקן אויג איז ער געגאנגען און געזוכט שטראָף ,דאָס הייסט ,לויטן משפּט פֿון אַבֿרהם ,וואָס ער האָט באַפֿוילן זיינע זין ,האָט יהודה געזוכט זי צו פֿאַרברענען מיט פֿײַער.

קאפיטל42

1און אין ערשטן יאָר פֿון דער דריטער וואָך פֿון דעם פֿינף און פֿערציקסטן יובל האָט זיך אָנגעהויבן הונגער צו קומען אין לאַנד ,און דער רעגן האָט זיך נישט געוואָלט געבן דער ערד ,ווײַל גאָרנישט איז געפֿאַלן.

2און די ערד איז געוואָרן וויסט ,אָבער אין לאַנד מצרים איז געווען עסן ,ווייל יוסף האָט געזאַמלט די זוימען פון לאַנד אין די זיבן יאָרן פון זעט און האָט עס באַוואָרנט.

3און די מצרים זענען געקומען צו יוסף כדי ער זאָל זיי געבן עסן ,און ער האָט געעפֿנט די שפּײַכלערס וואו עס איז געווען די תּבֿואה פֿון ערשטן יאָר ,און ער האָט עס פֿאַרקויפֿט צום פֿאָלק פֿון לאַנד פֿאַר גאָלד.

< 4איצט איז דער הונגער געווען זייער שווער אין לאַנד כנען ,<און יעקבֿ האָט געהערט אַז עס איז דאָ עסן אין מצרים ,און ער האָט געשיקט זיינע צען זין אַז זיי זאָלן אים קויפן עסן אין מצרים ;אָבער בנימין האָט ער נישט געשיקט ,און> די צען זין פֿון יעקבֿ <זענען אָנגעקומען> אין מצרים <צווישן די וואָס זענען) דאָרט (געגאַנגען.

5און יוסף האט זיי דערקענט ,אבער זיי האבן אים נישט דערקענט ,און ער האט צו זיי גערעדט און זיי געפרעגט ,און ער האט צו זיי געזאגט' :איר זענט נישט שפיאנען און זענט נישט געקומען אויספארשן די וועגן פון לאנד '?און ער האט זיי ארייגעשטעלט אין תפיסה.

6און דערנאָך האט ער זיי ווידער באפרייט ,און האט געהאַלטן שמעון אליין און אוועקגעשיקט זיינע ניין ברידער.

7און ער האָט אָנגעפֿילט זייערע זעק מיט תּבֿואה ,און ער האָט אַרײַנגעלייגט זייער גאָלד אין זייערע זעק ,און זיי האָבן נישט געוואוסט.

8און ער האָט זיי באַפֿוילן צו ברענגען זייער יִנגערן ברודער ,ווײַל זיי האָבן אים געזאָגט אַז זייער פֿאָטער לעבט און זייער יִנגערער ברודער.

9און זיי זענען ארויף פון לאנד מצרים און זענען אנגעקומען קיין לאנד כנען ;און זיי האבן דערציילט זייער פאטער אלעס וואס איז זיי געשען ,און ווי דער האר פון לאנד האט גערעדט צו זיי שטרענג ,און האט געכאפט שמעון ביז זיי וועלן ברענגען בנימין.

10און יעקב האט געזאגט :איר האט מיך בארויבט פון מיינע קינדער !יוסף איז נישטא און שמעון אויך נישטא ,און איר וועט אוועקנעמען בנימין .אויף מיר איז געקומען אייער שלעכטיקייט.

11און ער האט געזאגט: מיין זון וועט נישט אראפגיין מיט אייך, כדי ער זאָל נישט קראַנק ווערן; ווייל זייער מוטער האט געבוירן צוויי זין, און איינער איז געשטאָרבן, און אויך דעם וועט איר נעמען פון מיר. אויב ער וואָלט באַקומען היץ אויפן וועג, וואָלט איר אַראָפּגעבראַכט מיין עלטער מיט טרויער ביזן טויט.

12ווייל ער האָט געזען אַז זייער געלט איז צוריקגעגעבן געוואָרן צו יעדן מאַן אין זיין זאַק, און דערפֿאַר האָט ער מורא געהאַט אים צו שיקן.

13און דער הונגער האט זיך פארגרעסערט און איז געווארן שווער אין לאנד כנען, און אין אלע לענדער אחוץ אין לאנד מצרים, ווייל אסאך פון די קינדער פון די מצרים האבן אנגעזאמלט זייער זוימען פאר עסן פון דער צייט ווען זיי האבן געזען יוסף זאמלען זוימען צוזאמען און לייגן עס אין לאגערן און באווארענען עס פאר די יארן פון הונגער.

14און די מענטשן פון מצרים האבן זיך דערמיט געגעסן בעת דעם ערשטן יאר פון זייער הונגער.

15אבער ווען ישראל האט געזען אז דער הונגער איז זייער שווער אין לאנד, און אז עס איז נישטא קיין ישועה, האט ער געזאגט צו זיינע זין: גייט צוריק, און ברענגט אונז עסן כדי מיר זאלן נישט שטארבן.

16און זיי האָבן געזאָגט: מיר וועלן נישט גיין; אויב אונדזער ייִנגסטער ברודער גייט נישט מיט אונדז, וועלן מיר נישט גיין.

17און ישראל האָט געזען אַז אויב ער וועט אים נישט שיקן מיט זיי, וועלן זיי אַלע אומקומען צוליב דעם הונגער.

18און ראובן האט געזאגט: גיב אים אין מיין האַנט, און אויב איך ברענג אים נישט צוריק צו דיר, הרגע מיינע צוויי זין אַנשטאָט זיין נשמה.

19און ער האט צו אים געזאגט: 'ער וועט נישט גיין מיט דיר.' און יהודה איז צוגעגאנגען און האט געזאגט: 'שיק אים מיט מיר, און אויב איך ברענג אים נישט צוריק צו דיר, זאל איך טראגן די שולד פאר דיר אלע טעג פון מיין לעבן'.

20און ער האט אים געשיקט מיט זיי אין צווייטן יאָר פון דער וואָך אויף דעם ערשטן טאָג פון חודש 2172] בין [און זיי זענען געקומען קיין לאַנד מצרים מיט אַלע וואָס זענען געגאַנגען, און) זיי האָבן געהאַט (מתנות אין זייערע הענט, שטאַקטע און מאַנדלען און טערעבינט ניסלעך און ריינעם האָניק.

21און זיי זענען געגאנגען און געשטאנען פאר יוסף, און ער האט געזען זיין ברודער בנימין, און ער האט אים דערקענט, און האט צו זיי געזאגט: איז דאס אייער יינגסטער ברודער? 'און זיי האבן צו אים געזאגט: 'דאס איז ער.' און ער האט געזאגט זאל גאָט דיר לגנעדיגן, מיין זון'!

22און ער האָט אים געשיקט אין זייַן הויז און ער האָט אַרויסגעבראַכט שמעון צו זיי און ער האָט פֿאַר זיי געמאַכט אַ סעודה, און זיי האָבן אים געגעבן די מתּנה וואָס זיי האָבן געבראַכט אין זייערע הענט.

23און זיי האָבן געגעסן פֿאַר אים, און ער האָט זיי אַלעמען געגעבן אַ חלק, אָבער דער חלק פֿון בנימין איז געווען זיבן מאָל גרעסער ווי דער פֿון יעדן פֿון זייערע.

24און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען און זענען אויפגעשטאנען און געבליבן מיט זייערע אייזל.

25און יוסף האט אויסגעטראכט א פלאן ווי אזוי ער זאל וויסן זייערע געדאנקען צי געדאנקען פון שלום געהערשטן צווישן זיי, און ער האט געזאגט צום פארוואלטער וואס איז געווען איבער זיין הויז: 'פיל אלע זייערע זעק מיט עסן, און צוריקגעגעבן זייער געלט צו זיי אין זייערע כלים, און מיין בעכער, דער זילבערנער בעכער פון וועלכן איך טרינק, לייג עס אריין אין דעם זאק פון דעם יינגסטן, און שיקט זיי אוועק'.

קאפיטל43

1און ער האָט געטאָן ווי יוסף האָט אים געזאָגט, און ער האָט זיי אָנגעפֿילט אַלע זייערע זעק מיט עסן, און ער האָט אַרײַנגעלייגט זייער געלט אין זייערע זעק, און דעם בעכער האָט ער אַרײַנגעלייגט אין בנימינס זאַק.

2און פרי אין דער מאָרגן זענען זיי אַוועקגעגאַנגען, און עס איז געשען, אַז ווען זיי זענען אַוועק פון דאָרטן, האָט יוסף געזאָגט צום הויז־פאַרוואַלטער": יאָגט זיי נאָך, לויפט און כאַפּט זיי, זאָגנדיק": איר האָט מיר גוטס פֿאַרגעלט מיט שלעכטס; איר האָט מיר געגנבעט דעם זילבערנעם בעכער, פֿון וועלכן מיין האַר טרינקט ".און ברענגט צוריק צו מיר זייער ייִנגסטן ברודער, און ברענגט אים שנעל איידער איך גיי אַרויס צו מיין ריכטער־שטול".

3און ער איז געלאָפן נאָך זיי און האָט צו זיי געזאָגט לויט די ווערטער.

4און זיי האָבן צו אים געזאָגט: גאָט זאָל באַהיטן, אַז דיינע קנעכט זאָלן טאָן די זאַך, און גנבענען פֿון דיין האַר'ס הויז יעדן כּלי, און אויך דאָס געלט, וואָס מיר האָבן געפֿונען אין אונדזערע זעק דאָס ערשטע מאָל, האָבן מיר, דיינע קנעכט, צוריקגעבראַכט פֿון לאַנד כּנען.

5ווי אזוי זאלן מיר דען גנבענען עפעס א געשיר? זעה, דא זוכן מיר און אונזערע זעק, און וואו אימער דו וועסט געפינען דעם בעכער אין זעק פון איינעם פון אונזערע מענטשן, זאל ער גע'הרג'עט ווערן, און מיר און אונזערע אייזל וועלן דינען דיין האר.

6און ער האט צו זיי געזאגט: נישט אזוי, דעם מאן ביי וועמען איך געפין, אים אליין וועל איך נעמען אלס א קנעכט, און איר וועט צוריקקומען אין שלום צו אייער הויז.

7און ווי ער האט געזוכט אין זייערע כלים, אנגעהויבן מיטן עלטסטן און געענדיגט מיטן יינגסטן, איז עס געפונען געווארן אין בנימינס זאק.

8און זיי האָבן צעריסן זייערע קליידער, און האָבן באַלאָדן זייערע אייזל, און זענען צוריקגעקומען אין שטאָט און זענען אָנגעקומען אין יוסף'ס הויז, און זיי האָבן זיך אַלע געבוקט אויף זייערע פנימער צו דער ערד פֿאַר אים.

9און יוסף האט צו זיי געזאגט' :איר האט שלעכט געטאן '.און זיי האבן געזאגט' :וואס זאלן מיר זאגן און ווי זאלן מיר זיך
פארטיידיגן ?אונזער האר האט אנטדעקט די עבירה פון זיינע קנעכט ;זעט ,מיר זענען די קנעכט פון אונזער האר ,און אונזערע אייזל
אויך.
' 10און יוסף האט צו זיי געזאגט' :איך אויך מורא האב פאר גאט ;וואס אייך שייך ,גייט אהיים און לאזט אייער ברודער זיין מיין
קנעכט ,ווייל איר האט שלעכטס געטאן .ווייסט איר נישט אז א מענטש האט הנאה פון זיין בעכער ווי איך מיט דעם בעכער ?און דאך
האט איר עס פון מיר געגנבעט'.
11און יהודה האט געזאגט :מיין האר ,לאז דיין קנעכט ,איך בעט דיך ,רעדן א ווארט אין מיין האר'ס אויער :צוויי ברידער האבן די
מוטער פון דיין קנעכט געבוירן צו אונדזער פאטער :איינער איז אוועקגעגאנגען און איז פארלוירן געווארן ,און איז נישט געפונען
געווארן ,און ער אליין איז געבליבן פון זיין מוטער ,און דיין קנעכט ,אונדזער פאטער ,האט אים ליב ,און זיין לעבן איז אויך פארבונדן
מיטן לעבן פון דעם) יונגל.(
12און עס וועט פּאַסירן ,ווען מיר וועלן גיין צו דיין קנעכט ,אונדזער פאָטער ,און דער ייִנגל איז נישט מיט אונדז ,וועט ער שטאַרבן ,
און מיר וועלן אַראָפּברענגען אונדזער פאָטער מיט צער ביזן טויט.
13איצט לאָז מיך ,דיין קנעכט ,בלייבן אַנשטאָט דעם ייִנגל ווי אַ קנעכט צו מיין האַר ,און לאָז דעם ייִנגל גיין מיט זיינע ברידער ,ווייל
איך בין געוואָרן ערבֿ פֿאַר אים ביי דער האַנט פֿון דיין קנעכט אונדזער פֿאָטער ,און אויב איך ברענג אים נישט צוריק ,וועט דיין
קנעכט הערן די שולד צו אונדזער פֿאָטער אויף אייביק.
14און יוסף האָט געזען אַז זיי זייַנען אַלע געווען איינשטימיג אין גוטסקייט איינער מיטן אַנדערן ,און ער האָט זיך נישט געקענט
איינהאַלטן ,און ער האָט זיי דערציילט אַז ער איז יוסף.
15און ער האָט מיט זיי גערעדט אויף העברעיִש און איז זיי געפֿאַלן אויף דער האַלדז און געוויינט.
16אבער זיי האבן אים נישט דערקענט און זיי האבן אנגעהויבן וויינען .און ער האט צו זיי געזאגט :וויינט נישט איבער מיר ,נאר
שנעלט און ברענגט מיין טאטן צו מיר ;און איר זעט אז עס איז מיין מויל וואס רעדט און די אויגן פון מיין ברודער בנימין זעען.
17ווייל זע ,דאָס איז דאָס צווייטע יאָר פֿון הונגער ,און עס זענען נאָך פֿינף יאָר אָן קיין שניט ,אָן קיין פֿרוכט פֿוןביימער ,אָן קיין
פלויג.
18קומט אַראָפּ שנעל איר און אייערע משפּחות ,כּדי איר זאָלט נישט אונטערגיין פֿון הונגער ,און זאָלט איר נישט באַדויערן וועגן
אייערע חפצים ,ווייל גאָט האָט מיך געשיקט פֿאַר אייך צו שטעלן די זאַכן אין סדר ,כּדי אַ סך מענטשן זאָלן לעבן.
19און זאָגט מייַן טאַטן אַז איך לעב נאָך ,און איר ,זעט ,איר זעט אַז גאָט האָט מיך געמאַכט ווי אַ טאַטע פֿאַר פרעהן ,און אַ הערשער
איבער זייַן הויז און איבער גאַנץ לאַנד מצרים.
20און דערצייל מיין טאטן וועגן מיין גאנצן כבוד ,און אלע רייכטום און כבוד וואס גאט האט מיר געגעבן.
21און לויטן באַפֿעל פֿון מויל פֿון פרעה האָט ער זיי געגעבן רייַטן און פּראָוויזיע פֿאַרן וועג ,און ער האָט זיי אַלעמען געגעבן
פֿאַרשידענע קליידער און זילבער.
22און צו זייער פאטער האט ער געשיקט קליידער און זילבער און צען אייזלען וואָס האָבן געטראָגן תבואה ,און ער האט זיי
אַוועקגעשיקט.
23און זיי זענען ארויף און האבן דערציילט זייער פאטער אז יוסף לעבט ,און ער מעסט אויס תבואה צו אלע פעלקער פון דער ערד ,
און אז ער איז הערשער איבער גאנץ לאנד מצרים.
24און זייער פאטער האט עס נישט געגלייבט ,ווייל ער איז געווען נישט אין זיין הארץ ;אבער ווען ער האט געזען די וואגן וואס יוסף
האט געשיקט ,האט זיך זיין נשמה אויפגעלעבט ,און ער האט געזאגט' :עס איז גענוג פאר מיר אויב יוסף לעבט ;איך וועל אראפגיין
און אים זען איידער איך שטארב'.

קאפיטל44

1און ישראל איז ארויסגעפארן פון חרן פון זיין הויז אויף דעם נייעם חודש פון דריטן חודש ,און ער איז געגאנגען אויפן וועג פון
דעם קוואל פון שבועה ,און ער האט געברענגט א קרבן צום גאט פון זיין פאטער יצחק אויף דעם זיבעטן פון דעם חודש.
2און יעקב האט זיך דערמאנט דעם חלום וואָס ער האט געזען אין בית אל ,און ער האט מורא געהאט צו גיין אַראָפּ קיין מצרים.
3און בשעת ער האט געטראַכט צו שיקן אַ וואָרט צו יוסף צו קומען צו אים ,און אַז ער וועט נישט אַראָפּגיין ,איז ער דאָרט געבליבן
זיבן טעג ,אויב ער וועט אפשר זען אַ חזון צי ער זאָל בלייבן אָדער אַראָפּגיין.
4און ער האָט געפֿייַערט דעם שניט־פֿעסט פֿון די ערשטע פֿרוכטן מיט אַלטער תּבואה ,ווייַל אין גאַנץ לאַנד כנען איז נישט געווען קיין
האַנטפֿול זוימען] אין לאַנד ,[ווייַל דער הונגער איז געווען איבער אַלע חיות און בהמות און פֿייגל ,און אויך איבער מענטשן.
5און אויף דעם זעכצנטן טאג איז גאָט אים באַוויזן געוואָרן ,און האָט צו אים געזאָגט" :יעקב ,יעקב "!און ער האָט געזאָגט" :דאָ בין
איך ".און ער האָט צו אים געזאָגט" :איך בין דער גאָט פֿון דיינע פֿאָטערס ,דער גאָט פֿון אַבֿרהם און יצחק ;האָב נישט מורא צו גיין
אַראָפּ קיין מצרים ,ווייל איך וועל דיר דאָרט מאַכן אַ גרויסע פֿאָלק .איך וועל אַראָפּגיין מיט דיר ,און איך וועל דיך צוריקברענגען ,
און אין דעם לאַנד וועסטו באַגראָבן ווערן ,און יוסף וועט לייגן זיינע הענט אויף דיינע אויגן".
6האָב נישט קיין מורא ;גיי אַראָפּ קיין מצרים.
7און זיינע זין זענען אויפגעשטאנען ,און זיינע זינס זין ,און זיי האבן ארויפגעלאזט זייער פאטער און זייערע חפצים אויף וואגן.

8און ישראל איז אויפגעשטאנען פון דעם קוואל פון שבועה דעם זעכצנטן פון דעם דריטן חודש ,און ער איז געגאנגען קיין לאנד מצרים.
9און ישראל האט געשיקט יהודה פאר זיך צו זיין זון יוסף צו באטראכטן דאס לאנד גושען ,ווייל יוסף האט געזאגט צו זיינע ברידער אז זיי זאלן קומען און זיך דארט וואוינען כדי זיי זאלן זיין נאנט צו אים.
10און דאָס איז געווען דאָס שענסטע) לאַנד (אין לאַנד מצרים ,און נאָענט צו אים ,פֿאַר אַלעמען) פון זיי (און אויך פֿאַר די בהמות.
11און דאָס זײַנען די נעמען פֿון יעקבֿס זין וואָס זײַנען געגאַנגען קיין מצרים מיט יעקבֿ זייער פֿאָטער.
12ראובן ,דער בכֿור פֿון ישׂראל ;און דאָס זײַנען די נעמען פֿון זײַנע זין :חנוך ,און פֿאַלו ,און חצרון און כרמי - פֿינף.
13שמעון און זיינע זין ;און דאָס זענען די נעמען פֿון זיינע זין :ימואל ,און ימין ,און אוהד ,און יכין ,און צוחר ,און שָאול ,דער זון פֿון דער צפֿאַטישער פֿרוי – זיבן.
14לעווי און זיינע זין ;און דאָס זענען די נעמען פֿון זיינע זין :גֵרשון ,און קהת ,און מררי - פֿיר.
15יהודה און זיינע זין ;און דאָס זענען די נעמען פֿון זיינע זין :שעלא ,און פּרץ ,און זרח - פֿיר.
16יִשָׂשכָר און זיינע זין ;און דאָס זענען די נעמען פֿון זיינע זין :תּוֹלָה ,און פּוּעַ ,און יָשוּב ,און שִמְרוֹן - פֿינף.
17זבולון און זיינע זין ;און דאָס זענען די נעמען פֿון זיינע זין :סרעד ,און אילון ,און יַחְלְאֵל - פֿיר.
18און דאָס זײַנען די זין פֿון יעקבֿ און זייערע זין ,וואָס לעאה האָט געבוירן צו יעקבֿ אין מעסאָפּאָטאַמיע ,זעקס ,און זייער איין שוועסטער ,דינה ,און אַלע נשמות פֿון די זין פֿון לעאה ,און זייערע זין ,וואָס זײַנען געגאַנגען מיט יעקבֿ זייער פֿאָטער קיין מצרים , זײַנען געווען ניין און צוואַנציק ,און יעקבֿ זייער פֿאָטער איז געווען מיט זיי ,זיי זײַנען געווען דרײַסיק.
19און די זין פֿון זלפה ,לאה'ס שפחה ,די ווייב פֿון יעקב ,וואָס האָט יעקב געבאָרן גאַד און אָשור.
20און דאָס זײַנען די נעמען פֿון זייערע זין וואָס זײַנען מיט אים געגאַנגען קיין מצרים .די זין פֿון גד :ציפּיון ,און חגי ,און שוני ,און עזבון> ,און ערי ,<און אַרעלי ,און אַרודי - אַכט.
21און די זין פֿון אשר :יִמנָא ,און יִשוָא> ,און יִשוִי ,<און בריָה ,און סרח ,זייער איין שוועסטער - זעקס.
22אַלע נשמות זענען געווען פֿערצן ,און אַלע פֿון לאה זענען געווען פֿיר און פֿערציק.
23און די זין פֿון רחל ,יעקבֿס ווײַב :יוסף און בנימין.
24און יוסף האָט געבוירן אין מצרים איידער זײַן פֿאָטער איז געקומען קיין מצרים ,די וואָס אַסנת ,די טאָכטער פֿון פּאָטיפֿר ,כהן פֿון העליאָפּאָליס ,האָט אים געבאָרן :מנשה און אפֿרים - דרײַ.
25און די זין פֿון בנימין :בֶּלַע און בֶּכֶר און אַשְׁבֵּל ,גֵּרָא און נַעֲמָן און אֵחִי און רֹאשׁ און מֻפִּים און חֻפִּים און אַרד-עלף.
26און אַלע נשמות פֿון רחלען זײַנען געווען פֿערצן.
27און די זין פֿון בלהה ,די דינסט פֿון רחל ,די ווייב פֿון יעקב ,וואָס זי האָט געבוירן צו יעקב ,זענען געווען דן און נפתלי.
28און דאָס זײַנען די נעמען פֿון זייערע זין וואָס זײַנען מיט זיי געגאַנגען קיין מצרים .און די זין פֿון דן זײַנען געווען חושים ,און שמון ,און אַסודי ,און איכאַ ,און שלמה - זעקס.
29און זיי זענען געשטאָרבן אין דעם יאָר אין וועלכן זיי זענען אַרײַן אין מצרים ,און עס איז געבליבן נאָר פֿאַר דן חושים.
30און דאָס זײַנען די נעמען פֿון די זין פֿון נפֿתּלי יַחזיאֵל ,און גוני און יֵצֶר ,און שָלוּם ,און עָב.
31און עיוו ,וואָס איז געבוירן געוואָרן נאָך די יאָרן פֿון הונגער ,איז געשטאָרבן אין מצרים.
32און אַלע נשמות פֿון רחלען זײַנען געווען זעקס און צוואַנציק.
33און אַלע נשמות פֿון יעקבֿ וואָס זײַנען אַרײַן אין מצרים זײַנען געווען זיבעציק נשמות .דאָס זײַנען זײַנע קינדער און זײַנע קינדס-קינדער ,אין גאַנצן זיבעציק ,אָבער פֿינף זײַנען געשטאָרבן אין מצרים פֿאַר יוסף ,און האָבן נישט געהאַט קיין קינדער.
34און אין לאַנד כנען זענען געשטאָרבן צוויי זין פֿון יהודה ,ער און אונן ,און זיי האָבן נישט געהאַט קיין קינדער ,און די קינדער פֿון ישׂראל האָבן באַגראָבן די וואָס זענען אומגעקומען ,און זיי זענען גערעכנט געוואָרן צווישן די זיבעציק גויים־פעלקער.

קאפיטל45

1און ישראל איז אריין אין לאַנד מצרים ,אין לאַנד גושען ,אין דעם נייעם חודש פון דעם פערטן [2172 AM] חודש ,אין צווייטן יאָר פון דער דריטער וואָך פון דעם פינף און פערציקסטן יובל.
2און יוסף איז געגאַנגען באַגעגענען זײַן פֿאָטער יעקבֿ ,קיין לאַנד גושען ,און ער איז געפֿאַלן אויף זײַן פֿאָטערס האַלדז און האָט געוויינט.
3און ישראל האט געזאגט צו יוסף :יעצט לאָמיך שטאַרבן זינט איך האָב דיך געזען ,און יעצט זאָל דער גאָט פֿון ישראל געבענטשט זײַן ,דער גאָט פֿון אַבֿרהם און דער גאָט פֿון יצחק ,וואָס האָט נישט צוריקגעהאַלטן זײַן רחמנות און זײַן גוטסקייט פֿון זײַן קנעכט יעקבֿ.
4גענוג איז מיר אז איך האב געזען דיין פנים ווען איך בין נאך לעבעדיג ;יא ,אמת איז די זעאונג וואס איך האב געזען אין בית אל . געבענטשט זאל זיין ה 'מיין גאט אויף אייביג און אייביק ,און געבענטשט זאל זיין נאמען.
5און יוסף און זיינע ברידער האבן געגעסן ברויט פאר זייער פאטער און געטרונקען וויין ,און יעקב האט זיך געפרייט מיט א גאר גרויסער פרייד ווייל ער האט געזען יוסף עסן מיט זיינע ברידער און טרינקען פאר אים ,און ער האט געבענטשט דעם באשעפער פון אלע זאכן וואס האט אים באווארנט ,און האט פאר אים באווארנט זיינע צוועלף זין.

6און יוסף האט געגעבן זיין פאטער און זיינע ברידער אלס מתנה דאס רעכט צו וואוינען אין לאנד גושען און אין רעמסעס און אין דער גאנצער געגנט ארום ,וואס ער האט געהערשט פאר פרעה .און ישראל און זיינע זין האבן געוואוינט אין לאנד גושען ,דעם בעסטן טייל פון לאנד מצרים ,און ישראל איז געווען הונדערט און דרייסיק יאר אלט ווען ער איז געקומען קיין מצרים.

7און יוסף האט געגעבן זיין פאטער און זיינע ברידער און אויך זייערע פארמעגן ברויט אזויפיל ווי עס האט זיי געגעבן פאר די זיבן יאר הונגער.

8און דאָס לאַנד מצרים האָט געליטן פֿון הונגער ,און יוסף האָט געקויפֿט דאָס גאַנצע לאַנד מצרים פֿאַר פרעהן פֿאַר עסן ,און ער האָט באַקומען דאָס פֿאָלק און זייערע בהמות און אַלץ פֿאַר פרעהן.

9און די יאָרן פֿון הונגער זענען פֿאַרענדיקט געוואָרן ,און יוסף האָט געגעבן דעם פֿאָלק אין לאַנד זאָמען און עסן כּדי זיי זאָלן זייען)דאָס לאַנד (אין אַכטן יאָר ,ווײַל דער טײַך האָט איבערגעפֿלוסן דאָס גאַנצע לאַנד מצרים.

10ווייל אין די זיבן יאר פון הונגער איז עס) נישט (איבערגעפולט געווארן און האט באַוואַסערט נאָר אַ פּאָר ערטער אויף די ברעגן פון טייך ,אָבער איצט איז עס איבערגעפולט געווארן און די מצרים האָבן געזייט דאָס לאַנד ,און עס האָט געבראַכט אַ סך תבואה אין יענעם יאָר.

11און דאָס איז געווען דאָס ערשטע יאָר פֿון [2178 AM] די פֿערטע וואָך פֿון דעם פֿינף און פֿערציקסטן יובל.

12און יוסף האט גענומען פון די תבואה פון דער שניט דעם פינפטן טייל פארן מלך און איבערגעלאזט פיר טיילן פאר זיי פאר עסן און פאר זאמען ,און יוסף האט דאס געמאכט א געזעץ פארן לאנד מצרים ביזן היינטיגן טאג.

13און ישראל האט געלעבט אין לאנד מצרים זיבעצן יאר ,און אלע טעג וואס ער האט געלעבט זענען געווען דריי יובלים ,הונדערט זיבן און פערציג יאר ,און ער איז געשטארבן אין פערטן [2188 AM] יאר פון דער פינפטער וואך פון דעם פינף און פערציגן יובל.

14און ישראל האט געבענטשט זיינע זין איידער ער איז געשטאָרבן און זיי דערציילט אַלץ וואָס וועט זיי פּאַסירן אין לאַנד מצרים ; און ער האט זיי געמאַכט באַקאַנט וואָס וועט זיי פּאַסירן אין די לעצטע טעג ,און ער האט זיי געבענטשט און געגעבן יוסף צוויי חלקים אין לאַנד.

15און ער איז געשלאפן מיט זיינע אבות ,און מען האט אים באַגראָבן אין דער צווייטער הייל אין לאַנד כּנען ,לעבן זיין פאטער אַברהם ,אין דעם קבר וואָס ער האָט אויסגעגראָבן פֿאַר זיך אין דער צווייטער הייל אין לאַנד חברון.

16און ער האָט געגעבן אַלע זיינע ביכער און די ביכער פֿון זיינע פֿאָטערס צו זײַן זון לוי ,כּדי ער זאָל זיי אויפֿהיטן און באַנייען פֿאַר זיינע קינדער ביזן הײַנטיקן טאָג.

קאפיטל46

1און עס איז געשען אז נאכדעם וואס יעקב איז געשטארבן האבן זיך די קינדער פון ישראל פארמערט אין לאנד מצרים ,און זיי זענען געווארן א גרויסע נאציע ,און זיי זענען געווען פון איין איינשטימונג אין הארץ ,אזוי אז ברודער האט ליב געהאט ברודער און יעדער מענטש האט געהאלפן זיין ברודער ,און זיי האבן זיך פארמערט שטארק און זיך שטארק פארמערט ,צען [2242 AM] וואכן פון יאר , אלע טעג פון לעבן פון יוסף.

2און עס איז נישט געווען קיין שטן און קיין שלעכטס אלע טעג פון יוסף'ס לעבן וואס ער האט געלעבט נאך זיין פאטער יעקב ,ווייל אלע מצרים האבן געליבט די קינדער פון ישראל אלע טעג פון יוסף'ס לעבן.

3און יוסף איז געשטאָרבן הונדערט און צען יאָר אַלט ;זיבעצן יאָר האָט ער געלעבט אין לאַנד כּנען ,און צען יאָר איז ער געווען אַ קנעכט ,און דריי יאָר אין תפיסה ,און אַכציק יאָר איז ער געווען אונטערן מלך ,הערשנדיק איבערן גאַנצן לאַנד מצרים.

4און ער איז געשטאָרבן און אַלע זיינע ברידער און יענע גאַנצע דור.

5און ער האָט באַפֿוילן די קינדער פֿון ישׂראל פֿאַר זײַן טויט ,אַז זיי זאָלן מיטנעמען זײַנע ביינער ווען זיי וועלן אַרויסגיין פֿון לאַנד מצרים.

6און ער האָט זיי געלאָזט שווערן וועגן זיינע ביינער ,ווייל ער האָט געוואוסט אַז די מצרים וועלן אים מער נישט אַרויסברענגען און באַגראָבן אין לאַנד כּנען ,ווייל מַקְמַרוֹן ,דער מלך פון כּנען ,ווען ער האָט געוואוינט אין לאַנד אַשור ,האָט געקעמפט אין טאָל מיטן מלך פון מצרים און אים דאָרטן געהרגעט ,און נאָכגעיאָגט די מצרים ביז די טויערן פון ערמון.

7אבער ער איז נישט געווען ביכולת אריינצוגיין ,ווייל אַן אנדערער ,א נייער מלך ,איז געווארן מלך פון מצרים ,און ער איז געווען שטארקער פון אים ,און ער איז צוריקגעקומען קיין לאנד כנען ,און די טויערן פון מצרים זענען פארמאכט געווארן ,און קיינער איז נישט ארויסגעגאנגען און קיינער איז נישט אריינגעקומען אין מצרים.

8און יוסף איז געשטאָרבן אין זעקס און פערציקסטן יובל ,אין דער זעקסטער וואָך ,אין צווייטן יאָר ,און מען האָט אים באַגראָבן אין לאַנד מצרים ,און אַלע זיינע ברידער זענען געשטאָרבן נאָך אים.

9און דער מלך מצרים איז ארויסגעגאנגען אין מלחמה מיטן מלך כנען [2263 AM] אין דעם זיבן און פערציגסטן יובל ,אין דער צווייטער וואך אין צווייטן יאר ,און די קינדער פון ישראל האבן ארויסגעברענגט אלע ביינער פון די קינדער פון יעקב אחוץ די ביינער פון יוסף ,און זיי האבן זיי באגראבן אין פעלד אין דער צווייטער הייל אין בארג.

10און די מערהייט) פון זיי (זענען צוריקגעקומען קיין מצרים ,אבער א פאר פון זיי זענען געבליבן אין די בערג פון חברון ,און עמרם דיין פאטער איז געבליבן מיט זיי.

11און דער מלך פון כנען האָט זיגרייך געווען איבערן מלך פון מצרים ,און ער האָט פֿאַרמאַכט די טויערן פֿון מצרים.

12און ער האָט אויסגעטראַכט אַ שלעכטן פּלאַן קעגן די קינדער פֿון ישׂראל זיי צו פּלאָגן, און ער האָט געזאָגט צום פֿאָלק פֿון מצרים : זעט, דאָס פֿאָלק פֿון די קינדער פֿון ישׂראל האָט זיך פֿאַרמערט און פֿאַרמערט מער ווי מיר.
13קומט און לאָמיר זיך מיט זיי קלוג באַגיין איידער זיי ווערן צו פיל, און לאָמיר זיי פּלאָגן מיט שקלאַפֿעריי איידער מלחמה קומט אויף אונדז און איידער זיי אויך קעמפן קעגן אונדז; אַנדערש וועלן זיי זיך צוזאַמענשליסן צו אונדזערע שונאים און אַרויסגיין פון אונדזער לאַנד, ווייל זייערע הערצער און פנימער זענען צום לאַנד כנען.
14און ער האט איבער זיי געשטעלט אַרבעטס־פירער צו זיי פּלאָגן מיט שקלאַפֿעריי; און זיי האָבן געבויט שטאַרקע שטעט פֿאַר פרעה, פיטום און רעמסס, און זיי האָבן געבויט אַלע די ווענט און אַלע די פֿעסטונגען וואָס זענען געפֿאַלן אין די שטעט פֿון מצרים.
15און זיי האָבן זיי געמאַכט דינען מיט שווערקייט, און ווי מער זיי האָבן זיי שלעכטס געטאָן, אַלץ מער האָבן זיי זיך געמערט און פֿאַרמערט.
16און די מענטשן פון מצרים האָבן געפֿײַנט די קינדער פֿון ישׂראל.

קאפיטל47

1און אין דער זיבעטער וואָך, אין זיבעטן יאָר, אין זיבעטן און פערציקסטן יובל, איז דיין פאטער ארויסגעגאַנגען [2303 AM] פון לאַנד כנען, און דו ביסט געבוירן געוואָרן אין דער פערטער וואָך, אין זעקסטן יאָר דערפון, אין אַכטן און פערציקסטן יובל [2330 AM];דאָס איז געווען די צייט פון צרות אויף די קינדער פון ישראל.
2און פרעה, דער מלך פון מצרים, האט ארויסגעגעבן א באפעל וועגן זיי אז זיי זאלן אריינווארפן אלע זייערע זכרים וואס זענען געבוירן געווארן אין טייך.
3און זיי האָבן זיי אַרײַנגעוואָרפן זיבן חדשים ביזן טאָג וואָס דו ביסט געבוירן געוואָרן
4און דיין מוטער האט דיך באַהאַלטן דריי חדשים לאַנג, און מען האט דערציילט וועגן איר. און זי האט געמאַכט אַ תיבה פֿאַר דיר , און זי באַדעקט מיט פּעך און אַספֿאַלט, און זי געלייגט אין די פֿעדעם אויף דעם ברעג פֿון טייך, און זי האט דיך דאָרט געלייגט זיבן טעג, און דיין מוטער איז געקומען בײַנאכט און דיך געזויגן, און בייטאָג האט מרים, דיין שוועסטער, דיך באַהיטן פֿון די פֿייגל.
5און אין יענע טעג איז טהאַרמוט, די טאָכטער פֿון פרעה, געקומען זיך באָדן אין טייך, און זי האָט געהערט דיין קול וויינען, און זי האָט געזאָגט צו אירע מיידלעך צו ברענגען דיך אַרויס, און זיי האָבן דיך געבראַכט צו איר.
6און זי האָט דיך אַרויסגענומען פֿון דער תּיבה, און זי האָט זיך דערבאַרימט אויף דיר.
7און דיין שוועסטער האט צו איר געזאגט: זאל איך גיין און דיר רופן איינע פון די העבּרעאישע פרויען צו זויגן און זויגן דאס קינד פאר דיר?
8און זי האט צו איר געזאגט: גיי. און זי איז געגאנגען און האט גערופן דיין מוטער יוכבד, און זי האט איר געגעבן לוין, און זי האט דיך אויפגעזויגן.
9און דערנאך, ווען דו ביסט אויפגעוואקסן, האבן זיי דיך געברענגט צו דער טאכטער פון פרעה, און דו ביסט געווארן איר זון, און עמרם דיין פאטער האט דיך געלערנט שרייבן, און נאכדעם ווי דו האסט פארענדיגט דריי וואכן האבן זיי דיך געברענגט אין קעניגלעכן הויף.
10און דו ביסט געווען דריי וואָכן יאָרן אין הויף ביז דער צייט [-2351] ווען דו ביסט אַרויסגעגאַנגען פֿון קעניגלעכן הויף און האָסט געזען אַ מצרי שלאָגן דיין פרייַנד וואָס איז געווען [2372 AM] פֿון די קינדער פֿון ישׂראל, און דו האָסט אים געהרגעט און באַהאַלטן אין זאַמד.
11און אויפן צווייטן טאג האסטו זיך געקריגט, דו און צוויי פון די קינדער פון ישראל, און דו האסט געזאגט צו דעם וואס האט געטון דאס שלעכטע' :פארוואס שלאגסטו דיין ברודער'?
12און ער איז געוואָרן בייז און אויפגעברויזט, און האָט געזאָגט" :ווער האָט דיך געמאַכט אַ פּרינץ און אַ ריכטער איבער אונדז ? מיינסטו מיך צו הרגענען ווי דו האָסט נעכטן געהרגעט דעם מצרי "?און דו האָסט מורא געהאַט און ביסט אַנטלאָפֿן צוליב די ווערטער.

קאפיטל48

1און אין זעקסטן יאר פון דער דריטער וואך פון דעם ניין און פערציגסטן יובל ביסטו ארויסגעגאנגען און געוואוינט> אין [2372 AM]לאנד מדין ,<פינף וואכן און איין יאר. און דו ביסט צוריקגעקומען קיין מצרים אין דער צווייטער וואך אין צווייטן יאר אין דעם פופציגסטן יובל.
2און דו אליין ווייסט וואס ער האט צו דיר גערעדט אויף בארג סיני, און וואס פרינץ מאסטעמאה האט געוואלט טון מיט דיר ווען דו ביסט צוריקגעקומען קיין מצרים> אויפן וועג ווען דו האסט אים באגעגנט אין דער לאדזש-ארט.<
3האט ער נישט מיט אלע זיינע כוחות געזוכט דיך צו הרגענען און אויסלייזן די מצרים פון דיין האנט ווען ער האט געזען אז דו ביסט געשיקט געווארן אויסצופירן משפט און נקמה אויף די מצרים?
4און איך האָב דיך געראַטעוועט פֿון זײַן האַנט, און דו האָסט געטאָן די סימנים און וואונדער וואָס דו ביסט געשיקט געוואָרן צו טאָן אין מצרים קעגן פרעה, און קעגן זײַן גאַנץ הויז, און קעגן זײַנע קנעכט און זײַן פֿאָלק.

5און גאָט האָט גענומען אַ גרויסע נקמה אויף זיי פֿאַר ישׂראלס צוליב, און ער האָט זיי געשלאָגן מיט בלוט און פֿראָשן, לײַז און הונט־פֿליגן, און בייזע שוואָמען וואָס ברעכן אַרויס אין די בלעטער; און זייערע בהמות מיטן טויט; און מיט האַגעל־שטיינער, דערמיט האָט ער חרובֿ געמאַכט אַלץ וואָס איז געוואַקסן פֿאַר זיי; און מיט היישעריקן וואָס האָבן פֿאַרגעסן די רעשטלעך וואָס זענען געבליבן פֿונעם האַגעל און פֿון דער פֿינצטערניש; און דורך דעם טויט פֿון די ערשטגעבוירענע פֿון מענטשן און בהמות, און אויף אַלע זייערע געצן האָט גאָט גענומען נקמה און זיי פֿאַרברענט מיט פֿײַער.

6און אַלץ איז געשיקט געוואָרן דורך דיין האַנט, כּדי דו זאָלסט) די זאַכן (דערקלערן איידער זיי זענען געטאָן געוואָרן, און דו האָסט גערעדט מיטן מלך מצרים פֿאַר אַלע זיינע קנעכט און פֿאַר זיין פֿאָלק.

7און אַלץ איז געשען לויט דיינע ווערטער; צען גרויסע און שרעקלעכע משפּטים זענען געקומען אויף לאַנד מצרים, כּדי דו זאָלסט נעמען נקמה אויף איר פֿאַר ישׂראל.

8און גאָט האָט געטאָן אַלץ לטובת ישׂראל, און לויט זײַן בונד, וואָס ער האָט באַשטימט מיט אַבֿרהם, אַז ער זאָל נעמען נקמה אויף זיי, ווײַל זיי האָבן זיי מיט גוואַלד געבראַכט אין קנעכטשאַפֿט.

9און דער פּרינץ מאַסטעמאַ האָט זיך אויפֿגעשטעלט קעגן דיר, און האָט געזוכט דיך איבערצוגעבן אין די הענט פֿון פרעה, און ער האָט געהאָלפֿן די מצרישע מכשפים,

10און זיי זענען אויפגעשטאנען און האבן געטאן פאר דיר די שלעכטס וואס מיר האבן זיי טאקע ערלויבט צו טאן, אבער די רפואות האבן מיר נישט דערלויבט צו ווערן געטאן דורך זייערע הענט.

11און גאָט האָט זיי געשלאָגן מיט בייזע וואורן, און זיי האָבן נישט געקענט שטיין, ווייל מיר האָבן זיי חרובֿ געמאַכט, אַזוי אַז זיי האָבן נישט געקענט טאָן קיין איין וואונדער.

12און טראָץ אַלע) די (וואונדער און וואונדער איז דער פּרינץ מאַסטעמאַ נישט געוואָרן שעמט, ווייל ער האָט גענומען מוט און געשריגן צו די מצרים צו נאָכפֿאָלגן דיר מיט אַלע כוחות פון די מצרים, מיט זייערע וואָגנס, און מיט זייערע פערד, און מיט אַלע מחנות פון די פעלקער פון מצרים.

13און איך בין געשטאַנען צווישן די מצרים און ישראל, און מיר האָבן געראַטעוועט ישראל פֿון זײַן האַנט און פֿון דער האַנט פֿון זײַן פֿאָלק, און גאָט האָט זיי געפֿירט דורך מיטן ים ווי עס וואָלט געווען טרוקענע ערד.

14און אלע פעלקער וואס ער האט געברענגט צו נאכיאגן ישראל, האט ה 'אונזער גאט זיי ארייגעווארפן אין מיטן ים, אין די טיפענישן פון דעם אפגרונט אונטער די קינדער פון ישראל, אזוי ווי די מענטשן פון מצרים האבן ארייגעווארפן זייערע קינדער אין טייך. ער האט גענומען נקמה אויף 1,000,000 פון זיי, און טויזנט שטארקע און ענערגישע מענטשן זענען פארניכטעט געווארן צוליב איין זויגענדיק קינד פון די קינדער פון דיין פאלק, וואס זיי האבן ארייגעווארפן אין טייך.

15און אויף דעם פערצנטן טאָג און אויף דעם פופצנטן און אויף דעם זעכצנטן און אויף דעם זיבעצנטן און אויף דעם אַכצנטן איז דער פּרינץ מאַסטעמאַ געבונדן און געפאנגען געוואָרן הינטער די קינדער פון ישראל, כּדי ער זאָל זיי נישט קענען באַשולדיקן.

16און דעם ניינצנטן האבן מיר זיי באפרייט כדי זיי זאלן קענען העלפן די מצרים און נאכיאגן די קינדער פון ישראל.

17און ער האָט זייערע הערצער פֿאַרהאַרטעט און זיי געמאַכט האַרטנעקיק, און די געדאַנק איז געווען אויסגעטראַכט דורך גאָט אונדזער גאָט אַז ער זאָל שלאָגן די מצרים און זיי אַרײַנוואַרפֿן אין ים.

18און אויף דעם פערצנטן האבן מיר אים געבונדן כדי ער זאל נישט באשולדיגן די קינדער פון ישראל אין דעם טאג ווען זיי האבן געבעטן די מצרים פאר כלים און קליידער, זילבערנע כלים, גאלדענע כלים, און בראָנזע כלים, כדי צו בארויבן די מצרים אין אויסטויש פאר דער קנעכטשאפט אין וועלכער זיי האבן זיי געצווינגען צו דינען.

19און מיר האָבן נישט אַרויסגעפירט די קינדער פֿון ישׂראל פֿון מצרים מיט ליידיקע הענט.

קאפיטל49

1געדענק די מצווה וואָס גאָט האָט דיר באַפֿוילן וועגן פסח, אַז דו זאָלסט עס פֿײַערן אין זײַן צײַט, דעם פֿערצנטן טאָג פֿון ערשטן חודש, אַז דו זאָלסט עס שחט'ן פֿאַר אָוונט, און אַז מע זאָל עס עסן בײַ נאַכט, דעם פֿופֿצנטן טאָג פֿון זון-אונטערגאַנג.

2ווייל אין דער דאָזיקער נאַכט – דעם אָנהייב פֿונעם יום־טובֿ און דעם אָנהייב פֿון דער פֿרייד – האָט איר געגעסן דעם פּסח אין מצרים, ווען אַלע כוחות פֿון גאָט זענען אַרויסגעלאָזט געוואָרן צו הרגענען אַלע ערשטגעבוירענע אין לאַנד מצרים, פֿון דעם ערשטגעבוירענעם פֿון פֿאַראָן ביז דעם ערשטגעבוירענעם פֿון דער געפֿאַנגענער דינסט אין דער מיל, און ביז די בהמות.

3און דאָס איז דאָס סימן וואָס גאָט האָט זיי געגעבן: אין יעדן הויז אויף די הינטערשטע טיילן פון וועלכן זיי האָבן געזען דאָס בלוט פון אַ לאַם פון דעם ערשטן יאָר, אין יענעם הויז זאָלן זיי נישט אַרײַנגיין צו שחט'ן, נאָר זאָלן דורכגיין, כּדי אַלע וואָס זענען אין הויז זאָלן געראַטעוועט ווערן, ווײַל דאָס סימן פון בלוט איז געווען אויף די הינטערשטע טיילן.

4און די כוחות פון גאָט האָבן געטאָן אַלץ לויט ווי גאָט האָט זיי באַפֿוילן, און זיי זענען דורכגעגאַנגען אַלע קינדער פֿון ישׂראל, און די מגפה איז נישט געקומען אויף זיי צו פֿאַרניכטן פֿון צווישן זיי קיין נשמה, צי פֿון בהמות, צי מענטשן, צי הונט.

5און די מגפה איז געווען זייער שווער אין מצרים, און עס איז נישט געווען קיין הויז אין מצרים וואו נישט איז געווען קיין טויטער, און געוויין און קלאָג.

6און גאַנץ ישׂראל האָט געגעסן דאָס פֿלייש פֿון דעם פּאַסח־לאַם, און געטרונקען דעם ווײַן, און האָט געלויבט, געבענטשט, און דאַנקט דעם גאָט פֿון זייערע פֿאָטערס, און איז געווען גרייט אַרויסצוגיין פֿון אונטערן יאָך פֿון מצרים און פֿון דער שלעכטער קנעכטשאַפֿט.

7און געדענק דעם טאָג אַלע טעג פֿון דיין לעבן ,און היט אים פֿון יאָר צו יאָר אַלע טעג פֿון דיין לעבן ,איין מאָל אַ יאָר ,אין זיין טאָג ,
לויט זיין גאַנצן געזעץ ,און פֿאַרשפּעטיק אים נישט פֿון טאָג צו טאָג ,אדער פֿון חודש צו חודש.
8ווייל דאָס איז אַן אייביקע תקנה ,און איינגעקריצט אויף די הימלישע טאַפֿלען וועגן אַלע קינדער פֿון ישׂראל ,אַז זיי זאָלן עס יעדעס
יאָר אָפּהיטן אין זײַן טאָג איין מאָל אַ יאָר ,איבער אַלע זייערע דורות ;און עס איז נישטאָ קיין שיעור פֿון טעג ,ווייל דאָס איז
באַשטימט אויף אייביק.
9און דער מאַן וואָס איז פֿרײַ פֿון טומאה ,און קומט נישט צו האַלטן עס אין זײַן טאָג ,כּדי צו ברענגען אַן אָנגענעמען קרבן פֿאַר גאָט ,
און צו עסן און צו טרינקען פֿאַר גאָט אין דעם טאָג פֿון זײַן יום־טובֿ ,יענער מאַן וואָס איז ריין און נאָענט צו דער האַנט זאָל
אָפּגעשניטן ווערן ;ווײַל ער האָט נישט געבראַכט דעם קרבן פֿון גאָט אין זײַן באַשטימטער צײַט ,זאָל ער נעמען די שולד אויף זיך.
10זאָלן די קינדער פֿון ישׂראל קומען און האַלטן דעם פּסח אין דעם טאָג פֿון זײַן באַשטימטער צײַט ,אין פֿערצנטן טאָג פֿון ערשטן
חודש ,צווישן די אָוונטן ,פֿון דריטן טייל פֿון טאָג ביז דריטן טייל פֿון נאַכט ,ווײַל צוויי טיילן פֿון טאָג זענען געגעבן צום ליכט ,און אַ
דריטן טייל צום אָוונט.
11דאָס איז וואָס גאָט האָט דיר באַפֿוילן ,אַז דו זאָלסט עס האַלטן צווישן די אָוונטן.
12און עס איז נישט ערלויבט עס צו שחט'ן בעת קיין שום צייט פון ליכט ,נאר בעת דעם צייט וואס גרענעצט זיך מיטן אָוונט ,און
זאלן זיי עס עסן אין דער צייט פון אָוונט ,ביזן דריטן טייל פון דער נאַכט ,און וואָס עס איז איבערגעבליבן פון זיין גאַנצן פלייש פון
דעם דריטן טייל פון דער נאַכט און ווייטער ,זאלן זיי עס פארברענען מיט פייער.
13און זיי זאָלן עס נישט קאָכן אין וואַסער ,און זיי זאָלן עס נישט עסן רוי ,נאָר ברעטן אויפן פייער ;זיי זאָלן עס עסן מיט
פלייסיקייט ,זיין קאָפּ מיט די אינעווייניק און זיינע פֿיס זאָלן זיי ברעטן אין פייער ,און נישט צעברעכן קיין ביין דערפון ;ווייל פון די
קינדער פון ישראל זאָל קיין ביין נישט צעקוועטשט ווערן.
14צוליב דעם האט גאָט באַפֿוילן די קינדער פֿון ישׂראל צו האַלטן דעם פּסח אין טאָג פֿון זײַן באַשטימטער צײַט ,און זיי זאָלן נישט
צעברעכן קיין ביין דערפֿון ;ווײַל דאָס איז אַ יום־טובֿ־טאָג ,און אַ באַפֿוילן טאָג ,און מען קען נישט איבערגיין פֿון טאָג צו טאָג ,און פֿון
חודש צו חודש ,נאָר אין טאָג פֿון זײַן יום־טובֿ זאָל מען עס האַלטן.
15און דו באפעלסט די קינדער פון ישראל צו האלטן דעם פסח איבער זייערע טעג ,יעדעס יאר ,איין מאל א יאר אין דעם טאג פון
זיין באשטימטער צייט ,און עס זאל קומען פאר א געדענק וואס וועט זיין באגערט פאר גאט ,און קיין מגיפה זאל נישט קומען אויף זיי
צו שחטן אדער צו שלאגן אין יענעם יאר אין וועלכן זיי פייערן דעם פסח אין זיין צייט אין יעדן הינזיכט לויט זיין באפעל.
16און זיי זאָלן עס נישט עסן אַרויס פֿון דעם מקדש פֿון גאָט ,נאָר פֿאַר דעם מקדש פֿון גאָט ,און אַלע מענטשן פֿון דער קהילה פֿון
ישׂראל זאָלן עס פֿײַערן אין זײַן באַשטימטער צײַט.
17און יעדער מענטש וואָס איז געקומען אויף זיין טאָג זאָל עס עסן אין דעם הייליקטום פון דיין גאָט פֿאַר גאָט ,פֿון צוואַנציק יאָר
אַלט און העכער ;ווייל אַזוי איז עס געשריבן און באַשטימט אַז זיי זאָלן עס עסן אין דעם הייליקטום פון גאָט.
18און ווען די קינדער פון ישראל קומען אריין אין דעם לאנד וואס זיי וועלן באזיגן ,אין לאנד כנען ,און שטעלן אויף דעם משכן פון
גאט אין מיטן לאנד אין איינעם פון זייערע שבטים ביז דער הייליגער פון גאט וועט געבויט ווערן אין לאנד ,זאלן זיי קומען און פייערן
דעם פסח אין מיטן משכן פון גאט ,און זאלן זיי עס שחט'ן פאר גאט פון יאר צו יאר.
19און אין די טעג ווען דאָס הויז וועט געבויט ווערן אין נאָמען פֿון גאָט אין לאַנד פֿון זייער ירושה ,זאָלן זיי דאָרטן גיין און שחט'ן
דעם פּסח אין אָוונט ,ביי זונפֿאַרגאַנג ,אין דריטן טייל פֿון טאָג.
20און זיי זאָלן מקריב זײַן בלוט אויף דער שוועל פֿון מזבח ,און זיי זאָלן לייגן זײַן פֿעט אויף דעם פֿײַער וואָס איז אויף דעם מזבח ,
און זיי זאָלן עסן זײַן פֿלייש געבראָטן אויף פֿײַער אין הויף פֿון דעם הויז וואָס איז געהייליקט געוואָרן אין נאָמען פֿון גאָט.
21און זיי מעגן נישט פייערן דעם פסח אין זייערע שטעט ,און אויך נישט אין קיין שום ארט נאר פארן משכן פון גאט ,אדער פאר זיין
הויז וואו זיין נאמען האט געוואוינט ;און זיי זאלן נישט אוועקגיין פון גאט.
22און דו ,משה ,באַפעל די קינדער פון ישראל צו היטן די געזעצן פון פּסח ,ווי עס איז דיר באַפֿוילן געוואָרן ;זאָג זיי יעדעס יאָר און
יעדן טאָג פון זיינע טעג ,און דעם יום־טובֿ פון מצות ,אַז זיי זאָלן עסן מצות זיבן טעג) ,און (אַז זיי זאָלן היטן זיין יום־טובֿ ,און אַז זיי
זאָלן ברענגען אַ קרבן יעדן טאָג אין די זיבן טעג פון פרייד פֿאַר גאָט אויף דעם מזבח פון דיין גאָט.
23ווייל איר האָט געפֿײַערט דעם יום־טובֿ מיט אײַלעניש ווען איר זענט אַרויסגעגאַנגען פֿון מצרים ביז איר זענט אַרײַן אין מדבר
שור ;ווייל אויף דעם ברעג פֿון ים האָט איר עס פֿאַרענדיקט.

קאפיטל50

1און נאך דעם געזעץ האב איך דיר באקאנט געמאכט די טעג פון די שבתים אין דער מדבר סין ,וואס איז צווישן עלים און סיני.
2און איך האָב דיר דערציילט וועגן די שבתים פון לאַנד אויף באַרג סיני ,און איך האָב דיר דערציילט וועגן די יובל יאָרן אין די
שבתים פון יאָרן ;אָבער דאָס יאָר דערפון האָב איך דיר נישט דערציילט ביז איר קומט אַרײַן אין לאַנד וואָס איר וועט ירשענען.
3און דאָס לאַנד וועט אויך האַלטן אירע שבתים בשעת זיי וואוינען אויף איר ,און זיי וועלן וויסן דאָס יובל יאָר.
4דעריבער האָב איך דיר באַשטימט די יאָר-וואָכן און די יאָרן און די יובלים :עס זענען ניין און פערציק יובלים פֿון די טעג פֿון אָדם
ביזן היינטיקן טאָג [2410 AM], און איין וואָך און צוויי יאָר :און עס זענען נאָך פערציק יאָר צו קומען) ליט' .ווייט ('צו לערנען די
[2450 AM]מצוות פֿון גאָט ,ביז זיי גייען אַריבער אין לאַנד כנען ,אַריבער דעם ירדן צו מערב.

5און די יובלים וועלן פארבייגיין ,ביז ישראל וועט ווערן ריין געמאכט פון אלע שולד פון זנות ,און אומריינקייט ,און פארשווארצונג , און זינד ,און טעות ,און וואוינט מיט בטחון אין גאנצן לאנד ,און עס וועט מער נישט זיין קיין שטן אדער קיין שלעכטער ,און די לאנד וועט זיין ריין פון יענער צייט ביז אייביק.

6און זע ,די מצווה וועגן די שבתים - איך האב זיי אויפגעשריבן פאר דיר - און אלע משפטים פון אירע געזעצן.

7זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן ,אָבער אין זיבעטן טאָג איז שבת פֿון גאָט ,דיין גאָט .אין אים זאָלט איר נישט טאָן קיין אַרבעט ,איר און אייערע זין ,און אייערע קנעכט און אייערע דינסטן ,און אַלע אייערע בהמות ,און אויך דער פֿרעמדער וואָס איז מיט אייך.

8און דער מענטש וואָס טוט עפּעס אַן אַרבעט אויף אים זאָל שטאַרבן ;ווער עס יז וואָס פֿאַרשוועכט יענעם טאָג ,ווער עס יז וואָס ליגט מיט זײַן ווײַב ,צי ווער עס יז וואָס זאָגט אַז ער וועט עפּעס טאָן אויף אים ,אַז ער וועט אַרויסגיין אויף אַ רייזע אויף אים אין באַצוג צו עפּעס קויפֿן צי פֿאַרקויפֿן ;און ווער עס יז וואָס ציט אויף אים וואַסער וואָס ער האָט נישט צוגעגרייט פֿאַר זיך אויף דעם זעקסטן טאָג ,און ווער עס יז וואָס נעמט אויף עפּעס אַן אַרבעט צו טראָגן עס אַרויס פֿון זײַן געצעלט צי אַרויס פֿון זײַן הויז זאָל שטאַרבן.

9איר זאָלט נישט טאָן קיין אַרבעט אין שבת ,אַחוץ וואָס איר האָט צוגעגרייט פֿאַר זיך אין זעקסטן טאָג ,אַזוי צו עסן ,טרינקען ,און רוען ,און האַלטן שבת פֿון אַלע אַרבעט אין יענעם טאָג ,און צו בענטשן גאָט אייער גאָט ,וואָס האָט אייך געגעבן אַ טאָג פֿון יום־טובֿ און אַ הייליקן טאָג ;און אַ טאָג פֿון דער הייליקער מלכות פֿאַר גאַנץ ישׂראל איז דער טאָג צווישן זייערע טעג אויף אייביק.

10ווייל גרויס איז די כבוד וואָס גאָט האָט געגעבן ישראל ,אַז זיי זאָלן עסן און טרינקען און זיין זאַט אין דעם יום־טובֿ ,און זיך אויסרוען דערויף פֿון אַלע אַרבעט וואָס געהערט צו דער אַרבעט פֿון די מענטשן־קינדער ,אַחוץ ברענען ווײַראָך און ברענגען קרבנות פֿאַר גאָט ,פֿאַר טעג און פֿאַר שבתים.

11די דאזיקע ארבעט אליין זאל געטאן ווערן אין די שבתים אין דעם הייליגן אָרט פון גאָט ,כדי זיי זאלן מכפר זיין פאר ישראל מיט קרבנות שטענדיק פון טאָג צו טאָג ,פאר א זכרון וואָס וועט זיין גוט געפעלן פאר גאָט ,און אז ער זאל זיי שטענדיק אננעמען פון טאָג צו טאָג ,לויט ווי דו ביסט באפוילן געוואָרן.

12און יעדער מענטש וואָס טוט דאָרט עפּעס אַרבעט ,אָדער גייט אויף אַ רייזע ,אָדער באַאַרבעט זײַן פֿאַרם ,צי אין זײַן הויז צי אין יעדן אַנדער אָרט ,און ווער עס יז וואָס צינדט אָן אַ פֿײַער ,צי רייט אויף עפּעס אַ חיה ,צי פֿאָרט מיט אַ שיף אויף דער ים ,און ווער עס יז וואָס שלאָגט צי הרגעט עפּעס ,צי שחט אַ חיה צי אַ פֿויגל ,צי ווער עס יז וואָס כאַפּט אַ חיה צי אַ פֿויגל צי אַ פֿיש ,צי ווער עס יז וואָס פֿאַסט צי מאַכט מלחמה אין די שבתים:

13דער מענטש וואָס טוט עפּעס פֿון די זאַכן אין שבת זאָל שטאַרבן ,כּדי די קינדער פֿון ישׂראל זאָלן היטן די שבתים לויט די מצוות וועגן די שבתים פֿון לאַנד ,ווי עס שטייט געשריבן אין די לוחות ,וואָס ער האָט געגעבן אין מײַנע הענט ,אַז איך זאָל פֿאַר דיר אויפֿשרײַבן די געזעצן פֿון די צײַטן ,און די צײַטן לויט דער צעטיילונג פֿון זייערע טעג .דאָ איז פֿאַרענדיקט די באַריכט פֿון דער צעטיילונג פֿון די טעג.